

รวมย่อคำวินิจฉัย

คดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

รวบรวมโดย สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพืชพันธุ์

คำนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๖ ได้กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรสำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในการทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ทั้งนี้ จากมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ ได้เห็นชอบให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ทั้ง ๗๖ จังหวัด โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดวันเลือกตั้งตามความเหมาะสมหลังจากที่ได้รับแจ้งจาก ครม. ภายใน ๖๐ วัน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ และเปิดรับสมัครในวันที่ ๒ - ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้น สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒนศักดิ์จึงได้ดำเนินการรวบรวมคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาและวินิจฉัยคดีในส่วนของสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพิจารณาคดีของศาลและเป็นส่วนหนึ่งในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกันต่อไป

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒนศักดิ์
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า

ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๙ เกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕	๑
คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐	๓๖
คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๑๒
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๕๔
ภาคผนวก	๒๘๘

ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

และคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๙

เกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๑

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๑๐) บุคคลผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๓๗ หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกคัดค้านได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้ถูกคัดค้านเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๘๒๒/๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ถูกคัดค้านมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยอ้างว่าอยู่ในระหว่างการอุปสมบทเป็นพระภิกษุจึงไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ พระครู ส. ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของผู้ถูกคัดค้านให้ถ้อยคำว่า ผู้ถูกคัดค้านเคยมาขอให้พยานออกหนังสือรับรองวันอุปสมบทให้ ซึ่งพยานเห็นว่าผู้ถูกคัดค้านเคยมาบวชจริงแต่จำวันเวลาไม่ได้ จึงได้ออกหนังสือรับรองการอุปสมบทให้ตามที่ผู้ถูกคัดค้านบอก ต่อมานาย อ. ได้มาสอบถามว่าผู้ถูกคัดค้านเคยมาขออุโบสถ์ขอบรรพชาอุปสมบทหรือไม่ พยานจึงได้เล่าเรื่องให้นาย อ. ฟัง และได้ค้นหาใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบทของผู้ถูกคัดค้าน จึงพบว่าผู้ถูกคัดค้านได้ขอบรรพชาอุปสมบทในวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ เห็นว่าพระครู ส. ให้ถ้อยคำลำดับเหตุการณ์เป็นเหตุเป็นผลและมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเวลา สถานที่ พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์เป็นไปตามความเป็นจริงไม่มีเหตุให้เกิดข้อพิรุธสงสัย และเมื่อเปรียบเทียบกับลายมือชื่อของผู้ถูกคัดค้านในใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท ฉบับลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ กับที่ปรากฏในบันทึกคำให้การมีลักษณะเหมือนกัน จึงเชื่อได้ว่าเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกคัดค้านมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๐)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓๓๖/๒๕๕๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งว่า พระใบฎีกา ฉ. ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส ยืนยันว่าผู้คัดค้านอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งพยานเป็นผู้เขียนใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบทและข้อความในรายการคุณสมบัติแนบท้ายใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบทตามที่ผู้คัดค้านแจ้ง และผู้คัดค้านลงลายมือชื่อในช่องผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบทต่อหน้าพยาน สอดคล้องกับถ้อยคำของพระครู ส. ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของผู้คัดค้าน เบิกความและให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนว่า ผู้คัดค้านเคยมาพบและขออุโบสถ์ขอบรรพชาอุปสมบท แต่พยานหาไม่พบ จึงถามผู้คัดค้านว่า จำวันที่บวชได้หรือไม่ จะออกหนังสือรับรองให้ ผู้คัดค้านบอกว่าจำได้ และให้พยานเขียนวัน เวลา ที่ผู้คัดค้านขออุปสมบทตามที่ผู้คัดค้านแจ้ง ต่อมานาย อ. มาพบและสอบถามในเรื่องดังกล่าว พยานจึงหาใบสมัครขออุปสมบทของผู้คัดค้านจนพบ เมื่อพยานเห็นว่าใบรับรองอุปสมบทที่พยานออกให้ผู้คัดค้านรอบวันที่และเดือนผิดไปจากความจริง พยานจึงทำหนังสือมาที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ชี้แจงถึงสาเหตุที่พยานทำหนังสือรับรองอุปสมบทฉบับลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผิดไปจากความเป็นจริง พยานหลักฐานของผู้ร้องจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ว่าระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผู้คัดค้านมิได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ แต่ผู้คัดค้านอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ และผู้คัดค้านมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อเหตุที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเกิดจากผู้คัดค้าน จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๒ ใหม่ แทนผู้คัดค้าน

ผู้ย่อ นายสุระชัย สาขะยัง

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกคัดค้านเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผ. เนื่องจากถูกลงโทษไล่ออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๑๒๖/๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๗) บัญญัติห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กรณีที่มี “ลักษณะอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด” ซึ่งในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ทวิ (๒) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ ด้วย คือ “ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต” การที่ผู้ถูกคัดค้านเคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการและถูกศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก แม้ผู้ถูกคัดค้านจะได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๔/๒๕๓๙ ได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ย่อมหมายความว่าผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยเท่านั้น ส่วนความประพฤติดังกล่าวหรือการกระทำที่เป็นเหตุให้บุคคลนั้นถูกลงโทษทางวินัยหาได้ถูกลบล้างไปด้วยไม่ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ที่เห็นพ้องกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่าผู้ถูกคัดค้านกระทำความผิดฐานบุกรุกและกรรโชกทรัพย์ โดยในความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ผู้ถูกร้องมีการเรียกร้องเอาเงินจากผู้เสียหายในคดีนั้นด้วย ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ถูกคัดค้านมี “พฤติกรรมในทางทุจริต” จึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๑๔๑/๒๕๕๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งว่า พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และได้รับโทษหรือรับทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วนไปก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนั้นๆ” ซึ่งความในมาตรา ๕ ตอนท้าย ที่ให้ถือว่า “ผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนั้นๆ” หมายความว่า ผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยนั้นกฎหมายให้ถือว่าไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยหรือลงทัณฑ์ทางวินัยมาก่อน ไม่ได้หมายความว่าความประพฤติดังกล่าวหรือการกระทำที่เป็นสาเหตุให้ผู้นั้นถูกลงโทษทางวินัยได้ถูกลบล้างไปด้วยเพราะเรื่องความประพฤติดังกล่าวหรือการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจลบล้างมลทินให้หมดไปได้ การที่ผู้คัดค้านถูกไล่ออกจากราชการเนื่องจากเป็นผู้ประพฤติดังกล่าวอย่างร้ายแรงจึงไม่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และการที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลมีคำสั่งลงโทษผู้คัดค้านให้ไล่ออกจากราชการ สาเหตุมาจากผู้คัดค้านเป็นผู้ประพฤติดังกล่าวอย่างร้ายแรง เนื่องมาจากการใช้อำนาจหน้าที่กระทำทุจริต จึงถือว่าผู้คัดค้านมีพฤติกรรมในทางทุจริตซึ่งมีลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๑๗) ประกอบพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ทวิ (๒) จึงมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

ผู้ย่อ นายศราวุธ เกียรติรัตน์
ผู้ตรวจ นายไกรยุทธ มณีวระ

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๔๕ (๑๕) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้สมัครรับเลือกตั้งโดยยังไม่ได้ลาออกจากการเป็นลูกจ้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๐๗๖/๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และเมื่อผู้ถูกร้องทราบผลการรวมคะแนนการเลือกตั้งแล้วจึงทำหนังสือลาออกย้อนหลังในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ เพื่อให้ตนมีคุณสมบัติครบถ้วนในการสมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นการทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จเพื่อประโยชน์ของตน ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งในขณะที่ยังเป็นลูกจ้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และยังปฏิบัติงานเป็นเจ้าพนักงานธุรการตามเงื่อนไขสัญญาจ้าง ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔๕ (๑๕)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๔๑/๒๕๕๔ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งว่า ในการพิจารณาว่าสัญญาจ้างลูกจ้างระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ว่าจ้าง กับผู้คัดค้าน เป็นสัญญาจ้างลูกจ้าง หรือเป็นสัญญาจ้างทำของนั้น ไม่อาจดูแต่เพียงชื่อของสัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาจากสาระสำคัญของสัญญาดังกล่าว และต้องพิจารณาเจตนาของคู่สัญญาด้วยว่าประสงค์จะทำสัญญาให้ผูกพันกันลักษณะใด ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้คัดค้านตามข้อ ๘. ที่ระบุว่า ลูกจ้างจะต้องประพฤติและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของทางราชการ และข้อ ๙. ที่ระบุว่าลูกจ้างต้องปฏิบัติงานให้ผู้ว่าจ้างตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ต้องรักษาผลประโยชน์และชื่อเสียงทางราชการและไม่เปิดเผยความลับหรือข้อมูลของทางราชการ เห็นได้ว่าผู้คัดค้านในฐานะลูกจ้างต้องทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ว่าจ้าง ทั้งเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์แห่งสัญญาตามข้อ ๑. ที่ระบุว่าผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและลูกจ้างตกลงรับจ้างทำงานให้แก่ผู้ว่าจ้างโดยเป็นลูกจ้าง ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ และข้อ ๒ ที่ระบุว่าลูกจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบภาระงานตามรายละเอียดที่ผู้ว่าจ้างแนบท้ายสัญญาจ้าง ซึ่งเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้างกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของลูกจ้างโดยสรุปว่า ผู้คัดค้านเป็นลูกจ้างแต่ทำงานให้ผู้ว่าจ้างตามที่ผู้ว่าจ้างต้องการแต่จะใช้งานของผู้คัดค้านเท่านั้น งานที่ผู้คัดค้านทำจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ไม่ใช่ข้อสำคัญของสัญญา และแม้งานไม่เสร็จตามที่ได้รับมอบหมายก็ยังมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน กอปรกับเมื่อพิจารณาถึงวิธีการคำนวณเงินจ้างตามสัญญาจ้างลูกจ้างข้อ ๕. ที่ระบุว่าผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและลูกจ้างตกลงรับค่าตอบแทนอัตราเดือนละ ๘,๓๒๐ บาท อันเป็นการคำนวณตามระยะเวลาให้ค่าตอบแทนเป็นรายเดือน เมื่อนำข้อพิจารณาทั้งสามประการดังกล่าวมาประมวลประกอบกัน จึงบ่งชี้ให้เห็นว่าสัญญาจ้างลูกจ้างดังกล่าวเป็นสัญญาอันมีลักษณะในทำนองเดียวกันกับการจ้างแรงงานและผู้คัดค้านอยู่ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้คัดค้านยื่นหนังสือลาออกต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างรวดเร็วที่สุดในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุญาตให้ลาออกเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๒ ดังนั้น ขณะผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ผู้คัดค้านยังเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐอันเป็นผู้มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ย่อมทำให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมีคำสั่ง

ให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑ ปี นับแต่วัน
มีคำสั่ง

ผู้ย่อ ส.ต.ท.ปณิธาน กสิกรชนวัฒน์

ผู้ตรวจ นายไกรยุทธี มณีวรระ

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๔๔ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ฯ ล ฯ ประกอบพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ทวิ (๑) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันรับสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๒ ถูกร้องว่า ขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่ที่ ๒ ซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ ๒ ที่ผู้ถูกร้องทั้งสองสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๘๘๖/๒๕๕๕ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหมู่ที่ ๔ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหมู่ที่ ๓ ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่ที่ ๒ ซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ ๒ เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๔๒/๒๕๕๖ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งว่า คำว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง คำว่าที่สมัครรับเลือกตั้งอยู่ต่อท้ายคำว่าตำบลจึงขยายคำว่าตำบลหาได้ขยายคำว่าหมู่บ้านไม่ ดังนั้น คำว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งจึงหมายถึงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งมิได้หมายถึงเฉพาะที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านที่สมัครรับเลือกตั้ง การที่ผู้คัดค้านทั้งสองมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๓ ตามลำดับ ของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งผู้คัดค้านทั้งสองจึงมิได้เป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตเลือกตั้งที่ ๒ กรณีจึงไม่มีเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๒ ใหม่แทนผู้คัดค้านทั้งสอง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ย่อ พ.ท.ประสงค์ สอนจันทร์

ผู้ตรวจ นายไกรยุทธี มณีวระ

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหมายความว่า มีชื่ออยู่ในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งในตำบล

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๒) เป็นบุคคลล้มละลายต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องได้ถูกฟ้องเป็นบุคคลล้มละลายต่อศาลล้มละลายกลาง กรุงเทพมหานครโดยผู้คัดค้านเข้าใจว่าตนเองพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วจึงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ตรวจสอบไปยังศาลล้มละลายกลางและสำนักงานบังคับคดีจังหวัด โดยเห็นว่าผู้สมัครได้ให้ถ้อยคำในเอกสารการบันทึกถ้อยคำของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.ถ.๒๕) ว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๒๗๐/๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๒) และการที่ผู้ถูกร้องได้กรอกข้อความลงในใบสมัครรับเลือกตั้งตามแบบบันทึกการให้ถ้อยคำของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.ถ. ๒๕) และการให้ถ้อยคำต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลว่าเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งที่อยู่ในสถานะเป็นบุคคลล้มละลายจึงเป็นการแจ้งความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๐ ประกอบประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๓๗ และเป็นเหตุให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๔๐๙/๒๕๕๗ คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งว่าผู้ถูกกล่าวหาลงสมัครรับเลือกตั้งโดยทราบดีอยู่แล้วว่าตนเองเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นบุคคลล้มละลาย และยังมิได้ปลดจากการล้มละลาย จึงถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง มีผลให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหาได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากภายหลังมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใดๆ ไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือมีการฝ่าฝืน มาตรา ๕๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีกำหนดเวลาหนึ่งปี...” ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกกล่าวหา (ไม่ยื่นคำคัดค้านและขาดนัดพิจารณา) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ อันมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหาได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมีเหตุสมควรให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ประกอบประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๘/๒๕๕๗

ผู้ย่อ นายธนเทพ รัตนเจริญกุล

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๒

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๑๕) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริงขณะที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องยังเป็นพนักงานของโรงพยาบาลพุทธโสธร อันเป็นโรงพยาบาลของรัฐ จึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๕)

คำวินิจฉัยสั่งการ กต. ที่๕๔/๒๕๕๗คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องระบอบอาชีพก่อนการสมัครรับเลือกตั้งว่ารับจ้าง โดยมิได้ระบุว่าเป็นลูกจ้างหน่วยงานของรัฐนั้นมีเจตนาที่จะปกปิดข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลประกาศรับสมัครผู้ถูกร้องทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าตนเองไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานและเป็นการกระทำความผิดด้วยประการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้อง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๕)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๒ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๒๐๕/๒๕๕๗ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีคำสั่งว่าตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๕) ที่บัญญัติห้ามผู้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งนั้น ดังนั้น การเป็นลูกจ้างตามกฎหมายดังกล่าวจึงมิได้ระบุห้ามเฉพาะลูกจ้างประจำ ทั้งไม่ได้มีเงื่อนไขห้ามเฉพาะลูกจ้างที่รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากงบประมาณของรัฐเท่านั้น นอกจากนี้การเป็นลูกจ้างทดลองงานก่อนบรรจุเป็นลูกจ้างชั่วคราวหรือลูกจ้างประจำนั้น ถือเป็นการจ้างในฐานะลูกจ้างชั่วคราวหรือลูกจ้างประจำแล้ว เมื่อโรงพยาบาลพุทธโสธรเป็นหน่วยงานของรัฐ ผู้คัดค้านเป็นลูกจ้างชั่วคราวเงินบำนาญ (รายเดือน) ตำแหน่งพนักงานเปลอยู่ในขณะยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ถือว่าเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๕) ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากโรงพยาบาลก่อนมีการประกาศผลการเลือกตั้ง แสดงว่า ผู้คัดค้านย่อมรู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติต้องห้ามให้เรื่องอาชีพการเป็นลูกจ้างมาตั้งแต่ก่อนวันรับสมัครแล้ว จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่แทนผู้คัดค้าน

ผู้ย่อ นายสุระชัย สาขะยัง

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๓

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ บุคคลผู้มีลักษณะอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ถูกร้องได้กระทำการจัดซื้อท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ราคาเกินความเป็นจริง ได้ถูกนายอำเภอวินิจฉัยว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตทำให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีประกาศสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ถูกร้องลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้สมัคร

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๒๘๔/๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งนายอำเภอวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ มีการทุจริตต่อหน้าที่ราชการจึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต อันเป็นลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๕ (๑๗) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมาตรา ๕๘/๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ แม้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีประกาศรับสมัครผู้ถูกร้องให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่เมื่อปรากฏภายหลังว่า ก่อนการรับสมัครเลือกตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้นการรับสมัครผู้ถูกร้องจึงไม่ถูกต้องและเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปโดยไม่เที่ยงธรรม

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๕๕๒/๒๕๕๒ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งว่า ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ผู้ร้องและผู้คัดค้านแถลงว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่แล้ว ศาลแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสอบพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่าเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่แล้ว จึงไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาคำร้องของผู้ร้องอีกต่อไป ให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความของศาล

ผู้ย่อ นายชาติพันธุ์วิท พัดเย็น

ผู้ตรวจ ว่าที่ ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

หมายเหตุ ระหว่างการพิจารณามีการเลือกตั้งใหม่แล้ว ศาลจึงจำหน่ายคดี

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกคัดค้านเคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามคำสั่งของศาลจังหวัดที่ ๒๗๙๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เนื่องจากเป็นประธานการตรวจการจ้างไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับงานตามโครงการก่อสร้างระบบประปาขนาดใหญ่โดยเคร่งครัด เป็นเหตุให้มีการตรวจรับงานจ้างไม่ถูกต้องครบถ้วน ดังนั้นผู้ถูกคัดค้าน จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๘๙๒/๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกคัดค้านดังกล่าวถือได้ว่าผู้ถูกคัดค้านเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต จึงมีผลให้ผู้ถูกคัดค้านเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕(๑๗) ประกอบพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘/๑ (๓) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของผู้ถูกคัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และทำให้ผู้ถูกคัดค้านต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๖๔(๔) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงต้องสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๑๘/๒๕๕๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งว่า กรณีการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีดังกล่าวจึงเป็นอำนาจของผู้ร้องเมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการประกาศรับสมัครผู้คัดค้านให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้คัดค้านได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไปแล้วก็ตาม หากต่อมาผู้ร้องมีความเห็นว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็เป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะเพิกถอนประกาศผลการเลือกตั้งที่ไม่ชอบและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ย่อ นายธนาถ อุบลจินดา

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยเอก สุรพล หงษ์จ้อย

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าเป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะเพิกถอนประกาศผลการเลือกตั้งที่ไม่ชอบและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๑๗) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก ๖ เดือน ในความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมในการยื่นซองประกวดราคาต่อองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้ถูกร้องพ้นโทษมาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องถูกศาลพิพากษาให้จำคุกดังกล่าวจึงเป็นการปรากฏหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมในทางทุจริต

คำวินิจฉัยสั่งการ กทต. ที่ ๑๒๓๒/๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลได้มีพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมในการยื่นซองประกวดราคาต่อองค์การบริหารส่วนตำบล จึงพิพากษาให้จำคุกเป็นเวลา ๑ ปี เนื่องจากผู้ถูกร้องให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดี จึงลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงเหลือจำคุก ๖ เดือน แต่การกระทำของผู้ถูกร้องถือว่าเป็นพฤติการณ์ร้ายแรงไม่สมควรรอกการลงโทษให้ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘/๑ (๓) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลว่าต้องไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต ซึ่งคำว่า “ทุจริต” หมายถึงการกระทำโดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การที่ผู้ถูกร้องปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมในการยื่นซองประกวดราคาต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ได้รับการพิจารณาและเข้าทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งทำให้ผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว พฤติการณ์การกระทำ ความผิดของผู้ถูกร้องจึงถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘/๑ (๓) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๗)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๔๔๔/๒๕๕๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งว่า กรณีดังกล่าวเป็นการขอให้ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีดังกล่าวจึงเป็นอำนาจของผู้ร้อง เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้คัดค้านต้องโทษคดีถึงที่สุดในความผิดฐานปลอมเอกสารหรือใช้เอกสารปลอมโดยถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต แม้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการประกาศรับสมัครผู้คัดค้านให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไปแล้วก็ตาม หากต่อมาผู้ร้องเห็นว่าผู้คัดค้านเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็เป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะเพิกถอนประกาศผลการเลือกตั้งที่ไม่ชอบและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้านได้เองอยู่แล้ว ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจ

ยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๙ วรรคสอง และวรรค
สี่

ผู้ยื่น นายสุระชัย สาขะยัง

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง เนื่องจากเป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะพิจารณาเพิกถอน
ผลการเลือกตั้งที่ไม่ชอบ และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๔ เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง เดิมผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๕๒ หมู่ที่ ๗ (เขตเลือกตั้งที่ ๗) ต่อมาได้ย้ายชื่อมาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๔ (เขตเลือกตั้งที่ ๔) เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งคำนวณระยะเวลาแล้วผู้ถูกร้องอยู่ติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๒๔๖/๒๕๕๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนับระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๔ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่สมัครรับเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๔ (หมู่ที่ ๔) คือวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ แล้ว ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหลังดังกล่าว เป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปี จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๔ (๓) (๔) ประกอบพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ทวิ (๑) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๙๙๙/๒๕๕๖ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งว่า การที่ผู้ร้องขอให้มีการเลือกตั้งใหม่และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านโดยอาศัยเหตุที่อ้างว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนหรือที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งและ (๔) คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด” และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ทวิ บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (๑) มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง” และมาตรา ๔๗ ทรี บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงเมื่อ (๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่ที่สุด” และหากบุคคลใดได้รับผลกระทบถึงสิทธิและการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากคำวินิจฉัยของนายอำเภอ ย่อมถือว่าเป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้บังคับแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งได้ ฉะนั้น กระบวนการวินิจฉัยคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งกรณีนี้ ผู้ร้องได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้ว จึงมีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะดังได้วินิจฉัยแล้วกำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และหากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครอง

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง จึงมิใช่เป็นคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ย่อ นายศราวุธ เกียรติรัตน์

ผู้ตรวจ นายไกรยุทธ มณีวรระ

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าเมื่อ กกต.ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว เป็นอำนาจของนายอำเภอที่จะสอบสวนและวินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ ส.อบต.

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) หรือ (๔)

มาตรา ๓๔ (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ก่อนวันเลือกตั้งผู้ถูกร้องถูกศาลแขวงสุรินทร์พิพากษาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๙๔๘/๒๕๕๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๒๓๐/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ลงโทษจำคุก ๓ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนด ๕ ปี นับแต่มีคำพิพากษา ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๕๗๗/๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) ได้กำหนดให้บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้นเมื่อเท็จจริงรับฟังได้ว่าศาลแขวงสุรินทร์ได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ๔๒๓๐/๒๕๕๖ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลา ๕ ปี ในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และแม้ว่าคดีดังกล่าวจะอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แต่ก็เป็นการทุเลาการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลแขวงสุรินทร์ไม่ คำพิพากษาศาลแขวงสุรินทร์ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลา ๕ ปี จึงยังคงมีสภาพบังคับและไม่เปลี่ยนแปลง โดยต้องถือว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๔ (๔)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๒/๒๕๕๘ โดยศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ บัญญัติถึงผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ว่า (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) หรือ (๔) และมาตรา ๓๔ บัญญัติถึงบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้คัดค้านถูกศาลแขวงสุรินทร์พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านเป็นเวลา ๕ ปี เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันก่อนวันเลือกตั้ง แม้คดีดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุดแต่ก็หาเป็นผลเป็นการทุเลาการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลแขวงสุรินทร์ไม่ ต้องถือว่าผู้คัดค้านเป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง อันเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๔ (๔) กรณีจึงมีเหตุสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านและสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ใหม่แทนผู้คัดค้าน และให้ถือว่าสมาชิกภาพของผู้คัดค้านสิ้นสุดลง จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านพ้นจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ให้มีการ

จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลใหม่แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนด ๑ ปี นับแต่วันมีคำสั่ง

ผู้ย่อ นายสมภพ เชียงคอน

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยเอก สุรพล หงษ์จ้อย

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๔

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบล เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๑๐ ปี ตามคำพิพากษาศาลจังหวัด

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๙๙๑/๒๕๕๕ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบล นั้น ผู้ถูกกล่าวหาทราบดีว่ายังอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาของศาลจังหวัด ซึ่งคำพิพากษามีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านในศาลโดยเปิดเผยเป็นต้นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ แม้คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา และศาลฎีกายังไม่มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น ผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบล และการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวจึงเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานและเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต จึงเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๔ (๔)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๘๐๖/๒๕๕๕ ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ที่แก้ไขให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นไว้โดยเฉพาะ กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด หากผู้ว่าราชการจังหวัดมีความวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๗ วรรคหนึ่งให้อำนาจผู้ร้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เพราะเหตุดังกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ และหากบุคคลใดได้รับผลกระทบถึงสิทธิและการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมถือว่าเป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้บังคับแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้นได้ เช่นนี้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ที่แก้ไข จึงเป็นบทกฎหมายเฉพาะใช้บังคับแก่กรณีผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งที่ได้รับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีและภายหลังอาจต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ที่แก้ไข มาตรา ๔๘ ปัญจทศ วรรคหนึ่ง (๔) (๕) เนื่องจากบทกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติทางแก้ไว้โดยครบถ้วนแล้ว ไม่อาจนำพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙๗ ที่ขอให้มีการเลือกตั้งใหม่และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นบทกฎหมายทั่วไปมาบังคับใช้แก่กรณีนี้ได้ จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ย่อ นางสาวราภรณ์ ลอยพโยม

ผู้ตรวจ ว่าที่ ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๗) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งผู้ถูกร้องเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เคยถูกนายอำเภอมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๔ เนื่องจากมีพฤติกรรมในทางทุจริต กรณีโครงการเลี้ยงปลานิลในกระชังและโครงการอุดหนุนกลุ่มธนาคารโค - กระบือ

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๑๖/๒๕๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่าขณะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและเป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมทุจริตในโครงการดังกล่าว ถูกนายอำเภอมีคำสั่งให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับตั้งแต่วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ ซึ่งผู้ถูกร้องก็รับว่าเป็นความจริง กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขณะผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๗ ผู้ถูกร้องรู้หรือควรจะรู้ว่าผู้ถูกร้องถูกนายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ ด้วยมีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียทางศีลธรรม ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ มาตรา ๔๘ เบญจ (๔) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๔๖ ประกอบพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔๔ (๔) และมาตรา ๔๕ (๗) (๑๗)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๑๖/๒๕๕๘ โดยศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ มาตรา ๔๘ ปัญงทศ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ และวรรคท้าย บัญญัติว่า เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลงตาม (๔) หรือ (๕) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด เห็นได้ชัดว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่แก้ไข โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นไว้โดยเฉพาะ จึงเป็นบทเฉพาะใช้บังคับแก่กรณีผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่ได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี และภายหลังอาจต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ ที่แก้ไข มาตรา ๔๘ ปัญงทศ วรรคหนึ่ง (๔) เนื่องจากบทกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติทางแก้ไขโดยครบถ้วนแล้ว ไม่อาจนำพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๙๗ ซึ่งเป็นบทกฎหมายทั่วไปมาบังคับใช้กรณีนี้ได้ คดีไม่อยู่ในอำนาจของศาลอุทธรณ์ จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ย่อ นายสมภพ เชียงคอน

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยเอก สุรพล หงษ์จ้อย

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าการให้พ้นจากตำแหน่งกรณีขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งเป็นอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด ที่จะต้องสอบสวน

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๕

ศาลอุทธรณ์ภาค ๕

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๔ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกคัดค้านขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร เนื่องจากผู้ถูกคัดค้านมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครอันเป็นเขตปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปี หรือไม่ได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือภาษีบำรุงท้องที่เป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต.ที่ ๑๓๙๒/๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกคัดค้านมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครเพียง ๕ วัน และผู้ถูกคัดค้านไม่ได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือภาษีบำรุงท้องที่เป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติว่าผู้ถูกคัดค้านไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร และให้ถอนชื่อผู้ถูกคัดค้านออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร ผู้ถูกคัดค้านยื่นฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว และศาลปกครองมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ผู้ถูกคัดค้านยังคงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร และภายหลังได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีผลให้ผู้ถูกคัดค้านถูกประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร ต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองเป็นยกฟ้อง มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยว่าผู้ถูกคัดค้านไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนครถูกต้องแล้ว ดังนั้นผู้ถูกคัดค้านจึงต้องพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครนับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดพิพากษา ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกคัดค้านเป็นนายกเทศมนตรีนคร เป็นเหตุให้ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครว่างลง

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๒๙/๒๕๕๒ ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ มีคำสั่งว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖ (๕) ประกอบพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๔ มีเจตนารมณ์ให้ผู้ร้องมีอำนาจจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตั้งแต่เริ่มจัดการการเลือกตั้งไปจนถึงการประกาศผลการเลือกตั้ง รวมทั้งให้ผู้ร้องมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครใหม่ จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องได้มีมติไปแล้วว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร และศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยชี้ขาดยืนยันตามผู้ร้องไปแล้ว จึงทำให้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งของ

ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย กรณีจึงไม่เป็นการยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙๗ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้อง

ผู้ย่อ พันตรี อภิชาติ ปาณทะผลิน

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่ผู้ร้องได้มีมติไปแล้วว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร และศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยชี้ขาดยืนยันตามผู้ร้องไปแล้ว

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ (๕) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้สมัครรับเลือกตั้งโดยแจ้งว่ามีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ความจริงผู้ถูกร้องถูกศาลพิพากษาให้จำคุก ๑๑ ปี ๘ เดือน และได้พ้นโทษมาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๒๔๓/๒๕๕๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป และได้พ้นโทษจำคุกเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ นับถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งเป็นเวลา ๑ ปี ๙ เดือน จึงพ้นโทษมาไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง และความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๕)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๕ คดีหมายเลขแดงที่ สด.๑๑/๒๕๕๖ ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ มีคำสั่งว่า ผู้คัดค้านได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป ซึ่งไม่ใช่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทและได้พ้นโทษมาเป็นเวลาเพียง ๑ ปี ๙ เดือน ซึ่งยังไม่ถึง ๕ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๕) อันเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตเพื่อให้ผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้ง เมื่อปรากฏว่าผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่และขอให้จำหน่วยคดีนี้เสีย นั้น เห็นว่า แม้ศาลในคดีดังกล่าวจะพิจารณาเป็นอย่างไรก็ไม่ทำให้ผลของคดีนี้เปลี่ยนแปลงเพราะขณะที่ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งนั้น ผู้คัดค้านเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งดังได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านเป็นเวลา ๑ ปี นับแต่วันมีคำสั่ง และให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน

ผู้ย่อ ส.ต.ท.ปณิธาน กสิกรชนวัฒน์

ผู้ตรวจ นายไกรยุทธ มณีวระ

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๖

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕(๓) เป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ขณะผู้ถูกกล่าวหาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต. หมายเลข ๒ เขตเลือกตั้งที่ ๓ ผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่๙๓๕/๒๕๕๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต. เขตเลือกตั้งที่ ๓ ตามมาตรา ๔๕ (๓) ประกอบกับมาตรา ๓๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๙๒/๒๕๕๗ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีคำสั่งว่า คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีผลผูกพันผู้คัดค้านตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ การที่ผู้คัดค้านได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต.เขตเลือกตั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้คัดค้านอยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง แม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม ย่อมถือได้ว่าผู้คัดค้านเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) ประกอบกับมาตรา ๓๔ (๔) และถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ โดยไม่สุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต. เขตเลือกตั้งที่ ๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต. เขตเลือกตั้งที่ ๓ จำนวน ๑ คน ใหม่แทนผู้คัดค้าน

ผู้ย่อ นายวิชัย แก้วงาม

ผู้ตรวจ ว่าที่ ร.อ.สุรพล หงษ์จ้อย

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๗

ศาลอุทธรณ์ภาค ๗

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๔๕ (๙) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอน สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดให้นาย ส. มีความผิด เนื่องจากจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นผลให้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีกำหนด ๕ ปี

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๑๑๘/๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ ได้กำหนดค่านิยามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (๙) ว่า ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกาศกำหนดนั้น มิได้หมายความว่าตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นที่มีรายได้ หรืองบประมาณต่ำกว่าเกณฑ์ มิได้มีสถานะเป็นตำแหน่งทางการเมืองแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังกล่าวไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติเท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรายได้ไม่ถึง ๕๐ ล้านบาท แต่ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น นาย ส. จึงไม่อาจดำรง ตำแหน่งดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔๕ (๙)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๙๓๐/๒๕๕๑ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ มีคำสั่งว่า ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภา ท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งมีได้หมายความว่า หากผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีได้มีรายได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนดแล้วจะมีได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น หากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕๐ ล้านบาท ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงเป็นตำแหน่งทางการเมือง เมื่อผู้คัดค้านถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้คัดค้านจึงไม่อาจมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภายในเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ ที่ผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ แทนผู้คัดค้าน

ผู้ย่อ นายสุระชัย สาขะยัง

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕

มาตรา ๔๕ เป็นบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเท็จจริง ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑

คำวินิจฉัยสั่งการ กกต. ที่ ๔๓๕/๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า จากการสอบสวน ผู้ถูกร้องไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑ และไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งดังกล่าวซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีจึงมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๑๐) ประกอบมาตรา ๓๗ (๓)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๘๕๓/๒๕๕๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ มีคำสั่งว่า เมื่อผู้คัดค้านไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เป็นเหตุให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้ว ก็ยังคงเป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะวินิจฉัยและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ (๑๒) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ เมื่อผู้ร้องต้องใช้สิทธิภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ทั้งในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิจารณาวินิจฉัย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง จึงมีคำสั่งยกคำร้อง

ผู้ย่อ นายสมภพ เชียงคอน

ผู้ตรวจ ว่าที่ร้อยเอก สุรพล หงษ์จ้อย

หมายเหตุ ศาลเห็นว่าเป็นอำนาจของผู้ร้องที่จะวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๖๓๐๔/๒๕๕๐

นายธงชัย อีซัง

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๓๙ วรรคท้าย)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ที่ไม่รับคำร้องวินิจฉัยสิทธิของผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาแดงของผู้ร้อง ย่อมเป็นที่สุด

คดีสืบเนื่องจากศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีคำสั่งยกคำร้อง

ผู้ร้องฎีกาขอให้ศาลฎีกาพิพากษาให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ รับคดีไว้พิจารณา

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา
๒๓๙ วรรคท้าย บัญญัติให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีคำสั่งยกคำร้องของ
ผู้ร้อง คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ย่อมเป็นที่สุด ผู้ร้องจะยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาไม่ได้
จึงมีคำสั่งให้ยกฎีกา

(นายชวลิต ตุลยสิงห์ นายดิเรก อิงคนินันท์ หม่อมหลวงฤทธิเทพ เทวกุล)

นางสาวรมิตา เจริญกิตติฤกษ์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๑/๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๒๖๖/๒๕๕๐

นายประดับ สืบสันต์
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต
เลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสุรินทร์

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๓)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๗ และ มาตรา ๓๙)

ผู้คัดค้านมีคำสั่งไม่ได้รับใบสมัครของผู้ร้องเนื่องจากผู้สมัครเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้คัดค้านได้รับหนังสือแจ้งยกเลิกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและยกเลิกการส่งผู้ร้องเป็นผู้สมัคร

กรณีของผู้ร้องยังอยู่ในขั้นตอนการยื่นใบสมัคร และผู้ร้องยังมิได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่น เมื่อผู้ร้องไม่ใช่ผู้สมัครที่ผ่านขั้นตอนการรับสมัครโดยครบถ้วนตามมาตรา ๓๗ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำวินิจฉัยตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ได้ยื่นใบสมัครเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ผู้คัดค้านมีคำสั่งไม่รับใบสมัครของผู้ร้อง เนื่องจากผู้สมัครเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ ประกอบกับได้รับหนังสือแจ้งยกเลิกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและยกเลิกการส่งผู้ร้องเป็นผู้สมัครในวันดังกล่าวผู้คัดค้านได้รับสมัครนายประดุง มั่นหมาย นายชูศักดิ์ แอทอง และนายปัญญา อนุย์บัน เป็นผู้สมัครในนามพรรคมหาชนไทย หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งนายปัญญา อนุย์บัน ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ชอบเพราะก่อนหน้านี้พรรคมหาชนไทยได้พิจารณาส่งนายประดุง นายชูศักดิ์ และผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าวครบถ้วนแล้ว การที่ผู้คัดค้านมีคำสั่งให้รับสมัครนายปัญญาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแทนผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย นายฉัตรชัย ชูแก้ว ไม่มีอำนาจทำหนังสือยกเลิกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคมหาชนไทยกับมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านยกเลิกหรือไม่ให้นายปัญญา เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าว โดยให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องได้มาลงทะเบียนเป็นผู้สมัครในนามพรรคมหาชนไทยเพียงคนเดียว ภายหลังจากที่ผู้คัดค้านได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและรับใบสมัครของนายประดุง นายชูศักดิ์ และนายปัญญาแล้ว และจากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานของผู้ร้อง ปรากฏว่ามีหนังสือของพรรคมหาชนไทยยกเลิกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและยกเลิกการส่งผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านจึงไม่รับใบสมัครของผู้ร้อง สำหรับนายฉัตรชัย เลขาธิการพรรคมหาชนไทยเป็นผู้ที่มีอำนาจลงนามในฐานะปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคมหาชนไทยได้ ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง เห็นว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้สมัครที่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำสั่งตามมาตรา ๓๙ ต้องเป็นผู้ไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๓๗ ซึ่งหมายความว่าผู้สมัครผู้นั้นต้องเป็นผู้สมัครที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัคร ลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐาน และออกใบรับให้แก่ผู้สมัครนั้นแล้ว หลังจากนั้นเมื่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและไม่ประกาศชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งผู้สมัครผู้นั้นจึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาได้ โดยเฉพาะจะเห็นได้ว่าหากศาลมีคำสั่งให้รับสมัคร ก็ให้ประกาศชื่อผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๓๗ ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้สมัครได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นๆ แล้ว แต่กรณีของผู้ร้องยังอยู่ในขั้นตอนการยื่นใบสมัคร โดยเมื่อผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านได้บันทึกไว้ตอนท้ายใบสมัครในวันเดียวกันนั้นเองว่าไม่ให้รับใบสมัครเพราะผู้สมัครเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ ประกอบกับได้รับหนังสือจากนายปัญญาแจ้งยกเลิกผู้สมัครรายนี้ กรณีจึงไม่มีการลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐานและไม่มีการออกใบรับให้แก่ผู้ร้อง ทั้งผู้ร้องยังมีได้ผ่านการตรวจสอบว่ามีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นหรือไม่ เมื่อผู้ร้องยังมีใช้ผู้สมัครที่ผ่านขั้นตอนการรับสมัครโดยครบถ้วนตามมาตรา ๓๗ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำวินิจฉัยตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นางเปรมใจ กิตติคุณไพโรจน์

นายอร่าม เสนามนตรี

นายสมิตร สุภาดุลย์)

นางสาวสกลวรรณ โฉนวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๓๖๖/๒๕๕๐

นายสมาน บุกบัน

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีหน้าที่ต้องติดตามว่า ได้ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้มีรายชื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ไม่ต้องรอให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบก่อนจึงจะใช้สิทธิตามกฎหมายได้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ประกาศแจ้งการไม่รับสมัครวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องได้ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นับว่ามีเวลาเพียงพอ ประกอบกับศาลฎีกาจำต้องพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง พฤติการณ์ที่ผู้ร้องอ้างมานั้นยังไม่มีเหตุเพียงพอที่จะขยายระยะเวลายื่นคำร้องได้ จึงมีคำสั่งยกคำร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้แจ้งการไม่รับสมัครให้ผู้ร้องทราบเนื่องจากเป็นสมาชิกสองพรรคการเมือง จึงขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และ ๒๙๖ วรรคสอง ผู้ร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำร้องต่อศาลฎีกาออกไปอีก ๖ วัน นับแต่วันยื่นคำร้อง

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีหน้าที่ต้องติดตามว่าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดแพร่ ได้ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้มีรายชื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ หากต้องรอให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดแพร่ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบก่อนจึงจะใช้สิทธิตามกฎหมายได้ไม่เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดแพร่ ได้ประกาศแจ้งการไม่รับสมัครวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องได้ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นับว่ามีเวลาเพียงพอ ประกอบกับศาลฎีกาจำต้องพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ดังนั้น พฤติการณ์ที่ผู้ร้องอ้างมานั้นยังไม่มีเหตุเพียงพอที่จะขยายระยะเวลายื่นคำร้องได้

จึงมีคำสั่งยกคำร้อง.

(นายบุญรอด ต้นประเสริฐ

นายศุภชัย สมเจริญ

นายเรวัตร อิศราภรณ์)

นางสาวสกลวรรณ โลณวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๒๑ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๔๐๕/๒๕๕๐

นายไพโรจน์ ปัตย์ถาทุม
คณะกรรมการการเลือกตั้ง
และผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ (๒)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

การที่หัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินมีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องรับว่าลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในเอกสารเป็นลายมือชื่อของผู้ร้อง ภาพถ่ายของผู้ร้อง และ หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน และนำไปใช้ ประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังแผ่นดิน จึงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคพลังแผ่นดินและยอมให้เสนอชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังแผ่นดิน

การที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในนามพรรค ประชาชนด้วย จึงเป็นการสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบสัดส่วนและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๙๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งผู้ร้องว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนในนามพรรคพลังแผ่นดินด้วย ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนชื่อของผู้ร้องออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วนในนามพรรคพลังแผ่นดิน และมีคำสั่งให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัด ร้อยเอ็ด รับผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตใน เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัด ร้อยเอ็ด

ผู้คัดค้าน ยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบ สัดส่วนในขณะเดียวกัน การที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดร้อยเอ็ดและ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้งและแบบสัดส่วนเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้ไต่สวนแล้ว วินิจฉัยว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรค พร้อมเอกสารเป็นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง สำนับัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ใบรับรองแพทย์และภาพถ่าย ๑๐ ภาพ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน โดยผู้สมัครไม่ต้องไปแสดงตัว การที่หัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินมีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องรับว่าลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในเอกสารเป็นลายมือชื่อของผู้ร้อง ภาพถ่ายของผู้ร้อง และหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน และนำไปใช้ประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังแผ่นดิน จึงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคพลังแผ่นดินและยอมให้เสนอชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังแผ่นดิน การที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในนามพรรคประชากรด้วย จึงเป็นการสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบสัดส่วนและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายกำธร โพธิ์สุวัฒนากุล นายดิเรก อิงคินันท์ นายจรัส พวงมณี)

นายสมชาย ดั่งสุวรรณ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๒ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๔๓๙ / ๒๕๕๐ นายวินัย ขจรเจริญ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑(๓), ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐(๖), ๒๔)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๔๓)

เดิมผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ต่อมาวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยรับผู้ร้องเป็นสมาชิก แม้ต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ดังนี้ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องย่อมสิ้นสุดลงเมื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทยในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้อง และไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยผู้ร้องมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง แต่ประธานกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนคำสั่งของประธานกรรมการการเลือกตั้งที่ตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า เดิมผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ต่อมาวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยรับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรค ต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ดังนี้ เห็นว่า ตามมาตรา ๑๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” และตามมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรค

เดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เมื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่า
หนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องย่อมสิ้นสุดลงเมื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทยในวันที่
๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อ
ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว
จึงมีคำสั่ง ให้ยกคำร้อง

(นายชาลี ท้าภวิมล นายสิทธิชัย พรหมศร นายวิเชียร มงคล)

นายจักรี กิริยานุกูล - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๕ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๔๔๐/๒๕๕๐ นายมูฮำหมัด หวันมูดา
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ (๑๑)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ,มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ,มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง

ตามพ.ร.บ. ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาไว้ คือ ขั้นตอนแรกเป็นกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตการเลือกตั้งได้รับใบสมัครของผู้สมัครพรรคการเมืองใดแล้ว แต่ไม่ประกาศชื่อผู้สมัครนั้นว่าเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากเห็นว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อมีคำสั่งให้รับสมัครผู้นั้นได้ ส่วนขั้นตอนหลังเป็นกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งและได้ออกประกาศการรับสมัครไว้แล้ว แต่ต่อมา ก่อนวันเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ก็ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น กรณีของผู้ร้องเป็นกรณีประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคไทยรักไทย หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ๑๖ จึงมิใช่กรณีที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องว่าเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งอันจะเป็นผลให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้อง ตรงที่ผู้คัดค้านมิได้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาและศาลฎีกายังมิได้มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้อง ก็ต้องถือว่าผู้ร้องยังคงเป็นผู้ที่ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำวินิจฉัยตามความในมาตรา ๓๙ แห่งตาม พ.ร.บ. ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมาย มิได้มีลักษณะต้องห้ามกรณีเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านได้ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ต่อมาผู้คัดค้านได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องได้รับแต่งตั้งเป็นครูอัตราจ้างชั่วคราวรายชั่วโมง (วิทยากรอิสลามศึกษา) ของโรงเรียนบ้านบาโงระนะ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องจึงเป็นลูกจ้างของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๑๑) ซึ่งต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตให้ผู้ร้องทราบจึงชอบแล้ว ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส ต่อมา วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านได้ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย หลังจากนั้นผู้คัดค้านได้มีหนังสือแจ้งว่า ผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๑๑) กรณีเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ โดยผู้คัดค้านได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องได้รับแต่งตั้งเป็นครูอัตราจ้างชั่วคราวรายชั่วโมง (วิทยาการอิสลามศึกษา) ของโรงเรียนบ้านบาโงระนะ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องจึงเป็นลูกจ้างของหน่วยงานราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๑๑) ผู้คัดค้านจึงแจ้งผลการไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้ร้องทราบตาม พ.ร.บ. ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง , มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง , มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาไว้ คือ ขั้นตอนแรกเป็นกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตการเลือกตั้งได้รับใบสมัครของผู้สมัครพรรคการเมืองใดแล้ว แต่ไม่ประกาศชื่อผู้สมัครนั้นว่าเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากเห็นว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อมีคำสั่งให้รับสมัครผู้นั้นได้ ส่วนขั้นตอนหลังเป็นกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งและได้ออกประกาศการรับสมัครไว้แล้ว แต่ต่อมา ก่อนวันเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ก็ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น กรณีของผู้ร้องเป็นกรณีประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคไทยรักไทย หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ๑๖ ดังนี้ จึงมิใช่กรณีที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องว่าเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งอันจะเป็นผลให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้อง แม้ผู้คัดค้านจะมีหนังสือแจ้งว่าผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แต่ตราใบที่ผู้คัดค้านมิได้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาและศาลฎีกายังมิได้มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้อง ก็ต้องถือว่าผู้ร้องยังคงเป็นผู้ที่ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำวินิจฉัยตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพ.ร.บ. ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายรัตน์ กองแก้ว

นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์

นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๑๑ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๐๒/๒๕๕๐

นายสิทธิชัย โควสุรัตน์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๓๕, มาตรา ๒๙๖

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔ มาตรา ๑๓๗)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
๒๕๕๐ มาตรา ๔๓

พรรคเพื่อแผ่นดินได้ส่งผู้ร้องเพื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน
ในนามของพรรคโดยอยู่ในกลุ่มที่ ๔ ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ประธานกรรมการแจ้งไม่รับสมัครเลือกตั้ง
ของผู้ร้อง โดยมีคำสั่งว่าผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา
๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐
(๖) มาตรา ๒๔ และมาตรา ๑๓๗เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรค
การเมือง คือเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนและพรรคเพื่อแผ่นดิน ฟังได้ว่าลายมือชื่อของผู้ร้องในเอกสาร
ทะเบียนประวัติผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน ไม่ใช่ลายมือชื่อของผู้ร้อง และในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม
๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พรรคพลังประชาชนอ้างว่าผู้ร้องได้ยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนด้วยตนเอง
ในกรุงเทพมหานครนั้น ในวันดังกล่าวผู้ร้องอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้ร้องมิได้เป็นสมาชิกพรรค
พลังประชาชน ดังนั้นการที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคเพื่อแผ่นดินจึงเป็นการไม่ชอบ

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบสัดส่วนในกลุ่มจังหวัดที่ ๔ ต่อไปตามกฎหมาย

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกเพื่อแผ่นดินเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็น
สมาชิกพรรคพลังประชาชน ต่อมาผู้ร้องได้ตรวจสอบเอกสารที่มีการอ้างว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรค
พลังประชาชน ปรากฏว่าสำเนาทะเบียนประวัติผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของ
ผู้ร้อง ทั้งเอกสารการสมัครดังกล่าวก็ไม่มีรูปถ่าย สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้อง
เอกสารการสมัครเป็นสมาชิกล่าช้ากว่าจึงเป็นเอกสารปลอม วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ไปแจ้งความ
เป็นหลักฐาน ผู้ร้องจึงมิใช่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวคือพรรค
เพื่อแผ่นดิน กับมีคำสั่งให้คณะกรรมการการรับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อไป

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองขณะเดียวกันเกินกว่า หนึ่งพรรค
การเมือง คือเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนและพรรคเพื่อแผ่นดิน ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา
๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๒๐(๖)
กับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และอาศัยอำนาจ

ตาม ๔๓ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน อันเป็นการดำเนินการควบคุมการจัดการหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามมาตรา ๒๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้สวนแล้ว วินิจฉัยว่า การที่ผู้คัดค้านพบว่าผู้ร้องมีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนโดยปรากฏจากระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองของผู้คัดค้าน ในประเด็นนี้ ผู้ร้องได้อ้างทะเบียนประวัติผู้ลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน ว่าลายมือชื่อของผู้ร้องในเอกสารดังกล่าวไม่ใช่ลายมือชื่อของผู้ร้อง ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเอกสารตัวอย่างลายมือชื่อของผู้ร้องที่เคยให้ไว้แก่สถาบันการเงิน ปรากฏว่าลายมือชื่อมีความแตกต่างจากลายมือชื่อของผู้ร้องที่เคยให้ไว้แก่สถาบันการเงิน อย่างชัดเจน จึงไม่น่าเชื่อว่าลายมือชื่อในเอกสารเป็นลายมือชื่อของผู้ร้องจริง อีกทั้งในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พรรคพลังประชาชนอ้างว่าผู้ร้องได้ยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนด้วยตนเอง ในกรุงเทพมหานคร ในวันดังกล่าวผู้ร้องอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีเข้าร่วมงานพระราชทานดินผิงศพของนางเฮียง แซ่ตั้ง และในตอนเย็นวันเดียวกันได้ร่วมงานประกวดสาวงามเทียนพรรษาประจำปี ๒๕๕๐ จึงน่าจะเชื่อว่าในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องมิได้เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนในกรุงเทพฯ แต่อย่างใด นอกจากนี้ เมื่อพิเคราะห์เอกสารที่ใช้ในการประกอบในการยื่นสมัคร เช่น ภาพถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้อง ก็ไม่ปรากฏว่ามีการลงลายมือชื่อผู้ร้องรับรองสำเนาถูกต้องแต่ประการใด พยานหลักฐานของผู้ร้องจึงมีน้ำหนัก น่าเชื่อว่าผู้ร้องมิได้เป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน ดังนั้นการที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคเพื่อแผ่นดินจึงเป็นการไม่ชอบ

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในกลุ่มจังหวัดที่ ๔ ต่อไปตามกฎหมาย

(นายรัตน์ กองแก้ว นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์ นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลง. ๑๐ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๕๔๒/๒๕๕๐

นายเรืองเดช เหลืองบริบูรณ์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔

แม้ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อปี ๒๕๓๑ แต่ผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ต่อมาปี ๒๕๔๙ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นวุฒิสภาซึ่งจะต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งได้แจ้งการรับสมัครวุฒิสภาแล้ว ต่อมาวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนผู้ร้องจึงไม่ใช่เป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคพลังประชาชนในขณะเดียวกันในวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่าผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยแต่ได้ลาออก และไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นวุฒิสมาชิก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนเพียงพรรคเดียว มิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง เกินกว่าหนึ่งพรรคก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ ผู้ร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังประชาชน ขอให้ศาลฎีกาเพิกถอนคำสั่งของประธานกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับสมัครผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค โดยเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชน ผู้ร้องขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนกลุ่มจังหวัดที่ ๒ ของพรรคพลังประชาชนนั้น ขอบด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ปี ๒๕๔๙ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดอุทัยธานีได้ตรวจสอบ คุณสมบัติแล้ว และได้แจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒๖ (๑) บัญญัติว่า บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงน่าเชื่อว่าผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จริง ผู้ร้องจึงไม่ใช่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเหตุเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคพลังประชาชนในขณะเดียวกันในวันสมัครรับเลือกตั้ง

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนกลุ่มที่ ๒ สังกัดพรรคพลังประชาชน

(นายสิทธิชัย พรหมศรี

นายชาติ ทักษิณ

นายวิเชียร มงคล)

นายสมชาย ดั่งสุวรรณ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๑๔ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๔๓/๒๕๕๐

นางพยอม เพี้ยซ้าย
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๙๗ (๒), มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

การที่ผู้ร้องขอลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทต่อหัวหน้าพรรคไทเป็นไทด้วยวาจา โดยยังไม่ได้ยื่นใบลาออกเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ไม่มีผลเป็นการลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง เมื่อผู้ร้องไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินไทในขณะที่ยังไม่ขาดสมาชิกภาพจากพรรคไทเป็นไท ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคการเมืองทั้งสองนั้น ชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทและได้แสดงเจตนาขอลาออกจากพรรคไทเป็นไท ต่อมาผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังเกษตรกรและสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังเกษตรกร ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งต่อหัวหน้าพรรคพลังเกษตรกรว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ความจริงผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังเกษตรกรเพียงพรรคเดียว ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรค คือ เป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไท และเป็นสมาชิกพรรคพลังเกษตรกร ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนชอบด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า แม้ผู้ร้องจะได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทโดยหนังสือฉบับนี้ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีเนื้อความระบุว่าผู้ร้องมีความประสงค์ที่จะขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทตั้งแต่วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่าการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง การลาออกของผู้ร้องตามหนังสือดังกล่าวจึงมีผลเมื่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของพรรคไทเป็นไทได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว ซึ่งอาจไม่ใช่วันที่ผู้ร้องระบุในหนังสือดังกล่าวก็ได้ เมื่อได้ความว่าผู้ร้องส่งหนังสือให้แก่พรรคไทเป็นไทได้รับวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และหัวหน้าพรรคไทเป็นไท

รับทราบในวันเดียวกัน ความเป็นสมาชิกของผู้ร้องในพรรคไทยเป็นไทจึงสิ้นสุดลงในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มิใช่สิ้นสุดลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ขณะที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพลังเกษตรกรในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ และพรรคพลังเกษตรกรยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ความเป็นสมาชิกภาพของผู้ร้องในพรรคไทยเป็นไทยังไม่สิ้นสุดลง จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังเกษตรกรจึงชอบแล้ว ข้ออ้างของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายกำธร โพธิ์สุวรรณกุล

นายดิเรก อิงคนินันท์

นายจรัส พวงมณี)

นางสาวสกลวรรณ โลณวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๒๓ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๔๔/๒๕๕๐

นายแสง โรจน์หิรัญกุล
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๙ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ผู้ร้องยื่นหนังสือลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ดังนั้นในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ การที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคประชาธิปัตย์ในขณะเดียวกัน จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัคร ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครเลือกตั้ง โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ แต่ผู้ร้องไม่เคยได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกพรรคดังกล่าว ไม่เคยได้รับเอกสารข่าวสารใด ๆ จากพรรคดังกล่าว ขอให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งละขอให้ผู้ร้องมีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และพรรคพลังแผ่นดิน ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๒๐ (๖) กับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การไม่รับ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ที่ผู้ร้องอ้างว่าไม่เคยได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ไม่เคยได้รับเอกสารข่าวสารใด ๆ จากพรรคดังกล่าว นั้น ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้ความตามคำแถลงของผู้ร้องว่า ผู้ร้องเคยสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๙ ได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกประเภทสามัญหมายเลข ๔๑๒๐๒๐๐๙ ตามสำเนาบัตรประจำตัวในหนังสือขอลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ ข้ออ้างของผู้ร้องดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์

ตามสำเนาหนังสือลาออกลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ก็ปรากฏตามคำแถลงของผู้ร้องเองว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของพรรคประชาธิปัตย์แนะนำให้ผู้ร้องหาบัตรประจำตัวสมาชิกแนบพร้อมการลาออกด้วย ผู้ร้องจึงยื่นมิได้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อพรรคประชาธิปัตย์ในวันดังกล่าว ผู้ร้องเพิ่งจะยื่นหนังสือขอลาออกต่อหัวหน้าแผนกสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง การลาออกของผู้ร้องย่อมสมบูรณ์ในวันดังกล่าว ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองพ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ดังนั้นในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ การที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคประชาธิปัตย์ในขณะเดียวกัน จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายสมศักดิ์ เนตรมัย

นายรัตน์ กองแก้ว

นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลต. ๙ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๔๕/๒๕๕๐

นายพรสมเด็จ ทวีลาภ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(มาตรา ๒๐, มาตรา ๒๔, มาตรา ๑๓๗)

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ ประสงค์ให้บุคคลเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงหนึ่งพรรคเท่านั้น ก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรค จึงถือว่าสมาชิกภาพของผู้ร้องสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓๗ ประกอบมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลเท่ากับว่าผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดเลยตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เมื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคนิติศาสตร์ไทยในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการไม่ชอบ

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคนิติศาสตร์ไทย แต่ไม่มีชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในประกาศของผู้คัดค้าน โดยผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้าน ยืนยันคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ๒ พรรค ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ สมาชิกภาพของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมือง แม้ผู้ร้องกลับมาสมัครเป็นสมาชิกพรรคนิติศาสตร์ไทยในภายหลังก็ไม่ทำให้ผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง” และมาตรา ๒๐ (๖) บัญญัติว่า “สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อ เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง” และมาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ นับแต่ วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ” จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว แสดงว่ากฎหมายประสงค์ให้บุคคล เป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงหนึ่งพรรคเท่านั้น เมื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชนและและพรรคนิติศาสตร์ไทยก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ จึงถือว่าสมาชิกภาพของผู้ร้องสิ้นสุดลง

ทุกพรรคการเมืองโดยผลของกฎหมาย การสิ้นสมาชิกภาพของผู้ร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๗ มีผลเท่ากับผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดเลย เมื่อ ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคนิติศาสตร์ไทยในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการไม่ชอบ จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(นายบุญรอด ตันประเสริฐ นายศุภชัย สมเจริญ นายเรวัตร อิศราภรณ์)

นายณัฐดนัย นาควัชร - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลง. ๔ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๔๖/๒๕๕๐

นางสาวศศิภาณณ์ พรวรารณณ์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคธรรมชาตินไทยซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตินไทยเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคพลังเกษตรกรได้รับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งขณะนั้นพรรคธรรมชาตินไทยยังมิได้ถูกยุบพรรค ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกัน เกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคธรรมชาตินไทย เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตินไทย ทำให้ผู้ร้องสิ้นสมาชิกภาพในพรรคธรรมชาตินไทย ผู้ร้องจึงสมัคร เป็นสมาชิกพรรคพลังเกษตรกร เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกซ้ำซ้อน จึงมีสิทธิ สมัครรับเลือกตั้งได้ ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้าน ยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ๒ พรรคโดยเป็นสมาชิกพรรคธรรมชาตินไทย และพ้นสมาชิกภาพเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่เป็นสมาชิกพลังเกษตรกรตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อน สมาชิกภาพของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมือง ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคธรรมชาตินไทยเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตินไทยเมื่อ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐...พรรคพลัง เกษตรกรได้รับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามใบสมัครเอกสารหมายเลข ค.๑ ซึ่งขณะนั้นพรรคธรรมชาตินไทยยังมิได้ถูกยุบพรรค ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกัน เกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งยกคำร้อง

(นายจรรัส พวงมณี นายกำธร โพธิ์สุวัฒนากุล นายดิเรก อิงคนินันท์)

นายสมชาย ด้วงสุวรรณณ์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๑๗ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๒/๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดชัยภูมิ
นายตรัย ต่อพันธ์

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

ในวันที่พรรคประชาธิปัตย์รับผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรค ผู้คัดค้านยังเป็นสมาชิกพรรค
ประชากรไทยอยู่ ผู้คัดค้านจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง เป็นผล
ให้ผู้คัดค้านสิ้นสมาชิกภาพของทั้งสองพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค
การเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ
แบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาตรวจพบว่า ผู้คัดค้านสมัคร
เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ แต่ต่อมาวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้คัดค้าน
ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย ผู้คัดค้านจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรคในขณะเดียวกัน
ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นผลให้ขาดจากสมาชิกภาพของทั้งสองพรรคการเมืองนับแต่วันดังกล่าว
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) ผู้คัดค้านจึง
ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ ขอให้เพิกถอนการสมัคร
รับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย
รัฐธรรมนูญ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พรรคประชาธิปัตย์รับผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคในวันที่
๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งผู้คัดค้านยังเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยอยู่ ผู้คัดค้านจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
ในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง เป็นผลให้ผู้คัดค้านสิ้นสมาชิกภาพของทั้งสองพรรคการเมือง
ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบ
มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายตรัย ต่อพันธ์ ผู้คัดค้าน.

(นายวิเชียร มงคล นายชาลี ทัพภวิมล นายสิทธิชัย พรหมศร)

นายณัฐดนัย นาควัชระ - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๒๘ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๓/๒๕๕๐

นายพินิจ ศาสตรสาระ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องซึ่งเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคเพื่อแผ่นดินย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคเพื่อแผ่นดิน ต่อมาผู้ร้องได้รับหนังสือจากประธานกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ความจริงในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้าน ยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง กล่าวคือ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔ และมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การกระทำของผู้คัดค้านชอบด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นทั้งสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคเพื่อแผ่นดิน ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของผู้ร้องซึ่งเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคเพื่อแผ่นดินย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายติเรก อิงคนินันท์ นายกำธร โพธิ์สุวัฒนากุล นายจรัส พวงมณี)

นายสมชาย ดั่งสุวรรณ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๑๓ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๔/๒๕๕๐

นายสำราญ สิ้นทอง
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๔๓)

เดิมผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา โดยมีได้ลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง ดังนั้นผู้ร้องจึงเป็น ผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยผู้ร้องมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ตัดสิทธิรับสมัครของผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พรรคประชาธิปัตย์รับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรค เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๓ ต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๐ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนาโดยมิได้ลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ ที่ผู้ร้องอ้างว่าไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์นั้น ผู้ร้องไม่มีพยานมาสบให้เห็นว่ารูปถ่ายและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องถูกนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการสมัครสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้อย่างไร เชื่อได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้ยื่นหรือยินยอมให้ผู้อื่นยื่นรูปถ่ายและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องเพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ที่ผู้ร้องอ้างว่าในช่วงปี๒๕๔๓ ผู้ร้องทำงานให้แก่พรรคความหวังใหม่ ผู้ร้องจึงไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์นั้น เห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นไม่ได้ห้ามบุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค แม้ผู้ร้อง จะทำงานให้แก่พรรคความหวังใหม่ ผู้ร้องก็สามารถเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้ ดังนั้นการที่ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนาในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยมีได้ลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง ผู้ร้องจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายสุรภพ ปัทมะสุคนธ์ นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์ นางนพวรรณ อินทร์พริ้ง)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ
(ลต. ๖ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๕/๒๕๕๐

นายประวิทย์ กิลี ที่ ๑
นายจำนงค์ สอนวงษ์ ที่ ๒
โดยพรรคชาติสามัคคี
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔)

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ ระบุว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน หากคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานประกอบการสมัครคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อพรรคการเมือง และรายชื่อผู้สมัครแบบสัดส่วนของพรรคการเมืองเป็นรายเขตเลือกตั้งแบบสัดส่วน แต่ในกรณีที่ผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว มาตรา ๔๔ บัญญัติให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเวลาเจ็ดวันนับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กรณีตามคำร้องเมื่อปรากฏว่านายประวิทย์และนายจำนงค์เป็นผู้ที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายประวิทย์และนายจำนงค์จึงขอที่จะใช้สิทธิทางศาลยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตาม มาตรา ๔๔ ดังกล่าว การที่ผู้ร้องเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๑ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคท้าย ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับแยกต่างหากจากนายประวิทย์และนายจำนงค์มายื่นคำร้องเป็นคดีนี้ จึงเป็นการยื่นคำร้องโดยที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรับรองสิทธิของผู้ร้องให้ทำเช่นนั้นได้

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นพรรคการเมือง ชื่อพรรคชาติสามัคคี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ๑ กลุ่มจังหวัด จำนวน ๑๐ คน ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒ คน คือ นายประวิทย์ กิลี และนายจำนงค์ สอนวงษ์ เนื่องจากเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

และมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ความจริง นายประวิทย์ยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์แล้ว ส่วนนายจำนงค์นั้นในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นายจำนงค์ได้ตรวจสอบการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงทราบว่ายังเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ในวันเดียวกันจึงได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ และผู้อำนวยการพรรคประชาธิปัตย์ได้มีหนังสือ อนุมัติการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แจ้งให้นายจำนงค์ทราบเช่นกัน นายประวิทย์และนายจำนงค์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติตามกฎหมาย ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้นายประวิทย์ กิติ และนายจำนงค์ สอนวงษ์ เป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน ยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านตรวจสอบสถานภาพสมาชิกพรรคการเมืองของนายประวิทย์ กิติ และนายจำนงค์ สอนวงษ์ จากระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่า บุคคลทั้งสองเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และเป็นสมาชิกพรรคชาติสามัคคี บุคคลทั้งสองจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคและขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔ และมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น ผู้คัดค้านจึงได้ดำเนินการตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนายประวิทย์และนายจำนงค์ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไต่สวนแล้ว วินิจฉัยว่า ผู้ร้องที่ทำคำร้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลคดีนี้ คือ พรรคชาติสามัคคีไม่ใช่ นายประวิทย์ กิติ และนายจำนงค์ สอนวงษ์แต่อย่างใด เมื่อได้ความดังกล่าวแล้วจึง เห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายต่อไปว่า พรรคชาติสามัคคี ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องหรือไม่ เห็นว่า ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ ระบุว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน หากคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานประกอบการสมัครคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อพรรคการเมือง และรายชื่อผู้สมัครแบบสัดส่วนของพรรคการเมืองเป็นรายเขตเลือกตั้งแบบสัดส่วน แต่ในกรณีที่ผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว มาตรา ๔๔ บัญญัติให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเวลาเจ็ดวันนับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กรณีตามคำร้องเมื่อปรากฏว่านายประวิทย์และนายจำนงค์เป็นผู้ที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายประวิทย์และนายจำนงค์จึงขอที่จะใช้สิทธิทางศาลยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตาม มาตรา ๔๔ ดังกล่าว การที่ผู้ร้องเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ตามเอกสารทำคำร้องหมายเลข ๑ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคท้าย ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับแยกต่างหากจากนายประวิทย์และนายจำนงค์มายื่นคำร้องเป็นคดีนี้ จึงเป็นการยื่นคำร้องโดยที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรับรองสิทธิของผู้ร้องให้ทำเช่นนั้นได้

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายศุภชัย สมเจริญ นายบุญรอด ตันประเสริฐ นายเรวัตร อิศราภรณ์)

นายสมชาย ต้วงสุวรรณ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๑๖ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๖/๒๕๕๐

นายอำนวย พุมมา
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๙ วรรคท้าย)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคสุดท้ายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย

เมื่อพรรคกฤษไทยมั่นคงได้ลงทะเบียนรับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคจริง ตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคกฤษไทยมั่นคงและพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนาซึ่งพรรคได้มีมติส่งผู้ร้องรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อมาประธานกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่าไม่รับสมัครโดยอ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคกฤษไทยมั่นคงด้วย คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า จากผลการตรวจสอบสถานภาพสมาชิกพรรคจากระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองของผู้คัดค้านปรากฏว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค โดยเป็นสมาชิกพรรคกฤษไทยมั่นคงและสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำสั่งของผู้คัดค้านชอบด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคกฤษไทยมั่นคงได้ลงทะเบียนรับผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคจริง ตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคสุดท้ายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย นอกจากนั้นหัวหน้าพรรคกฤษไทยมั่นคงยืนยันว่าการสมัครเป็นสมาชิกต้องยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐานสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านเก็บรักษาไว้ที่พรรค แม้ปัจจุบันเอกสารเหล่านี้ได้ชำรุดสูญหายไปหมด แต่ก็รับฟังได้ว่า ก่อนจะลงทะเบียนให้ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคจะต้องมีการยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐานและผ่านการตรวจสอบอนุมัติจากกรรมการบริหารพรรค ประกอบกับผู้ร้องแถลงรับว่า หมายเลขประจำตัวประชาชนและที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคตรงกับหมายเลขประจำตัวประชาชนสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง โดยไม่ปรากฏเหตุผลให้น่าเชื่อว่าการแอบอ้างนำหลักฐานของผู้ร้องไปสมัครได้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคกฤษไทยมั่นคงและพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา จึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัคร

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ของพรรค
รวมใจไทยชาติพัฒนาชอบแล้ว
จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายธนัท วิรูปุตร์ นายธานีศ เกศวพิทักษ์ นายสิทธิชัย รุ่งตระกูล)

นางสาวสกลวรรณ โสณวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๑๙ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๗/๒๕๕๐

นายประสงค์ ทรงศิริศิลป์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๙๗ (๒), มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

ผู้ร้องขอลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทต่อหัวหน้าพรรคด้วยวาจา โดยยังไม่ได้ยื่นใบลาออกเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ไม่มีผลเป็นการลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง

เมื่อผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินไทในขณะที่ยังไม่ขาดจากสมาชิกภาพพรรคไทเป็นไท ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคการเมืองทั้งสองนั้น ชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคพลังแผ่นดินไท แต่ไม่มีชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่อพรรคพลังแผ่นดินไทว่าผู้ร้องสมัครแบบสัดส่วนซ้ำซ้อน ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทและได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคแล้วตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่หัวหน้าพรรคไทเป็นไทนำชื่อผู้ร้องไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยผู้ร้องไม่รู้เห็นและไม่เต็มใจ ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งยกเลิกประกาศดังกล่าวและคืนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนแก่ผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนทั้งสองพรรคการเมือง ผู้คัดค้านจึงไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า การที่ผู้ร้องขอลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทต่อหัวหน้าพรรคไทเป็นไทด้วยวาจาโดยยังไม่ได้ยื่นใบลาออกเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองจึงไม่มีผลเป็นการลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง เมื่อหัวหน้าพรรคไทเป็นไทนำชื่อผู้ร้องไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ผู้ร้องจึงมีฐานะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทเป็นไท ต่อมาเมื่อผู้ร้องไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินไทในขณะที่ยังไม่ขาดสมาชิกภาพจากพรรคไทเป็นไทและหัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินไทยื่นบัญชีรายชื่อโดยมีชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองและเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคไทเป็นไทซ้ำซ้อนกันกับพรรคพลังแผ่นดินไท อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ (๒) และขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓)

ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้อง
เป็นผู้สมควรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคการเมืองทั้งสองนั้น ชอบแล้ว
จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายเรวัตร อิศราภรณ์ นายบุญรอด ต้นประเสริฐ นายศุภชัย สมเจริญ)

นางสาวสกลวรรณ โฉนวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๒๔ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๘/๒๕๕๐

นายแก้วตา ทินนิกร
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย)

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๘ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและในวันเดียวกันพรรคพลังแผ่นดินได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน และต่อมาวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือลาออกจากพรรคประชากรไทย ดังนั้นในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคพลังแผ่นดิน จึงเป็น ผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคได้ส่ง ผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครเลือกตั้ง โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย แต่ผู้ร้องไม่เคยได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกพรรคดังกล่าว ขอให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ผู้ร้องมีสิทธิในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองขณะเดียวกันเกินกว่า ๑ พรรคในวันสมัครรับเลือกตั้ง คือเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๒๐(๖) กับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๘ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ผู้คัดค้านมีทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหนังสือแจ้งของพรรคประชากรไทยที่ระบุว่า ผู้ร้องพ้นสมาชิกภาพจากพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นพยานหลักฐาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนดังกล่าวเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย พยานหลักฐานของผู้คัดค้านจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ ที่ผู้ร้องอ้างว่าต้นฉบับหนังสือขอ

ลาออกจากพรรคประชากรไทยเป็นหลักฐานว่าผู้ร้องได้ขอลาออกจากพรรคประชากรไทยตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ในเอกสารดังกล่าวก็มีรอยประทับข้อความภาษาอังกฤษแปลได้ว่า ได้รับเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตรงตามที่พรรคประชากรไทยแจ้งแก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พยานหลักฐานของผู้ร้องจึงไม่น่าเชื่อถือ ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือลาออกจากพรรคประชากรไทยในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง การลาออกของผู้ร้องย่อมสมบูรณ์ในวันดังกล่าว ผู้ร้องจึงพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ดังนั้นในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย การที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคพลังแผ่นดินในขณะเดียวกัน จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายรัตน์ กองแก้ว นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์ นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ -ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ
(ลต. ๗ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๗๙/๒๕๕๐

นางทิพย์วรรณ วรปัสสุ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทตั้งแต่วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และได้ลาออกจากสมาชิกภาพพรรคไทเป็นไทเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เมื่อผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนพรรคพลังแผ่นดิน ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้ทราบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ร้องมีชื่อเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทด้วย ผู้ร้องจึงได้ดำเนินการทำหนังสือลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไท จึงเป็นข้อแสดงว่าในขณะที่ผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ร้องยังไม่ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไท ดังนั้นขณะที่ผู้ร้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทอยู่ด้วย การที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรคได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครเลือกตั้ง โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไท แต่ผู้ร้องไม่เคยได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกพรรคดังกล่าว ไม่เคยได้รับเอกสารข่าวสารใด ๆ จากพรรคดังกล่าว ขอให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ผู้ร้องมีสิทธิในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง คือเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไท และเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๒๐(๖) กับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การไม่รับผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทตั้งแต่วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน และในวันเดียวกันพรรคพลังแผ่นดินได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านแจ้งว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ๒ พรรคในเวลาเดียวกัน คือ พรรคไทเป็นไท และพรรคพลังแผ่นดิน เมื่อผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้ทราบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ร้องมีชื่อเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไท

ด้วย ผู้ร้องจึงได้ดำเนินการทำหนังสือลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไท จึงเป็นข้อแสดงว่าในขณะที่ผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งราษฎรดังกล่าว ผู้ร้องยังไม่ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไท ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะที่ผู้ร้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคไทเป็นไทอยู่ด้วย การที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้นชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์

นายรัตน์ กองแก้ว

นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลง. ๘ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๘๐/๒๕๕๐

นางชมชื่น ปานศรี
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๑ (๓) มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔

การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วน ในขณะเดียวกันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๙๓(๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรค พร้อมเอกสารเป็นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ใบรับรองแพทย์และภาพถ่าย ๑๐ ภาพ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน โดยผู้สมัครไม่ต้องไปแสดงตัว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน และได้ส่งผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ร้อง โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองขณะเดียวกันเกินกว่า ๑ พรรค

ผู้คัดค้าน ยื่นคำคัดค้านว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัครแล้ว ปรากฏว่าผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วนในขณะเดียวกัน การที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดร้อยเอ็ดและผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนเป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและเคยมีหนังสือยินยอมให้พรรคพลังแผ่นดินเสนอชื่อผู้ร้องรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคพลังแผ่นดินหรือไม่ เห็นว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรค พร้อมเอกสารเป็นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ใบรับรองแพทย์และภาพถ่าย ๑๐ ภาพ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน โดยผู้สมัครไม่ต้องไปแสดงตัว การที่หัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินมีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องรับว่าลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในเอกสารเป็นลายมือชื่อของผู้ร้อง ภาพถ่ายของผู้ร้อง กับทั้งหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ไปใช้ประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคพลังแผ่นดิน ผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคพลังแผ่นดินและยอมให้เสนอชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของ

พรรคพลังแผ่นดิน การกระทำของจึงเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๙๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕
จึงมีคำสั่งยกคำร้อง

(นายกำธร โพธิ์สุวัฒนากุล นายดิเรก อิงคนินันท์ นายจรัส พวงมณี)

นายสมชาย ดั่งสุวรรณ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๑๕ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๕๘๑/๒๕๕๐

นายฤทธิ ศรีประเสริฐ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) (๖), มาตรา ๒๔)

ข้อบังคับพรรคพลังแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๙ (๒)

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ พ.ย. ๒๕๕๐ และวันที่ ๗ พฤศจิกายน ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา โดยผู้ร้องยื่นหนังสือถึงหัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินเพื่อขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ และหนังสือของหัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินอนุมัติให้ลาออกเมื่อวันที่ ๔ พ.ย. ๕๐ ขณะที่ผู้ร้องยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินนั้น พ.ร.บ.ประกอบ รธน.ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้นการสิ้นสุดการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วยการลาออกของผู้ร้องจึงต้องเป็นไปตาม ม.๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพ.ร.บ.ดังกล่าวคือให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง ไม่ปรากฏว่ามีตำแหน่งนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในคณะกรรมการบริหารพรรคพลังแผ่นดินแต่อย่างใด เพราะยังอยู่ในระหว่างเวลาที่พรรคพลังแผ่นดินซึ่งเป็นพรรคที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ ดังนั้นการสิ้นสุดสมาชิกภาพของพรรคพลังแผ่นดินจึงต้องบังคับตามข้อบังคับพรรคพลังแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๙(๒) ซึ่งระบุว่าหัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนของพรรคและเป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมทั้งปวงของพรรค กรณีจึงถือได้ว่าการที่ผู้ร้องได้ยื่นใบลาออกต่อนายสมใจ คงแจ่ม หัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินและนายสมใจได้อนุมัติให้ผู้ร้องลาออกจากพรรคพลังแผ่นดิน การลาออกของผู้ร้องจึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ก่อนที่จะยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กรณีจึงถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกซ้ำซ้อนอันจะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นการไม่ชอบ

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดิน และขอลาออกจากสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ร้องจึงสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ พ.ย. ๒๕๕๐ หลังจากที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องได้ตรวจสอบไปยังพรรคพลังแผ่นดินจึงทราบว่า เป็นความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่งานทะเบียนที่ไม่ได้ลบชื่อผู้ร้องออกจากทะเบียน ขณะสมัครรับเลือกตั้งผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนาเพียงพรรคเดียวจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ๒ พรรค โดยเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินและพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อน ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้สวนแล้ว วินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๗ พฤศจิกายน ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา โดยผู้ร้องยื่นหนังสือถึงหัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินเพื่อขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ และหนังสือของหัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินอนุมัติให้ลาออกเมื่อวันที่ ๔ พ.ย. ๕๐ เห็นว่าขณะที่ ผู้ร้องยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินนั้น พ.ร.บ.ประกอบ ร.ธ.น.ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้นการสิ้นสุดการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วยการลาออกของผู้ร้องจึงต้องเป็นไปตามม.๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) แห่ง พ.ร.บ.ดังกล่าวคือให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองแต่ปรากฏตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทพรรคพลังแผ่นดิน ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกาศ ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ไม่ปรากฏว่ามีตำแหน่งนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในคณะกรรมการบริหารพรรคพลังแผ่นดินแต่อย่างใด เพราะยังอยู่ในระหว่างเวลาที่พรรคพลังแผ่นดินซึ่งเป็นพรรคที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ ดังนั้นการสิ้นสุดสมาชิกภาพของพรรคพลังแผ่นดินจึงต้องบังคับตามข้อบังคับพรรคพลังแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๙(๒) ซึ่งระบุว่าหัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนของพรรคและเป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมทั้งปวงของพรรค กรณีจึงถือได้ว่าการที่ผู้ร้องได้ยื่นใบลาออกต่อนายสมใจ คงแจ่ม หัวหน้าพรรคพลังแผ่นดินและนายสมใจได้อนุมัติให้ผู้ร้องลาออกจากพรรคพลังแผ่นดิน การลาออกของผู้ร้องจึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าผลการตรวจสอบสถานะภาพสมาชิกพรรคการเมืองจากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการอ้างระบบฐานข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และแม้ระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นผลจากการรายงานของพรรคการเมืองแต่ก็มิรอบระยะเวลาที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ดังนั้น ลำพังเพียงระบบฐานข้อมูลดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียวจึงยังไม่อาจยืนยันสถานะภาพแท้จริงของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้องได้ ผู้ร้องได้ลาออกและมีผลเป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินแล้วก่อนที่จะยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กรณีจึงถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกซ้ำซ้อนอันจะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นการไม่ชอบ

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(นายธานีศ เกศพิทักษ์

นายธนัท วิรูปุตร์

นายสิทธิชัย รุ่งตระกูล)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลต. ๑๒ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๖๒๓/๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑
จังหวัดชัยภูมิ

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔, มาตรา ๔๐)

นายสง่า เกษมสุข เป็นสมาชิกของพรรคชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ต่อมาวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นายสง่าสมัครเป็นสมาชิกพรรคความหวังใหม่โดยมิได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย จึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง นายสง่าจึงสิ้นสมาชิกภาพของทั้งสองพรรคการเมืองนับแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นายสง่าสมัครรับเลือกตั้งวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง จึงขาดคุณสมบัติมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

ผู้ร้องไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ศาลชั้นต้นรับค่าธรรมเนียมศาลไว้จึงไม่ถูกต้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศรายชื่อ นายสง่า เกษมสุข เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดพรรคความหวังใหม่ ต่อมาปรากฏหลักฐานว่า นายสง่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรค และเป็นผลให้ขาดจากสมาชิกภาพของทั้งสองพรรคการเมือง ในวันที่ ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง นายสง่าจึงมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นับถึงวันเลือกตั้ง จึงไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ ขอให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสง่า เกษมสุข

นายสง่า เกษมสุข ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง และตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติให้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรก ภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ อันเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น บุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง และตามมาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๒๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อนายสง่าเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๓ แต่ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นายสง่าได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคความหวังใหม่โดยมิได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย นายสง่าจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยและพรรคความหวังใหม่ของนายสง่าจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนั้นในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ขณะที่นายสง่ายื่นใบสมัครรับเลือกตั้งต่อผู้ร้อง นายสง่าจึงมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคการเมืองหนึ่ง จึงขาดคุณสมบัติมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของนายสง่า เกษมสุข ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดชัยภูมิ และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ร้อง.

(นายันทชัย เพียรสนอง นายสุรภาพ ปัทมะสุคนธ์ นางนพวรรณ อินทร์ทรัพย์)

นายณัฐดนัย นาควัชร - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๒๙ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๖๒๔/๒๕๕๐

นายธีรยุทธ นิมสกูล
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง” มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ...(๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง” และมาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบังคับให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงในทันทีที่มีการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคการเมืองไม่ว่าก่อนหรือหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับหรือไม่ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคมัชฌิมาธิปไตยก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ สมาชิกภาพของผู้ร้องย่อมสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองโดยผลของกฎหมายนับแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่านับแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา ผู้ร้องได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นนอกจากพรรคมัชฌิมาธิปไตย ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคมัชฌิมาธิปไตย ต่อมาผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยอ้างว่าผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองในขณะเดียวกัน ความจริงผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยแต่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ และเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยแต่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยเพียงพรรคเดียวของให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งและเพิกถอนคำสั่งผู้คัดค้านที่ตัดสิทธิสมัครของผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน ยืนยันคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง กล่าวคือ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ และเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านจึงลงมติไม่ประกาศผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ซึ่งเป็นการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๔ และมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อ

ของผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนดังกล่าว จึงเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง” มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ...(๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง” และมาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบังคับให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงในทันทีที่มีการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคการเมืองไม่ว่าก่อนหรือหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับหรือไม่ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและพรรคมัชฌิมาธิปไตยก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ สมาชิกภาพของผู้ร้องย่อมสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองโดยผลของกฎหมายนับแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผู้ร้องอ้างว่าได้สมัครสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามเอกสารหมายเลข ร.๒ ซึ่งพรรคมัชฌิมาธิปไตยรับผู้ร้องเป็นสมาชิกในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พยานหลักฐานของผู้ร้องจึงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่านับแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา ผู้ร้องได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นนอกจากพรรคมัชฌิมาธิปไตย ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(นายอร่าม เสนามนตรี นางเปรมใจ กิตติคุณไพโรจน์ นายรัตน กองแก้ว)

นายสมชาย ดั่งสุวรรณ - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลง. ๑๘ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๖๒๕/๒๕๕๐

นายอัมรินทร์ คอมันตร์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๙๗ (๒), มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖
วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕

ผู้ร้องขอลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไทต่อหัวหน้าพรรคด้วยวาจา โดยยังไม่ได้ยื่นใบลาออกเป็น
หนังสือต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ไม่มีผลเป็นการลาออกจากสมาชิกพรรคไทเป็นไท
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง

เมื่อผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังแผ่นดินไทในขณะที่ยังไม่ขาดจากสมาชิกภาพพรรคไทเป็นไท
ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้
ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคการเมืองทั้งสองนั้น ชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสมัครสมาชิกไปโดยเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องลาออกจากการเป็น
สมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ แล้ว แต่เนื่องจากมีการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูลและมิได้
ลบชื่อผู้ร้องจากฐานข้อมูลเดิม ผู้ร้องยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคสมัครสมาชิกไปโดยเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐
จึงถือว่าสมาชิกภาพพรรคการเมืองทั้งสองพรรคของผู้ร้องสิ้นสุดตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ดังนั้น
เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคสมัครสมาชิกไปโดยอีกครั้ง จึงถือว่าผู้ร้อง
สังกัดพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรตามกฎหมาย ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓
และเป็นสมาชิกพรรคสมัครสมาชิกไปโดยเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่า
หนึ่งพรรคการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผล
ใช้บังคับเป็นผลให้สมาชิกภาพของผู้ร้องสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมือง ทำให้ผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค
การเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวไม่น้อยกว่า ๓๐ วันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้ร้องจึง
ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง เห็นว่า คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้อง
สมัครเป็นสมาชิกพรรคสมัครสมาชิกไปโดยใหม่หรือไม่ เห็นว่า ผู้ร้องและนายฉัตรชัยพยานผู้ร้องยืนยันว่า

พรรคประชาธิปัตย์ได้รับผู้ร้องเป็นสมาชิกประเภทกิตติมศักดิ์ในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และพรรค
ประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายเรวัตร อิศราภรณ์ นายบุญรอด ตันประเสริฐ นายศุภชัย สมเจริญ)

นางสาวสกลวรรณ โฉนวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๒๒ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๖๕๔/๒๕๕๐

นายพลกฤต นิลฉวีวรรณ

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒

จังหวัดเชียงใหม่

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๔) (ก), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

ผู้ร้องไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนที่นำมาใช้สมัคร แต่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอำเภอฝาง ซึ่งเป็นทะเบียนที่จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จนถึงวันที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ตอน ๒ ข้อ ๔๖ กำหนดว่า ทะเบียนบ้านกลางมิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนที่ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนได้ และข้อ ๔๘ กำหนดว่า บุคคลที่มีรายการทะเบียนบ้านกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างหรือใช้สิทธิต่างๆเหมือนทะเบียนบ้านได้ ผู้ร้องไม่มีหลักฐานแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดเชียงใหม่มาแล้วติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๔) (ก) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสังกัดพรรคไทยเป็นไทย ในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดเชียงใหม่ โดยยื่นเอกสารตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดเชียงใหม่ มีหนังสือแจ้งผู้ร้องว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ เนื่องจากผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จึงทำให้ขาดหลักฐานเอกสารตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคไทยเป็นไทย และเพิกถอนคำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่รับสมัครผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านได้ตรวจสอบหลักฐานคุณสมบัติ และทำการสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้ว ปรากฏว่าผู้ร้องไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่นำมาใช้สมัคร แต่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอำเภอฝางตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นทะเบียนสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน โดยบุคคลที่มีรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างหรือใช้สิทธิต่างๆเหมือนทะเบียนบ้านได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ การยื่นหลักฐานเอกสารสมัครของผู้ร้องไม่เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๓ ข้อ ๗๗ (๒) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ร้องจึงไม่สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๔) กำหนดให้ บุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันที่สมัครรับเลือกตั้ง และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง กำหนดว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรก ภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๑ (๔) (ก) ให้ใช้กำหนดเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ร้องอ้างคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดเชียงใหม่มาแล้วติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อผู้คัดค้านตรวจสอบหลักฐานการสมัครปรากฏว่าผู้ร้องไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่นำมาใช้สมัคร แต่มีชื่อผู้ร้องอยู่ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอำเภอฝางตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ซึ่งทะเบียนบ้านกลางมิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน และบุคคลดังกล่าวไม่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างหรือใช้สิทธิต่างๆเหมือนทะเบียนบ้านได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ร้องจึงไม่อาจนำไปอ้างใช้สิทธิการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดเชียงใหม่ที่ใช้สมัครรับเลือกตั้งด้วย ผู้ร้องไม่มีหลักฐานแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดเชียงใหม่มาแล้วติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องเคยใช้ทะเบียนบ้านที่ได้ยื่นเป็นหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ยื่นขออนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตและขอออกใบแทนใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลตลอดชีพต่อส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่ แม้ส่วนราชการไม่ทักท้วงก็ตาม หากอาจทำให้ผู้ร้องมีสิทธินำทะเบียนบ้านดังกล่าวไปอ้างเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตได้ ผู้ร้องจึงเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ (๔) (ก) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งนั้น ชอบแล้ว

อนึ่ง ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติว่าการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องและคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ร้องและผู้คัดค้าน

(นางนพวรรณ อินทร์ทรัพย์ นายสุรภพ ปัทมสุคนธ์ นายนันทชัย เพียรสนอง)

นายณัฐดนัย นาควัชร - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๒๗ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๖๕๕/๒๕๕๐

นายสมาน บุกบัน

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑

จังหวัดแพร่

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

ผู้ร้องไม่ติดตามว่าผู้ประสานงานพรรคประชากรไทยได้ทำลายใบสมัครแล้วหรือไม่ และไม่ได้ติดตามว่าพรรคเพื่อแผ่นดินดำเนินการแจ้งการลาออกจากสมาชิกพรรคประชากรไทยแทนผู้ร้องหรือไม่ ถือเป็นการบกพร่องของผู้ร้องเอง ไม่อาจอ้างเจตนาดังกล่าวเพื่อให้ตนไม่ได้เป็นหรือพ้นจากสมาชิกภาพพรรคประชากรไทยได้ แม้ผู้ร้องลาออกจากสมาชิกพรรคประชากรไทย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ก็ไม่อาจลบล้างผลแห่งการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมืองได้ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ประกอบมาตรา ๒๐ (๖) ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคเพื่อแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ไม่มีชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในประกาศของผู้คัดค้าน โดยผู้คัดค้านอ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ซึ่งไม่ถูกต้อง ผู้ร้องลงชื่อในใบสมัครสมาชิกพรรคประชากรไทยแต่มอบผ่านผู้มีชื่อโดยยังไม่ยืนยันจนกว่าผู้ร้องจะตัดสินใจ ต่อมาผู้ร้องได้ขอให้ทำลายใบสมัครฉบับดังกล่าว และได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน และให้พรรคเพื่อแผ่นดินตรวจสอบว่าหากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ขอให้พรรคแจ้งการลาออกจากสมาชิกพรรคการเมืองนั้นแทนผู้ร้อง ต่อมาผู้ร้องทราบว่ามิใช่เป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย จึงยื่นใบลาออกจากความเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องไม่เป็นสมาชิกซ้ำซ้อน ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้าน ยืนยันคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ การลาออกของผู้ร้องไม่มีหลักฐานแสดงต่อผู้คัดค้านและไม่ปรากฏว่าพรรคประชากรไทยได้รับทราบ ที่ผู้ร้องลาออกจากพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นการลาออกหลังจากที่ได้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อน ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องขอให้นายธนา แก้วนิล ผู้ประสานงานเขตภาคเหนือของพรรคประชากรไทย ทำลายใบสมัครสมาชิกพรรคประชากรไทยของผู้ร้อง แต่ไม่ติดตามว่าใบสมัครถูกทำลายแล้วหรือไม่ ที่ผู้ร้องมอบใบลาออกจากสมาชิกพรรคประชากรไทยให้แก่พรรคเพื่อแผ่นดินเพื่อแจ้งการลาออกแทนนั้น ผู้ร้องก็ไม่ได้ติดตามว่าพรรคเพื่อแผ่นดินดำเนินการหรือไม่ ทั้งที่เป็นเรื่องสำคัญ ถือเป็นการบกพร่องของผู้ร้องเอง จึงไม่อาจอ้างเจตนาดังกล่าวเพื่อให้ตนไม่ได้เป็นหรือพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคประชากรไทยได้ ผู้คัดค้านอ้างฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ซึ่งระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และยังไม่พ้นสมาชิกภาพ
 พยานหลักฐานผู้ร้องไม่อาจหักล้างพยานหลักฐานของผู้คัดค้านได้ จึงเชื่อได้ว่าในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน
 ๒๕๕๐ ผู้ร้องยังเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยอยู่ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองขณะเดียวกัน
 เกินหนึ่งพรรคการเมือง แม้ผู้ร้องลาออกจากสมาชิกพรรคประชากรไทย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
 ก็ไม่อาจลบล้างผลแห่งการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมืองได้ การเป็น
 สมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
 พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ประกอบมาตรา ๒๐ (๖) ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓)
 ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งชอบแล้ว
 จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายบุญรอด ตันประเสริฐ นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์ นายเรวัตร อิศราภรณ์)

นายณัฐดนัย นาควัชระ - ย่อ
 นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
 (ลต. ๓๐ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๗๔๐/๒๕๕๐

นายดอเม้ง โต๊ะเต๊ะ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔, มาตรา ๑๓๗)

ผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ แล้ว ต่อมาผู้ร้อง
สมัครเป็นสมาชิกพรรคราษฎรรักไทย และที่ประชุมกรรมการบริหารพรรครับรองการเป็นสมาชิกพรรค
ราษฎรรักไทยของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ดังนั้นในขณะที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคราษฎรรักไทยเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้อง
จึงมีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคราษฎรรักไทยเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนได้ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคราษฎรรักไทย จึงเป็นการไม่ชอบ.

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เดิมผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคมหาชนและได้ลาออกแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม
๒๕๔๘ ต่อมาผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคราษฎรรักไทยเพียงแห่งเดียว พรรคราษฎรรักไทยส่งผู้ร้องสมัคร
รับเลือกตั้งแบบสัดส่วน แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัคร ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
ในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรค คือพรรคราษฎรรักไทย และพรรคมหาชน จึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะ
ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ผู้คัดค้านจึงไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้อง
เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคราษฎรรักไทย เป็นการกระทำที่ชอบด้วย
กฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๒๙
ธันวาคม ๒๕๔๘ แล้ว ต่อมาผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคราษฎรรักไทย และเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐
ที่ประชุมกรรมการบริหารพรรคราษฎรรักไทยรับรองการเป็นสมาชิกของผู้ร้อง ดังนั้นในขณะที่ผู้ร้องสมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคราษฎรรักไทยเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน
๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคราษฎรรักไทยเพียงพรรคเดียว ผู้ร้องจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนได้ ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครและไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคราษฎรรักไทย จึงเป็นการไม่ชอบ

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบสัดส่วน ในกลุ่มจังหวัดที่ ๘

(นายณรงค์ ณะปรณัน นายพิทักษ์ คงจันทร์ นายวีระวัฒน์ ปวรจารย์)

นายณัฐดนัย นาควัชร - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๒๕ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๗๔๑/๒๕๕๐

นางสาวอรอนงค์ ภูริกันตานนท์
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๔๔)

เมื่อผู้ร้องไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเวลา ๗ วัน นับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วันดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชากรและสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ในนามพรรคประชากร กลุ่มจังหวัดที่ ๓ ลำดับที่ ๘ ต่อมาวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งพรรคประชากรว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชน ผู้ร้องจึงยื่นใบลาออกจากพรรคมหาชน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ผู้คัดค้าน ต่อมา วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งพรรคประชากรว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติและต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรคประชากร กลุ่มจังหวัดที่ ๓

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของพรรคประชากรโดยไม่มีชื่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายใน ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ ซึ่งวันสุดท้ายคือวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ผู้ร้องยื่นคำร้องคดีนี้วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงพ้นกำหนดตามกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๔๓ ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเวลาเจ็ดวัน นับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง...” ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้คัดค้านมีมติครั้งที่ ๑๐๒/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เห็นชอบให้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนซึ่งไม่มีรายชื่อผู้ร้องในประกาศดังกล่าว และประกาศรายชื่อเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายใน ๗ วัน นับแต่วันดังกล่าว ตามมาตรา ๔๔ ซึ่งวันสุดท้ายที่ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาคือวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องยื่นคำร้องในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ กำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วันดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว ผู้ร้องจึง

ไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้วก็ไม่ต้องวินิจฉัยปัญหาข้ออื่นอีก เพราะไม่ทำให้
ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป
จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นายอนุรักษ์ มาประณีต หม่อมหลวงฤทธิเทพ เทวกุล นายวิเทพ พัชรภิณโยงพงศ์)

นายณัฐดนัย นาควัชระ - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๒๖ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๗๔๒ / ๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ ผู้ร้อง
จังหวัดขอนแก่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑(๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐(๖), มาตรา ๒๔)

นายเยี่ยม อินนามเพ็ญเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคสยามสันติรับนายเยี่ยมเป็นสมาชิกพรรค ดังนั้นนายเยี่ยมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของนายเยี่ยมย่อมสิ้นสุดลงในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ นายเยี่ยมจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายเยี่ยม อินนามเพ็ญ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาปรากฏหลักฐานว่า นายเยี่ยมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง ขอให้ศาลฎีกาเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนายเยี่ยม

นายเยี่ยม อินนามเพ็ญ ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นายเยี่ยม อินนามเพ็ญสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น ผู้ร้องตรวจสอบคุณสมบัติแล้วประกาศชื่อนายเยี่ยมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาผู้ร้องตรวจสอบหลักฐานแล้วพบว่า นายเยี่ยมเป็นสมาชิกพรรคมหาชนอีกพรรคหนึ่งโดยเข้าเป็นสมาชิก เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ และขอลาออกในวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และพรรคสยามสันติรับนายเยี่ยมเป็นสมาชิกพรรคในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เห็นว่า ตามมาตรา ๑๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง...(๓)เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง และตามมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เมื่อนายเยี่ยมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง สมาชิกภาพของนายเยี่ยมในพรรคการเมืองทั้งสองย่อมสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๐(๖) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ นายเยี่ยมจึงเป็นผู้ขาด

คุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่ง ให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของ
นายเยี่ยม อินนามเพ็ง ในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น

(นายรัตน์ กองแก้ว

นางเปรมใจ กิตติคุณไพโรจน์

นายสุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์)

นายจักรี กิริยานุกูล - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓๑ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๗๘๑/๒๕๕๐

นางสาวกาญจนา ประเสริฐ
คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓), มาตรา ๒๙๖)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๖), มาตรา ๒๔)

ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติเพราะเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ด้วย ผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งรับสมัครผู้ร้อง และประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่าคำเบิกความของผู้ร้องจึงมีน้ำหนักและหักล้างเอกสารทางทะเบียนสมาชิกพรรคได้ น่าเชื่อว่าผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ขณะยื่นสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามของพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หาได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองสองพรรคไม่ จึงมีคุณสมบัติครบถ้วน ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติเพราะเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ด้วย ผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งรับสมัครผู้ร้องและประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๓ และเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยพัฒนาเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ หัวหน้าพรรครวมใจไทยชาติพัฒนายื่นบัญชีรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพพรรคประชาธิปัตย์วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค ในวันสมัครรับเลือกตั้ง ทำให้ขาดคุณสมบัติ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องอ้างว่าตนไม่เคยสมัครหรือมอบหมายให้ผู้ใดไปสมัคร หรือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ทั้งไม่เคยได้รับหนังสือแจ้งการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ นอกจากนั้นนายทะเบียนสมาชิกพรรคก็ไม่ได้เบิกความยืนยันว่าผู้ร้องเป็นผู้สมัครสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคด้วยตนเองจริง เมื่อศาลได้มีคำสั่งเรียกให้ส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกและหนังสือขอลาออกของผู้ร้อง ก็ไม่สามารถส่งได้เนื่องจากได้เผาทำลายแล้ว จึงไม่อาจตรวจสอบได้ว่าผู้ร้องสมัครหรือน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสมัครเป็นสมาชิกพรรค

ประชาติปัตย์ คำเบิกความของผู้ร้องจึงมีน้ำหนักและหักล้างเอกสารทางทะเบียนสมาชิกพรรคได้ น่าเชื่อว่าผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาติปัตย์ ขณะยื่นสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในนามของพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หาได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองสองพรรคไม่ จึงมีคุณสมบัติครบถ้วน ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน

(นายสิทธิชัย รุ่งตระกูล

นายชาติ ทัพภวิมล

นายธนัท วิรูปุตร์)

นางสาวสกลวรรณ โฉนวัฒน์ - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๒๐ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๒๗ / ๒๕๕๐ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ ผู้ร้อง
จังหวัดราชบุรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๐ (๒), มาตรา ๑๐๒ (๓))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ (มาตรา ๔๔(๑), มาตรา ๑๐๑)

ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายบุญมาก ศิริเนาวกุล เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดราชบุรี พรรคประชาธิปัตย์ แต่ต่อมาศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาว่า นายบุญมาก มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔(๑), มาตรา ๑๐๑ นายบุญมาก จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๓)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายบุญมาก ศิริเนาวกุล เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดราชบุรี ต่อมาศาลฎีกาได้พิพากษานายบุญมาก มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔(๑), มาตรา ๑๐๑ นายบุญมาก จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๓) ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนายบุญมาก

นายบุญมาก ศิริเนาวกุล ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายบุญมาก ศิริเนาวกุล เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดราชบุรี ต่อมาศาลฎีกาได้มีคำพิพากษานายบุญมาก ให้ทรัพย์สินแก่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔(๑), มาตรา ๑๐๑ ให้ลงโทษจำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษมีกำหนด ๒ ปี กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๑๐ ปี ซึ่งศาลจังหวัดราชบุรีได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร... (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) หรือ (๔)” ซึ่งตามมาตรา ๑๐๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง...(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” เมื่อนายบุญมาก เป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่าง

ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๓)

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
ของนายบุญมาก ศิริเนาวกุล ในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดราชบุรี

(นางเปรมใจ กิตติคุณไพโรจน์ นายอร่าม เสนามนตรี นายรัตน กองแก้ว)

นายจักรี กิริยานุกูล - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓๖ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๕๖ / ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒(๒))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

พรรคดำรงไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน มีชื่อนางปารณีย์ กัลยามาตร อยู่ในบัญชีดังกล่าว ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนางปารณีย์เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นางปารณีย์เป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นนางปารณีย์จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนางปารณีย์ กัลยามาตร เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นางปารณีย์เป็นบุคคลล้มละลาย นางปารณีย์จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒) ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนางปารณีย์

นางปารณีย์ กัลยามาตร ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคดำรงไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน บัญชีดังกล่าวมีชื่อนางปารณีย์ กัลยามาตร วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนางปารณีย์เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่าเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นางปารณีย์เป็นบุคคลล้มละลาย เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร...(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เมื่อนางปารณีย์ เป็นบุคคลล้มละลายในขณะที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๔ ลำดับที่ ๖ ของนางปารณีย์ กัลยาบุตร

(นายสุรภ พัทนะสุขันธ์ นางนพวรรณ อินทร์พริ้ง นายนันทชัย เพียรสนอง)

นายจักรี กิริยานุกุล - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓๓ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๕๗ / ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒(๒))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

พรรคชาติไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน มีชื่อ พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย อยู่ในบัญชีดังกล่าว ผู้ร้องได้ประกาศชื่อพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้ พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย เป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือ พันตำรวจเอกพงศ์ชัย จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย สุขะหุต เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย เป็นบุคคลล้มละลาย พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒) ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย

พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย สุขะหุต ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคชาติไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน บัญชีดังกล่าวมีชื่อพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย สุขะหุต วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้พลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอกพงศ์ชัย เป็นบุคคลล้มละลาย เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร... (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เมื่อพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอก พงศ์ชัย เป็นบุคคลล้มละลายในขณะที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ ๗ ลำดับที่ ๖ ของพลตำรวจตรีหรือพันตำรวจโทหรือพันตำรวจเอก พงศ์ชัย สุขะหุต

(นางนพวรรณ อินทร์พรรย์ นายสุรภพ ปัทมะสุนันท์ นายนันทชัย เพียรสนอง)

นายจักรี กิริยานุกุล - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓๔ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๕๘ / ๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒(๒))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

พรรคไทยรักไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน มีชื่อนายประสิทธิ์ วัชรบัณฑิต อยู่ในบัญชีดังกล่าว ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายประสิทธิ์ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นายประสิทธิ์เป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นนายประสิทธิ์ จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายประสิทธิ์ วัชรบัณฑิต เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นายประสิทธิ์ เป็นบุคคลล้มละลาย นายประสิทธิ์ จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒) ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนายประสิทธิ์

นายประสิทธิ์ วัชรบัณฑิต ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า พรรคไทยรักไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน บัญชีดังกล่าวมีชื่อนายประสิทธิ์ วัชรบัณฑิต วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายประสิทธิ์ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้นายประสิทธิ์ เป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร... (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เมื่อนายประสิทธิ์ เป็นบุคคลล้มละลายในขณะที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

นายจักรี กิริยานุกุล - ย่อ
นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ
(ลต. ๓๕ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๕๙/๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวุฒิชัย ตรรักบุตรผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒ (๒))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้พิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒(๒)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้าน เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลาย ผู้คัดค้านจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๒ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านไม่ทราบว่าได้ตกเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษาของศาลล้มละลายกลางเนื่องจากไม่ทราบวันนัดฟังคำพิพากษา ผู้คัดค้านไม่มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเชื่อโดยสุจริตว่าผู้คัดค้านมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องลงมติประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนแล้ว ต่อมาปรากฏว่าศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดผู้คัดค้านเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และพิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ ปัจจุบัน ผู้คัดค้านยังไม่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เมื่อผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายในวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านย่อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิ

สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๐๒ (๒)

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของ
นายวุฒิชัย ธรรมบุตร ผู้คัดค้าน

(นายวีระวัฒน์ ปวรอาจารย์

นายพิทักษ์ คงจันทร์

นายณรงค์ ณะประภรณ์)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลต. ๓๗ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๖๐/๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒ (๕))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ...ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ นั้น โทษจำคุกตามนัยดังกล่าวหมายถึงโทษจำคุกตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว แม้นายวุฒิชัยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ๑๕ วัน ในข้อหาร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นแต่คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์แม้นายวุฒิชัยจะถูกจำคุก ๒ วัน แต่ก็เป็น การจำคุกในระหว่างอุทธรณ์เท่านั้น คดีของนายวุฒิชัยจึงยังไม่ถึงที่สุด ไม่อาจถือว่าเป็นบุคคลซึ่งเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้งตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐๒(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านจึงไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายวุฒิชัย สินธูฉาย เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่า นายวุฒิชัย ต้องคำพิพากษาจำคุก ๑๕ วัน และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๑๖๒/๒๕๔๙ ของศาลแขวงพระนครใต้ ขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนายวุฒิชัย

นายวุฒิชัยไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ...ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ นั้น โทษจำคุกตามนัยดังกล่าวหมายถึงโทษจำคุกตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว แม้นายวุฒิชัยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ๑๕ วัน ในข้อหาร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นแต่คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์แม้นายวุฒิชัยจะถูกจำคุก ๒ วัน แต่ก็เป็น การจำคุกในระหว่างอุทธรณ์เท่านั้น คดีของนายวุฒิชัยจึงยังไม่ถึงที่สุด ไม่อาจถือว่าเป็นบุคคลซึ่งเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้งตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐๒(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านจึงไม่เป็นบุคคลต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(นายณรงค์ ณะปรณัน

นายพิทักษ์ คงจันทร์

นายวีระวัฒน์ ปวรจารย์)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น - ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ - ตรวจ

(ลง. ๓๘ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๘๖๑ / ๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ ผู้ร้อง
จังหวัดนราธิวาส

นายมุฮัมมัด หวันมูดา

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๒(๑๑))

ระเบียบว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ.๒๕๒๖

ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สังกัดพรรคไทยรักไทย ในขณะที่ผู้คัดค้านยังคงทำงานในตำแหน่งลูกจ้างรายชั่วโมง ณ โรงเรียนบ้านบาโงระนะ ซึ่งเป็นหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ผู้คัดค้านจึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๑๐๒(๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้าน เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส ต่อมาปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ผู้คัดค้านจึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๑๐๒(๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขอให้ศาลฎีกาเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนายมุฮัมมัด หวันมูดา

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านมิได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านทำสัญญารับจ้างเป็นวิทยากรสอนอิสลามศึกษาในตำแหน่งลูกจ้างรายชั่วโมงที่โรงเรียนบ้านบาโงระนะ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ ๓ จังหวัดนราธิวาส โดยสัญญามีกำหนดตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ เป็นสัญญาที่ทำกับผู้ดำเนินการโรงเรียนบ้านบาโงระนะ สัญญาดังกล่าวระบุว่าต้องถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ.๒๕๒๖ โดยต้องมาปฏิบัติงานในวันเวลาราชการทุกวัน แสดงว่าโรงเรียนบ้านบาโงระนะว่าจ้างผู้คัดค้านจากเงินงบประมาณรายจ่าย ผู้คัดค้านจึงเป็นลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานของรัฐตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ.๒๕๒๖ ผู้คัดค้านจึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๑๐๒(๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

จึงมีคำสั่ง ให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของนายมุฮัมมัด หวันมูดา ผู้คัดค้านในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส

(นายพิทักษ์ คงจันทร์

นายวีระวัฒน์ ปวรจารย์

นายณรงค์ ธนะปรกรณ์)

นายจักรี กิริยานุกุล

- ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ

- ตรวจ

(ลงต. ๓๒ / ๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๙๐๔/๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายเกษม ชัยสิทธิ์ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคมัชฌิมาธิปไตยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัคร วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาวัน ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคมัชฌิมาธิปไตยแจ้งว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ และนายทะเบียนสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้ว สมาชิกภาพในพรรคมัชฌิมาธิปไตยของผู้คัดค้านจึงสิ้นสุดลงในวันดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคมัชฌิมาธิปไตยแจ้งว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยและนายทะเบียนสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้ว ดังนั้นผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ในวันนัดพร้อมทนายความผู้คัดค้านมาศาล แต่ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคมัชฌิมาธิปไตยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัคร เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคมัชฌิมาธิปไตยแจ้งว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยและนายทะเบียนสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตยได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ ดังนี้ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร...(๓)เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรค

เดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุ
 ยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อย
 กว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง...และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราชนาธิปไตยครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรค
 การเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง... และ
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
 สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ...(๒) ลาออก... และวรรคสอง บัญญัติว่า การลาออกจากสมาชิก
 ตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง เมื่อผู้คัดค้าน
 ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสมาชิกสามัญโดย โดยนายทะเบียนสมาชิกพรรคสมาชิกสามัญโดยได้รับ
 ใบลาออกของผู้คัดค้าน เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ สมาชิกภาพในพรรคสมาชิกสามัญโดยของผู้คัดค้าน
 จึงสิ้นสุดลง ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราชนาธิปไตยตาม
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง
 จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราชนาธิปไตยแบบสัดส่วน
 ของนายเกษม ชัยสิทธิ์ ผู้คัดค้าน

(นายวิเทพ พัทธวิญญูพงศ์

นายสุรภพ ปัทมะสุนทร

นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลต. ๓๙ /๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๙๐๕/๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต

ผู้ร้อง

เลือกตั้งที่ ๖ กรุงเทพมหานคร

นายอำนาจ นารณศิลป์

ผู้คัดค้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)
 พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๒))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
 ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

ผู้ร้องประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
 เลือกตั้ง สังกัดพรรคประชากรไทย ต่อมาเมื่อตรวจสอบคุณสมบัติแล้วพบว่า เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐
 ผู้คัดค้านได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพของผู้คัดค้านในพรรค
 การเมืองสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๒๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.
 ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา
 ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๖ กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชากรไทย
 ต่อมาเมื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งพบว่าผู้คัดค้านได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรค
 ประชากรไทย ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖
 วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา
 ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ ขอให้ศาลฎีกาเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านยื่นคำร้องว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สังกัดพรรคประชากรไทย ต่อมาวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐
 ผู้คัดค้านได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร...(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลา
 ติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา
 ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า
 สามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง...และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรค

การเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ดังนี้จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพของผู้คัดค้านในพรรคการเมืองสิ้นสุดลง ตามความในมาตรา ๒๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของนายอำนาจ นารณศิลป์ ผู้คัดค้าน

(นายสมศักดิ์ เนตรมัย

นายวิเทพ พัทธวิญญูพงศ์

นายสุรภพ ปัทมะสุนทร)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลต. ๔๐/๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๙๐๖/๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อนายสมศักดิ์ ชาญพล เป็นผู้สมัคร วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้าน เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคประชาธิปัตย์แจ้งว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ และผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายทะเบียนสมาชิกพรรคประชากรไทยได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้ว สมาชิกภาพในพรรคประชากรไทยของนายสมศักดิ์ ชาญพล จึงสิ้นสุดลงในวันดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายสมศักดิ์ ชาญพล เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคประชากรไทยแจ้งว่า นายสมศักดิ์ ชาญพล ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย และนายทะเบียนสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้ว ดังนั้นนายสมศักดิ์ ชาญพลจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ในวันนัดพร้อม นายสมศักดิ์ ชาญพล ไม่มาศาลไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อนายสมศักดิ์ ชาญพล เป็นผู้สมัคร เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคประชากรไทยแจ้งว่านายสมศักดิ์ ชาญพล ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายทะเบียนสมาชิกพรรคประชากรไทยได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนั้นเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของ

รัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร...(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง...และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง... และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ...(๒) ลาออก...วรรคสอง บัญญัติว่า การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง เมื่อนายสมศักดิ์ ชาญพล ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมัชฌิมาธิปไตย โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายทะเบียนสมาชิกพรรคประชากรชาติได้รับใบลาออกของนายสมศักดิ์ ชาญพล เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ สมาชิกภาพในพรรคประชากรชาติของนายสมศักดิ์ ชาญพล จึงสิ้นสุดลง นายสมศักดิ์ ชาญพล จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของนายสมศักดิ์ ชาญพล

(นายสุรภาพ ปัทมะสุนธ์ นายวิเทพ พัทธวิญญูวงศ์ นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น -ย่อ
 นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ
 (ลต. ๔๑/๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๙๐๕/๒๕๕๐

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต
เลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดอุทัยธานี

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐ (๒),๑๐๑(๖))

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒),๒๐ วรรคสองและมาตรา ๓๔

ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนายประแสง มงคลศิริ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชน หมายเลข ๑๑ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่านายประแสง ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชนได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ สมาชิกภาพในพรรคพลังประชาชนของนายประแสง จึงสิ้นสุดลงในวันดังกล่าว นายประแสง จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดอุทัยธานี ของนายประแสง มงคลศิริ

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องประกาศชื่อนายประแสง มงคลศิริ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชน หมายเลข ๑๑ ครั้นวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายประแสงยื่นหนังสือลาออกจากรพรรคพลังประชาชนต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองของนายประแสงสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ นายประแสงจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒),๒๐ วรรคสองและมาตรา ๓๔ แห่งพ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ ขอให้ศาลฎีกาเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ในวันนัดพร้อม นายประแสง มงคลศิริ ไม่มาศาลและไม่ยื่นคำร้องคัดค้าน

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไต่สวนแล้ว วินิจฉัยว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคประชาชน ต่อมาวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายประแสงได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๑)...(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง...” มาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด

พรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง..” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ (๑)... (๒) ลาออก.” วรรคสองบัญญัติว่า “การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง” เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า นายประแส ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชนได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ สมาชิกภาพในพรรคพลังประชาชนของนายประแส จึงสิ้นสุดลงในวันดังกล่าว นายประแสจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดอุทัยธานี ของนายประแส มงคลศิริ

(นายสมิทร สุภาดุลย์ นายชาลี ทัพภวิมล นายสุทัศน์ สิริมหาพฤกษ์)

นางสาวรมิดา เจริญกิตติฤกษ์ -ย่อ
 นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ
 (ลต. ๔๓/๒๕๕๐)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๘๙๐๗/๒๕๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง)
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๐)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๓๔)

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคเพื่อแผ่นดินได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อนางจุฑามาศ ศิริวรรณ เป็นผู้สมัคร วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนางจุฑามาศ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมา วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคเพื่อแผ่นดินแจ้งว่า นางจุฑามาศ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ และนายทะเบียนสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินได้รับหนังสือลาออกแล้ว สมาชิกภาพในพรรคเพื่อแผ่นดินของนางจุฑามาศ จึงสิ้นสุดลง ในวันดังกล่าว นางจุฑามาศจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้ประกาศชื่อนางจุฑามาศ ศิริวรรณ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคเพื่อแผ่นดินแจ้งว่า นางจุฑามาศ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินและนายทะเบียนสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินได้รับหนังสือลาออกแล้ว ดังนั้นนางจุฑามาศ จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนางจุฑามาศ

นางจุฑามาศ ศิริวรรณ ไม่ยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พรรคเพื่อแผ่นดินได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน โดยมีชื่อนางจุฑามาศ ศิริวรรณ เป็นผู้สมัคร และวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต่อมาวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้รับหนังสือจากพรรคเพื่อแผ่นดินแจ้งว่านางจุฑามาศ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินและนายทะเบียนสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินได้รับหนังสือลาออกแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ดังนี้ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัคร

รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๑)...(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง... และมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง... และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ (๑)...(๒) ลาออก...และวรรคสอง บัญญัติว่า การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อนางจุฑามาศได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน โดยนายทะเบียนสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินได้รับใบลาออกของนางจุฑามาศ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ สมาชิกภาพในพรรคเพื่อแผ่นดินของนางจุฑามาศ จึงสิ้นสุดลง นางจุฑามาศ จึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๙๖ วรรคสอง

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของนางจุฑามาศ ศิริวรรณ

(นายวิเทพ พชรภิญโญพงศ์

นายสุรภาพ ปัทมะสุนนท์

นายสมศักดิ์ เนตรมัย)

นายไกรฤกษ์ ขาวชะอุ่น -ย่อ

นายสมชาย อุดมศรีสำราญ -ตรวจ

(ลง. ๔๒/๒๕๕๐)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๐/๒๕๕๗

นายวัลลภ จันดาเบา

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดอุดรธานี

คัดค้าน

(ลต (สว) ๑๙๓/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคสี่ , ๒๐ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่า จากข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบถึง วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้านหมายเลข ๖ ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตย เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๑๑๔๐๕ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งตามมาตรา ๑๙ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น การที่ผู้ร้องอ้างว่า ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จึงขัดกับข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบดังกล่าว กรณีจึงเป็นการโต้แย้งว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง แต่ผู้ร้องไม่มีหลักฐานใด ๆ มาแสดงให้ศาลเห็นว่าทะเบียนสมาชิกดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างใด ทั้งระยะเวลาที่ระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยก็เป็นระยะเวลา หลังจากที่ผู้ร้องอ้างว่าลาออกแล้ว การที่ผู้ร้องอ้างว่าลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยจึงเป็นกรณีที่ขัดต่อความเป็นจริง นอกจากนี้ทางพิจารณาไม่ปรากฏหลักฐานหนังสือลาออกจากการ เป็นสมาชิกพรรคที่ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทย ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ และยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาผู้คัดค้านตรวจหลักฐานการสมัครคุณสมบัติและสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ความจริงแล้ว ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่เมื่อประมาณปี ๒๕๕๑ ต่อมาพรรคการเมืองใหม่เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยโดยมีผู้ร้องเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นข้อมูลที่พรรคสังคมประชาธิปไตยไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยผู้ร้องไม่มีเจตนาและต้องการเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทย เนื่องจากผู้ร้องได้ลาออกจากพรรคการเมืองใหม่แล้วเพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และไม่ได้ทำกิจกรรมใด ๆ กับพรรคอีก ตามเอกสารบันทึกความจริงของแกนนำ

พรรคต่อกรรมการพรรคการเมืองใหม่ทั้งสามคนตามเอกสารท้ายคำร้อง ขอให้คำสั่งคืนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาแก่ผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่าผู้คัดค้านตรวจสอบจากระบบบริหารฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทย เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๑๑๔๐๕ จึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทย เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๑๑๔๐๕ โดยสมัครเป็นสมาชิกวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ เดิมพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยใช้ชื่อว่า พรรคการเมืองใหม่ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง” มาตรา ๑๙ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพและที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าว ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ...” และตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง การจัดทำและแบบทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และวิธีการแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การแจ้งดังกล่าวต้องกระทำภายในวันที่ ๗ ของทุก ๓ เดือน โดยการส่งเอกสารหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ นั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่า จากข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้านหมายเลข ๖ ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทย เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๑๑๔๐๕ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งตามมาตรา ๑๙ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น การที่ผู้ร้องอ้างว่าได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จึงขัดกับข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบดังกล่าว กรณีจึงเป็นการโต้แย้งว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง แต่ผู้ร้องไม่มีหลักฐานใด ๆ มาแสดงให้ศาลเห็นว่าทะเบียนสมาชิกดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างใด ทั้งระยะเวลาที่ระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยก็เป็นระยะเวลา หลังจากผู้ร้องอ้างว่าลาออกแล้ว การที่ผู้ร้องอ้างว่าลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยจึงเป็นกรณี

ที่ขัดต่อความเป็นจริง นอกจากนี้ทางพิจารณาไม่ปรากฏหลักฐานหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคที่ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องไม่เคยรู้จักพรรคสังคมประชาธิปไตย ไทย ไม่เคยมีส่วนร่วมกับพรรคดังกล่าว ก็เป็นเพียงการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ พยานหลักฐานของผู้ร้องไม่สามารถหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริง ฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยไทยตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ และยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัคร ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นายลาจิต ไชยอนงค์ นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี นายรังสรรค์ ดวงพัตรา)

เนตรดาว บุญยะตุลานนท์ ย่อ
 ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ทะกุล ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๑/๒๕๕๗

เรืออากาศเอกจักษวาล ตั้งภากรณ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำจังหวัดจันทนนครสวรรค์

คัดค้าน

(ลด (สว) ๑๙๔/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) , ๒๕๙ (๖) , ๒๘๔ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจ แต่งตั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติ แห่งกฎหมายดังกล่าว มาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการ นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็น การ กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการ นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะ ผู้มีส่วนร่วมในการ บริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจ เปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย อาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัดและมีสิทธิแถลง ข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน ราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมี อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารอง นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกอง คการบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า

เมื่อนายกองการบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันทีย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองการบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองการบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ตามที่ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัคร ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองการบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่ง ดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองการบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ และได้ลาออกโดยได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกองการบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์แล้ว เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครสวรรค์

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองการบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ และผู้ร้องได้ลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีความคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีความคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายรังสรรค์ ดวงพัตรา นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี นายลาจิต ไชยอนงค์)
เนตรดาว บุญยะตุลานนท์ ย่อ
ปุ่นพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล ตรวจ

ศาลฎีกาที่ ๒๙๓๒/๒๕๕๗

นายพิพัฒน์ชัย ภัครัชตานนท์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว) ๑๙๕/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) , ๒๕๙ (๖) , ๒๘๔ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติ แห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระทำการอันเป็นการกระหนาบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระหนาบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกันโดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มี

เหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีก ทั้งการแปลความเช่นนั้นอาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นและพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ และพ้นจากตำแหน่งแล้วเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้มิคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา.(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง. (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่ารวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดกระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายแห่ง กกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็น ผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออก จากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคล ที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ ให้เกิดความลักลั่นกันอีก ทั้งการแปลความเช่นนั้นอาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็น สมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการ กระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่ง เป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มี ลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก วุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี นายรังสรรค์ ดวงพัตรา นายลาขิต ไชยอนงค์)

เนตรดาว บุญยะตุลานนท์ ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๓/๒๕๕๗

นายวิชัย ด่านรุ่งโรจน์
ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๑๙๖/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) , ๒๕๙ (๖) , ๒๘๔ วรรคหนึ่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕
มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด
เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการ
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตาม
พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่ง
กฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วน
จังหวัด เลขานุการนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด กระทำ
การอันเป็นการกระหนกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด
เลขานุการนายกองคการบริหาร ส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะ
ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระหนกระเทือน
ต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองคการบริหารส่วน
จังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตาม
พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด
เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด
มีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้
เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองคการบริหาร
ส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว
ข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่น
ด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมาย
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไป
ในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่ง
ก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง
จากนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัด
สิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลัก

ลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออก ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขต เลือกตั้งจังหวัดพิจิตร ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาอ้างว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาด คุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ความจริงแม้ผู้ร้องเคยได้รับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร และได้ลาออกยังไม่เกินห้าปีก็ตาม แต่ตำแหน่งรองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัดถือว่าเป็นตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับ สมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจาก ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก วุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มี พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภาทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร ต่อมา วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพิจิตร และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรยังไม่เกินห้าปี จึงมี ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะ ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องเป็น

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่ารวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วน

จังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจาย อำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็น ผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายกษิต์เดช จินสลุต นายจักรกฤษ เจริญเลิศ นายกิจชัย จิตธารารักษ์)

เนตรดาว บุญยะตุลลานนท์ - ย่อ

ปณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๓/๒๕๕๗

นายวิชัย ด่านรุ่งโรจน์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร

ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๑๙๖/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) , ๒๕๙ (๖) , ๒๘๔ วรรคหนึ่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าคนรวมทั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองคการบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองคการบริหาร ส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองคการบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วหา

ปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้ผู้ที่มีประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาอ้างว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ความจริงแม้ผู้ร้องเคยได้รับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร และได้ลาออกยังไม่เกินห้าปีก็ตาม แต่ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดถือว่าเป็นตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมายขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร ต่อมา วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรยังไม่เกิน ห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับ

เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว มาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระหนาบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหาร ส่วน

จังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วน จังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิด ข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลง ข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รอง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วน จังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้ แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การ บริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่ง น่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจาย อำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาด คุณสมบัติหรือเป็น ผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของ ผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก วุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายกษิต์เดช จินสลุต นายจักรกฤษ เจริญเลิศ นายกิจชัย จิตธารารักษ์)

เนตรดาว บุญยะตุลานนท์ - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๕/๒๕๕๗

นายเชิดชู แซ่เอี้ยว

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดภูเก็ต

ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๑๙๘/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) , ๒๕๙ (๖) , ๒๘๔ วรรคหนึ่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตาม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่น
หมายความรวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองคการบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายก
องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม
กรอบนโยบายที่นายกองคการบริหารส่วนตำบลกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร
ส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๐ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๖๔/๒ บัญญัติ
ให้นายกองคการบริหารส่วนตำบล รองนายกองคการบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองคการบริหาร
ส่วนตำบล กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๖๔/๒ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองคการบริหารส่วนตำบล รองนายกองคการบริหารส่วน
ตำบล และเลขานุการนายกองคการบริหารส่วนตำบล อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลได้เช่นเดียวกัน และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ รองนายกองคการบริหารส่วนตำบลเป็น
เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
ได้ ตามมาตรา ๖๕ อีกทั้งเลขานุการนายกองคการบริหารส่วนตำบล มีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม
ได้ ตามมาตรา ๕๘/๖ รองนายกองคการบริหารส่วนตำบลจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน
ราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองคการบริหารส่วนตำบลมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจ
หน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นอันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองคการ
บริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายก
องค์การบริหารส่วนตำบล หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที
ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองคการบริหารส่วนตำบลให้เป็นผู้ปฏิบัติ
ราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะ
สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มี

ความรู้ ความสามารถ ที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาครที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในเขตเลือกตั้งจังหวัดภูเก็ต ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาอ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาคร อำเภอดงกลาง จังหวัดภูเก็ต ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ผู้ร้องเห็นว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผู้ร้องเคยเป็นนั้น ถือว่าเป็นผู้บริหารท้องถิ่น แม้ผู้ร้องจะพ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปี ก็ไม่ต้องห้ามตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องจึงไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดภูเก็ต

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดภูเก็ต ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้อง เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาคร อำเภอดงกลาง จังหวัดภูเก็ต และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา.. (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร

ท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะ ต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาครจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองอื่นหรือไม่นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง ดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายก องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาคร จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่ารวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายก องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๐ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๖๔/๒ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการอันเป็นการ กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๔/๒ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายก องค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่ง การปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เช่นเดียวกัน และใน การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ รองนายกองค์การคดละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ตามมาตรา ๖๕ อีกทั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๕๘/๖ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการ

ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อม ไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปล ความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาครุที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายกิจชัย จิตธารารักษ์

นายกษิต์เดช จินสลุต

นายจักรกฤษ เจริญเลิศ)

เนตรดาว บุญยะตุลานนท์ - ย่อ

ปณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๖/๒๕๕๗

นางสาวจิราพร วัฒนชัย

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร

ผู้คัดค้าน

(לט(สว)๑๙๙/๒๕๕๗)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒)

ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นโมฆะ ก็เป็นเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่แน่นอนที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร ชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาครตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสอบสวนการสมัคร รับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้วแจ้งว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินได้ยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นโมฆะ ผู้ร้องจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ขอให้คำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖(๒) เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาครแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อเท็จจริงยังรับฟังเป็นยุติตามที่คู่ความแถลงในวันนัดพิจารณาว่า ผู้คัดค้านได้

ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นการจัดการเลือกตั้งที่ไม่สมบูรณ์ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นโมฆะ ก็เป็นเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่แน่นอนที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาครชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

(นายกษิต์เดช จินสลุต-นายจักรกฤษ เจริญเลิศ-นายกิจชัย จิตธารารักษ์)

ประทีป ทิมแสง - ย่อ

ปณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๑/๒๕๕๗

นายภูมิสิทธิ์ มั่นคง

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดจังหวัดสุโขทัย

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๐๐/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๒๕๙(๖), ๒๘๔ วรรคหนึ่ง

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการในการบริหารราชการขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะช่วยเหลือผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกันเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่าเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อปฏิบัติราชการในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้

เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้ผู้ที่มีประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุโขทัย ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งความจริง ผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และได้ลาออกโดยได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยแล้วเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุโขทัย

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาไม่ถึงห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุโขทัย ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมี

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา...(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๓) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยจึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รอง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะช่วยเหลือผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียง ผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่าเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันทีย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่าบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้นศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายพรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว-นายจิรนิติ หะวานนท์-นายสุพจน์ อ่างเวียงผึ้ง)

ประทีป ทิมแสง - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๒/๒๕๕๗

นายเสริมศักดิ์ ทองศรี

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๐๑/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๒๕๙(๖), ๒๘๔ วรรคหนึ่ง ๒๘๙ วรรคหนึ่ง

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ ขององค์การบริหารส่วนได้เช่นเดียวกัน จังหวัด โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด บุริรัมย์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้ผู้ที่มีประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และได้ลาออกโดยได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์แล้ว เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัคร ผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม มิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้ง

จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา.. (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง..(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าว เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่ารวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้

ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบทกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบทกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนได้เช่นเดียวกัน จังหวัด โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายจิรนิติ หะวานนท์-นายพรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว-นายสุพจน์ อ่างเวียงผึ้ง)
ประทีป ทิมแสง - ย่อ
บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๓/๒๕๕๗

นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ผู้คัดค้าน

(לט(สว)๒๐๒/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕(๙), ๒๕๙(๖), ๒๘๔ วรรคหนึ่ง
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตาม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่น
หมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายก
องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตาม
กรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.
๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่
ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือน ต่อผลประโยชน์ขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติ
หน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงาน
ตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตน
ต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการ
บริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมี
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า
เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา
ได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้

ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และได้ลาออกโดยได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีแล้ว เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้มีความสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรียังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และ ผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา..ฯ) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็น แต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง.(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายสุพจน์ อารังเวียงผิง-นายพรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว-นายจิรนิติ หะวานนท์)

ประทีป ทิมแสง - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๔/๒๕๕๗

นายเสถียร เชื้อประเสริฐศักดิ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา

ผู้คัดค้าน

(ลง(สว)๒๐๓/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕(๙), ๒๕๙(๖), ๒๘๔วรรคหนึ่ง
 พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
 พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕/๕ (๓) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหากได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วยประกอบกับการพิจารณาว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้

ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....
ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยายังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา..(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ

ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง.(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕/๕ (๓) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหากได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่

ในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย เท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วยประกอบกับการพิจารณาว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณ โดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายพรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว-นายจิรนิติ หะวานนท์-นายสุพจน์ อ่างเวียงผึ้ง)

ประทีป ทิมแสง - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๓๗/๒๕๕๗

นางเพ็ญเพ็ญ ศักดิ์สมบูรณ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดราชบุรี

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๐๔/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๒๕๙(๖), ๒๘๔วรรคหนึ่ง
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบกับคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดราชบุรี ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ และได้ลาออกโดยได้รับหนังสืออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีแล้ว เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของ ผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดราชบุรี

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดราชบุรี ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรียังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหา เป็นสมาชิกวุฒิสภา..(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อื่นหรือไม่นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยัง ไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือ พ้นจากตำแหน่ง ..(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๓) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและ เอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรง ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วน จะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและ คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการ แทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่ นายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วน จังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจ

กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา นั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายอภิรัตน์ ลัดพลี-นายสุนทร ทรงฤกษ์-นายสันต์ เกียรติก่อ)

ประทีป ทิมแสง - ย่อ

บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๖/๒๕๕๗

นายอนุศักดิ์ คงมาลัย

ผู้ร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๒

ผู้คัดค้าน

(ลง (สว) ๒๑๑/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๑๑๖ วรรคหนึ่ง, ๑๑๗ วรรคสอง, ๒๕๙ (๔), ๒๙๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา....(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นตามความในมาตรา ๑๑๕ (๙) มิได้หมายความว่ารวมถึงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้....(๔) สมาชิกวุฒิสภา....” จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๙ (๔) บัญญัติไว้ชัดเจนว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้มาตรา ๑๑๕ บัญญัติในหมวด ๖ รัฐสภาส่วนที่ ๓ วุฒิสภา แต่บทบัญญัติมาตราดังกล่าว เป็นบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่ระบุในมาตราดังกล่าวหมายถึงตำแหน่งทางการเมืองทุกตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งหมายความว่ารวมถึงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ซึ่งแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น...มิได้” อันมีความหมายว่า ผู้ที่มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกวุฒิสภาอยู่ในขณะนั้นจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นได้อีกมิได้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง ที่บัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระซึ่งเป็นเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งของรัฐธรรมนูญที่ไม่ประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระ ส่วนมาตรา ๒๙๗ ก็เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาในวาระเริ่มแรกเท่านั้นที่มีให้น่าบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระมาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาในคราวถัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ หากบุคคลผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก็ต้องพิจารณาว่ามีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๑๑๕ หรือไม่ เมื่อรับฟังเป็นที่ยุติว่า ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา หมายความว่ารวมถึง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นตามความหมายในมาตรา ๑๑๕ (๙) ด้วยแล้ว ทั้งข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเมื่อ

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ นับถึงวันเลือกตั้งยังไม่เกินห้าปี ผู้ร้องจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมาวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านที่ ๒ มีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัคร ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างเหตุว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาประเภทสรรหาเมื่อปี ๒๕๕๑ และสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระเมื่อปี ๒๕๕๔ ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นตามความในมาตรา ๑๑๕ (๙) ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัคร ผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้คัดค้านทั้งสองยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและพ้นตำแหน่งยังไม่เกินห้าปี จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมาวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านที่ ๒ ไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และสิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ถือว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นและพ้นตำแหน่งยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา.... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นตามความในมาตรา ๑๑๕ (๙) มิได้หมายความว่ารวมถึงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้....(๔)

สมาชิกวุฒิสภา...” จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๙ (๔) บัญญัติไว้ชัดเจนว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้มาตรา ๑๑๕ บัญญัติในหมวด ๖ รัฐสภาส่วนที่ ๓ วุฒิสภา แต่บทบัญญัติมาตราดังกล่าว เป็นบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่ระบุในมาตราดังกล่าว หมายถึงตำแหน่งทางการเมืองทุกตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งหมายความรวมถึงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ซึ่งแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น...มิได้” อันมีความหมายว่า ผู้ที่มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกวุฒิสภาอยู่ในขณะนั้นจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือตำแหน่งทางการเมืองอื่นได้อีกมิได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง ที่บัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระซึ่งเป็นเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งของรัฐธรรมนูญที่ไม่ประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระ ส่วนมาตรา ๒๙๗ ก็เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาในวาระเริ่มแรกเท่านั้น ที่มีให้น่าบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระ มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาในคราวถัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ หากบุคคลผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก็ต้องพิจารณาว่ามีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๑๑๕ หรือไม่ เมื่อรับฟังเป็นที่ยุติว่า ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา หมายความว่ารวมถึง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นตามความหมายในมาตรา ๑๑๕ (๙) ด้วยแล้ว ทั้งข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ นับถึงวันเลือกตั้งยังไม่เกินห้าปี ผู้ร้องจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผูมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้นชอบแล้ว คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

(นายณพพร โพธิ์รังสียากร นายสุรศักดิ์ ศิริวิเชียร นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์)
 อดิศักดิ์ จันทรมุณีย์ - ย่อ
 ปัญญพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๗/๒๕๕๗

นายวระชาติ ทนังผล

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดพังงา ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๒๑๒/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๒๕๙ (๖), ๒๘๔ วรรคหนึ่ง, ๒๘๙ วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติห้ามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกันโดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณ โดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงงาที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อนผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม มิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพังงา ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นและพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา และได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมายขอให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพังงา

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดพังงา ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา และได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ และผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงาแล้วไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็น

ผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้ว ยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงาจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งบริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๓) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการบริหารราชการขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคท้าย และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกันโดยเฉพาะรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติได้ตามมาตรา ๔๐ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา ๔๔ อีกทั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ตามมาตรา ๔๔/๑ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่ารองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณ โดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปีจึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการ กระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงงาที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม มิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายสุรศักดิ์ ศิริวิเชียร นายนพพร โพธิ์รังสียากร นายศรีอัมพร ศาลิกบุตร)
 อดิศักดิ์ จันทรมุณี - ย่อ
 ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๘/๒๕๕๗

นายพงศ์เดช วิบูลย์ธนสาร

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก

ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๒๑๓/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒), ๑๑๙

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้คัดค้านได้ตรวจสอบสถานภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้อง ถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้าน พบว่าผู้ร้องเข้าเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๕ แต่ไม่ปรากฏวันที่พ้นจากสมาชิกภาพ พรรคประชากรไทย และเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย โดยในข้อมูลไม่ปรากฏวันที่เข้าเป็นสมาชิกพรรคแต่พ้นจากสมาชิกภาพพรรคไทยรักไทยเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๔ และได้ความจากบันทึกผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๑ เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๓ ว่าคณะกรรมการได้ตรวจสอบหนังสือพรรคประชากรไทย ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ ยืนยันว่าได้ลาออกจากสมาชิกพรรคปี ๒๕๓๕ และข้อเท็จจริงที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ผู้ร้องได้เป็นผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาเมื่อปี ๒๕๔๓ และปี ๒๕๔๔ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรคประชากรไทยแล้ว ผู้ร้องจึงไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งผู้ร้องจึงไม่เป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายกตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้วแจ้งว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง ความจริงแล้วผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ แต่จากข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๕ แต่ไม่ระบุวันพ้นจาก การพ้นสมาชิกภาพ จากการตรวจสอบเอกสารจากพรรคประชากรไทยยืนยันว่าผู้ร้องลาออกจากสมาชิกพรรคแล้ว ผู้ร้องจึงได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยในปี ๒๕๔๔ และได้พ้นจากสมาชิกภาพ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๔ หลังจากนั้นผู้ร้องก็ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้อีก ผู้ร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๑๑๕ ขอให้มิคำสั่งให้ผู้คัดค้านประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยและยังไม่พ้นสมาชิกภาพจึงไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก ต่อมา วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายกแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก เนื่องจากขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติต่อไปได้อีกตามที่คู่ความแถลงร่วมกันในวันนัดพิจารณาว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย และยังไม่สิ้นสมาชิกภาพมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้คัดค้านได้ตรวจสอบสถานภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้อง ถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้าน พบว่าผู้ร้องเข้าเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๕ แต่ไม่ปรากฏวันที่พ้นจากสมาชิกภาพ พรรคประชากรไทย และเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย โดยในข้อมูลไม่ปรากฏวันที่เข้าเป็นสมาชิกพรรค แต่พ้นจากสมาชิกภาพพรรคไทยรักไทยเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๔ และได้รับความจากบันทึกผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๑ เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๓ ว่าคณะกรรมการได้ตรวจสอบหนังสือพรรคประชากรไทย ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ ยืนยันว่าได้ลาออกจากสมาชิกพรรคปี ๒๕๓๕ และข้อเท็จจริงที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ผู้ร้องได้เป็นผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาเมื่อปี ๒๕๔๓ และปี ๒๕๔๙ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรคประชากรไทยแล้ว ผู้ร้องจึงไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงไม่ใช่ผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๙๙๙/๒๕๕๗

นายสุรพงษ์ สุวรรณหิตาธร

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี

ผู้คัดค้าน

(ลต.(สว) ๒๑๔/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖), (๙)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๔

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๖) ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๔ และพ้นจากสมาชิกพรรควันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๖๖๗ ตามบันทึกการตรวจสำเนาใบรับสมัครและสำเนากการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคท้ายคำคัดค้าน ดังนั้น เมื่อผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรีวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ส่วนผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่จึงไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาอ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และ (๙) เนื่องจากผู้ร้อง เป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา และผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษานายกองการบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นและพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี จึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้ง ความจริงผู้ร้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดและผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองการบริหารส่วนจังหวัด และได้ลาออกเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ผู้ร้อง

มิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาคำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้
มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้ง
จังหวัดจันทบุรี

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจาก
ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๔ และพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อวันที่
๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ นอกจากนี้ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองการบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีจึงถือ
ว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และพ้นจาก
ตำแหน่งดังกล่าวมาไม่เกินห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้
เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มี
การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการ
เลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัด
จันทบุรี ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา
โดยอ้างว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา และเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองการบริหาร
ส่วนจังหวัดจันทบุรี และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษานายกองการบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรียัง
ไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาด
คุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นต้อง
วินิจฉัยก่อนว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา. (๖) ไม่
เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการ
ดำรงตำแหน่งใดๆในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ..
(๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือเคย
เป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่ง
จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเป็นสมาชิก
พรรคชาติพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๔ และพ้นจากสมาชิกพรรควันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ตามบันทึก
การตรวจสำเนาใบรับสมัครและสำเนาการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคท้ายคำคัดค้าน ดังนั้น เมื่อผู้ร้อง
สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรีวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องยังคงเป็น
สมาชิกพรรคชาติพัฒนา ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ส่วนผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๑๑๕

(นายสุรศักดิ์ ศิริวิเชียร นายนพพร โพธิ์รังสียากร นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์)
 อดิศักดิ์ จันทรมุณีย์ - ย่อ
 บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๐/๒๕๕๗

นายพรชัย นันทวิชัยกุล

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี

ผู้คัดค้าน

(ลด (สว) ๒๑๕/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง, วรรคสอง, วรรคสาม, ๑๐๘ วรรคสอง, ๑๑๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔, ๒๖ (๒), ๒๗

ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แม้จะปรากฏต่อมาว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ก็ไม่มีผลให้ผู้ร้องไม่เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรีแจ้งว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายจึงเป็นโมฆะ ผู้คัดค้านจึงไม่อาจเอาเหตุแห่งการที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวซึ่งเป็นโมฆะมาเป็นเหตุไม่รับสมัครผู้ร้องได้ ขอให้มีการคำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี ต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรีแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี เนื่องจากขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อเท็จจริงยังรับฟังเป็นยุติตามที่คู่ความแถลงในวันนัดพิจารณาว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นการจัดการเลือกตั้งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของบุคคล และ มาตรา ๗๒ วรรคสอง บัญญัติผลของการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ว่า ย่อมทำให้ได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งในมาตรา ๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่า การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้นั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง และมาตรา ๒๖ บัญญัติผลของการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้หลายประการ โดย (๒) บัญญัติให้ผู้นั้นเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสภาท้องถิ่นและสมาชิกผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งมาตรา ๒๗ ได้กำหนดเวลาการเสียสิทธิ ตามมาตรา ๒๖ ไว้แล้วชัดเจน อันเป็นการแสดงว่ากฎหมายได้บัญญัติผลของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จึงเป็นโมฆะนั้น เป็นเพียงความเข้าใจของผู้ร้องและเป็นเหตุการณ์ในอนาคต แม้จะปรากฏต่อมาว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ก็ไม่มีผลให้ผู้ร้องไม่เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรีชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์ นายนพพร โพธิ์รังสิยากร นายสุรศักดิ์ ศิริวิเชียร)
อดิศักดิ์ จันทรมุณีย์ - ย่อ
ปัญญพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๑/๒๕๕๗

นายมารุต โรจนापิยาวงศ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก

ผู้คัดค้าน

(ลต (สว) ๒๑๖/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙), ๒๕๕ (๖), ๒๕๔ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ (๖)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕/๕ (๓) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระทำการอันเป็นการกระหนาบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระหนาบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหากได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วยประกอบกับการพิจารณาว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณ โดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่ง

น่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

.....

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา อ้างว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) เนื่องจากผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก ถือว่าผู้ร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ความจริงผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้มีความสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก จึงถือว่าผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครนายก ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องเคยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก และผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายกยังไม่เกินห้าปี จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้ร้องเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๙) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี ” และพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายกจะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก จึงถือว่าผู้ร้องเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึงคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕/๕ (๓) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทำความกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหากได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย

เท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วยประกอบกับการพิจารณาว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่าเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกันอีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ต้องการจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก ที่ผู้ร้องเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(นายฉัตรไชย จันทร์พรายศรี นายอดิเทพ ธีระวัฒน์ นายอริคม อินทุภูติ)
 อดิศักดิ์ จันทรมุณีย์ - ย่อ
 ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๒/๒๕๕๗

นายธนกฤต กุศลสมบูรณ์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ ผู้คัดค้าน

(ลต.๒๑๗/๒๕๕๗)

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ (มาตรา ๒๖ (๒))

ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ข่าวต่อสื่อมวลชนว่าจะไม่ตัดสิทธิแก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา และเกิดเหตุวุ่นวายทำให้ผู้ร้องซึ่งทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ไม่อาจเดินทางกลับภูมิลำเนาไปเลือกตั้งได้นั้นไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวในภายหลังตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) จึงไม่อาจรับฟังได้

ที่ผู้ร้องอ้างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อผู้ร้องมิได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คำวินิจฉัยดังกล่าวหาจะมีผลให้ผู้ร้องกลับมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ มีหนังสือแจ้งว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และไม่ได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีเสียงคัดค้านถึงความไม่เหมาะสมในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ข่าวต่อสื่อมวลชนว่าจะไม่ตัดสิทธิแก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา และเกิดเหตุวุ่นวายทำให้ผู้ร้องซึ่งทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ไม่อาจเดินทางกลับภูมิลำเนาไปเลือกตั้งนั้นได้ ผู้คัดค้านจึงไม่อาจเอาเหตุแห่งการที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวมาเป็นเหตุไม่รับสมัครผู้ร้องได้ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และผู้ร้อง ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันดังกล่าว ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ แต่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ข่าวต่อสื่อมวลชนว่าจะไม่ตัดสิทธิแก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา และเกิดเหตุวุ่นวายทำให้ผู้ร้องซึ่งทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ไม่อาจเดินทางกลับภูมิลำเนาไปเลือกตั้งได้นั้น ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวในภายหลังตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) จึงไม่อาจรับฟังได้ และที่ผู้ร้องอ้างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อผู้ร้องมิได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คำวินิจฉัยดังกล่าวหาจะมีผลให้ผู้ร้องกลับมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี อติเทพ ธีระวัฒน์ อธิคม อินทุฤดี)

พิชญากร สุคนธาگانต์ - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๓/๒๕๕๗ นายไสว สดใส

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้คัดค้าน

(กต.๒๑๘/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

การที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ นั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่าจากข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบปรากฏว่า ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคมหาชน ซึ่งตามมาตรา ๑๙ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น การที่ผู้ร้องอ้างว่าได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ จึงขัดกับข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบดังกล่าว กรณีจึงเป็นการโต้แย้งว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง แต่ผู้ร้องไม่มีหลักฐานใด ๆ มาแสดงให้เห็นว่าทะเบียนสมาชิกดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างใด พยานหลักฐานของผู้ร้องไม่สามารถหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชน ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ และยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็น ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่าผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาผู้คัดค้านตรวจหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้ว เห็นว่าผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยอ้างว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชน แต่ความจริงแล้วผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ ขอให้มีคำสั่งคืนสิทธิการสมัครสมาชิกวุฒิสภาแก่ผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านตรวจสอบจากระบบบริหารฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคมหาชน จึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว อ้างว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชน โดยสมัครเป็นสมาชิกวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ

หรือมีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องได้ลาออกจากสมาชิกพรรคมหาชนต่อพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ แต่ไม่ปรากฏว่าพลตรีสนั่นเป็นผู้รับหนังสือลาออกของผู้ร้อง ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๑๙ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพและที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าว ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ...” และตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง การจัดทำและแบบทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และวิธีการแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การแจ้งดังกล่าวต้องกระทำภายในวันที่ ๗ ของทุก ๓ เดือน โดยการส่งเอกสารหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ นั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่าจากข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้านหมายเลข ๖ ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชนเลขประจำตัวสมาชิก ศก.๐๐๓๑๕๑๘ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งตามมาตรา ๑๙ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น การที่ผู้ร้องอ้างว่าได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ จึงขัดกับข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบดังกล่าว กรณีจึงเป็นการโต้แย้งว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง แต่ผู้ร้องไม่มีหลักฐานใด ๆ มาแสดงให้เห็นว่าทะเบียนสมาชิกดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างไร พยานหลักฐานของผู้ร้องไม่สามารถหักล้าง ข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชน ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ และยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็น ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(อติเทพ ธีระวัฒน์ ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี อธิคม อินทุฤดี)

พิชญากร สุคนธากานต์ - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๔/๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้ร้อง

นายชาญณรงค์ คณาเสน

ผู้คัดค้าน

(ลต.๒๑๙/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๕)

ผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นบุพการีของ ต. ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และได้ลาออกจากการเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ตามบันทึกเรื่องขอลาออกจากที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เมื่อตามหลักฐานของเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ อันเป็นหลักฐานของทางราชการเป็นสำคัญ เชื่อว่า ต. ยื่นหนังสือลาออกดังกล่าวในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ แม้เอกสารดังกล่าวจะมีข้อความกล่าวอ้างอย่างไร ก็มิอาจหักล้างหลักฐานของทางราชการดังกล่าวได้ ดังนี้ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเขตเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ต. ยังคงมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญซึ่งถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๕) ว่าในวันที่ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ผู้คัดค้านเป็นบุพการีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไปพ.ศ. ๒๕๕๗ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ซึ่งหลังจากปิดรับสมัครแล้ว ผู้ร้องได้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายและได้ประกาศรับสมัครผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ภายหลังจากที่ได้ประกาศให้ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว ได้ปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเป็นบุพการีของ ต. ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ขอให้คำสั่งให้ เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเขตเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านมิได้เป็นผู้มีคุณสมบัติอันเป็นการต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจาก ต. บุตรของผู้คัดค้าน มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นเพียงผู้บริหารท้องถิ่น มิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้ง ต. ยังได้ลาออกจากการเป็นที่ปรึกษาดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จึงถือได้ว่า ขณะที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้คัดค้าน ต. มิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว มีปัญหาว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า การที่ ต. ดำรง

ตำแหน่งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ ถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๕) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ มิได้บัญญัติถึงบทนิยามของคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ไว้เป็นการเฉพาะ แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๙ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ในเทศบาลเมือง ได้แก่ ตำแหน่งนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น เมื่อ ต. มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญจึงถือว่า ต. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ที่ผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ต. ยังคงมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญหรือไม่ เห็นว่า แม้บันทึกเรื่องขอลาออกจากที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญของ ต. ที่ผู้คัดค้านอ้างส่งศาลจะลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่ปรากฏว่าสำนักงานเทศบาลเมืองอำนาจเจริญได้รับเอกสารดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ จึงต้องถือตามหลักฐานของเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ อันเป็นหลักฐานของทางราชการเป็นสำคัญ เชื่อว่า ต. ยื่นหนังสือลาออกดังกล่าวในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ แม้เอกสารดังกล่าวจะมีข้อความกล่าวอ้างอย่างไร ก็มีอาจหักล้างหลักฐานของทางราชการดังกล่าวได้ ดังนี้ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเขตเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ต. ยังคงมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญซึ่งถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๕) ว่าในวันที่ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ผู้คัดค้านเป็นบุพการีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้คัดค้าน

(อติเทพ ธีระวัฒน์ ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี อธิคม อินทุฤดี)

พิชญานร สุคนธากานต์ - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๕/๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดระยอง

ผู้ร้อง

นายภิรมเดช อมรสุคนธ์

ผู้คัดค้าน

(ลต.๒๒๐/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

แม้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้น หากผู้คัดค้านสามารถพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่นก็สามารถบ่งชี้ได้ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุติตามที่คู่ความแถลงว่า ผู้คัดค้านได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแล้ว แต่เหตุที่ทะเบียนสมาชิกของพรรคมหาชนยังปรากฏชื่อผู้คัดค้านเป็นสมาชิก เนื่องจากระบบการจัดเก็บข้อมูลของพรรคไม่สมบูรณ์ ทำให้การส่งเอกสารไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความคลาดเคลื่อน ก็เป็นความผิดพลาดของพรรคมหาชนเอง หาใช่ความผิดของผู้คัดค้านไม่ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชน เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถือได้ว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ซึ่งมีผลให้ผู้คัดค้านพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนับแต่วันดังกล่าว ดังนั้น วันที่ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้คัดค้านไม่เป็นสมาชิกในพรรคการเมือง จึงไม่เป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดระยองของผู้คัดค้าน

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดระยอง ผู้ร้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายแล้วปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจาก ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคมหาชน และยังคงเป็นสมาชิกพรรคมหาชนจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ ขอให้คำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านต่อไป

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่าผู้คัดค้านเคยเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแต่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แต่เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลของพรรคมหาชนไม่สมบูรณ์ทำให้การส่งเอกสารไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความคลาดเคลื่อน ทั้งพรรคมหาชนได้แจ้งเรื่องขอแก้ไขข้อมูลสมาชิกไปยังนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้วแล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้

คัดค้านลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ร้องก็แถลงยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว แม้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้น หากผู้คัดค้านสามารถพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่นก็สามารถรับฟังได้ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุติตามที่คู่ความแถลงว่า ผู้คัดค้านได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแล้ว แต่เหตุที่ทะเบียนสมาชิกของพรรคมหาชนยังปรากฏชื่อผู้คัดค้านเป็นสมาชิก เนื่องจากระบบการจัดเก็บข้อมูลของพรรคไม่สมบูรณ์ ทำให้การส่งเอกสารไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความคลาดเคลื่อน ก็เป็นความผิดพลาดของพรรคมหาชนเอง หากใช้ความผิดของผู้คัดค้านไม่ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคมหาชน เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถือได้ว่า ผู้คัดค้านได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ซึ่งมีผลให้ผู้คัดค้านพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนับแต่วันดังกล่าว ดังนั้น วันที่ ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้คัดค้านไม่เป็นสมาชิกในพรรคการเมือง จึงไม่เป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดระยองของผู้คัดค้าน คำคัดค้านของผู้คัดค้านฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(อธิคม อินทุภูติ ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี อติเทพ ถิระวัฒน์)

พิชญากร สุคนธาภานต์ - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๐๖/๒๕๕๗ นายวัชรินทร์ เจียรวิริยบุญญา

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครพนม

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

(ลต.๒๒๑/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมายก็ตาม แต่ผู้ร้องก็สามารถพิสูจน์เป็นอย่างอื่นได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ทะเบียนดังกล่าวไม่ถูกต้อง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคดังกล่าว ตามสำเนาหนังสือขอลาออกโดยมีนายธนวิชัย ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการพรรคเพื่อแผ่นดินมาให้ถ้อยคำยืนยันต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งประกอบกับผู้ร้องอ้างว่า เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๒ มีผู้เคลื่อนไหวย้ายเอกสารของพรรคเพื่อแผ่นดินทั้งหมด โดยพรรคเพื่อแผ่นดินได้แจ้งความไว้ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กรณีจึงมีเหตุที่ทำให้ผู้ร้องไม่อาจนำต้นฉบับเอกสารมาแสดง เชื่อว่าผู้ร้องยื่นหนังสือลาออกจากพรรคเพื่อแผ่นดินเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ จริง การลาออกของผู้ร้องจึงมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖)

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต่อมา ผู้คัดค้านตรวจหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน แต่ความจริงแล้วผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ขอให้มีคำสั่งคืนสิทธิการสมัครสมาชิกวุฒิสภาแก่ผู้ร้อง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านตรวจสอบจากระบบบริหารฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว มีปัญหาว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง” มาตรา ๑๙ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพและที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าว ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ...” แม้ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่า จากข้อมูล

สมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๗ ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และตามมาตรา ๑๙ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริง ตามกฎหมายก็ตาม แต่ผู้ร้องก็สามารถพิสูจน์เป็นอย่างอื่นได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ทะเบียนดังกล่าวไม่ถูกต้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อแผ่นดินต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคดังกล่าว ตามสำเนาหนังสือขอลาออกโดยมี ร. ผู้อำนวยการพรรคเพื่อแผ่นดินมาให้ถ้อยคำยืนยันต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งประกอบกับผู้ร้องอ้างว่า เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๒ มีผู้เคลื่อนย้ายเอกสารของพรรคเพื่อแผ่นดินทั้งหมด โดยพรรคเพื่อแผ่นดินได้แจ้งความไว้ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กรณีจึงมีเหตุที่ทำให้ผู้ร้องไม่อาจนำต้นฉบับเอกสารมาแสดง เชื่อว่าผู้ร้องยื่นหนังสือลาออกจากพรรคเพื่อแผ่นดินเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ จริง การลาออกของผู้ร้องจึงมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง ผู้ร้องจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องและไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้อง และประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมาย.

(อธิคม อินทุภูติ ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี อติเทพ ธีระวัฒน์)

พิชญากร สุคนธากานต์ - ย่อ

ปณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๒๖๙/๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดมุกดาหาร ผู้ร้อง

นายวิริยะ ทองผา

ผู้คัดค้าน

(ลต.๒๒๒/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารที่ผู้คัดค้านเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้คัดค้านเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้คัดค้านจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙)

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดมุกดาหาร ผู้ร้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายแล้วปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากผู้คัดค้านเคยดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งทางการเมืองอื่นและพ้นจากตำแหน่งยังไม่เกินห้าปี ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ขอให้คำสั่งเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดมุกดาหารของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า การที่ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่น จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ร้องจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยแล้ว มีปัญหาว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และผู้คัดค้านเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๙ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและ

สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความใน (๗) และ (๘) ของบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารจึงถือว่าผู้คัดค้านเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ส่วนจะถือว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึง คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกรอบนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕/๕ (๓) และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาตรา ๔๔/๓ บัญญัติให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทำการอันเป็นการกระทำความผิดต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔/๓ (๑) ถึง (๓) แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เช่นเดียวกัน และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมิได้เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ประกอบกับการพิจารณาว่าที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) หรือไม่นั้น ต้องแปลความไปในทางที่เป็นคุณโดยพิจารณาถึงข้อที่ว่า เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากลาออกจากตำแหน่งก็สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทันที ย่อมไม่มีเหตุผลให้แปลความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถูกจำกัดสิทธิโดยต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วห้าปี จึงจะสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ให้เกิดความลักลั่นกัน อีกทั้งการแปลความเช่นนั้น อาจทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ประสงค์ที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งน่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะเสริมสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงต้องถือว่าตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดมุกดาหารที่ผู้คัดค้านเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เมื่อฟังได้ว่าผู้คัดค้านเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน ผู้คัดค้านจึงไม่ขาดคุณสมบัติหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๙) ที่ผู้ร้องประกาศรับสมัครผู้คัดค้าน และประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ชอบแล้ว ไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

(หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ วีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี รังสรรค์ ดวงพัตรา)

พิชญากร สุคนธาภานต์ - ย่อ

ปณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๒๗๐/๒๕๕๗

นายมะฮูเซ็น มะสุยี
ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนราธิวาส

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๒๓/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาและยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ การที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชอบแล้ว

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนราธิวาส ต่อมาผู้คัดค้านตรวจหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องแล้ว เห็นว่าผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ ความจริงแล้วผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ซึ่งต่อมาได้ เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคชาติพัฒนา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องจึงมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ขอมิคำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนราธิวาส

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านตรวจสอบจากระบบบริหารฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เลขประจำตัวสมาชิก ๐๕๐๖ จึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนราธิวาส ต่อมาวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้อง

เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว อ้างว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา เลขประจำตัวสมาชิก ๐๕๐๖ โดยสมัครเป็นสมาชิกวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลาออกจากสมาชิกตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง” มาตรา ๑๙ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพและที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าว ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด...” และตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง การจัดทำและแบบทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง และวิธีการแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การแจ้งดังกล่าวต้องกระทำภายในวันที่ ๗ ของทุก ๓ เดือน โดยการส่งเอกสารหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ นั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากผู้คัดค้านว่า จากข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารท้ายคำคัดค้านหมายเลข ๑๑ ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา เลขประจำตัวสมาชิก ๐๕๐๖ วันที่เป็นสมาชิก ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งตาม มาตรา ๑๙ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น การที่ผู้ร้องอ้างว่า ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาไปแล้ว จึงขัดกับข้อมูลสมาชิกที่พรรคการเมืองบันทึกเข้าระบบดังกล่าว กรณีจึงเป็นการโต้แย้งว่าทะเบียนดังกล่าวไม่ถูกต้อง แต่ผู้ร้องไม่มีหลักฐานใด ๆ มาแสดงให้เห็นว่าทะเบียนสมาชิกดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างใดที่ผู้ร้องแถลงยืนยันว่า ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาไปเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๕ นั้น ก็ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องมีหลักฐานใดๆ มาแสดงให้เห็นว่าพรรคชาติพัฒนาได้รับหนังสือลาออกดังกล่าวจากผู้ร้องไปแล้ว หรือมีหนังสือยืนยันจากหัวหน้าพรรคชาติพัฒนาว่าผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไปแล้วในวันดังกล่าวจริง และที่ผู้ร้องแถลงเพิ่มเติมว่า เจ้าหน้าที่ของพรรคชาติพัฒนาชื่อ เย็นจิตร เป็นผู้รับหนังสือลาออกจากผู้ร้องนั้น เมื่อพิจารณาหนังสือลาออกจากพรรค เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๕ ก็ไม่ปรากฏว่ามีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่พรรคลงนามรับเอกสารจากผู้ร้องไว้เป็นหลักฐานแต่อย่างใด ส่วนที่ปรากฏข้อความที่ด้านล่างขวาว่า ผู้รับชื่อเย็นจิตรนั้น ก็ได้ความจากคำแถลงของผู้ร้องว่า ผู้ร้องเป็นเขียนข้อความดังกล่าวเอง อีกทั้งผู้ร้องยังแถลงเพิ่มเติมอีกว่าไม่สามารถนำตัวคนชื่อเย็นจิตรมาเบิกความเป็นพยานได้ ดังนั้นลำพังเพียงสำเนาหนังสือลาออกจากพรรคของผู้ร้อง ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๕ จึงไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ การที่ผู้คัดค้าน ไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นายรังสรรค์ ดวงพัตรา นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)

จิตติมา สาดา - ย่อ

บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๒๗๑/๒๕๕๗

นายเสรี หนุงค์

ผู้ร้อง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๒๔/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง, วรรคสอง, วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔, ๒๖(๒), ๒๗

ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แม้จะปรากฏต่อมาว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ก็ไม่มีผลให้ผู้ร้องไม่เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ ชอบแล้ว.

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการแจ้งว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงเป็นโมฆะ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วว่าการเลือกตั้งในวันดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงเป็นผู้ที่ไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ขอให้คำสั่งให้ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ (๒) เนื่องจากผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า ได้มี พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

จังหวัดสมุทรปราการแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งดังกล่าว เนื่องจากขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อเท็จจริงยังรับฟังเป็นยุติตามที่คู่ความแถลงในวันนัดพิจารณาว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่เหตุที่ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นการจัดการเลือกตั้งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทย และมาตรา ๗๒ วรรคสอง บัญญัติผลของการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ว่าย่อมทำให้ได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งในมาตรา ๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่า การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้นั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง และมาตรา ๒๖ บัญญัติผลของการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้หลายประการ โดย (๒) บัญญัติให้ผู้นั้นเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งมาตรา ๒๗ ได้กำหนดเวลาการเสียสิทธิตามมาตรา ๒๖ ไว้แล้วชัดเจน อันเป็นการแสดงว่ากฎหมายได้บัญญัติผลของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ร้องไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเป็นโมฆะนั้น เป็นเพียงความเข้าใจของผู้ร้องและเป็นเหตุการณ์ในอนาคต แม้จะปรากฏต่อมาว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ก็ไม่มีผลให้ผู้ร้องไม่เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดสมุทรปราการ ชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นางวิรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี นายรังสรรค์ ดวงพัตรา หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)
 จิตติมา สาดา - ย่อ
 ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ระกูล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐๖๔/๒๕๕๗

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดนครราชสีมา
นายไพลิน ภูสวัสดิ์

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๒๕/๒๕๕๗)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕(๘), ๑๐๒(๒)

และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙

ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้คัดค้านยังเป็นบุคคลล้มละลาย ย่อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕(๘) ประกอบมาตรา ๑๐๒ (๒) จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้คัดค้าน

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องตรวจคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว เห็นว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม จึงประกาศให้ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และพิพากษาให้ล้มละลายเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๑๕(๘) และมาตรา ๑๐๒(๒) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบมาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ขอให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ผู้คัดค้านแถลงยอมรับว่า ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องยังไม่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายตามคำร้องของผู้ร้อง และไม่ติดใจยื่นคำคัดค้าน

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติตามคำร้องและคำแถลงของผู้คัดค้านว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดยะลา ต่อมาวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดนครราชสีมา ผู้ร้องตรวจคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามแล้ว เห็นว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม จึงประกาศให้ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากถูกศาล

ล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ในคดีหมายเลขแดงที่ ล. ๑๕๕๒/๒๕๕๔ ระหว่างบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด เจ้าหนี้ กับนายไพลิน ภูวสวัสดิ์ ลูกหนี้ และพิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องยังไม่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า ผู้ซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่าบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๘) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒..(๒) และมาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง...(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ดังนั้นเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้คัดค้านยังเป็นบุคคลล้มละลาย ย่อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๕(๘) ประกอบมาตรา ๑๐๒ (๒)

จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้คัดค้าน

(นายลาซิต ไชยอนงค์ นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี นายรังสรรค์ ดวงพัตรา)

จิตติมา สาดา - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๒๗๒/๒๕๕๗

นายสันติ เจริญปัญญาศักดิ์
ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดยะลา

ผู้ร้อง

ผู้คัดค้าน

(สค(สว)๒๒๖/๒๕๕๗)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง , ๑๒๑ วรรคหนึ่ง

ผู้คัดค้านไม่ประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างว่าผู้ร้องไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และผู้คัดค้านได้ประกาศรายชื่อโดยมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาถึงผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ พันกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้วก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาข้ออื่นอีก เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งใดยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดยะลา ต่อมาวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งการไม่รับสมัครผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยอ้างเหตุว่าผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากผู้ร้องเป็นผู้เสียสิทธิด้วยเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว คำสั่งของผู้คัดค้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้คำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครผู้ร้องและประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดยะลา

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า เหตุที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศให้ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้ร้องได้ยื่นหนังสือยอมรับว่าไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจริงและขอให้ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อให้เป็นผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดยะลา และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้คัดค้านประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งตรวจสอบแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้ง

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๒๗๓/๒๕๕๗

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร

ผู้ร้อง

นายกิตต์ธเนศ โภคินบุญญารัตน์

ผู้คัดค้าน

(ลต(สว)๒๒๗/๒๕๕๗)

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาและวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ วรรคสอง

ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาและวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และบัญชีพยานพร้อมด้วยหลักฐานแสดงว่าได้ส่งสำเนาคำร้อง สำเนาเอกสารประกอบคำร้อง และสำเนาบัญชีพยานหลักฐานให้แก่ผู้สมัคร ณ ภูมิลำเนาที่ปรากฏในใบสมัครต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจหรือศาลแพ่งในกรณีที่เขตเลือกตั้งมิได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดโดยเร็ว เพื่อขอให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะต้องแจ้งกำหนดวันเวลานัดและศาลที่จะยื่นคำร้องให้ผู้สมัครทราบด้วย เมื่อในวันยื่นคำร้องไม่ปรากฏหลักฐานแสดงว่าผู้ร้องได้ส่งสำเนาคำร้องและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาในชั้นนี้จึงให้นัดพิจารณาคำร้องในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา โดยให้ผู้ร้องแจ้งวันนัดให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ทั้งในวันนี้อข้อเท็จจริงก็ยังไม่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบเรื่องที่ถูกร้องและกำหนดวันนัดพิจารณา จึงไม่มาศาล กรณีจึงถือว่าผู้ร้องยังมิได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยครบถ้วน จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

ผู้ร้องแถลงว่า ผู้ร้องได้มีหนังสือ ฉบับลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบวันนัดพิจารณาในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยผู้ร้องได้นำไปส่งที่บ้านของผู้คัดค้าน แต่ไม่พบผู้คัดค้านและบุคคลที่พักอาศัยในบ้านดังกล่าวไม่ยอมรับหนังสือแทน ตามหนังสือที่อ้างส่งศาลในวันนี้ ศาลรับไว้ รวมสำนวน

พิเคราะห์แล้ว ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาและวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และบัญชีพยานพร้อมด้วยหลักฐานแสดงว่าได้

ส่งสำเนาคำร้อง สำเนาเอกสารประกอบคำร้อง และสำเนาบัญชีพยานหลักฐานให้แก่ผู้สมัคร ณ ภูมิลำเนาที่ปรากฏในใบสมัครแล้วต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจหรือ ศาลแพ่งในกรณีที่เขตเลือกตั้งมิได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดโดยเร็ว เพื่อขอให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะต้องแจ้งกำหนดวันเวลานัดและศาลที่จะยื่นคำร้องให้ผู้สมัครทราบด้วย...”และวรรคท้ายบัญญัติว่า”ในกรณีที่วันนัดยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเป็นวันก่อนการเลือกตั้ง ไม่มากกว่าสิบวันทำการผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาโดยตรง”

เมื่อในวันยื่นคำร้องศาลได้มีคำสั่งว่าไม่ปรากฏหลักฐานแสดงว่าผู้ร้องได้ส่งสำเนาคำร้องและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา ในชั้นนี้ให้นัดพิจารณาคำร้องในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา โดยให้ผู้ร้องแจ้งวันนัดให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ทั้งในวันนี้ข้อเท็จจริงก็ยังไม่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบเรื่องที่ถูกร้องและกำหนดวันนัดพิจารณา จึงไม่มาศาล กรณีจึงถือว่าผู้ร้องยังมิได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยครบถ้วน

จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง.

(นายรังสรรค์ ดวงพัตรา นางวีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)

จิตติมา สาดา - ย่อ

ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์กุล - ตรวจ

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑

คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

พรป.สส. 2561 (เรียงตามมาตรา) *ตัวเลขในวงเล็บหลังเลขฎีกาคือหมายเลขคดีดำ

ม.41(3) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่เพียงพรรคเดียวติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง

● ไม่มีชื่อในฐานข้อมูลระบบสมาชิกพรรคการเมือง

- ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชนในฐานข้อมูลระบบสมาชิกพรรคการเมือง เมื่อผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว ผู้ร้องจึงมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (ฎ.1352/2562 (290), ฎ.1345/2562 (291))
- ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครเนื่องจากผู้ร้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ปรากฏว่าตามแบบแจ้งรายการสมาชิกพรรคการเมืองของพรรคพลังรัก เอกสารหมายเลข ร.9 ระบุชื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคลำดับที่ 392 เลขประจำตัวสมาชิก 406 เลขบัตรประจำตัวประชาชน 1 6707 00165 42 1 ซึ่งคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเนื่องจากหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องคือ 1 6707 00185 42 1 เชื่อว่าเป็นสาเหตุให้ผู้คัดค้านไม่พบข้อมูลของผู้ร้องในฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อ พรป.พรรคการเมือง ม.27 กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มตั้งแต่ได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงเชื่อได้ว่าเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังรัก และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในวันดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีสมาชิกภาพของพรรคพลังรักเมื่อนับถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันแล้ว (ฎ.906/2562 (7))
- ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อเนื่องจากผู้คัดค้านไม่พบข้อมูลผู้ร้องในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง ได้ความจากพยานทั้งสองฝ่ายตรงกันว่า ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคภูมิใจไทยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 เหตุที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้องอยู่ในฐานข้อมูลพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบฐานข้อมูลพรรคการเมืองจากกระทรวงมหาดไทยถึงลำดับที่ 700,000 เศษ แต่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในลำดับที่ 892,262 เมื่อผู้ร้องมีใบสมัครเป็นสมาชิกพรรค ใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรค มาแสดงต่อศาล ฝ่ายผู้คัดค้านก็ไม่ได้คัดค้านเอกสารดังกล่าว ฟังได้ว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคภูมิใจไทยตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 ติดต่อกันจนถึงวันที่ 24 มีนาคม 2562 ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 90 วันแล้ว (ฎ.905/2562 (167))

- ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคแทนคุณแผ่นดินในระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง แต่ทางไตสวนปรากฏผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคแทนคุณแผ่นดินเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 และพรรคได้ออกใบเสร็จรับเงินลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 ผู้คัดค้านไม่ได้แย้งความไม่ถูกต้องของเอกสารดังกล่าวว่าไม่ถูกต้องหรือเป็นเอกสารปลอมหรือไม่ จึงต้องฟังว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่ถูกต้อง จึงฟังได้ว่าผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคแทนคุณแผ่นดินเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคแทนคุณแผ่นดินก่อนพรรคส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาดิตต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.97(3) และ พรป.สส.ม.41(3) (ฎ.1328/2562 (297))
- ผู้ร้องเบิกความยืนยันว่า ผู้ร้องไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดมาก่อน เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูปและชำระค่าบำรุงพรรคประจำปี ด้วยวิธีการโอนเงินทางอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง และขอเท็จจริงปรากฏตามภาพถ่ายหน้าจอคอมพิวเตอร์การนำส่งข้อมูลสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูปเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ร้องได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูปเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 อันเป็นการแก้ไขข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว โดยผู้คัดค้านไม่คัดค้านหรือมีพยานหลักฐานอื่นใดมาหักล้างให้ฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูปเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 เมื่อนับถึงวันที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม 2562 เป็นเวลาดิตต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน (ฎ.1103/2562 (247))
- ผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งในนามสมาชิกพรรคมหาชน ก่อนประกาศรายชื่อผู้สมัครผู้คัดค้านตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องแล้วไม่พบข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดของผู้ร้อง จึงทำหนังสือด่วนที่สุดถึงผู้ร้องพร้อมทั้งโทรศัพท์แจ้งผู้ร้องให้ยื่นเอกสารเพิ่มเติม ผู้ร้องได้รับหนังสือและโทรศัพท์แจ้งดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้ยื่นเอกสารใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคมหาชนและใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรค โดยเอกสารดังกล่าวระบุว่าผู้ร้องสมัครและชำระเงินค่าบำรุงพรรคเพื่อเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2561 ซึ่งหากผู้ร้องได้สมัครพร้อมชำระเงินและเป็นเอกสารที่มีอยู่จริงย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ร้องจะต้องแนบไปพร้อมกับใบสมัครรับเลือกตั้งที่ยื่นต่อผู้คัดค้าน หรือสามารถยื่นเพิ่มเติมได้ภายในกำหนดก่อนวันประกาศรายชื่อผู้สมัคร แต่ผู้ร้องกลับไม่ยื่นทั้งที่เป็นเรื่องที่ต้องรีบดำเนินการ

เพื่อประโยชน์ของผู้ร้องเอง ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องจึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชนในขณะที่ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง (ฎ.1205/2562 (292))

- การที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่ในระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองเพราะพรรคเศรษฐกิจใหม่ได้นำข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองว่าผู้ร้องแจ้งลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่และไม่ปรากฏว่าการตรวจสอบของ กกต. ที่ตรวจสอบข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองมีข้อบกพร่องอย่างไร ผู้ร้องจึงไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว จึงขาดคุณสมบัติ (ฎ.1243/2562 (235))
- ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคสยามพัฒนาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 และชำระเงินค่าบำรุงพรรคฯ แล้วในวันดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีสมาชิกภาพของพรรคนับถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันแล้ว ที่ผู้คัดค้านไม่รับสมัครผู้ร้องจึงไม่ชอบ (ฎ.1329/2562 (195), ฎ.1367/2562 (296), ฎ.1422/2562 (287), ฎ.1001/2562 (282))
- แม้ผู้ร้อง(ผอ.ลต.เขต 1 ยะลา) อ้างผลการตรวจสอบสถานภาพสมาชิกพรรคการเมืองในฐานข้อมูลของ กกต. ว่าไม่พบข้อมูลของผู้คัดค้านในระบบ แต่ผู้คัดค้านแสดงพยานหลักฐานเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคมหาชนซึ่งประกอบด้วยใบสมัครและใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรค สอดคล้องกับหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคมหาชนมีน้ำหนักให้รับฟังและเชื่อได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคมหาชนเมื่อนับถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันแล้ว ที่ผู้ร้องประกาศรายชื่อชอบแล้ว คำร้องผู้ร้อง (ที่ให้ถอนชื่อผู้คัดค้าน) จึงฟังไม่ขึ้น (ฎ.1358/2562 (361))
- ผู้คัดค้าน (ผอ.ลต.เขต 28 กทม.) ไม่ประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเพราะตรวจสอบไม่พบข้อมูลในระบบข้อมูลพรรคการเมือง แม้ผู้ร้องจะอ้างว่าได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคมหาชน แต่เมื่อปรากฏหลักฐานจากผู้คัดค้านว่าตรวจสอบชื่อผู้ร้องแล้วไม่พบข้อมูลในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง จึงเป็นความบกพร่องผิดพลาดของพรรคมหาชน แม้ผู้ร้องจะอ้างว่าได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคมหาชนตามใบสมัครสมาชิกและใบเสร็จรับเงิน แต่ขั้นตอนตามกฎหมายพรรคการเมืองที่รับสมัครสมาชิกก็ต้องบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลด้วย ตามระเบียบ กกต. ว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ข้อ 25 ประกอบ ข้อ 24(6) หากมีฉันทันแล้ว จะเปิดโอกาสให้มีการทำใบสมัครย้อนหลัง หรือออกใบเสร็จย้อนหลังเพื่อหักล้างที่จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด (ฎ.1429/2562 (289))

● ลาออกจากพรรคเดิม แล้วสมัครพรรคใหม่

- ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 ต่อมาผู้ร้องไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลเมืองไทยเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2561 แม้ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าได้ลาออกจากพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2561 แต่เมื่อผู้ร้องแถลงยอมรับข้อเท็จจริงในวันนัดพร้อมว่า ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 ข้อเท็จจริงจึงต้องรับฟังได้ตามคำแถลงของผู้ร้องว่าผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติในวันดังกล่าว แสดงว่าในระหว่างวันที่ 24 พฤศจิกายน 2561 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2562 ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลเมืองไทยและพรรคไทยรักษาชาติซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1138/2562 (336))
- ผู้ร้องอ้างว่าได้จัดทำใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติและนำไปยื่นให้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ย่อยของพรรค เจ้าหน้าที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อรับเอกสาร เพียงแต่แจ้งว่าจะนำส่งเอกสารต่อไปให้สำนักงานใหญ่อีกทอดหนึ่ง ผู้ร้องมิได้นำเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวมาเบิกความสนับสนุน คำเบิกความของผู้ร้องจึงเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ทั้งใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเป็นเอกสารสำคัญ การยื่นใบลาออกโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ของพรรคลงลายมือชื่อรับไว้จึงไม่น่าเชื่อถือ ไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2561 แต่ได้ความจากหนังสือด่วนที่สุดของผู้คัดค้าน เรื่อง การส่งหลักฐานอื่นเพื่อการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า ผู้ร้องสิ้นสุดจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2562 ถือได้ว่าในขณะที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลเมืองไทย ผู้ร้องยังคงมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (ฎ.1350/2562 (337))
- ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไทในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 และยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยพัฒนาเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรคซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1430/2562 (251), ฎ.1246/2562 (350))
- ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังธรรมใหม่เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 โดยผู้ร้องเบิกความว่าส่งใบลาออกจากราชการเมืองดังกล่าวทางไปรษณีย์ก็เป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน ทั้งผลการตรวจสอบสมาชิกพรรคการเมืองของผู้คัดค้าน ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ปรากฏว่าผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังธรรมใหม่เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 และยังไม่ได้ลาออก จึงเชื่อว่า ณ วันที่ 18 ตุลาคม 2561

ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าว ที่ผู้ร้องมาสมัครเป็นสมาชิกพรรคแทนคุณแผ่นดิน แสดงว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1080/2562 (304))

- ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. แบบแบ่งเขต พรรคแทนคุณแผ่นดิน ต่อมาผู้ร้องตรวจพบว่าผู้คัดค้านลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 โดยผู้คัดค้านโต้แย้งว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทยและยื่นหนังสือลาออกจากพรรคพลังชาติไทย ในวันนัดพร้อมผู้คัดค้านยอมรับว่าก่อนหน้านี้นี้ประมาณเดือนพฤศจิกายน 2561 ผู้คัดค้านทราบว่ามิบุคคลนำชื่อผู้คัดค้านไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทย และมีนาย ก. นำบัตรประชาชนผู้คัดค้านไปสมัครสมาชิกพรรคพลังชาติไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการไปโดยไม่ได้อยู่ในความรู้เห็นยินยอมของผู้คัดค้าน แต่ก็ไม่ปรากฏว่าหลังจากที่นาย ก. นำบัตรประชาชนผู้คัดค้านไปสมัคร ผู้คัดค้านจะรับมีหนังสือเพื่อขอลาออกจากพรรคพลังชาติไทย หรือแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีกับนาย ก. แต่อย่างใด เชื่อว่าการสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทยอยู่ในความรู้เห็นยินยอมของผู้คัดค้าน ฟังได้ว่าผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทยจริงและลาออกเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้คัดค้านจึงไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. (ฎ.1357/2562 (351))
- ผู้ร้องไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่และชำระค่าสมัครในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 โดยผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อชาติอีกพรรคหนึ่ง แต่ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือลาออกจากสมาชิกพรรคเพื่อชาติแล้วโดยมีผลเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2562 แสดงว่าในระหว่างวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 จนถึงวันที่ 6 มกราคม 2562 ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรคซ้ำซ้อนกัน
- ที่ พรบ.พรรคการเมือง ม.26 ว.2 บัญญัติให้ในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนว่า บุคคลใดเป็นสมาชิกหลายพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบและลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคนั้น มิได้บัญญัติให้มีหนังสือแจ้งเฉพาะหัวหน้าพรรคการเมืองพรรคแรก หรือหัวหน้าพรรคการเมืองหลัง และมีได้ระบุให้ลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเฉพาะพรรคการเมืองแรกหรือพรรคการเมืองหลังเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า พรบ.พรรคการเมือง มีเจตนารมณ์ที่จะให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ซ้ำซ้อนกันทุกพรรค (ฎ.1261/2562 (233), ฎ.1104/2562 (326), ฎ.1188/2562 (338), ฎ.1219/2562 (238), ฎ.1137/2562 (249), ฎ.1140/2562 (250), ฎ.1141/2562 (316), ฎ.1148/2562 (275), ฎ.1192/2562 (258), ฎ.976/2562 (259), ฎ.1083/2562 (263), ฎ.1333/2562 (348), ฎ.1405//2562 (331),

- ฎ.1066/2562 (283), ฎ.1067/2562 (246), ฎ.1089/2562 (300), ฎ.1131/2562 (276), ฎ.1134/2562 (278), ฎ.1139/2562 (269), ฎ.1180/2562 (311), ฎ.1181/2562 (310), ฎ.1182/2562 (312), ฎ.1183/2562 (313), ฎ.1206/2562 (280), ฎ.1218/2562 (315), ฎ.1232/2562 (309), ฎ.1271/2562 (306), ฎ.1311/2562 (264), ฎ.1409/2562 (288), ฎ.1418/2562 (299))
- ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา แต่ได้ยื่นหนังสือลาออกแล้วเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องจึงไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อชาติเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2561 โดยชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในวันเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาใบเสร็จรับเงิน ค่าบำรุงพรรคดังกล่าวแล้วปรากฏว่าเดิมระบุว่าผู้ร้องชำระค่าบำรุงพรรคเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2561 แต่มีการขีดฆ่าวันที่แล้วเขียนใหม่เป็นวันที่ 15 พฤศจิกายน 2561 ซึ่งวันที่ชำระค่าบำรุงพรรคก่อนมีการแก้ไขดังกล่าวตรงกับวันชำระค่าบำรุงพรรคของผู้ร้อง ตามผลการตรวจสอบสมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัคร สส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งพรรคการเมืองจะเป็นผู้นำข้อมูลบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของพรรคการเมืองเอง โดยผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างว่าพรรคเพื่อชาติลงข้อมูลไม่ถูกต้องด้วยเหตุใด ที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องลาออกจากพรรคชาติพัฒนาก่อนมาสมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อชาติจึงฟังไม่ขึ้น (ฎ.993/2562 (345))
 - ก่อนที่ผู้ร้องจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังสังคมในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกพรรคไทยรักธรรมแล้วลาออกโดยผู้ร้องอ้างว่าส่งไปรษณีย์ ซึ่งไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนสมาชิกพรรคดังกล่าวได้รับหนังสือวันใด แต่ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองระบุว่าผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพพรรคไทยรักธรรมวันที่ 4 มกราคม 2562 การลาออกจึงมีผลสมบูรณ์ในวันดังกล่าวตามพรป.พรรคการเมือง 2560 ม.27 ว.2 แสดงว่าในระหว่างวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 จนถึงวันที่ 4 มกราคม 2562 ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรค ซ้ำซ้อนกัน มีผลให้ผู้ร้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.97(3) และ พรป.สส.ม.41(3) (ฎ.1081/2562(221))
 - ผู้ร้องลาออกจากพรรคชาติไทยพัฒนาวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 แล้วสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไทวันที่ 1 ธันวาคม 2561 ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคท้องถิ่นไทเพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ย่อมไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.97(3) และ พรป.สส.ม.41(3) (ฎ.1091/2562 (222), ฎ.1427/2562 (70))

- ผู้ร้องประกาศชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคถิ่นกาขาวชาววิไล ต่อมาตรวจสอบข้อมูลในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองพบว่าผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคถิ่นกาขาวชาววิไลและพรรคไทรักธรรม ซ้ำซ้อนกัน ผู้คัดค้านแถลงว่าได้ยื่นใบลาออกจากพรรคไทรักธรรมแล้วเมื่อ 17 ตุลาคม 2561 จึงเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนสมาชิกพรรคไทรักธรรมมีหน้าที่แจ้งข้อมูลการสิ้นสุดการเป็นสมาชิกพรรคไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยผู้คัดค้านไม่ทราบว่านายทะเบียนสมาชิกพรรคจะได้แจ้งข้อมูลหรือไม่ ต่อมา ผู้คัดค้านจึงสมัครเป็นสมาชิกพรรคถิ่นกาขาวชาววิไลในวันที่ 19 ตุลาคม 2561 ซึ่งการนำข้อมูลเข้าในระบบฐานข้อมูลเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนซึ่งต้องลงข้อมูลตามจริง หากฝ่าฝืนมีโทษตามกฎหมาย เชื่อว่าหากผู้คัดค้านได้ลาออกจริงนายทะเบียนสมาชิกพรรคย่อมต้องดำเนินการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลตามความเป็นจริง ทั้งปรากฏตามบันทึกการให้ถ้อยคำของผู้คัดค้านว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวคือพรรคถิ่นกาขาวชาววิไล อันเป็นพินิจว่าผู้คัดค้านมิได้ให้ถ้อยคำตามเป็นจริง จึงฟังได้ว่าผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกันอยู่ 2 พรรคการเมือง (ฎ.1426/2562 (360))

● อื่น ๆ

- ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้ยืนยันความเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2561 โดยในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2546 แสดงว่าในวันที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทรักธรรมคือวันที่ 14 ตุลาคม 2561 นับจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 2 พรรคซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1355/2562 (286))
- ผู้ร้องไม่ได้ยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคหรือชำระเงินค่าสมัครสมาชิกพรรคเพื่อไทยภายในกำหนดเวลาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 53/2560 ข้อ 1 ทำให้สถานะผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2561 แล้ว การที่ผู้ร้องยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคเสรีรวมไทยและชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2561 นับระยะเวลาถึงวันเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคเป็นเวลาต่อเนื่องเกินกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (ฎ.1084/2562 (332))
- เดิมผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2561 และยังไม่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนา ผู้ร้องมาสมัครเป็นสมาชิกพรรคภูมิใจไทยและได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561 แต่ทางพรรคเห็นว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาจึงให้ผู้ร้องไปลาออกเสียก่อน ผู้ร้องไปลาออกแล้วเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2561 แล้วพรรค

ภูมิไจไทยได้ออกใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรคให้ผู้ร้องเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 นั้น การยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้วร้อออกใบเสร็จรับเงินให้ภายหลังตามความพอใจของพรรคการเมืองนั้น และถือว่าสมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มขึ้น อาจกระทบกระเทือนสิทธิของผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นเองและผู้สมัครอื่นได้ และมีแต่ความไม่แน่นอน กรณีผู้ร้องพรรคภูมิไจไทยออกใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรคเข้าไปเดือนเศษ ถือเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย เมื่อพรบ.พรรคการเมือง ม.27 บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มตั้งแต่ได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับแล้ว ผู้ร้องได้ชำระค่าบำรุงพรรคตลอดชีพแก่ทางพรรคภูมิไจไทยและพรรครับเงินไว้แล้วตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2561 ดังนี้ การเป็นสมาชิกพรรคภูมิไจไทยของผู้ร้องเริ่มต้นนับแต่วันดังกล่าว ขณะเดียวกันที่ผลการตรวจสอบสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ที่พรรคชาติพัฒนาเป็นผู้บันทึกข้อมูลสมาชิกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองก็ยังระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561 ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกัน 2 พรรค (ฎ.1129/2562 (277))

- ผู้ร้องเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรครวมพลังประชาชาติไทย โดยพรรครวมพลังประชาชาติไทยยื่นจัดตั้งพรรคเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2561 เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรครวมพลังประชาชาติไทยแล้ว ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรครวมพลังประชาชาติไทยย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ 8 สิงหาคม 2561 เมื่อได้ความว่าผู้ร้องชำระเงินค่าบำรุงพรรคตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 ความเป็นสมาชิกพรรครวมพลังประชาชาติไทยของผู้ร้องจึงสมบูรณ์ตามกฎหมาย แม้นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองพรรครวมพลังประชาชาติไทยจะบันทึกข้อมูลเลขบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องผิดฐานข้อมูล จึงไม่ปรากฏข้อมูลของผู้ร้องในระบบฐานข้อมูลของผู้คัดค้าน แต่สามารถแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องได้ จึงไม่ทำให้ผู้ร้องไม่เป็นสมาชิกพรรครวมพลังประชาชาติไทย เมื่อนับจากวันที่พรรครวมพลังประชาชาติไทยยื่นจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2561 ถึงวันเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรครวมพลังประชาชาติไทยเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นอีก ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรครวมพลังประชาชาติไทยเพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม รธน.ม.97(3) และ พรบ.สส.ม.41(3) และ ม.58 (ฎ.1149/2562 (270))
- ผู้ร้องเคยเป็นสมาชิกและกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ แต่ผู้ร้องมิได้ยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ภายในกำหนดเวลาตามบทบัญญัติของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา

ความสงบแห่งชาติที่ 53/2560 และพรรคประชาธิปัตย์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2561 แล้ว ผู้ร้องจึงขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันดังกล่าว ดังนั้น ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 ที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชาชนไทยและชำระเงินค่าบำรุงพรรค ถือได้ว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคพลังประชาชนไทยเพียงพรรคการเมืองเดียวนับถึงวันเลือกตั้งจึงเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน ไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.97(3) และ พรป.สส.ม.41(3) และม.58 (ฎ.1150/2562 (271))

- ผู้ร้องมีใบสมัครพรรคพลังท้องถิ่นไทและใบเสร็จรับเงินมาแสดงยืนยันว่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไทเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 เอกสารดังกล่าวเป็นสำเนาเอกสารไม่ปรากฏร่องรอยแก้ไขวันที่ตั้งที่ผู้คัดค้านอ้างว่ามีการชุดลบแก้ไข ส่วนที่นายทะเบียนพรรคพลังท้องถิ่นไทบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไท วันที่ 14 ตุลาคม 2561 นั้น ผู้ร้องยืนยันว่าเป็นการบันทึกข้อมูลผิดพลาดเคลื่อนไป ซึ่งความปรากฏในระหว่างการไต่สวนของศาลด้วยว่า เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2562 พรรคพลังท้องถิ่นไทได้บันทึกแก้ไขข้อมูลในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองใหม่ระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไทวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ในขั้นนี้จึงต้องฟังข้อเท็จจริงไปตามข้อมูลในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ โดยยังไม่ต้องคำนึงถึงกฎ ระเบียบ หรือเจตนาในการแก้ไขว่าชอบหรือไม่ เมื่อฟังว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังท้องถิ่นไทวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 หลังจากผู้ร้องลาออกจากสมาชิกพรรคไทรักธรรมเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561 แล้ว ผู้ร้องจึงไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1351/2562 (279))
- ผู้คัดค้านตรวจสอบพบว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคครูไทยเพื่อประชาชนวันที่ 3 มกราคม 2562 และชำระค่าบำรุงพรรคในวันที่ 3 มกราคม 2562 อีกทั้งหนังสือรับรองหัวหน้าพรรคการเมือง (ส.ส. 4/8) พรรคครูไทยเพื่อประชาชน ระบุว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคครูไทยเพื่อประชาชนเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562 แต่ได้ความจากทางไต่สวนว่า ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคครูไทยเพื่อประชาชนวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 และชำระค่าบำรุงพรรคในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 จึงต้องฟังว่าผู้ร้องมีสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคครูไทยเพื่อประชาชนตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 ซึ่งเมื่อนับถึงวันเลือกตั้งคือวันที่ 24 มีนาคม 2562 มีระยะเวลาถึง 90 วัน ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฎ.1172/2562 (226))

- ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 แม้ตามผลการตรวจสอบสมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะระบุว่า ผู้ร้องชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 ก็ตาม แต่ตามเอกสารดังกล่าวก็ระบุว่า เป็นข้อมูล ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 จึงเป็นไปได้ที่ผู้ร้องจะชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นวันในอนาคต เมื่อผู้คัดค้านไม่มีพยานหลักฐานใดมานำสืบให้เห็นว่าผู้ร้องไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้งอย่างไร ในขณะที่ผู้ร้องมีใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองมาแสดงว่าผู้ร้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 จึงต้องฟังเป็นคุณแก่ผู้ร้องว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2561 ซึ่งเมื่อนับถึงวันเลือกตั้งคือวันที่ 24 มีนาคม 2562 มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ฎ.1130/2562 (343))
- ผู้ร้องเป็นผู้ร่วมจัดตั้งพรรคภาคีเครือข่ายไทยและได้รับชำระเงินทุนประเดิมไว้ จึงได้ประโยชน์การนับเวลาการเป็นสมาชิกตาม พรป.สส.ม.172 เมื่อพรรคภาคีเครือข่ายไทยยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 จึงต้องถือว่าผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคภาคีเครือข่ายไทยมาตั้งแต่วันดังกล่าว เมื่อนับถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส.(ฎ.1359/2562 (228), ฎ.1310/2562 (257), ฎ.977/2562 (260))
- ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคร่วมพัฒนาชาติไทยและได้ชำระเงินค่าบำรุงสมาชิกพรรคในวันที่ ยื่นใบสมัคร จึงมีผลให้ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคร่วมพัฒนาชาติไทยแล้วเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 ต่อมาพรรคร่วมพัฒนาชาติไทยเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคผึ้งหลวง เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562 เมื่อ กกต.ประกาศกำหนดให้วันที่ 24 มีนาคม 2562 เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้ร้องย่อมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. ได้ ตาม รธน.ม. 97(3) และพรป.สส.ม.41(3) (ฎ.939/2562 (248), ฎ.1339/2562 (253))
- ขณะที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทยศรีวิไลย์เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2561 ยังปรากฏหลักฐานจากฐานข้อมูลของพรรคการเมืองว่า ผู้ร้องยังเป็นสมาชิกพรรคภราดรภาพและสิ้นสุดการเป็นสมาชิกพรรคภราดรภาพในวันที่ 25 ธันวาคม 2561 ตามผลการตรวจสอบ

สมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่บันทึกเข้าระบบข้อมูลพรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองจะเป็นผู้นำข้อมูลบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของพรรคการเมืองเอง ผู้ร้องอ้างว่าได้ส่งหนังสือรับรองการลาออกจากพรรคภราดรภาพและใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคภราดรภาพลงวันที่ 21 ธันวาคม 2561 เห็นว่า ผู้ร้องควรจะต้องแจ้งการลาออกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของพรรคการเมืองตามที่กฎหมายบัญญัติ และดำเนินการแก้ไขข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่ผู้ร้องก็ได้ทำเช่นนั้น คดีมีเหตุผลน่าเชื่อว่าหลักฐานที่ผู้ร้องอ้างเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายหลังที่ผู้คัดค้านได้ทำการตรวจคุณสมบัติของผู้ร้อง ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อน 2 พรรคการเมือง ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องขอบแล้ว (ฎ.1428/2562 (252), 1421/2562 (84), 1425/2562 (85))

- ผู้คัดค้าน (ผอ.ลต.เขต 1 จว.ตราด) ไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องอ้างว่าขณะที่ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทย ยังปรากฏหลักฐานจากฐานข้อมูลพรรคการเมืองว่าผู้ร้องยังเป็นสมาชิกพรรคภราดรภาพด้วย ผู้ร้องทำหนังสือชี้แจงว่าสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชากรไทยวันที่ 13 พ.ย. 2561 แต่พรรคประชากรไทยบันทึกข้อมูลผิดเป็น 24 พ.ย. 2561 และผู้ร้องไม่เคยสมัครพรรคภราดรภาพ โดยไปแจ้งความเป็นหลักฐานด้วย ผู้คัดค้านมีเพียงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นในการตรวจสอบ ทั้งอาจขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานหลักฐานของผู้ร้องที่เป็นสมาชิกพรรคภราดรภาพมาศาลเพื่อไต่สวน แต่ก็ไม่ได้ขอพยานหลักฐานของผู้คัดค้านจึงไม่น่าเชื่อ (ฎ.1423/2562 (298), ฎ.1115/2562 (214))
- ผู้ร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคมหาชนและได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองในวันที่ยื่นใบสมัคร ผู้ร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคมหาชนแล้วตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม 2561 เป็นต้นมา แม้ผู้คัดค้านตรวจไม่พบข้อมูลของผู้ร้องในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ก็ต้องถือว่าการที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส.แบบบัญชีรายชื่อเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันเลือกตั้ง(24 มีนาคม 2562)เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน ผู้ร้องจึงมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. ได้ ตาม รธน.ม. 97(3) และพรป.สส.ม.41(3) (ฎ.978/2562 (255), ฎ.1424/2562 (256))
- ผู้ร้องเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคครูไทยเพื่อประชาชนและยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคต่อรองหัวหน้าพรรค มิได้ยื่นหนังสือลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกหรือนายทะเบียน สมาชิกภาพของผู้ร้องจึงหาสิ้นสุดลงไม่เพราะการลาออกจากพรรคครูไทยเพื่อประชาชนของผู้ร้องนั้นยังไม่สมบูรณ์ตามพรป.พรรคการเมือง ม.27 ว.2 และผลการ

ตรวจสอบระบบฐานข้อมูลพบว่าผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพพรรคครูไทยเพื่อประชาชน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2562 แต่ผู้ร้องได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจใหม่เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 แสดงว่าในระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 2 พรรคซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1071/2562 (307), ฎ.1178/2562 (354))

- ยื่นใบลาออกต่อเลขาธิการพรรค มิได้ยื่นต่อนายทะเบียนสมาชิกหรือนายทะเบียน สมาชิกภาพก็หาสิ้นสุดลงไม่ (ฎ.1092/2562 (308))
- ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคพลังชาติไทยเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 ผู้ร้องประกาศรายชื่อแล้วตรวจพบว่าผู้คัดค้านสิ้นสมาชิกภาพพรรคพลังชาติไทยเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2562 แต่หัวหน้าพรรคพลังชาติไทยมีหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคไปยังนายทะเบียน พรรคการเมืองว่า ผู้คัดค้านไม่เคยลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคแต่อย่างใด เหตุที่มีการนำชื่อผู้คัดค้านออกจากระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคพลังชาติไทยเกิดจากความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนพรรค ผู้คัดค้านจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (ฎ.1411/2562(359))
- ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังหลวง ผู้คัดค้านตรวจสอบระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังปวงชนชาวไทยเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2562 และยังไม่สิ้นสภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าว แต่ผู้ร้องยืนยันว่าผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังปวงชนชาวไทยด้วย แม้ตามเอกสารผลการตรวจสอบระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองจะปรากฏว่า ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคพลังปวงชนชาวไทยด้วย แต่ก็เพียงพยานหลักฐานซึ่งผู้คัดค้านมิได้นำสืบให้เห็นได้ชัดว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวจริงหรือไม่ เมื่อผู้ร้องเป็นประจักษ์พยานและยืนยันว่าผู้ร้องไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคพลังปวงชนชาวไทย พยานหลักฐานของผู้ร้องจึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้มากกว่าพยานของผู้คัดค้าน (ฎ.1114/2562 (213))

● [กรณียุบพรรคไทยรักษาชาติ] ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง

- ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พรรคไทยรักษาชาติ ต่อมาวันที่ 7 มีนาคม 2562 ศาล รธน. มีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ มีผลทำให้พรรคไทยรักษาชาติไม่เป็นพรรคการเมืองอีกต่อไป ผู้คัดค้านจึงมิได้เป็นสมาชิก

พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตาม รธน. ม.97(3), พรป.สส.ม.41(3) มีเหตุให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ฎ.1626/2562 (404), ฎ.1627/2562 (407), ฎ.1628/2562 (408), ฎ.1630/2562 (418), ฎ.1632/2562 (400), ฎ.1633/2562 (401), ฎ.1635/2562 (399), ฎ.1637/2562 (402), ฎ.1638/2562 (405), ฎ.1639/2562 (411), ฎ.1640/2562 (412), ฎ.1641/2562 (413), ฎ.1642/2562 (414), ฎ.1643/2562 (415), ฎ.1644/2562 (416), ฎ.1645/2562 (417), ฎ.1797/2562 (458), ฎ.1798/2562 (528), ฎ.1799/2562 (529), ฎ.1800/2562 (489), ฎ.1801/2562 (527), ฎ.1802/2562 (549), ฎ.1803/2562 (488), ฎ.1804/2562 (526), ฎ.1805/2562 (500), ฎ.1806/2562 (476), ฎ.1807/2562 (477), ฎ.1808/2562 (460), ฎ.1809/2562 (530), ฎ.1810/2562 (518), ฎ.1811/2562 (457), ฎ.1812/2562 (450), ฎ.1813/2562 (447), ฎ.1814/2562 (456), ฎ.1815/2562 (470), ฎ.1816/2562 (479), ฎ.1817/2562 (537), ฎ.1818/2562 (486), ฎ.1819/2562 (490), ฎ.1820/2562 (539), ฎ.1821/2562 (469), ฎ.1822/2562 (546), ฎ.1823/2562 (491), ฎ.1824/2562 (453), ฎ.1825/2562 (523), ฎ.1826/2562 (463), ฎ.1827/2562 (478), ฎ.1828/2562 (466), ฎ.1829/2562 (461), ฎ.1830/2562 (448), ฎ.1832/2562 (438), ฎ.1833/2562 (430), ฎ.1834/2562 (496), ฎ.1835/2562 (442), ฎ.1836/2562 (425), ฎ.1837/2562 (506), ฎ.1838/2562 (517), ฎ.1839/2562 (464), ฎ.1840/2562 (449), ฎ.1841/2562 (465), ฎ.1842/2562 (462), ฎ.1843/2562 (522), ฎ.1844/2562 (492), ฎ.1845/2562 (554), ฎ.1846/2562 (540), ฎ.1847/2562 (536), ฎ.1848/2562 (497), ฎ.1849/2562 (487), ฎ.1850/2562 (543), ฎ.1851/2562 (436), ฎ.1852/2562 (443), ฎ.1853/2562 (544), ฎ.1854/2562 (561), ฎ.1855/2562 (431), ฎ.1856/2562 (541), ฎ.1857/2562 (428), ฎ.1858/2562 (493), ฎ.1859/2562 (505), ฎ.1860/2562 (483), ฎ.1861/2562 (484), ฎ.1862/2562 (481), ฎ.1863/2562 (562), ฎ.1864/2562 (548), ฎ.1865/2562 (480), ฎ.1866/2562 (545), ฎ.1868/2562 (558), ฎ.1869/2562 (467), ฎ.1870/2562 (547), ฎ.1871/2562 (459), ฎ.1872/2562 (567), ฎ.1873/2562 (533), ฎ.1874/2562 (565), ฎ.1875/2562 (439), ฎ.1876/2562 (494), ฎ.1877/2562 (571), ฎ.1878/2562 (501), ฎ.1879/2562 (542), ฎ.1880/2562 (485), ฎ.1881/2562 (482), ฎ.1882/2562 (429), ฎ.1883/2562 (570), ฎ.1884/2562 (495), ฎ.1885/2562 (521), ฎ.1886/2562 (440), ฎ.1887/2562 (446), ฎ.1888/2562 (511), ฎ.1889/2562 (513), ฎ.1890/2562 (445), ฎ.1891/2562 (510), ฎ.1892/2562 (441),

ฎ.1893/2562 (557), ฎ.1894/2562 (556), ฎ.1895/2562 (437), ฎ.1896/2562 (509), ฎ.1897/2562 (444), ฎ.1898/2562 (435), ฎ.1899/2562 (475), ฎ.1900/2562 (553), ฎ.1903/2562 (550), ฎ.1904/2562 (520), ฎ.1905/2562 (569), ฎ.1906/2562 (499), ฎ.1907/2562 (575), ฎ.1908/2562 (572), ฎ.1909/2562 (433), ฎ.1910/2562 (508), ฎ.1911/2562 (507), ฎ.1912/2562 (552), ฎ.1913/2562 (471), ฎ.1914/2562 (551), ฎ.1915/2562 (532), ฎ.1916/2562 (474), ฎ.1917/2562 (472), ฎ.1918/2562 (432), ฎ.1919/2562 (498), ฎ.1920/2562 (555), ฎ.1921/2562 (559), ฎ.1922/2562 (566), ฎ.1923/2562 (573), ฎ.1924/2562 (574), ฎ.1925/2562 (563), ฎ.1926/2562 (473), ฎ.1927/2562 (531), ฎ.1928/2562 (564), ฎ.1929/2562 (568), ฎ.1930/2562 (434), ฎ.1931/2562 (576), ฎ.1755/2562 (419))

- การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองโดยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีกำหนดเวลาไว้สองช่วงด้วยกันคือตั้งแต่ก่อนวันเลือกตั้งเป็นเวลาดิตต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง หากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นยังต้องดำรงสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองควบคู่กันตลอดไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพิจารณาบทบัญญัติตาม รธน.ม.97(3) และพรป.สส.ม.41(3) ซึ่งบัญญัติไว้เหมือนกันว่าผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาดิตต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ประกอบกับบทบัญญัติ รธน.ม.100 และ ม.101 อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเริ่มต้นและสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง และสิ้นสุดลงเมื่อ ... (5) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 97 ... (8) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (9) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติพรรคการเมืองนั้น ... (10) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น จากบทบัญญัติทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้ง และ

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวจะต้องมีตั้งแต่ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง และต้องมีอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดเป็นสมาชิกอยู่ได้สิ้นสุดความเป็นพรรคการเมืองลงนับแต่วันเลือกตั้งเนื่องจากถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นให้ได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง หากไม่ดำเนินการให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น แต่กรณีที่มีคำสั่งยุบพรรคในช่วงระหว่างภายหลังการประกาศรายชื่อผู้สมัครไปจนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง กฎหมายไม่ได้ให้อาสาหรือขอยกเว้นใดแก่ผู้สมัครที่ได้รับการประกาศชื่อแล้วเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในเวลาที่กำหนดเสียก่อนดังเช่นกรณีได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบกรณีที่ยังเป็นผู้สมัครย่อมสิ้นสุดลง และเป็นผลให้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครทันที อันเป็นกรณีที่ต้องถอนชื่อออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2562 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันศาล และผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรอิสระตาม รธน.ม.211 ว.4 โดยมีผลในวันอ่านตามพรป.วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ม. 76 ว.1

แม้ผู้คัดค้านไม่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่โดยผลของคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติย่อมทำให้ผู้คัดค้านขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. อย่างไรก็ตาม คำสั่งยุบพรรคส่งผลให้ผู้คัดค้านซึ่งเป็นผู้สมัครของพรรคสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคและมีผลให้ผู้คัดค้านขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครเฉพาะครั้งนี้เท่านั้น หากมีการเลือกตั้งครั้งต่อไปและผู้คัดค้านเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดย่อมมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้เพราะไม่ได้ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเหมือนกับกรรมการบริหารพรรค ส่วนการขอโอกาสให้ได้แข่งขันในการเลือกตั้งต่อไปจนจบกระบวนการเสียก่อนนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายให้อำนาจแก่ศาล ย่อมไม่อาจสั่งตามที่ร้องขอได้

กระบวนการของการสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการยุบพรรค ดังที่กล่าวอ้างได้ (ฎ.1941/2562 (451), ฎ.1944/2562 (452), ฎ.2000/2562 (502))

- ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า รัฐธรรมนูญหลายฉบับก่อนหน้านี้ก็ไม่ได้บังคับให้ผู้สมัครหรือ สส.ต้องสังกัดพรรคการเมืองก็สามารถทำหน้าที่ผู้แทนปวงชนชาวไทยได้เช่นเดียวกับผู้ที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า รธน.ม.45 ม.257 และม.258 ก. กำหนดกลไกในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไว้เพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดองร่วมมือร่วมใจกันโดยให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังนั้น การสังกัดพรรคการเมืองด้วยอุดมการณ์ที่จะเข้ามาร่วมกันทำงานการเมืองเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติประชาชนโดยรวมมิใช่มุ่งหาประโยชน์แก่ตนเองหรือกลุ่มของตนแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจำเป็นต้องกำหนดเป็นมาตรการบังคับเพื่อให้พรรคการเมืองได้รับการพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันอย่างแท้จริงจะได้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ (ฎ.1942/2562 (454), ฎ.1943/2562 (455))
- ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า การเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสส.จะต้องพิจารณาในขณะที่สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น และการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพทางการเมืองซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรธน. ผู้ร้องไม่อาจนำคำวินิจฉัยของศาลรธน.ดังกล่าวมาเป็นเหตุยื่นคำร้องเพื่อขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ เห็นว่า แม้ รธน.ม.25 ว.1 บัญญัติรับรองว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ...” และ ม.27 ว.1 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” แต่สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้คัดค้านย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เมื่อพรป.สส.ม.52 ว.1 บัญญัติให้อำนาจผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครว่าเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ก่อนวันเลือกตั้ง และมีเหตุที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่าผู้คัดค้านขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ผู้ร้องย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องหลังวันเลือกตั้งล่วงหน้าไม่ชอบด้วย พรป.สส.ม.52 ว.1 นั้น เห็นว่า พรป.สส.ม.4 บัญญัติว่า “วันเลือกตั้ง หมายความว่า วันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง” และ ม.12 บัญญัติว่า “ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใช้บังคับ ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดวันเลือกตั้ง...” เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันเลือกตั้งตามมาตรา 12 แห่งพรป.สส.ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ดังนั้น วันที่ 24 มีนาคม 2562 จึงเป็นวันเลือกตั้งตามม.52 ว.1 ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2562 จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ฎ.1932/2562 (538), ฎ.1933/2562 (525), ฎ.1934/2562 (524), ฎ.1935/2562 (519), ฎ.1936/2562 (512), ฎ.1937/2562 (468))

- ผู้คัดค้านต่อสู้ว่าผู้คัดค้านเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเพียงพรรคเดียวเป็นเวลา 103 วัน ซึ่งเกินกว่า 90 วัน ตาม รธน.ม.97(3) และพรป.สส.ม.41(3) นอกจากนี้ รธน.และกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ได้กำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันเลือกตั้ง เห็นว่าการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองโดยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีกำหนดเวลาไว้สองช่วงด้วยกันคือตั้งแต่ก่อนวันเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง หากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นยังต้องดำรงสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองควบคู่กันตลอดไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพิจารณาบทบัญญัติตาม รธน.ม.97(3) และพรป.สส.ม.41(3) ซึ่งบัญญัติไว้เหมือนกันว่าผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง ประกอบกับบทบัญญัติ รธน.ม.100 และ ม.101 อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเริ่มต้นและสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้ง และสิ้นสุดลงเมื่อ ... (5) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 97 ... (8) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (9) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติพรรคการเมืองนั้น ... (10) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่ง

ยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น จากบทบัญญัติทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้ง และของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวจะต้องมีตั้งแต่ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง และต้องมีอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดเป็นสมาชิกอยู่ได้สิ้นสุดความเป็นพรรคการเมืองลงนับแต่วันเลือกตั้งเนื่องจากถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นให้ได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง หากไม่ดำเนินการให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น แต่กรณีที่มีคำสั่งยุบพรรคในช่วงระหว่างภายหลังการประกาศรายชื่อผู้สมัครไปจนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง กฎหมายไม่ได้ให้โอกาสหรือข้อยกเว้นใดแก่ผู้สมัครที่ได้รับการประกาศชื่อแล้วเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในเวลาที่กำหนดเสียก่อนดังเช่นกรณีได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบกรณีที่ยังเป็นผู้สมัครย่อมสิ้นสุดลง และเป็นผลให้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครทันที อันเป็นกรณีที่ต้องถอนชื่อออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครด้วย แม้ผู้คัดค้านจะเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติเพียงพรรคเดียวเป็นเวลา 103 วัน ซึ่งเกินกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้งก็ตาม แต่เมื่อผู้คัดค้านมิได้มีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติและพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวอีกต่อไป นับแต่วันที่ 7 มีนาคม 2562 จนถึงวันเลือกตั้งคือวันที่ 24 มีนาคม 2562 ผู้คัดค้านจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. ตาม รธน.ม.97(3) และพรป.สส.ม.41(3)

ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติมีกำหนดเวลา 10 ปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติมีผลผูกพันเฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติเท่านั้น ผู้คัดค้านไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติ จึงยังมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. ได้นั้น เห็นว่า แม้ผู้คัดค้านมีสถานะเป็นเพียงสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติและไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติจึงไม่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทำให้ผู้คัดค้านมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

เป็น สส. ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย (ฎ.1904/2562 (520), ฎ.1939/2562 (515), ฎ.1940/2562 (504), ฎ.2001/2562 (503), ฎ.2002/2562 (516))

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่สั่งให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติมีผลในวันที่ 7 มีนาคม 2562 ทำให้พรรคไทยรักษาชาติสิ้นสุดความเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2562 ตาม พรป.พรรคการเมือง ม.90(2) และส่งผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติทุกคนรวมถึงผู้คัดค้านสิ้นสุดลงในวันดังกล่าวเช่นเดียวกัน และถือว่าสมาชิกพรรคไทยรักษาชาติทุกคนรวมทั้งผู้คัดค้านมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวอีกตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2562 เป็นต้นไป (ฎ.1938/2562 (514))

● หลังประกาศรายชื่อแล้วลาออกจากพรรค

- ภายหลังจากประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส. แบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักษาชาติแล้ว ผู้คัดค้านลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าว แต่ รธน.ม.100 และ ม.101(8) กำหนดให้สมาชิกภาพของสส.เริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้งและสิ้นสุดลงด้วยการลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก จะเห็นได้ว่าการเข้าสู่ตำแหน่งสส.ซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยจะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันเป็นสมาชิกอยู่ในสังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้งและต้องดำรงสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตลอดไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่ง สส. ดังนั้น หากผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนและใช้สิทธิสมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้สมัครจนผู้ร้องมีประกาศรายชื่อผู้สมัครแล้วภายหลังผู้สมัครได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ย่อมมีผลให้ผู้สมัครดังกล่าวขาดคุณสมบัติตามรธน.ม.97(3), พรป.สส.ม.41(3) ซึ่งต้องถอนชื่อออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครด้วย (ฎ.1760/2562 (422), ฎ.1761/2562 (421), ฎ.1762/2562 (423), ฎ.1831/2562 (534), ฎ.1901/2562 (579), ฎ.1902/2562 (578), ฎ.1757/2562 (427))

● ถูกไล่ออกจากพรรค

- ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคพลังประชาชนไทย ต่อมา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชนไทยมีมติเอกฉันท์ให้ผู้คัดค้านสิ้นสุดความเป็นสมาชิกภาพของพรรคพลังประชาชนไทยในวันที่ 5 มีนาคม 2562 ผู้คัดค้านจึงมิได้

เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (ฎ.1867/2562 (535))

- ในวันประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค หัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค และกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม รวมจำนวน 24 คน และผู้ไม่มาประชุมจำนวน 20 คน องค์ประชุมในการประชุมคราวดังกล่าวจึงมีจำนวนผู้เข้าประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรค อันเป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังปวงชนไทย พ.ศ. 2561 ข้อ 71 ที่กำหนดว่า “การประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ต้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ในขณะนั้น...” การประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคพลังปวงชนไทย ครั้งที่ 8/2562 จึงเป็นการประชุมที่ชอบด้วยข้อบังคับดังกล่าวแล้ว (ฎ.2003/2562 (577), ฎ.2004/2562 (560))

● มีชื่อเป็นสมาชิกพรรคซ้ำซ้อนกัน

- ผู้ร้องรับสมัครผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สังกัดพรรคไทยรักธรรม ผู้ร้องตรวจหลักฐานแล้วจึงประกาศรายชื่อผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่อมาผู้ร้องตรวจสอบข้อมูลในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองพบผู้คัดค้านยังคงเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ร้องจึงมีหนังสือสอบถามไปยังนายทะเบียนพรรคประชาธิปัตย์แจ้งมายังผู้ร้องว่าผู้คัดค้านยังคงเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์อยู่โดยมีการยืนยันสมาชิกและชำระค่าบำรุงพรรคเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2561 อันมีผลเท่ากับว่าผู้คัดค้านยังมีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ในวันที่ผู้คัดค้านสมัครเป็นสมาชิกพรรคไทยรักธรรมเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2561 ซ้ำซ้อนกัน (ฎ.1236/2562 (358))

ม.41(4)(ก)(ข)(ค)(ง) มีชื่อในทะเบียนบ้าน, เกิด, ศึกษา, รับราชการในจังหวัดที่สมัคร

- ผู้ร้องทำงานที่ห้างสรรพสินค้าโรบินสันอุดรธานี 6 ปี แม้เป็นการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งมีที่ทำการตั้งอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี แต่ก็เป็นหน่วยงานเอกชน ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. ตาม รธน.ม.97(4), และพรป.สส.ม.41(4) (ฎ.1320/2562 (237))
- การที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่วันที่ 11 ก.พ. 2552 ถึงวันที่ 22 ก.ค. 2553 ทะเบียนบ้านกลางดังกล่าวไม่อาจนำไปอ้างใช้สิทธิการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดลพบุรีที่ใช้สมัครรับเลือกตั้งด้วย
 แม้ผู้ร้องมิได้อ้างการมีคุณสมบัติเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่รับเลือกตั้งมาแต่แรก แต่ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือรับรองการเกิดว่าเกิดในจ.ลพบุรี ซึ่งผู้คัดค้านยอมรับว่ามีการยื่นจริง หนังสือรับรองการเกิดระบุชื่อ ชื่อสกุล วันเกิด และสถานที่เกิด ผู้คัดค้านจึงสามารถรับฟังเป็นหลักฐานประกอบการรับสมัครได้ ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องจึงไม่ชอบ (ฎ.1414/2562 (335))

ม.42(2) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

- ผู้ร้องถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และมีคำพิพากษาให้ผู้ร้องตกเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ 12 พ.ย. 2561 แม้จะยังมิได้ประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา ก็ตาม แต่ต้องถือว่าผู้ร้องเป็นบุคคลล้มละลายตามบทบัญญัติ พรป.สส.ม.42(2) และ รธน.ม.98(2) แล้ว (ฎ.1334/2562(317))

ม.42(3) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

- กรณีถือว่าผู้สมัคร สส. เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการนสพ.หรือสื่อมวลชนใด ๆ
 - กิจการ นสพ.หรือสื่อมวลชนใด ๆ ยังดำเนินการอยู่ขณะผู้สมัคร สส. ยื่นใบสมัคร แม้ภายหลังสมัคร ได้แจ้งยกเลิกประกอบกิจการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ถือว่าผู้สมัครมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย (ฎ.1064/2562 (355), ฎ.1109/2562 (324))
 - ผู้ร้องอ้างว่า นสพ.ไม่มีเจตนาเกี่ยวข้องทางการเมือง แต่กฎหมายหาได้บัญญัติว่าต้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับทางการเมืองไม่ (ฎ.1109/2562 (324))
 - ผู้ร้องเป็นผู้ถือหุ้น แม้จะอ้างว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจการหนังสือพิมพ์ แต่บทบัญญัติ รธน. ม.98 หาได้บัญญัติว่าผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในลักษณะใดบ้างหรือไม่ เมื่อผู้ร้องเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฎ.1143/2562 (262))
 - ผู้ร้องเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ ได้แจ้งยกเลิกการพิมพ์นสพ. โดยสำนักศิลปากรที่ 11 สงขลา แจ้งว่าจะได้ดำเนินการยกเลิกการจดทะเบียนการพิมพ์ต่อไป ไม่ปรากฏว่าสำนักศิลปากรที่ 11 ได้ดำเนินการยกเลิกการจดทะเบียนการพิมพ์แล้วหรือไม่ในวันที่เท่าใด ซึ่งกิจการ นสพ. ผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีชื่อทางทะเบียนนับเป็นสาระสำคัญที่จะต้องตรวจสอบก่อนเปลี่ยนแปลงใด ๆ トラบใดที่ทะเบียนยังไม่เปลี่ยนแปลง จึงยังคงมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ นสพ.อยู่ตราบนั้น จะถือการแสดงเจตนาของผู้ร้องเป็นสาระสำคัญหาได้ไม่ (ฎ.1234/2562 (130))
 - ผู้ถือหุ้นและหุ้นส่วนผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชน ยื่นขออนุญาตแล้วแต่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการ เมื่อยังไม่ได้จดทะเบียนเลิกกิจการ ถือว่าขาดคุณสมบัติ การที่ผู้ร้องเพ่งลาออกจากความเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการภายหลังการประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งย่อมไม่มีผลย้อนหลังไปให้ผู้ร้องกลับมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ (ฎ.1322/2562 (334))
 - ผู้คัดค้านเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนวอยซ์ เรดิโอ 105 เมกะเฮิรตซ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงอันเป็นการถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนและยังดำเนินการอยู่ ถือว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฎ.1700/2562 (381))

- เคยดำเนินกิจการนสพ.หรือสื่อมวลชนใด ๆ แม้กิจการนั้นได้หยุดตีพิมพ์ แต่ยังไม่ได้แจ้งยกเลิกการประกอบกิจการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถือว่าผู้สมัครมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย (ฎ.1111/2562 (30), ฎ.1220/2562 (236), ฎ.1228/2562 (301))
 - แม้บริษัทหรือห้างไม่ได้ประกอบกิจการนสพ.หรือสื่อมวลชนใด ๆ ก็ตาม แต่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการนสพ.หรือสื่อมวลชนใด ๆ ก็ถือว่าผู้สมัครมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย (ฎ.1113/2562 (234), ฎ.1356/2562 (227), ฎ.1573/2562 (377), ฎ.1706/2562 (374))
 - ผู้คัดค้านจดทะเบียนเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุ ฯ และออกนสพ. หลังจากผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ต้องถือว่าในวันที่ผู้คัดค้านยื่นใบสมัครยังเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เจ้าของ หรือผู้ถือหุ้นในกิจการ นสพ. หรือสื่อมวลชน (ฎ.1706/2562 (374))
 - ขายหุ้น (6 กพ. 62) ก่อนสมัคร สส. (8 กพ.62) แต่หนังสือรับรองนิติบุคคลจดทะเบียนไม่มีชื่อผู้ร้องเป็นหุ้นส่วนในวันที่ 22 กพ. 62 ภายหลังจากผู้ร้องยื่นใบสมัคร สส. แล้ว ถือว่าผู้สมัครมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย (ฎ.1112/2562 (321))
- กรณีไม่ถือว่าถือหุ้นสื่อ
- เคยเป็นเจ้าของและบรรณาธิการกิจการ นสพ. แต่ลาออกจากการเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ และได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก่อนจะยื่นสมัคร สส. แม้จะยังปรากฏข้อมูลในระบบฐานข้อมูล ก็เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้แก้ไขข้อมูลเท่านั้น ไม่ขาดคุณสมบัติ (ฎ.1407/2562 (127))

ม.42(5) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

- ผู้ร้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนับแต่วันที่ 31 สค. 59 ถึงวันที่ 30 สค. 64 จึงมีลักษณะต้องห้ามรับสมัคร (ฎ.1239/2562 (145)) ผู้ร้องต่อสู้ว่าศาลรธน.ยุบพรรคชาติสามัคคีที่ผู้ร้องเป็นหัวหน้าพรรคและตัดสิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลรธน.วินิจฉัยโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา และไม่ได้ให้โอกาสผู้ร้องต่อสู้แสดงพยานหลักฐาน เพราะอยู่ระหว่างมีคำสั่ง คสช.ห้ามชุมนุม เรียกประชุมพรรคไม่ได้
- ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม พรบ.สว.50 ซึ่ง พรบ.สส.61 ม.174 ให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม พรบ.สส.นี้ด้วย ยังไม่พ้นกำหนด 5 ปีตามคำพิพากษา จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.1132/2562 (188))

ม.42(9) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง 10 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง

- ผู้ร้องถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาของศาลในคดีความผิดต่อส่วนตัว ต่อมาคดีตกลงกันได้ มีการถอนคำร้องทุกข์ สิทธิดำเนินคดีระงับไปตาม ป.วิอ.ม.39(2) ศาลจำหน่ายคดีโดยมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก ผู้ร้องเพียงเคยถูกคุมขังระหว่างพิจารณาเท่านั้น ยังไม่เคยได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลแต่อย่างใด (ฎ.1419/2562 (83))
- ผู้ร้องอ้างว่าแม้ผู้ร้องพ้นโทษจำคุกมาไม่ถึง 10 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง แต่ก็เป็นเวลาก่อนที่พรป.สส.61 มีผลบังคับซึ่งไม่มีผลย้อนหลังไปบังคับแก่กรณีของผู้ร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งเห็นว่า ผู้ร้องเคยได้รับโทษจำคุกและพ้นโทษโดยได้รับการปล่อยตัวเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2553 และนับถึงวันเลือกตั้งยังไม่ถึง 10 ปี ซึ่งรธน.ม.98 และพรป.สส.61 ม.42(9) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่ผู้สมัครทุกคนรวมถึงกรณีของผู้ร้องโดยไม่มีข้อยกเว้นหรือบทเฉพาะกาลให้ใช้เฉพาะการกระทำความผิดหรือการพ้นโทษภายหลังกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วหรือการเลือกตั้งทั่วไปในอนาคตเท่านั้นดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ฎ.1006/2562 (323))
- ผู้คัดค้านเคยได้รับโทษจำคุก 4 เดือน ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 ในคดีอาญาของศาลจังหวัดพะเยา และพ้นโทษมายังไม่ถึง 10 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.1536/2562 (378))
- มีผู้ใช้ชื่อและชื่อสกุลเดียวกันกับผู้ร้องอีกหนึ่งคนเป็นผู้ต้องขังอยู่ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง เลขประจำตัวประชาชนที่ปรากฏในระบบข้อมูลผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ตรงกับผู้ร้อง แต่ใบหน้าของผู้ร้องกับบุคคลที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าวไม่เหมือนกัน ส่วนหลักฐานตามข้อมูลทะเบียนราษฎรปรากฏว่ามีบุคคลที่ใช้ชื่อและชื่อสกุลเดียวกันกับผู้ร้องแต่มีเลขประจำตัวประชาชนแตกต่างกัน มีอายุที่แตกต่างกัน มีบิดาและมารดาคนละคนกัน และมีภูมิลำเนาคนละแห่งกัน ผู้คัดค้านมิได้นำสืบรับรองเอกสารข้อมูลผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ให้ฟังได้ว่ามีความถูกต้องแท้จริง ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจึงอาจคลาดเคลื่อนไปในบางส่วนก็เป็นไปได้ นอกจากนี้ ตามข้อมูลดังกล่าวยังระบุวันพ้นโทษจำคุกไว้วันที่ 25 พฤศจิกายน 2562 จึงเป็นไปได้ที่ผู้ร้องหากถูกจำคุกอยู่ตามข้อมูลผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์จะสามารถดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีในวันเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฎ.1248/2562 (91))

ม.42(10) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ ... เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

- ผู้ร้องเคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากมีพฤติการณ์กระทำการละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ถือว่า ผู้ร้องเคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะประพฤติมิชอบในวงราชการแล้ว (ฎ.1100/2562 (189))
- ผู้คัดค้านใช้ชื่อนายโอภาส คลังเพชร เคยดำรงตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามง่าม จังหวัดพิจิตร ซึ่งขณะนั้นผู้คัดค้านใช้ชื่อนายจิรชยุตม์ คลังเพชร ได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตโครงการปรับปรุงถนน และถูกคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ตามคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน และผู้คัดค้านมิได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ดังนั้น คำสั่งดังกล่าวยังมิได้ถูกเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข ผู้คัดค้านจึงได้ชื่อว่า เป็นผู้เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะประพฤติมิชอบในวงราชการ อันเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามม.98(8) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบ พรบ.สส.ม.42(10) (ฎ.1659/2562 (379))
- ผู้ร้องเคยถูกคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลงโทษไล่ออกจากราชการครูเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่มิชอบทำการเรียกรับเงินจากผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้แทนครูสภาในเขตพื้นที่การศึกษา คำสั่งลงโทษดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง มีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนไขเวลาหรือโดยเหตุอื่น ตามม.42 ว.1 แห่งพรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ 2539 แม้ผู้ร้องจะยื่นอุทธรณ์ แต่การอุทธรณ์ไม่มีผลเป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งตาม ม.44 ว.3 จึงถือได้ว่า ผู้ร้องถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ผู้ร้องจึงขาดคุณสมบัติในการสมัคร สส. (ฎ.1373/2562 (190))
- ผู้ร้องเคยถูกลงโทษทางวินัยข้าราชการครูให้ปลดออกจากราชการกรณีกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการครู แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทินตาม พรบ.ล้างมลทินฯ 2550 ก็มีความหมายเพียงว่าผู้ร้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยให้ปลดออกจากราชการครูเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าความประพฤติหรือการกระทำของผู้ร้องที่เป็นเหตุให้ถูกลงโทษทางวินัยถูกลบล้างไปด้วย ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามไม่ให้รับสมัคร สส. (ฎ.1179/2562 (205))

ม.42(12) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ... กฎหมายกู้ยืมเงิน
 ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ยาเสพติด การพนัน ค้ามนุษย์ ฟอกเงิน

- ผู้ร้องได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นคดีของศาลจังหวัดอ่างทอง
 ถือว่าผู้ร้องเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด
 โดยเป็นผู้ค้า ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องมิใช่บุคคลเดียวกันกับ น.ช. รังสรรค์ จันทรบุต
 เมื่อพิจารณาจากประวัติผู้เข้ารับการสอดส่องของศาลจังหวัดอ่างทอง ระบู้ชื่อ น.ช.รังสรรค์
 จันทรบุต ใบเปลี่ยนชื่อของผู้ร้องจากรังสรรค์ จันทรบุต เป็นนิติธ ใบรายงานผลการศึกษา
 ระบู้ชื่อรังสรรค์ จันทรบุต ใบอนุญาตเป็นทนายของสหภาพทนายความ ชื่อผู้ร้องและชื่อ
 น.ช. รังสรรค์ จันทรบุต มีเลขประจำตัวประชาชนและวันเดือนปีเกิด ตรงกัน โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งผู้ร้องมิได้นำบัตรประจำตัวประชาชนที่ระบู้ชื่อ นามสกุล หมายเลขประจำตัว
 ประชาชนของผู้ร้อง สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง อีกทั้งหลักฐานสำเนาคำพิพากษาของ
 ศาลจังหวัดอ่างทองมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องกับ น.ช. รังสรรค์ จันทรบุต มิใช่เป็นบุคคล
 คนเดียวกัน ข้ออ้างลอย ๆ ของผู้ร้องดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ เชื่อว่าผู้ร้องเป็นบุคคล
 คนเดียวกับ น.ช. รังสรรค์ จันทรบุต ดังนั้น ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.1336/2562 (314))

ม.42(15) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

- ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยอ้างว่าเป็นการดำรงตำแหน่งเพียงชั่วคราวตามคำสั่ง คสช. ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวมิได้เป็นไปในลักษณะของคำสั่งบังคับที่มีโทษด้านใดด้านหนึ่งให้ผู้คัดค้านต้องปฏิบัติ การดำรงตำแหน่งชั่วคราวของผู้คัดค้านจึงเป็นไปโดยความสมัครใจ หากผู้คัดค้านประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็ชอบที่จะลาออกจากตำแหน่งชั่วคราวดังกล่าว เพื่อให้มีคุณสมบัติที่ถูกต้อง กรณีจึงถือว่าผู้คัดค้านขาดคุณสมบัติ (ฎ.1758/2562 (426))

ม.42(17) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

- ผู้ร้องเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ยื่นใบลาออกทางแอปพลิเคชันไลน์ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพียงหลักฐานทางแอปพลิเคชัน ทั้งไม่ปรากฏว่าได้รับอนุญาตให้ลาออกตามกฎหมาย ฟังไม่ได้ว่ามีการลาออกแล้ว ขณะสมัครยังเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.1572/2562 (373))
- ผู้คัดค้านเป็นลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีกำหนดระยะเวลาตามสัญญาตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2561 จนถึงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562 และยังไม่ได้ลาออก ขณะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้คัดค้านยังเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐอยู่ ผู้คัดค้านจึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.98(15) และพรป.สส.ม.42(17) (ฎ.1756/2562 (424))

ม.49 ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง(อำนาจฟ้อง)

- ผู้ร้องเป็นหัวหน้าพรรคพลังแรงงานไทย ซึ่งมีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ตาม พรป.สส.ม.49 (ฎ.1063/2562 (28))
- พรป.สส.ม.49 กำหนดให้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ผู้ร้องเป็นพรรคการเมือง มิใช่บุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผู้คัดค้านประกาศไม่รับสมัคร จึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ตามพรป.สส.ม.49 และระเบียบฯ ข้อ 16, 19 (ฎ.743/2562 (197), 908/2562 (281))

ม.49, พรบ.พรรคการเมือง ม.141/1 (1) (2) พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับ คำประกาศอุดมการณ์ ฯลฯ

- ไม่ปรากฏว่าพรรคพลังคนกีฬาได้ดำเนินการจัดให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมือง นโยบายพรรคการเมือง และเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เภรณญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง พรรคพลังคนกีฬาจึงเป็นพรรคการเมืองที่ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ตาม พรบ.พรรคการเมือง ม.141/1 (1) (2) (ฎ.1413/2562 (284))

ม.49, พรป.พรรคการเมือง ม.145 ไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือตัวแทนพรรคประจำจังหวัด

- พรรคเพื่อนไทยไม่ดำเนินการแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัด เนื่องจากข้อบังคับพรรคเพื่อนไทย ให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ทุกคราว แต่หนังสือเรียกประชุมใหญ่เพื่อดำเนินการถอดถอนนายส.จากหัวหน้าพรรคและให้พ้นจากสมาชิกภาพ ลงนามโดย นาย ช. รองหัวหน้าพรรคเพื่อนไทย เป็นการประชุมที่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ไม่มีผลเป็นการถอดถอนนาย ส. จากหัวหน้าพรรคและไม่พ้นจากสมาชิกภาพ หนังสือที่นาย อ. ลงนามในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อนไทย แจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ได้ลงนามโดยหัวหน้าพรรคเพื่อนไทยหรือโดยผู้ได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าพรรค ถือได้ว่าพรรคเพื่อนไทยไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัด จึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้ง ตาม พรป.พรรคการเมือง 2560 ม.145 (ฎ.938/2562 (26), ฎ.1000/2562 (66), ฎ.1002/2562 (216), ฎ.1065/2562 (346), ฎ.1068/2562 (295), ฎ.1072/2562 (241), ฎ.1073/2562 (242), ฎ.1074/2562 (15), ฎ.1075/2562 (71), ฎ.1076/2562 (293), ฎ.1077/2562 (50), ฎ.1078/2562 (187), ฎ.1085/2562 (24), ฎ.1093/2562 (186), ฎ.1094/2562 (168), ฎ.1095/2562 (18), ฎ.1096/2562 (141), ฎ.1098/2562 (137), ฎ.1102/2562 (23), ฎ.1106/2562 (138), ฎ.1110/2562 (344), ฎ.1116/2562 (17), ฎ.1117/2562 (328), ฎ.1118/2562 (329), ฎ.1128/2562 (136), ฎ.1133/2562 (144), ฎ.1135/2562 (142), ฎ.1142/2562 (72), ฎ.1145/2562 (353), ฎ.1146/2562 (225), ฎ.1147/2562 (67), ฎ.1151/2562 (159), ฎ.1173/2562 (98), ฎ.1174/2562 (100), ฎ.1175/2562 (267), ฎ.1177/2562 (266), ฎ.1185/2562 (54), ฎ.1186/2562 (218), ฎ.1189/2562 (55), ฎ.1193/2562 (94), ฎ.1196/2562 (75), ฎ.1200/2562 (124), ฎ.1201/2562 (175), ฎ.1202/2562 (157), ฎ.1203/2562 (95), ฎ.1204/2562 (22), ฎ.1207/2562 (20), ฎ.1208/2562 (132), ฎ.1209/2562 (223), ฎ.1210/2562 (48), ฎ.1211/2562 (92), ฎ.1213/2562 (25), ฎ.1214/2562 (93), ฎ.1215/2562 (174), ฎ.1216/2562 (114), ฎ.1217/2562 (156), ฎ.1221/2562 (117), ฎ.1223/2562 (115), ฎ.1224/2562 (81), ฎ.1225/2562 (125), ฎ.1231/2562 (164), ฎ.1233/2562 (59), ฎ.1235/2562 (244), ฎ.1237/2562 (110), ฎ.1241/2562 (58), ฎ.1242/2562 (73), ฎ.1244/2562 (68), ฎ.1247/2562 (121), ฎ.1250/2562 (111), ฎ.1251/2562 (76), ฎ.1252/2562 (101), ฎ.1254/2562 (77), ฎ.1255/2562 (112), ฎ.1256/2562 (113), ฎ.1253/2562 (36), ฎ.1257/2562 (327), ฎ.1259/2562 (99), ฎ.1260/2562 (21), ฎ.1262/2562 (118), ฎ.1263/2562 (119), ฎ.1264/2562 (120),

ฎ.1266/2562 (181), ฎ.1267/2562 (169), ฎ.1268/2562 (158), ฎ.1273/2562 (146),
 ฎ.1309/2562 (74), ฎ.1318/2562 (274), ฎ.1319/2562 (86), ฎ.1321/2562 (155),
 ฎ.1323/2562 (89), ฎ.1324/2562 (27), ฎ.1325/2562 (47), ฎ.1326/2562 (46),
 ฎ.1327/2562 (31), ฎ.1332/2562 (149), ฎ.1337/2562 (173), ฎ.1338/2562 (87),
 ฎ.1340/2562 (232), ฎ.1341/2562 (88), ฎ.1342/2562 (170), ฎ.1343/2562 (35),
 ฎ.1344/2562 (34), ฎ.1347/2562 (60), ฎ.1348/2562 (162), ฎ.1349/2562 (61),
 ฎ.1353/2562 (52), ฎ.1360/2562 (163), ฎ.1361/2562 (53), ฎ.1363/2562 (183),
 ฎ.1364/2562 (32), ฎ.1368/2562 (147), ฎ.1369/2562 (33), ฎ.1370/2562 (123),
 ฎ.1372/2562 (160), ฎ.1375/2562 (172), ฎ.1376/2562 (109), ฎ.1377/2562 (107),
 ฎ.1378/2562 (108), ฎ.1380/2562 (16), ฎ.1382/2562 (148), ฎ.1383/2562 (151),
 ฎ.1389/2562 (268), ฎ.1392/2562 (357), ฎ.1396/2562 (152), ฎ.1397/2562 (45),
 ฎ.1381/2562 (153), ฎ.1384/2562 (150), ฎ.1385/2562 (80), ฎ.1387/2562 (79),
 ฎ.1388/2562 (14), ฎ.1390/2562 (126), ฎ.1399/2562 (273), ฎ.1400/2562 (272),
 ฎ.1401/2562 (82), ฎ.1402/2562 (44), ฎ.1415/2562 (243), ฎ.1416/2562 (78),
 ฎ.1465/2562 (371), ฎ.1466/2562 (372), ฎ.1759/2562 (420))

- พรรครักท้องถิ่นไทยไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ดได้ ตาม พรบ.พรรคการเมือง 2560 ม.145 (ฎ.1198/2562 (103))
- พรรคแทนคุณแผ่นดินไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดสระบุรี จึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดสระบุรีได้ ตาม พรบ.พรรคการเมือง 2560 ม.145 (ฎ.1005/2562 (356))
- พรรคประชาธิปไตยใหม่ไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดหนองคาย จึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนองคายได้ ตาม พรบ.พรรคการเมือง 2560 ม.145 (ฎ.1646/2562 (384))
- ผู้คัดค้าน(ผอ.ชลต.)แถลงพรรคเพื่อแผ่นดินได้แต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแล้ว ไม่คัดค้านคำร้องของผู้ร้องที่ให้เพิ่มชื่อเป็นผู้สมัคร เห็นว่า เมื่อผู้คัดค้านไม่คัดค้านคำร้องของผู้ร้อง จึงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.1410/2562 (42), ฎ.1240/2562 (245), ฎ.1144/2562 (322))

- แม้หนังสือของพรรคประชาชนไทย ลงวันที่ 13 มกราคม 2562 เรื่อง ขอส่งหนังสือแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 2 มีตราประทับลงรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ 31 มกราคม 2562 เวลา 15.50 นาฬิกา แต่หนังสือดังกล่าวมีข้อความระบุว่า เป็นการแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตามรายละเอียดที่ส่งมาพร้อมนี้ แต่ผู้ร้องไม่ได้แนบเอกสารรายละเอียดดังกล่าวมาท้ายคำร้องด้วย จึงยังไม่เพียงพอให้รับฟังว่า หนังสือดังกล่าวเป็นการแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคประชาชนไทยประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ไปยังนายทะเบียนพรรคการเมืองดังที่ผู้ร้องอ้าง จึงยังไม่อาจรับฟังว่า พรรคประชาชนไทยดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดตาม ม.145 พรป.พรรคการเมืองแล้ว (ฎ.1366/2562 (43))
- พรรคคนงานไทยแต่งตั้งผู้ร้องเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดศรีสะเกษ เขตเลือกตั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นเวลาภายหลังวันที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว พรรคคนงานไทยจึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดศรีสะเกษได้ ตาม พรป.พรรคการเมือง ม.145 (ฎ.1379/2562 (254))
- พรรคคนงานไทยประชุมแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 การประชุมดังกล่าวจึงเป็นการประชุมคัดเลือกและแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดศรีสะเกษ ไม่ใช่การประชุมแต่งตั้งตัวแทนพรรคประจำจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพรรคคนงานไทยได้ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตัวแทนพรรคคนงานไทยจังหวัดสงขลาแล้วหรือไม่ ข้ออ้างที่ว่าพรรคคนงานไทยได้ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตัวแทนพรรคคนงานไทยจังหวัดสงขลาแล้ว จึงฟังไม่ขึ้น พรรคคนงานไทยจึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดศรีสะเกษได้ ตาม พรป.พรรคการเมือง ม. 145 (ฎ.1136/2562 (330))
- พรรคแทนคุณแผ่นดินไทยแต่งตั้งนาย ร. เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนครราชสีมา ตามหนังสือลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 แต่มีผู้ลงลายมือชื่อประกอบข้อความว่า ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 ต้องถือว่าพรรคแทนคุณแผ่นดินแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นระยะหลังจากวันที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 แล้ว การประชุมเพื่อแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นเรื่องภายในของพรรค ต้องถือว่าวันที่

หัวหน้าพรรคแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งถือว่าเป็นเอกสารราชการสำคัญ เพราะเป็นการยื่นเอกสารตามแบบ ท.พ.6 จึงมีอาจรับฟังเอกสารเกี่ยวกับการแต่งตั้งตัวแทนพรรคซึ่งพรรคการเมืองทำขึ้นเป็นการภายในได้ พรรคแทนคุณแผ่นดินจึงไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนครราชสีมาได้ ตาม พรบ.พรรคการเมือง ม.145 (ฎ.1391/2562 (318), ฎ.1187/2562 (319), ฎ.1647/2562 (385), ฎ.1648/2562 (386), ฎ.1649/2562 (387), ฎ.1650/2562 (409), ฎ.1651/2562 (410), ฎ.1652/2562 (392), ฎ.1653/2562 (393))

- พรรคแทนคุณแผ่นดินได้แต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเชียงรายเมื่อวันที่ 26 ม.ค. 2562 และได้ยื่นแจ้งการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเชียงรายต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วเมื่อวันที่ 12 ก.พ. 2562 ถือได้ว่า พรรคแทนคุณแผ่นดินซึ่งผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดเชียงราย พรรคแทนคุณแผ่นดินย่อมสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย (ฎ.1009/2562 (339), ฎ.1195/2562 (341), ฎ.1274/2562 (340), ฎ.1362/2562 (224), ฎ.1398/2562 (333))
- ผู้ร้องอ้างว่าพรรคแทนคุณแผ่นดินได้แต่งตั้งนาง อ. เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสระบุรี และแจ้งการแต่งตั้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แต่ไม่ชัดเจนว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือดังกล่าวในวันใด เมื่อเป็นเอกสารที่ผู้ร้องจัดทำขึ้นแต่ฝ่ายเดียวและเพิ่งปรากฏภายหลังจากมีข้อโต้แย้งกันทั้งเป็นเพียงสำเนาเอกสาร และขัดแย้งกับผลการตรวจสอบข้อมูลพรรคการเมือง ณ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 อันเป็นวันก่อนที่ผู้คัดค้านจะประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องจึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่า พรรคแทนคุณแผ่นดินได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสระบุรี จึงไม่สามารถส่งผู้สมัครทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดสระบุรี (ฎ.1184/2562 (305))

ม.57(2) ยื่นหนังสือรับรองของพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแล้ว

- ผู้ร้องยื่นหนังสือรับรองของพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแล้ว แต่เป็นหนังสือรับรองของนาย ส. ผู้สมัครผู้อื่นโดยผิดหลง จึงเป็นการยื่นเอกสารและหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้คัดค้าน(กกต.)จึงมีอำนาจไม่รับสมัครตาม ม.57 ว.ท้าย (ฎ.973/2562 (193))

ม.59 ผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายใน 7 วันนับแต่วันที่มิได้รับสมัครหรือวันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร

- กกต.ออกประกาศ เรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ส.ส.4/24) และมีหนังสือลงวันที่ 16 ก.พ. 2562 เรื่อง แจ้งการไม่รับสมัครฯ ถึงหัวหน้าพรรคเศรษฐกิจใหม่ ระบุชื่อผู้ร้องเป็นหนึ่งในเก้าคนที่ขาดคุณสมบัติ ดังนี้ นับแต่วันที่ กกต. ประกาศรายชื่อ ถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องคดีนี้(วันที่ 1 มีนาคม 2562) เป็นเวลาเกินกว่า 7 วัน แล้ว ผู้ร้องไม่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้เพิกถอนประกาศของ กกต.ดังกล่าว (ฎ.996/2562 (367))

ศาลรธน.ยุบพรรคไทยรักษาชาติ กกต.ยังไม่ยื่นถอนชื่อผู้ร้อง ผู้ร้องขอคุ้มครองชั่วคราว

- ศาล รธน.ยุบพรรคไทยรักษาชาติ กกต.ยังไม่ยื่นถอนชื่อผู้ร้อง ผู้ร้องขอคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องถูกโต้แย้งสิทธิใด ๆ ยังไม่มีเหตุต้องใช้สิทธิทางศาล ไม่มีกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งจะต้องรับคำร้องขอให้ศาลฎีกาพิจารณาสหสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องไว้พิจารณา (ฎ.1570/2562 (406))

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ – ๑๔/๒๕๕๓

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำวินิจฉัยสั่งการให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมสี่สิบห้าคน กระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๑ วรรคสาม มาตรา ๑๑๕ (๕) และมาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และมาตรา ๔๘ ต่อมาประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวม ๓ คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๖ คน และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๙ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้งสามคดีมีประเด็นแห่งคดีเป็นเรื่องเดียวกัน จึงมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒ ทั้งสามคดีเข้าด้วยกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยให้เรียกประธานวุฒิสภา เป็นผู้ร้องที่ ๑ และเรียกประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เรียกสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒ จำนวน ๑๖ คน เป็นผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖ เรียกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒ จำนวน ๑๓ คน เป็นผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๙ และเรียกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒ จำนวน ๑๖ คน เป็นผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ถึงที่ ๔๕ ตามลำดับ

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสามนี้ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่สิบห้าคนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสี่สิบห้าคนสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วมีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับวินิจฉัยคำร้องทั้งสามนี้ได้

๓. สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และทางไต่สวน

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และทางไต่สวน พร้อมเอกสารประกอบปรากฏว่า

ในระหว่างการพิจารณาคดีปรากฏว่า นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเฉพาะผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ออกจากสารบบความ

การถือหุ้นของผู้ถูกร้องทั้งสี่สิบสี่ราย ได้แก่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๓ และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด, ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบุตรถือหุ้นในบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และบริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ผู้ถูกร้องที่ ๒๙

ถือหุ้นในบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๐ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ.คอนสตรัคชั่น จำกัด, ผู้ถือหุ้นที่ ๓๒ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๔ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท ศิลาภินิหอน จำกัด บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๘ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๓๙ ถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๔๐ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๔๓ โดยกลุ่มสมรสถือหุ้นในบริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และผู้ถือหุ้นที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ (๕) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้นในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง

กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ทราบเหตุแห่งการร้อง การคัดค้าน หรือการกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงหลักฐาน หรือไม่มาให้ถ้อยคำ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการชี้แจง แสดงหลักฐาน หรือให้อัยคำ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวยังได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔๓ เช่นกัน การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้ ประกอบกับข้อเท็จจริงตามคำร้องรับฟังได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริง และทางการได้ส่วนได้ความว่าผู้ถูกร้องส่วนใหญ่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คงมีเฉพาะผู้ถูกร้องบางรายที่ไม่ได้ชี้แจงด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน เป็นกรณีที่ถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทุกคนแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง กูสมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัทอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ และประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง กูสมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง แต่ละรายเป็นการกระทำความผิดอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ สามารถพิจารณารวมกันไปได้ โดยเห็นสมควรพิจารณาเป็นลำดับดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดอันต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ในส่วนการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งสรุปการกระทำความผิดอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ได้ดังนี้

๑. ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๒. ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๓. ต้องไม่กระทำการตาม ๑ และ ๒ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๔. ต้องไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในตนเองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

ประเด็นแรกที่ควรพิจารณาก่อนคือ การดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่ทำให้สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าวตามมาตรา ๔๘ กับการรับสัมปทาน การเข้าเป็นคู่สัญญา หรือการถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายอย่างไร

เห็นว่า ข้อห้ามมิให้กระทำการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนาห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กระทำการใด ๆ ที่สามารถใช้หรือถูกใช้สถานภาพหรืออำนาจหน้าที่เข้าไปมีส่วนได้เสียในบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงมีความหมายรวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่แม้จะมีได้ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามโดยตรง แต่หากบริษัทนั้นเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) ที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามในจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามได้ ย่อมเป็นการกระทำโดยทางอ้อมตามความหมายของมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ดังกล่าว

ประเด็นต่อไปคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ในการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติดังกล่าวที่มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารและองค์กรอื่น ๆ ด้วยการใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปแทรกแซงฝ่ายบริหารในเรื่องของการได้มาซึ่งสัมปทานและเป็นผู้สัญญาในลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย ซึ่งอาจมีผลให้กิจการของบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๘ ได้รับประโยชน์อันมีผลให้สมาชิกรัฐสภาได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากการถือหุ้นดังกล่าว หรือเข้าไปมีส่วนในการใช้ข้อมูลที่ดินได้รับรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่แล้วไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ตำแหน่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลอื่นได้ อย่างไรก็ตามหลักการดังกล่าวนี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติรับรองไว้ อันได้แก่ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ประเด็นต่อไป การถือหุ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายรวมถึงการถือหุ้นก่อนที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่

เห็นว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากจะบัญญัติถึงการถือหุ้นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ยังบัญญัติถึงกรณีการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๒๖๕ ด้วย โดยมาตรา ๒๖๕ นอกจากจะบัญญัติห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

ถือหุ้นในบริษัทแล้ว ยังบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่อไปด้วย ฉะนั้น หากรัฐธรรมนูญประสงคฺจะห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คงไว้ซึ่งการถือหุ้น ก็จะต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่นมาตรา ๒๖๕

ยิ่งไปกว่านั้น การห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ถือหุ้นและไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวก็มีได้ห้ามเป็นการเด็ดขาด หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประสงคฺจะถือหุ้นต่อไป กฎหมายยังให้อำนาจแก่ความประสงค์ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้ง ๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เป็นผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหารที่มีอำนาจแสวงหาประโยชน์ได้มากกว่าการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฉะนั้น การห้ามการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจึงน่าจะเบากว่าและผ่อนคลายกว่ามาตรการในการห้ามการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ผลของการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๕ (๕) นั้น บัญญัติให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อกระทำการอันเป็นการต้องห้ามแล้ว ย่อมมีความหมายว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตก่อน จึงจะสิ้นสุดสมาชิกภาพได้ การกระทำอันเป็นการต้องห้ามที่จะมีผลให้สิ้นสุดสมาชิกภาพ จึงต้องเป็นการกระทำภายหลังจากมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่ถูกกฎหมายประสงคฺจะห้ามรวมไปถึงการกระทำก่อนมีสถานะทางการเมือง กฎหมายจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น ตามมาตรา ๒๖๕ เป็นต้น

ยิ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๑๕ ก็มีได้บัญญัติห้ามการถือหุ้นในบริษัทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างไรก็ตาม การถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงไม่เป็นการต้องห้ามไม่ให้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หากตีความว่าการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ย่อมจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตามมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๑๗

หากจะตีความการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหา ย่อมจะต้องขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล มิฉะนั้น ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งหรือการสรรหาให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี แต่มิได้ขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ผู้ได้รับการเลือกตั้งหรือสรรหา ก็จะสิ้นสุดสมาชิกภาพทันทีในวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ซึ่งจะเป็นการตีความกฎหมายเคร่งครัดตามลายลักษณ์อักษรเกินเลยไปกว่าความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมาของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นี้แล้ว ปรากฏชัดว่าเป็นบทบัญญัติที่เคยมีมาก่อนในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ บางฉบับได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นที่มีมาก่อนด้วย บางฉบับก็ได้ห้ามการคงไว้ซึ่งหุ้นที่มีมาก่อน ดังตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งเดิมมิได้มีข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง (๒) แต่ต่อมาภายหลังเมื่อประสงค์จะขยายข้อห้ามไปถึงการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐด้วย ก็จะต้องกระทำโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีข้อความห้ามการคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง (๒) หรือในกรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งมีได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น ในชั้นยกร่างและพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีข้อเสนอเบื้องต้นให้เพิ่มบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นของบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย หากประสงค์จะคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวต่อไปจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องโอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคลที่จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นถือแทน แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยและมีมติให้ตัดร่างบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามออกไป ดังปรากฏตามรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๕ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เอกสารประกอบหมายเลข ๒ ท้ายบันทึกความเห็นของนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ พยานบุคคลของผู้ร้องที่ ๑ หน้า ๒๒๔ ถึงหน้า ๒๕๕ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมิได้มีบทบัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย ซึ่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็มีได้มีเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงข้อห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ผิดไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างไรก็ดี จึงมิได้บัญญัติข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นเข้าไปด้วย ส่วนมาตรา ๔๘ นั้น เมื่อใช้ข้อความลักษณะเดียวกับมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงต้องตีความให้มีความหมายไปในทางที่สอดคล้องต้องกัน

ฉะนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๖ ต่อ ๒) ว่า การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น มีลักษณะอย่างไร

เห็นว่า บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) บริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม

(๒) บริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

การรับสัมปทานจากรัฐ ฯ หมายถึงการที่รัฐให้สิทธิกับเอกชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือจากสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะ สัมปทานจึงรวมถึงประทานบัตรที่รัฐออกให้ด้วยไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่ก็ตาม

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไป คือ ผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบสายกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่

โดยเห็นควรวินิจฉัยประเด็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงวันเลือกตั้งทั่วไปซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และยังรวมถึงวันเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ด้วย ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ให้สมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ในกรณีการถือหุ้นของนายกำธร พริ้งสุลกะ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ (นางนิภา พริ้งสุลกะ) ตามคำร้องอ้างว่า ถือหุ้นบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) อันเป็นการต้องห้ามหรือไม่ ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ฟังได้ว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ มิได้ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยมา แต่ถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ถือหุ้นบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มาก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม

สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖, ที่ ๑๘, ที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๕, ที่ ๓๑ ถึงที่ ๓๒, ที่ ๓๔ ถึงที่ ๓๕, ที่ ๔๑, ที่ ๔๓ และที่ ๔๕ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งหรือสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วก็ตาม ก็ไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑๕, ที่ ๓๐, ที่ ๓๓, ที่ ๔๐, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทที่ถูกกล่าวหา มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี ภายหลังจากที่เริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว โดย

ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ (นายสมเกียรติ จันทวานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์

เอเชีย พลัส จำกัด (มหาชน) ที่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ เอกสารท้ายบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๑๕ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ (นายเกื้อกูล ด้านชัยจิตร) คู่สมรส คือ นางนลินี ด้านชัยจิตร ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ และหนังสือแจ้งรายละเอียดวันที่ซื้อขายหลักทรัพย์ที่แนบท้ายบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ (นางมลวิทย์ ธัญญสกุลกิจ) ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น และวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น นอกจากนี้ ยังซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ทั้งในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ยังได้ซื้อหุ้นของบริษัท ทีทีเอ็นเคที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายเลข ๓ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๕ ตามลำดับ

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ (นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์) คู่สมรส คือ นางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องที่ ๔๐ หน้า ๑๐ และ ๑๓ ประกอบคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อประธานอนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารแนบท้ายคำชี้แจงเพิ่มเติมดังกล่าว แผ่นที่ ๑

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ (ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน้า ๔ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ทำยื่นต่อประธานคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกคำให้การของนายสุพจน์ เหล่าสุอาภา ผู้จัดการสำนักกฎหมายของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และบัญชีการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน้า ๒/๒

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ (หม่อมราชวงศ์ กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทีทีเอ็นเคที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ อ้างว่า เป็นหุ้นที่มีอยู่เดิมก่อนดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น

กลับปรากฏจากบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ที่ให้ไว้แก่ประธานกรรมการได้สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ดังนั้นจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ได้หุ้ندังกล่าวมาหลังจากเริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

การถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๕, ที่ ๓๓, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือหุ้นของกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ เป็นการถือหุ้นภายหลังจากผู้ถูกร้องทั้งหกได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

จึงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องทั้งหกถือหุ้นภายหลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการค้าขายเชื้อเพลิง ซึ่งแม้จะมีใช้บริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) เช่น ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน ร้อยละ ๖๕.๔๒ หรือถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานในการผลิตและจำหน่ายน้ำประปา ไฟฟ้า จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงพลังงาน ตามลำดับ จำนวนร้อยละ ๔๕.๑๖ อันเป็นจำนวนที่มากพอที่จะครอบงำกิจการได้ เมื่อบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) การถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงเป็นการถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามโดยทางอ้อม

สำหรับบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ส่วนบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์ โดยได้รับสัมปทานจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ปัจจุบันแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน ชื่อบริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งนอกจากจะเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐแล้ว ยังเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมอีกด้วย จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่า จะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่า จะต้องมิอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว ก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทาง

การเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง

ดังนั้น แม้การซื้อหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๕, ที่ ๓๐, ที่ ๓๓, ที่ ๔๐, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ หรือ คู่สมรส จะเป็นการซื้อในตลาดหลักทรัพย์ และแม้จะเป็นการลงทุนระยะสั้นหรือเพื่อเก็งกำไร ก็ตาม ก็เป็นการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบ มาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๗ ต่อ ๑) ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๕, ที่ ๓๓ และที่ ๔๒ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๔๔ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของ นายสมเกียรติ นันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๕, นายเกื้อกูล ด้านชัยจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐, นางมลิวัดย์ ธัญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓, นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐, ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ และหม่อมราชวงศ์ กิตติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ย่อโดย พันโท ภาณุภูมิ สีลารัตน์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๓

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๑๔ ก วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๒๐/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๕๓

วันที่ ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายพฤตชัย ดำรงรัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายพฤตชัย ดำรงรัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓ ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายพฤตชัย ดำรงรัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการคลัง (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับแจ้งจากคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒ แต่จากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการ

- ๒ -

ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแล้วพบว่า มีรายการที่ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด รวม ๒ รายการ ได้แก่ ถือหุ้นบริษัทครีวราสเบอร์รี่ จำกัด จำนวน ๒๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งสิ้น ๑,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๒๐ และถือหุ้นในบริษัทไทยอีสเทอร์น ดราก้อน จำกัด จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งสิ้น ๔,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕ ซึ่งเป็นการถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท ฯ และมีได้มีหนังสือแจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อแสดงความประสงค์ว่าจะรับประโยชน์จากการที่ตนถือหุ้นในบริษัททั้งสองดังกล่าว อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ผู้ร้องได้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำรับของผู้ถูกร้องว่าเป็นผู้ถือหุ้นของทั้งสองบริษัทตามจำนวนที่ถูกกล่าวหาจริง ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัทครีวราสเบอร์รี่ จำกัด จำนวน ๒๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งสิ้น ๑,๐๐๐ หุ้น และถือหุ้นบริษัทไทยอีสเทอร์น ดราก้อน จำกัด จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งสิ้น ๔,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งเมื่อคำนวณแล้ว ผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัททั้งสองดังกล่าวแต่ละบริษัทเกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ จึงต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และหากผู้ถูกร้องประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้ถือหุ้นในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้าดังกล่าว จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีและโอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคล ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ และเมื่อผู้ถูกร้องมิได้แจ้งความประสงค์ที่จะได้รับประโยชน์จากการถือหุ้นเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงถือว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕

- ๓ -

อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๓๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ เห็นควรส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องไว้วินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว สรุปได้ว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ มีเจตนารมณ์ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องแจ้งความประสงค์ในการรับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อป้องกันมิให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดิน อันเป็นการควบคุมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิให้มีการกระทำที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนบุคคล ดังนั้น ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้ จึงต้องเป็นนิติบุคคลที่ประกอบกิจการ หรือมีการดำเนินการอยู่ตามปกติในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี มิใช่นิติบุคคลที่เลิกกิจการ หรือไม่ได้ประกอบกิจการใด ๆ กรณีบริษัท ครัวราสเบอร์รี่ จำกัด นั้น มิได้ดำเนินการจนกลายเป็นบริษัทร้าง มีผลทำให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทได้มีคำสั่งปิดชื่อบริษัทจำกัดออกจากทะเบียนบริษัท และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ส่วนกรณีบริษัทไทยอีสเทอร์น ดรากอน จำกัด นั้น ผู้ถือหุ้นได้มีมติพิเศษให้เลิกบริษัทและได้จดทะเบียนเลิกบริษัทเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ภายหลังจากที่บริษัทครัวราสเบอร์รี่ จำกัด และบริษัทไทยอีสเทอร์น ดรากอน จำกัด ได้เลิกประกอบธุรกิจและเลิกบริษัทไปแล้ว ประกอบกับในระหว่างการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ถูกร้องมิได้เบียดบังเวลาราชการมาบริหาร หรือครอบงำกิจการในบริษัททั้งสอง และไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากหุ้นที่มีอยู่นั้น ดังนี้ ผู้ถูกร้องจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ ได้ ดังนั้น เมื่อบริษัททั้งสองไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องแจ้ง

- ๔ -

ความประสงค์ว่าจะรับประโยชน์จากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัททั้งสองในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้า ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่ถึงอย่างไรก็ดี เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องยังได้นำหุ้นที่ผู้ถูกร้องมีชื่ออยู่ในบริษัททั้งสองมาระบุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้ยื่นต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อเปิดเผยต่อสาธารณชน ผู้ถูกร้องจึงมิได้มีเจตนาจงใจที่จะกระทำการฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วน และหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕

ขณะที่คำร้องนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี ประกาศ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ ให้นายพลฉัตร คำรงค์รัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ถูกร้อง พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป มีผลให้ผู้ถูกร้องพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีไปแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คดีนี้เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายพลฉัตร คำรงค์รัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) เมื่อปรากฏว่า นายพลฉัตร คำรงค์รัตน์ ได้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีไปแล้ว กรณีจึงไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาคดีนี้ต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้อง ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

- ๕ -

(คำสั่งที่ ๒๐/๒๕๕๓)

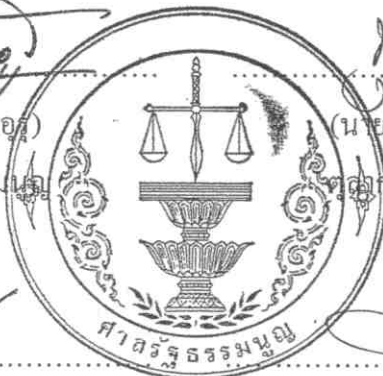
(นายเจริญ ภัคดีธนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเจริญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลนุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวสันต์ ตรีอยพิสุทธิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๖/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๕๔

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบ มาตรา ๑๐๒ (๒) หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายเผด็จชัย สะสมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบ มาตรา ๑๐๒ (๒) หรือไม่ ขอให้จริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งจากศาลล้มละลายกลาง ตามหนังสือ ที่ ศย ๓๐๐.๐๑๑/๕๔๑๖๓ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่าศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาในคดีล้มละลาย หมายเลขแดงที่ ล. ๓๓๑๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ระหว่างบริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงศรีอยุธยา จำกัด เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ กับห้างหุ้นส่วนจำกัดวิสุทธิชนันท์ กับพวก รวม ๔ คน ลูกหนี้ โดยพิพากษาให้ลูกหนี้ทั้งสี่ซึ่งรวมถึงผู้ถูกร้องเป็นบุคคลล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

- ๒ -

พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๖๑ และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ เล่มที่ ๑๒๗ ตอนที่ ๑๘๖ ง เป็นเหตุให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๒ (๒)

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามข้อเท็จจริง ซึ่งได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าศาลล้มละลายกลางได้มีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และคดีได้ถึงที่สุดแล้ว โดยไม่มีการอุทธรณ์แต่อย่างใด ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔ ขอเพิกถอนกระบวนการพิจารณาและขอพิจารณาคดีใหม่ ดังนั้น กระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุด รวมทั้งได้มีการยื่นอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ เพื่อขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนคำพิพากษาศาลล้มละลายกลาง นั้น คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลล้มละลายและยังไม่มีคำพิพากษาเปลี่ยนแปลง จึงเห็นควรพิจารณาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคสาม

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ ถ. ๗๓๑๕/๒๕๕๐ ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และยังไม่มีคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาแต่อย่างใด ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษาของศาลล้มละลายกลาง ตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๒ (๒) และให้ส่งเรื่องไปยังผู้ร้อง เพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคสาม

ผู้ร้องได้พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคสาม กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งความเห็นให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้วมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องไว้วินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

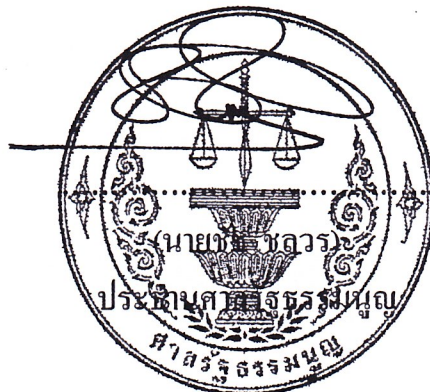

- ๓ -

ผู้ถูกร้องเป็นลูกหนี้ที่ ๒ ในคดีล้มละลายของศาลล้มละลายกลาง หมายเลขแดงที่ ล. ๗๓๑๕/ ๒๕๕๐ ในมูลหนี้ค้ำประกัน ซึ่งยังมีจำนวนหนี้ที่ไม่แน่นอน จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๒) และในคดีดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอให้มีการพิจารณาคดีใหม่ และเพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบต่อศาลล้มละลายกลาง ซึ่งศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ผู้ถูกร้องจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่ง และศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ ต่อมาผู้ถูกร้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของผู้ถูกร้อง โดยศาลล้มละลายกลาง ได้มีคำสั่งให้ส่งศาลฎีกาเพื่อพิจารณาคดี คดีดังกล่าวจึงยังไม่เป็นที่สุด ผู้ถูกร้องจึงยังไม่สิ้นสุดสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๒ (๒) และเนื่องจากขณะนี้ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ทำให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชกฤษฎีกานี้ การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีเหตุที่จะเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้ถูกร้อง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญจำหน่ายคำร้อง

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยความในมาตรา ๒ บัญญัติให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มีผลให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๑) เมื่อสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดไปแล้ว การพิจารณาคดีนี้จึงไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป สมควรจำหน่ายคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคำร้อง

- ๔ -

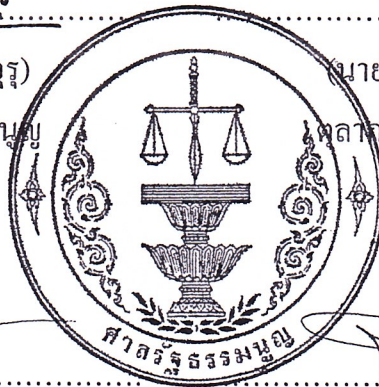
(คำสั่งที่ ๑๖/๒๕๕๔)

(นายเจริญ รักดิชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเจริญ อินทजार)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๘ ของพรรคเพื่อไทย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากว่า เมื่อผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ย่อมมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลง กรณีจึงมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) เนื่องจากขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันเลือกตั้ง จึงให้ส่งเรื่องไปยังผู้ร้องเพื่อให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องถูกคุมขังโดยหมายของศาลในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลตั้งแต่วันที่เลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งและต่อเนื่องจนมีประกาศผลการเลือกตั้งนั้น หาได้เป็นเหตุทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงอันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) ตามคำร้องแต่อย่างใด

ก่อนการพิจารณาคดี นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ขอลถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีศาลพิจารณาแล้ว อนุญาตให้นายจรัญ ภักดีธนากุล ถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีได้ สำหรับนายจรัญ อินทจาร นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายเฉลิมพล เอกอุรุ ศาลไม่อนุญาต เนื่องจากเหตุผลที่ขอลถอนตัวไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องพิจารณาตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องได้อีก เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องในการสมัครและได้ประกาศรับรองคุณสมบัติครบถ้วนแล้วจนถึงปัจจุบันมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เห็นว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๔๐ เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบคุณสมบัติหรือ

ลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง แต่ตามคำร้องที่ผู้ร้องส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เป็นการขอให้ตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นอำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นการดำเนินการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ให้อำนาจกระทำได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ จึงฟังไม่ขึ้น และเห็นว่า ใน

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นแห่งคดีที่ต้องวินิจฉัยมีว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ถูกร้องถูกฟ้องคดีอาญาในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้าย ร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ๖ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองโดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันชุมนุมหรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา แต่ได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญที่จะไม่ต้องถูกจับกุมคุมขังในระหว่างสมัยประชุม โดยได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาภายหลังเมื่อมีพระราชกฤษฎีกายกยอสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและได้ควบคุมตัวผู้ถูกร้องไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ต่อมาเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ระหว่างวันที่ ๑๙ ถึง ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๕ คน โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออยู่ด้วย

ก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ถูกร้องจึงมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งและได้ทำหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ และภายหลังเมื่อปรากฏผลการเลือกตั้งแล้ว ได้มีผู้ร้องคัดค้านการรับรองผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้ส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ กรณีสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ หรือไม่

เห็นว่า ผู้ถูกร้องถูกฟ้องคดีอาญาในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้าย ร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชน ด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ๑ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันชุมนุมหรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณา แต่เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายกยอผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและผู้ถูกร้องได้ถูกคุมขังไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ก่อนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ดังนั้น ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องยังคงถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำตามหมายของศาลในคดีอาญาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่งหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะเช่นนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เห็นว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นฉบับแรก และรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา ก็มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองนั้นเริ่มตราขึ้นใช้บังคับเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๙๘ ต่อมามีการยกเลิกและตราพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้นใช้บังคับอีกหลายฉบับ คือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สำหรับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองนั้น จะกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ โดยเฉพาะลักษณะต้องห้ามจะกำหนดไว้เพียงไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชเท่านั้น แต่เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในหลักการเดียวกัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ เป็นการเขียนข้อความให้รับกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ คือ ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการบัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ซึ่งจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับก่อน ๆ และเป็นการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงลักษณะต้องห้ามดังกล่าวทั้งสี่ลักษณะตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการกำหนดให้กรณีต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ก็เพื่อเป็นการควบคุมบุคคลที่เป็น

สมาชิกพรรคการเมืองให้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมายและระเบียบวินัยของพรรคการเมือง การถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาโดยศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยอมแสดงให้เห็นว่าอาจเป็นการกระทำผิดที่มีความรุนแรงและมีเหตุที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวอันเป็นวัตถุประสงค์ของการกำหนดลักษณะต้องห้ามดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองและมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกพรรคการเมืองในการที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญกว่าบุคคลทั่วไปที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมิได้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมายจนต้องถูกดำเนินคดีและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีได้รับการปล่อยชั่วคราวในวันเลือกตั้ง ทำให้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ย่อมถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย จึงเห็นว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง เห็นว่า บุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นอกจากจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามในขณะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดเวลาที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย หากสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามเกิดขึ้นในภายหลังย่อมมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอันเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว เห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้งก็เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีระเบียบวินัย ยึดมั่นในเจตนารมณ์ทางการเมืองและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองตลอดไป เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งเป็นสถาบันหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น คุณสมบัติของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงไม่เพียงต้องมิอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่จะต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ส่วนกรณีที่บุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) นั้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) จะไม่กำหนดให้เป็นลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การสมัครรับเลือกตั้งกับการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนและหลังต่างเวลากัน แม้บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจะมีสิทธิเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนและหลังต่างเวลากัน แม้บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอันไม่เป็นคนละกรณี แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งและการพิจารณาการสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนละกรณี หากในวันเลือกตั้งบุคคลดังกล่าวยังคงถูกคุมขังอยู่ ย่อมต้องถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) และเมื่อพิจารณาคณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว อันเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ที่บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว เห็นว่า คุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว มิใช่ต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อใดย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง

สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะบัญญัติหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การปกครองประเทศ ส่วนรายละเอียดของหลักการสำคัญที่ช่วยขยายบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้นนั้น รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยรายละเอียดที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองนั้น ได้ตราขึ้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แล้ว ย่อมเห็นได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมือง จึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ เป็นการวางหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพ แต่การวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม อันนำไปสู่การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เพราะรายละเอียดเหล่านี้มิได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องนำกฎหมายอื่นมาประกอบการวินิจฉัย ซึ่งทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกิดผลบังคับตามเจตนารมณ์ได้อย่างแท้จริง กรณีมิใช่เป็นการนำกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าและมีบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งในกรณีสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาขยายความหรือตีความให้เป็นโทษแก่บุคคลดังที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นโต้แย้งแต่อย่างใด และมีใช่เป็นการกำหนดเหตุขึ้นใหม่เพราะเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) ดังนั้น เมื่อสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง จึงเป็น

กรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๗ ต่อ ๑) ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ย่อโดย นางสาวสุวัชรีย์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๐ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
 ศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๕๖

วันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
 นายชัยวัฒน์ ไกรฤกษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๑
 นายโปรดปราน โต๊ะราหะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายชัยวัฒน์ ไกรฤกษ์ และนายโปรดปราน โต้ะราห์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๓) หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสาม ขอให้จริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชกฤษฎีกา
ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้ง
ทั่วไป ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยนายชัยวัฒน์ ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายโปรดปราน
โต๊ะราหิณี ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
พรรครักประเทศไทย ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้
ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ๒ -

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือจากพรรครักประเทศไทย ที่ ร.ป.ท. ๒๕๕๕/๒ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ แจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ โดยนายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ได้ลงนามอนุมัติการลาออก เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ และได้รับหนังสือจากพรรครักประเทศไทย ที่ ร.ป.ท. ๒๕๕๕/๐๘ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ โดยนายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ได้ลงนามอนุมัติการลาออก เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เป็นเหตุให้ความเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทยของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อบังคับพรรครักประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๑ (๒) ซึ่งมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๓) แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งหนังสือลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตามลำดับ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อกัดค้านการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว

คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ทำการไต่สวน รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและพิจารณาแล้วเห็นว่าจากการไต่สวนพยานบุคคลและผลการตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อและลายมือเขียนในใบลาออกดังกล่าวแล้วน่าจะเชื่อว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ลงลายมือชื่อในใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อในใบลาออกเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ณ ที่ทำการพรรครักประเทศไทย แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองจะมีพยานหลักฐานยืนยันว่า วันเวลาตามที่ระบุไว้ในหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทยนั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยมิได้อยู่ที่ทำการพรรครักประเทศไทยก็ตาม แต่ยังถือว่าการลาออกมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้วนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ลงลายมือชื่อและมีการยื่นหนังสือลาออกดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ จึงมีผลให้

- ๓ -

สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗)

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณารายงานการไต่สวนของคณะกรรมการไต่สวน ตลอดจน พยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ลงนามในหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ และยื่นหนังสือลาออก ต่อนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ณ ที่ทำการพรรครักประเทศไทย ในวันเดียวกัน และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลงนาม ในหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ และยื่นหนังสือลาออกต่อนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ณ ที่ทำการพรรครักประเทศไทย ในวันเดียวกัน ต่อมานายวรเศรษฐ์ เทียงธรรม นายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ได้ลงนามอนุมัติการลาออก ของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตามลำดับ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลง เมื่อบุคคลนั้น ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรค และการลาออกให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียน สมาชิกพรรคการเมือง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อบุคคลนั้นลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก โดยให้ถือว่าสิ้นสุด สมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกจากพรรคการเมืองนั้น ดังนั้น ความเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย ของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันที่บุคคลทั้งสองยื่นหนังสือลาออกต่อนายทะเบียน พรรครักประเทศไทย และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสอง สิ้นสุดลงนับแต่วันดังกล่าวด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗) คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงส่งเรื่องดังกล่าวขอให้ผู้ร้องส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสาม เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ... (๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก...” พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้อง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ลงนามในหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ณ ที่ทำการพรรครักประเทศไทย และนายวรเศรษฐ์ เทียงธรรม นายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ได้ลงนามอนุมัติการลาออกของผู้ถูกร้องทั้งสองแล้ว ดังนั้น ความเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทยของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ยื่นหนังสือลาออกต่อนายทะเบียนพรรครักประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง และข้อบังคับพรรครักประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๑ (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงนับแต่วันดังกล่าวด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗) คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้ส่งเรื่องไปยังผู้ร้องเพื่อส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคสาม ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และให้ผู้ถูกร้องทั้งสองจัดทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยแสดงเจตนาลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย หนังสือลาออกจากสมาชิกพรรครักประเทศไทย ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ ที่นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นำมาอ้างกับคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นเอกสารที่ไม่ถูกต้อง มีการปลอมเอกสารดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน เนื่องจากมีการประทับตราลงวันที่ในใบลาออกโดยพลการ และไม่มีการระบุถึงสาเหตุของการลาออก รายละเอียดที่กรอกลงในเอกสารไม่ใช่การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๑ ประกอบกับในวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเข้าร่วมประชุมอยู่ที่สภาผู้แทนราษฎรโดยมีหนังสือยืนยัน

การเข้าร่วมประชุมดังกล่าวของนายวัชร เพชรทอง นายอรรถพร พลบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ และนายสมคิด เชื้อคง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรครักประเทศไทย นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ได้เคยมอบหมายให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ รวบรวมใบลาออกที่ยังไม่ได้กรอกราชเลขาธิการหรือข้อความใด ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไว้ล่วงหน้าก่อนมีการเลือกตั้งในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพื่อป้องกันการขัดแย้งต่อพรรคหรือไม่ยอมทำตามมติพรรค และเพื่อเป็นไปตามแนวทางของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ หัวหน้าพรรคในขณะนั้น ซึ่งนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ได้ยืนยันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจะไม่นำเอกสารใบลาออกดังกล่าวมาใช้ แต่ยึดถือไว้เพื่อควบคุมดูแลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรครักประเทศไทยให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามที่นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ต้องการเท่านั้น เมื่อนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ขัดแย้งกับผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีการนำเอกสารใบลาออกปลอมดังกล่าวมาใช้ แสดงอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย นอกจากนี้ พยานบุคคลต่าง ๆ ที่ให้การต่อคณะกรรมการไต่สวนแล้วแต่เป็นลูกน้องของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ซึ่งมีความสนิทสนม ได้รับเงินเดือนและผลประโยชน์จากนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค และเป็นนักกฎหมายย่อมทราบดีว่าการลาออกจากสมาชิกพรรคการเมืองจะมีผลให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทันที จึงไม่มีเหตุใด ๆ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งในแนวทางการบริหารพรรคการเมืองของสองแนวความคิดระหว่างแนวความคิดประชาธิปัตย์ ซึ่งสมาชิกพรรคทุกคนเป็นเจ้าของพรรคกับแนวความคิดนายทุนเป็นเจ้าของพรรค สมาชิกพรรคเป็นเพียงลูกจ้างของนายทุน

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้มีเจตนาที่จะลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรครักประเทศไทย โดยอ้างว่า ใบลาออกจากสมาชิกพรรครักประเทศไทยที่ปรากฏในสำนวนคำร้องนั้นไม่ครบองค์ประกอบสมบูรณ์อันมีผลบังคับได้ เนื่องจากเป็นเงื่อนไขของการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรครักประเทศไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงลงชื่อในใบลาออกโดยมิได้ลงวันที่ และมิได้มีเจตนาที่จะลาออกมาตั้งแต่ต้น ภายหลังผู้ถูกร้องที่ ๒ เกิดเรื่องขัดแย้งกับนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ หัวหน้าพรรครักประเทศไทย จึงได้มีการนำเอกสารดังกล่าว

มาลงวันที่โดยใช้ตราประทับ ประกอบกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังคงเข้าปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาโดยตลอด จึงเป็นการยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้ยินยอมหรือเจตนาจะลาออกตามข้อความในใบลาออก แต่อย่างใด อีกทั้งพยานบุคคลที่คณะกรรมการไต่สวนทำการสอบสวนนั้นเป็นพยานบุคคลที่ไม่ทราบ ข้อเท็จจริงและเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมกับหัวหน้าพรรครักประเทศไทย จึงให้การไปตามที่ หัวหน้าพรรครักประเทศไทยกำหนดไว้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ ในวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่ กล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นใบลาออกนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ มิได้เดินทางไปทำการพรรครักประเทศไทย เพื่อยื่นใบลาออกแก่หัวหน้าพรรค แต่ไปทำหน้าที่ประชุมกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้ง พรรครักประเทศไทยก็ได้ดำเนินการประชุมกรรมการบริหารพรรคแต่อย่างใด

ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้นไว้ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสอง สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๑) กรณีจึงไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาคดีนี้ต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้อง

- ๓ -

(คำสั่งที่ ๕๑/๒๕๕๖)

(นายจรัญ รักดิชนากุล)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เสงี่ยม)

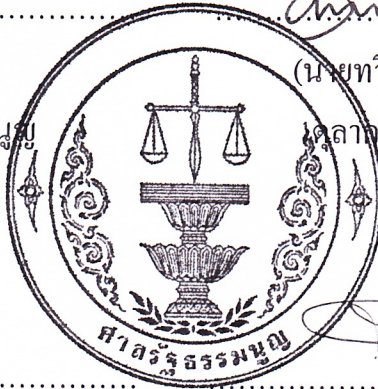
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัช ชลวร)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ระหว่าง	ประธานวุฒิสภา	ผู้ร้องที่ ๑
	สมาชิกวุฒิสภา	ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖
ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้องที่ ๒
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๙
ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้องที่ ๓
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ถึงที่ ๔๕

เรื่อง สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลง
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวม ๓ คำร้อง
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๖ คน และสมาชิกภาพ

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๙ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ทั้งสามคดีมีประเด็นแห่งคดีเป็นเรื่องเดียวกัน จึงมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒ ทั้งสามคดีเข้าด้วยกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยให้เรียกประธานวุฒิสภา เป็นผู้ร้องที่ ๑ และเรียกประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เรียกสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒ จำนวน ๑๖ คน เป็นผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖ เรียกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒ จำนวน ๑๓ คน เป็นผู้ร้องที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๙ และเรียกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒ จำนวน ๑๖ คน เป็นผู้ร้องที่ ๓๐ ถึงที่ ๔๕ ตามลำดับ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องทั้งสาม สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณารายงานการไต่สวนแล้วรับฟังข้อเท็จจริงตามการไต่สวนของคณะกรรมการไต่สวนและมีคำวินิจฉัยสั่งการ ตามมติในการประชุมครั้งที่ ๖๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ มติในการประชุมครั้งที่ ๗๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และมติในการประชุมครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ ตามลำดับ ให้ส่งเรื่องไปยังผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ เพื่อส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องรวม ๔๕ คน ดังนี้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณตรึงใจ บุรณสมภพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยนายพนธ์ บุรณสมภพ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) นายถาวร สนิตพงษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) นายบุญชัย โชควัฒนา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) และนางลัดดา โชควัฒนา คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) นายพิชัย อุตมาภินันท์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยนางนุชนาฏ อุตมาภินันท์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยพลเอก นิพัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) นายสมชาย แสวงการ ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยนางธิดาวรรณ ประยงพันธุ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) นายวรวุฒิ โรจนพานิช ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยนางประภัสสร โรจนพานิช คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท

ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นายสิทธิศักดิ์ ยนต์ตระกูล ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) นายสุพจน์ เลียดประถม ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยนายวัลลภ อธิคมประภา คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) นายจรัส จึงยิ่งเรืองรุ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และนางดวงใจ ภักดีภูมิ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) นางนฤมล ศิริวัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ โดยนายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) นายจิตติพงษ์ วิริยะโรจน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) นายสมชาติ พรหมพัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และนางรจนา พรหมพัฒน์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) นางอัจฉรา เตชฤทธิพิทักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และนายชาติชาย เตชฤทธิพิทักษ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ถือหุ้นในบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) นายอนุชา บุรพชัยศรี ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) นายสราวุธ อ่อนละมัย ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) นายเจียรชัย สุวรรณเพ็ญ ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) นายจุติ ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และนางสมานจิตต์ ไกรฤกษ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) นายเจือ ราชสีห์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ โดยนางสมผิว

ราชสีห์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) นายลาภศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ โดยนางสุไหม ลาภาโรจน์กิจ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นางนิภา พริ้งสุลกะ ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ โดยนายแพทย์ กำธร พริ้งสุลกะ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ โดยนางนุช สุวรรณคีรี คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๙ ถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ โดยนางนลินี ด้านชัยวิจิตร คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) นางสาวตริณัฐ เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด นายเสนาะ เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ โดยนางอุไรวรรณ เทียนทอง คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นางมลิวัลย์ ัญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นายสุนัย จุลพงศธร ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ โดยนางเสาวลักษณ์ จุลพงศธร คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) นายสมพล เกยุราพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) นายสาธิต เทพวงศ์ศิริรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) นางปานหทัย เสรีรักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูไนเต็ดยูนิคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด บริษัท ศิลาภินิหะ จำกัด และบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) นายไพโรจน์ ต้นบวรจจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ ถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยนางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด

(มหาชน) ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นายอัสนี เชิดชัย ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ โดยนางลินดา เชิดชัย คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทรุ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) นายมานิต นพอมรบดี ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ส่งเรื่องสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสี่สืบห้าคน กระทำการอันต้องห้ามตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) และมาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และมาตรา ๔๘ ผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ จึงส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสามนี้ ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๕) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖” มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖” และมาตรา ๙๑ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง” ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบห้าคนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบห้าคนสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วมีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ในระหว่างการพิจารณาคดีปรากฏว่า นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเฉพาะผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ออกจากสารบบความ

ผู้ถูกร้องที่เหลือทั้งสี่สืบสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาล สรุปได้ว่า

๑. ผู้ถูกร้อง ๒๕ ราย (ผู้ถูกร้องที่ ๒, ที่ ๔, ที่ ๗, ที่ ๑๒, ที่ ๑๓, ที่ ๑๔, ที่ ๑๕, ที่ ๑๘, ที่ ๑๙, ที่ ๒๐, ที่ ๒๑, ที่ ๒๒, ที่ ๒๓, ที่ ๒๔, ที่ ๒๕, ที่ ๒๖, ที่ ๒๗, ที่ ๒๘, ที่ ๓๓, ที่ ๓๔, ที่ ๓๖, ที่ ๔๐, ที่ ๔๓, ที่ ๔๔ และที่ ๔๕) ได้แย้งว่า การสืบสวนสอบสวนและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ (๒) และ (๔) เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการได้ เพราะเหตุลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลและถือเอาคำวินิจฉัยกับกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

(๒) คำร้องเรียนของนายศุภชัย ใจสมุทร ในชั้นร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ชัดเจน คลือบคลุม คณะกรรมการการเลือกตั้งชอบที่จะต้องยกคำร้องเสีย และคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกร้องไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจข้อกล่าวหา

(๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยแจ้งชื่อคณะกรรมการไต่สวนให้ผู้ถูกร้องทราบเพื่อให้โอกาสโต้แย้งคัดค้าน และไม่ได้แจ้งสิทธิและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ถูกร้องมีเพียงโอกาสได้ยื่นหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อประธานคณะกรรมการไต่สวนเท่านั้น ไม่มีโอกาสทราบและโต้แย้งพยานหลักฐานอื่น ๆ ในระหว่างการไต่สวน เมื่อคณะกรรมการไต่สวนมีมติแล้ว กลับเสนอมติต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่ได้แจ้งมติของคณะกรรมการไต่สวนให้ผู้ถูกร้องทราบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้โต้แย้งและแสดงหลักฐาน

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งทำคำวินิจฉัยสั่งการโดยมีการใช้ดุลพินิจไม่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรม คือ ไม่ได้ให้เหตุผลทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคำวินิจฉัยสั่งการว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นเป็นบริษัทที่รับสัมปทานอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนอย่างไร เพราะเหตุใด คณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง แต่การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีนี้เป็นการส่งความเห็นไปยังผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ เท่านั้น การทำคำวินิจฉัยสั่งการโดยใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) จึงเป็นการใช้ดุลพินิจทำคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยประกาศให้ทราบว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดมีลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งที่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ (๒) และ (๕) กล่าวคือ ไม่ได้ออกประกาศหรือวางระเบียบว่าหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดมีลักษณะเป็นการต้องห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าถือหุ้นหรือหากถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามอยู่ก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป ซึ่งในกรณีทำนองเดียวกันนี้ เมื่อรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีได้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญได้มีพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้บัญญัติกำหนดรายละเอียดวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ไว้

๒. ผู้ถูกร้อง ๒๘ ราย (ผู้ถูกร้องที่ ๑, ที่ ๒, ที่ ๓, ที่ ๔, ที่ ๖, ที่ ๗, ที่ ๑๐, ที่ ๑๓, ที่ ๑๔, ที่ ๑๖, ที่ ๑๘, ที่ ๑๙, ที่ ๒๑, ที่ ๒๒, ที่ ๒๔, ที่ ๒๕, ที่ ๒๘, ที่ ๓๐, ที่ ๓๑, ที่ ๓๒, ที่ ๓๔, ที่ ๓๕, ที่ ๓๗, ที่ ๓๘, ที่ ๓๙, ที่ ๔๐, ที่ ๔๓ และที่ ๔๔) ชี้แจงในประเด็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่า

(๑) หลักการป้องกันมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มิได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรก แต่ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๐๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๘๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๑๐๓ (๒) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๒ มาตรา ๘๐ (๓) เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้อำนาจในตำแหน่งที่ดำรงอยู่ก้ำกายหรือแทรกแซงเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจทั้งก่อนและระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่บางฉบับห้ามเฉพาะในระหว่างดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จะมีบทบัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวก็ตาม ก็มิได้หมายความว่า เมื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดประกอบอาชีพสุจริตโดยได้รับสัมปทานมาก่อนแล้ว ต่อมาบุคคลนั้นได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องถูกบังคับหรือห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิฉะนั้นแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ก็จะต้องมีบทบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้ง ทั้งก่อนและระหว่างรับตำแหน่ง เช่นที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘

(๒) ในชั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ได้มีการพิจารณาในรายละเอียดในชั้นยกร่าง เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่คัดมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ ทั้งหมด ดังนั้น จึงต้องพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จากรายงานการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งการพิจารณาในชั้นยกร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์ในการบัญญัติเกี่ยวกับสัมปทานและการเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ อย่างชัดเจน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ห้ามรับสัมปทานและคงไว้ซึ่งสัมปทาน แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่มีข้อความว่า “คงไว้ซึ่งสัมปทาน” ซึ่งเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) อย่างชัดแจ้งว่า การรับสัมปทาน

หรือการเข้าเป็นคู่สัญญาตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่รวมถึงการรับสัมปทาน หรือการเข้าเป็นคู่สัญญา หรือการถือครองหุ้นของบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอนก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ไม่ได้บัญญัติให้มีการโอนหุ้นของสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นเดียวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ ที่บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นอันเป็นอีกมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งเป็นความแตกต่างที่ชัดเจนอันแสดงให้เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไม่ประสงค์ที่จะห้ามการถือหุ้นในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ถือหุ้นดังกล่าวมาก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งดังเช่นมาตรา ๒๖๙ ทั้งนี้ เพราะสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีบทบาทหรืออำนาจในการบริหารส่วนราชการเหมือนฝ่ายบริหาร

๓. ผู้ถูกร้อง ๑๗ ราย (ผู้ถูกร้องที่ ๑, ที่ ๒, ที่ ๓, ที่ ๔, ที่ ๖, ที่ ๘, ที่ ๑๐, ที่ ๑๒ ที่ ๑๙, ที่ ๒๑, ที่ ๒๒, ที่ ๒๖, ที่ ๒๙, ที่ ๓๕, ที่ ๓๗, ที่ ๓๘ และที่ ๔๔) ชี้แจงว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นเป็นบริษัทที่มีได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน หรือโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เนื่องจาก

(๑) บริษัทที่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น ต้องเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะที่เป็นการผูกขาดตัดตอนเท่านั้น ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายหรือสัญญา กำหนดสงวนสิทธิในการประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งให้นิติบุคคลใดนิติบุคคลหนึ่งดำเนินการเพียงรายเดียว โดยที่นิติบุคคลอื่นไม่สามารถที่จะประกอบกิจการอันมีลักษณะเดียวกันได้ เพราะถูกกฎหมายหรือสัญญาดังกล่าวกีดกัน ดังนั้น แม้ว่าบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จะมีลักษณะการดำเนินการ ในรูปบริษัทร่วมทุน หรือ Holding Company ด้วยการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ซึ่งประกอบธุรกิจหลัก ในการผลิต จำหน่ายกระแสไฟฟ้า และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การจัดโครงสร้างแบบบริษัทร่วมทุนเอื้อให้บริษัทสามารถตั้งบริษัทย่อยเพื่อระดมเงินกู้สำหรับโครงการใหม่ได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อโครงการเก่า แต่เป็นกิจการที่เป็นการเปิดโอกาสให้แก่เอกชนทุกรายที่มี

ความพร้อมอย่างเสมอภาคกัน ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันอย่างเปิดเผย โดยสามารถมีผู้ประกอบการ
ได้หลายรายไม่จำกัดเพียงรายหนึ่งรายเดียวหรือน้อยรายแล้ว กิจการดังกล่าวย่อมไม่ถือเป็นการผูกขาดตัดตอน
อันจะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างใด

(๒) คำว่า “สัมปทาน” หมายถึงกิจการที่รัฐได้ให้สัมปทานกับเอกชน แต่บริษัท ปตท. จำกัด
(มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจเพราะกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบ และบริษัท ปตท. สำรวจ
และผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายวิธีการงบประมาณ เนื่องจาก
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นมากกว่าร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียน ดังนั้น จึงไม่อาจตีความได้ว่า
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จะเป็น
ผู้เข้ารับสัมปทานจากรัฐอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกัน
มิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปบริหาร หรือขัดขวางหรือแทรกแซงการบริหารหรือแสดงความคิดเห็น
ในกิจการวิสาหกิจ หากไม่มีเจตนาเช่นนั้น ก็ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ ประกอบกับการเข้าถือหุ้น
ในกิจการสื่อสารมวลชนหรือโทรคมนาคมตามบทบัญญัตินี้จะต้องเป็นการถือหุ้นที่สามารถเข้าไปบริหารกิจการ
หรือครอบงำกิจการได้ การถือหุ้นในจำนวนเล็กน้อยที่ไม่สามารถบริหารกิจการหรือครอบงำกิจการ จึงไม่อยู่
ในข้อห้ามตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๔. ผู้ถูกร้องทั้งสองสืบสายชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นการได้มาซึ่งหุ้นของผู้ถูกร้องในตนเองเดียวกันว่า

(๑) ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสถือหุ้นมาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
โดยได้มาจากการซื้อขายผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือได้รับหุ้นมาในฐานะเป็นพนักงานของ
หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ เนื่องจาก
เป็นพนักงานของบริษัท เช่น บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

(๒) กรณีจำนวนหุ้นที่สามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยว่ามีนัยสำคัญต่อการบริหารกิจการ
หรือครอบงำกิจการนั้น ตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง การรับหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ
เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓ ได้วางเกณฑ์จำนวนหุ้นที่มีนัยสำคัญต่อการบริหารกิจการ
หรือครอบงำกิจการต้องมีจำนวนหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าของทุนชำระแล้ว หุ้นที่ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของ
ผู้ถูกร้องถืออยู่เป็นจำนวนเล็กน้อยจึงไม่มีผลต่อการบริหารหรือครอบงำกิจการแต่อย่างใด ประกอบกับ
พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ ให้ถือว่า

ผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น เป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๑ กำหนดยกเว้นให้ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึง ๒ ปี ที่ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งไม่ใช่บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดจำนวนหุ้นที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะถือหรือคงไว้ได้ไม่เกินร้อยละห้าของหุ้นทั้งหมดของบริษัท ซึ่งกรณีที่จะถือว่าเป็นการเข้าครอบงำกิจการนั้น จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการนั้นจำนวนร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น และกฎหมายได้ถือหลักเกณฑ์การถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๑, ที่ ๓, ที่ ๖, ที่ ๙, ที่ ๒๔ และที่ ๓๔ ชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นการถือหุ้น โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ที่กำหนดไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมนั้น มีความหมายถึงตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่กระทำ เช่น ให้ภริยา บุตร คนรับใช้ เพื่อน หรือคนที่รู้จักเชื่อถือได้เข้าเป็นผู้ถือหุ้นแทน มิได้หมายความว่าถึงตัวบริษัทผู้เป็นเจ้าของหุ้นแต่อย่างใด เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ดังนั้น คำว่า “โดยทางอ้อม” จึงมิได้หมายความว่าถึงตัวบริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นอยู่แล้วบริษัทนั้นไปถือหุ้นในบริษัทอื่นหรือบริษัทย่อยอีก เพราะบริษัทที่ผู้ถูกร้องได้มีหุ้นอยู่ได้ไปถือหุ้นในบริษัทอื่นหรือบริษัทย่อย มิได้หมายความว่าผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่นหรือบริษัทย่อยด้วย การที่บริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นอยู่จะเข้าไปถือหุ้นในบริษัทย่อยอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการผู้บริหารของบริษัทนั้นจะมีมติให้กระทำได้ ดังนั้น ผู้ถูกร้องได้ถือหุ้นในบริษัทใดแล้วบริษัทนั้นไปถือหุ้นในบริษัทอื่นหรือบริษัทย่อยอีก จะถือว่าผู้ถูกร้องได้เข้าเป็นผู้ถือหุ้นหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทอื่นหรือบริษัทย่อยโดยทางอ้อมมิได้

๖. ผู้ถูกร้อง ๒๐ ราย (ผู้ถูกร้องที่ ๑, ที่ ๔, ที่ ๕, ที่ ๗, ที่ ๘, ที่ ๑๐, ที่ ๑๓, ที่ ๑๕ ที่ ๑๖, ที่ ๑๙, ที่ ๒๔, ที่ ๒๕, ที่ ๒๖, ที่ ๒๗, ที่ ๒๘, ที่ ๓๐, ที่ ๓๒, ที่ ๓๔, ที่ ๔๐ และที่ ๔๓) ชี้แจงเกี่ยวกับการถือหุ้นของกลุ่มสมรสหรือบุตรของผู้ถูกร้องว่า กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องถือหุ้น

เป็นจำนวนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับหุ้นทั้งหมดของบริษัท จึงไม่เข้าข่ายเป็นการถือหุ้นเพื่อครอบงำกิจการแต่อย่างใด และคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการ หรือมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบริษัทดังกล่าว และไม่เคยใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแทรกแซงหรือก้าวก่ายการดำเนินกิจการของบริษัทหรือช่วยเหลือให้บริษัทดังกล่าวได้รับผลประโยชน์อันเป็นการขัดกับผลประโยชน์ของรัฐ นอกจากนี้หุ้นของบริษัทดังกล่าวเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งสามารถซื้อขายผ่านทางระบบซื้อขายหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และคู่สมรสของผู้ถูกร้องได้หุ้นมาก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งและก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบริษัทที่คู่สมรสของผู้ถูกร้องถือหุ้นไม่ใช่กิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม หรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ทั้งปัจจุบันได้จำหน่ายหุ้นดังกล่าวไปแล้ว

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และทางไต่สวน พร้อมเอกสารประกอบปรากฏว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วนเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ สำหรับสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ ต่อมาได้มีผู้ร้องเรียนว่า สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งกระทำการต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนกรณีการร้องเรียนดังกล่าว คณะกรรมการไต่สวนได้ดำเนินการไต่สวน โดยให้ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำและยื่นเอกสารหลักฐานประกอบหรือให้ทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ และดำเนินการไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว เห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวม ๔๕ คน มีเหตุสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ (๕) และมาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ ตามคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๔๕๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒

คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๕๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และ คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๘๑/๑/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ และ ส่งเรื่องไปยังผู้ร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ต่อมาผู้ร้องทั้งสามส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสี่สิบห้าคนสิ้นสุดลงหรือไม่

การถือหุ้นของผู้ถูกร้องทั้งสี่สิบห้าราย สรุปได้ดังนี้

ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และคู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และคู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด

ผู้ร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบุตรถือหุ้นในบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๒ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) และบริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๘ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๒๙ ถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๓๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด

ผู้ร้องที่ ๓๒ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องที่ ๓๔ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท ศิลาภินิหะ จำกัด บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ ถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทู วู้ชส์ จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

สำหรับบริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้น จำนวน ๓๓ บริษัท มีการประกอบกิจการสรุปรายบริษัทได้ ดังนี้

(๑) บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม การสื่อสารทุกชนิดทุกประเภท ตลอดจนซื้อขาย นำเข้า ส่งออก เครื่องโทรคมนาคมทุกชนิดทุกประเภท รวมทั้งดำเนินการติดตั้งระบบชุมสายโทรศัพท์

และระบบอุปกรณ์โทรคมนาคมทุกชนิดทุกประเภท บริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยอาศัยสัญญาร่วม
การทำงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ที่ทำกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒
สิงหาคม ๒๕๓๔ และสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ที่บริษัทย่อย คือบริษัท
ทรูมูฟ จำกัด ทำกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๙

(๒) บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์
คอนกรีตผสมเสร็จและเม็ดพลาสติก มีกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับกำจัดกากอุตสาหกรรม
ธุรกิจสถานีให้บริการน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจประกันชีวิต เป็นต้น บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด
(มหาชน) ได้รับประทานบัตรเหมืองแร่ หินปูน และหินดานจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
จำนวน ๒๙ แปลง โดยประทานบัตรที่บริษัทได้รับเป็นพื้นที่เพื่อทำการเหมืองแร่ ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญ
ในการผลิตปูนซีเมนต์ โดยเสียค่าภาคหลวงตอบแทนรัฐตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐

(๓) บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า
และไอน้ำ โดยได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑
ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ บริษัทมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้า
กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสัญญามีกำหนดอายุ ๒๕ ปี

(๔) บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจหลักคือ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ครบวงจร
จากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี บริษัทได้ก่อตั้งโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้าไว้ในกิจการของบริษัทและได้ขยายบริการ
ไฟฟ้าให้แก่โรงงานต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรม บริษัทได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย
ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น
ใบอนุญาตผลิตไฟฟ้าจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน
พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้รับสัมปทานประกอบกิจการน้ำประปา ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว
โดยการควบคุมดูแลของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งในรูปบริษัทจำกัด ตามมติ
คณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบให้ระดมทุนจากภาคเอกชนในโครงการโรงไฟฟ้าราชบุรี และจดทะเบียนเป็น
บริษัทมหาชนจำกัดในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๓ โดยมีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยถือหุ้นใหญ่
ในอัตราร้อยละ ๔๕ ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัท เป็นการลงทุนในบริษัทย่อยและกิจการร่วมค้า
ในรูปแบบของบริษัทโฮลดิ้ง โดยมีรายได้หลักมาจากเงินปันผลของบริษัทที่ลงทุน ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินงาน
ด้านผลิตไฟฟ้าและธุรกิจเกี่ยวเนื่องเป็นหลัก บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้งฯ ไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐ

แต่ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน

(๖) บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เดิมจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด ได้ทำสัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ กับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยบริษัทเป็นผู้ออกแบบ ก่อสร้าง และบริหารงานทางด่วน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ บริษัทได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด สัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ มีอายุสัญญา ๓๐ ปี นับแต่วันเริ่มก่อสร้าง

(๗) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจในการประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารและเป็นผู้ให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมและบริการเกี่ยวเนื่อง โดยได้รับสัมปทานจากกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบัน คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ให้ดำเนินกิจการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมเพื่อการสื่อสารตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๔ บริษัทได้จัดส่งและให้บริการดาวเทียมไทยคม จำนวนทั้งสิ้น ๕ ดวง นอกจากนั้นบริษัทได้ทำสัญญากับหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจให้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียมเป็นสัญญาใช้ทรานส์พอนเดอร์

(๘) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยการแปรรูปจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกระทรวงการคลังถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ ๕๑.๔๙ ของทุนจดทะเบียน บริษัทดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมรวมถึงการจัดหาและจัดจำหน่ายปิโตรเลียม การจัดหาและขนส่งก๊าซธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย บริษัทถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละห้าสิบ นอกจากนี้บริษัทมีสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติสำหรับโรงไฟฟ้าจะนะและโรงไฟฟ้าน้ำพอง กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งสัญญาจะมีผลบังคับจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามลำดับ

(๙) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด บริษัทได้ทำสัญญาร่วมการทำงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ๑ ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาคกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โดยบริษัทเป็นผู้ดำเนินการและบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบ มีอายุสัมปทาน ๒๕ ปี นับจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๖ จนถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

(๑๐) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยได้รับสัมปทานปิโตรเลียมเพื่อการสำรวจ พัฒนา และผลิตจากกระทรวงพลังงานตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๓ จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ โครงการ โดยบริษัทมีหน้าที่เสียค่าภาคหลวงให้แก่รัฐตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฯ และมีสิทธิขายปิโตรเลียมซึ่งได้แก่น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยขายให้แก่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นในบริษัทนี้ ในสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๔๒ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

(๑๑) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่รายแรกของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตามนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐบาล เพื่อสร้างต้นแบบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานไฟฟ้า ด้วยการบริหารงานแบบเอกชนเพื่อลดภาระการลงทุนของภาครัฐ และจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗ บริษัทดำเนินธุรกิจในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้ง ด้วยการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ โดยประกอบธุรกิจหลักในการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบครบวงจร ครอบคลุมธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และธุรกิจการให้บริการด้านพลังงาน บริษัทไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐ แต่ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด และบริษัท ผลิตไฟฟ้าขอนแก่น จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัทย่อยทั้งสองได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย

(๑๒) บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจหลักเป็นผู้ประกอบการรถไฟฟ้าระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ ซึ่งเป็นรถไฟฟ้ายกระดับจำนวน ๒ เส้นทางในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกระทรวงมหาดไทยได้ให้สัมปทานแก่บริษัทเป็นผู้จัดให้มีและประกอบการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ บริษัทได้ทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครกับกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี

(๑๓) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจลงทุนถือหุ้นในนิติบุคคลอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยการลงทุนในบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการโทรคมนาคม ธุรกิจสื่อโฆษณา และธุรกิจอื่น ๆ เช่น บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกัน

และแทนกันกับบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามสัญญาดำเนินการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑๔) บริษัท ผู้จัดการ จำกัด จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ บริษัทประกอบธุรกิจเป็นผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ และนิตยสารผู้จัดการ ทั้งนี้ ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของบริษัทเด็ดขาดเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

(๑๕) บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ประกอบกิจการประเภทให้บริการด้านโทรคมนาคม (โทรศัพท์เคลื่อนที่) ระบบเซลลูลาร์ บริษัทได้ทำสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามสัญญาเลขที่ ๓/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ (ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทยแปรสภาพเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖)

(๑๖) บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท เนชั่น พับลิชชิง กรุ๊ป จำกัด และได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๙ บริษัทประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ นำเข้าและผลิตการ์ตูนเพื่อการศึกษา

(๑๗) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เดิมเป็นรัฐวิสาหกิจ ชื่อว่า องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ต่อมาได้แปรสภาพและจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนและธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน รวมถึงการให้บริการแพร่ภาพและเสียงหรืออื่นใด มีธุรกิจหลักที่ดำเนินการเอง ได้แก่ กิจการสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ กิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง และสำนักข่าวไทย และร่วมดำเนินการกับผู้ประกอบการเอกชนอื่นๆ ภายใต้สัญญาาร่วมดำเนินการ

(๑๘) บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจให้บริการติดต่อสื่อสารครบวงจร เช่น โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โครงข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง โครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสง เป็นต้น รวมทั้งจัดหา ออกแบบ และวางระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบคอมพิวเตอร์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(๑๙) บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการไฟฟ้าโดยได้รับสัมปทาน ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ต่อมาได้มีการจัดตั้งกระทรวงพลังงาน จึงได้โอนมาอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน บริษัทเป็นผู้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าในเขตพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง นอกจากนี้ บริษัทได้เข้าเป็นคู่สัญญากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑-๑๕-๗๕๐๑ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ และสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑ - ๑๕-๗๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑

(๒๐) บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เดิมจัดตั้งในรูปบริษัทจำกัด เพื่อเข้าร่วม ประมูลสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนด้วยรถไฟฟ้าใต้ดิน โดยดำเนินการออกแบบ ผลิต จัดหา ติดตั้ง ทดสอบ รวมทั้งดำเนินการและบำรุงรักษาระบบรถไฟฟ้า และบริษัทได้รับความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ และวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ให้เป็นผู้ได้รับ สัมปทานดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว บริษัทได้ทำสัญญาสัมปทานโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล กับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓

(๒๑) บริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและโรมั่มหิน โดยบริษัท ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่บริษัทมีสิทธิครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์ทำเหมืองแร่หิน อุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จำนวน ๓ แปลง มีอายุ ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๕

(๒๒) บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ บริษัทได้รับประทานบัตรทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) จำนวน ๔๙ แปลง อายุประทานบัตรตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๒๕ ปี

(๒๓) บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ และให้บริการรับกำจัดขยะและของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนและดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) ที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๕ แปลง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๔ แปลง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๓ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี

(๒๔) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจถ่านหินและไฟฟ้า บริษัทได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่ถ่านหินและบอลเคลย์ ในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี และประทานบัตรหมดอายุแล้ว จำนวน ๓ แปลง

(๒๕) บริษัท ศิลาภินิหะ จำกัด ประกอบธุรกิจด้านการทำเหมืองหินอ่อน ปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจการ โดยหยุดกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ บริษัทได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอ่อนในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำนวน ๕ แปลง อายุประทานบัตร ๒๕ ปี ซึ่งได้หมดอายุแล้วตั้งแต่วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๒

(๒๖) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) จัดตั้งครั้งแรกตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ โดยมีผู้ถือหุ้น คือ การสื่อสารแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ปัจจุบันจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ประกอบกิจการโทรคมนาคมประเภทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ บริษัทได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๐

(๒๗) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์ นำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ปัจจุบันได้หยุดกิจการแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒

(๒๘) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในระบบ NMT 900 และ GSM ทั่วประเทศ ตามสัญญาที่ทำกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย คือสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการกิจการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๓ สัญญามีกำหนดเวลา ๒๐ ปี ต่อมาได้มีการขยายอายุสัญญาเป็น ๒๕ ปี

(๒๙) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจด้านโทรคมนาคม เป็นผู้ให้บริการวิทยุคมนาคมเฉพาะกิจ ระบบ Trunked Mobile ตามสัญญาที่ทำกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สัญญามีกำหนดเวลา ๑๕ ปี

(๓๐) บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ บริษัทได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) ในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี

(๓๑) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เดิมซื้อบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทประสพภาวะวิกฤตทางการเงินจนศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๙ บริษัทเคยได้รับประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนและหินดินดานในท้องที่จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๖ แปลง แต่ต่อมาศาลจังหวัดระยองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บริษัทโอนประทานบัตรดังกล่าวให้กับบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และได้มีการโอนประทานบัตร เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ บริษัทประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การกลั่นน้ำมัน และไฟฟ้า

(๓๒) บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) จัดตั้งครั้งแรก โดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย ร่วมทุนกับบริษัท ชินวัตร แชนเทลโลท์ จำกัด โดยสัญญาผู้ถือหุ้น เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ปัจจุบันไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ และต่อมาบริษัทได้รับอนุมัติจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้บริการรับ-ส่งสัญญาณบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตตามสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสัญญาดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลา ๒๒ ปี โดยจะสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

(๓๓) บริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ บริษัทประกอบกิจการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์และเคเบิลทีวี โดยการส่งหรือรับภาพด้วยคลื่นความถี่ โดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศหรือวิธีการใช้สายหรือสื่ออื่นนำไฟฟ้า บริษัทได้ทำสัญญากับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จำนวน ๒ ฉบับ คือ สัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก (ระบบผ่านดาวเทียมและระบบเคเบิล) ตามสัญญาลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๑ และสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ทางสายระบบบอกรับเป็นสมาชิกตามสัญญาลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๗ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยกฎหมายหรือไม่

ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยการกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เนื่องจากเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจนำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนและไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การปฏิบัติของคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ (๕) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ทราบเหตุแห่งการร้อง การคัดค้าน หรือการกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงหลักฐาน หรือไม่มาให้ถ้อยคำ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการชี้แจง แสดงหลักฐาน

หรือให้อัยคำ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวยังได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔๓ เช่นกัน การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้ ประกอบกับข้อเท็จจริงตามคำร้องรับฟังได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว และทางการไต่สวนได้ความว่าผู้ถูกร้องส่วนใหญ่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คงมีเฉพาะผู้ถูกร้องบางรายที่ไม่ได้ชี้แจงด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน เป็นกรณีที่ถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทุกคนแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงรับฟังไม่ได้

สำหรับประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัท อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ และประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ สามารถพิจารณาารวมกันไปได้ โดยเห็นสมควรพิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ในส่วนการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยความในวรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และ (๔) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ ซึ่งในมาตรา ๔๘ บัญญัติว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว ซึ่งสรุปการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ได้ดังนี้

๑. ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๒. ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๓. ต้องไม่กระทำการตาม ๑ และ ๒ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๔. ต้องไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

ประเด็นแรกที่ควรพิจารณาก่อนคือ การดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่ทำให้สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว ตามมาตรา ๔๘ กับการรับสัมปทาน การเข้าเป็นคู่สัญญา หรือการถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายอย่างไร

เห็นว่า ข้อห้ามมิให้กระทำการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนา ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กระทำการใด ๆ ที่สามารถใช้หรือถูกใช้สถานภาพ หรืออำนาจหน้าที่เข้าไปมีส่วนได้เสียในบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงมีความหมายรวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่แม้จะมีได้ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามโดยตรง แต่หากบริษัทนั้น เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) ที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม ในจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามได้ ย่อมเป็นการกระทำโดยทางอ้อมตามความหมายของมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ดังกล่าว

ประเด็นที่ควรพิจารณาต่อไปคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ในการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จากการดำรง

ตำแหน่งฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารและองค์กรอื่น ๆ ด้วยการใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปแทรกแซงฝ่ายบริหารในเรื่องของการได้มาซึ่งสัมปทานและเป็นคู่สัญญาในลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย ซึ่งอาจมีผลให้กิจการของบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๘ ได้รับประโยชน์อันมีผลให้สมาชิกรัฐสภาได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากการถือหุ้นดังกล่าว หรือเข้าไปมีส่วนในการใช้ข้อมูลที่ตนได้รับรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่แล้วไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ตำแหน่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลอื่นได้ อย่างไรก็ตามหลักการดังกล่าวนี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติรับรองไว้ อันได้แก่ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ การถือหุ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายรวมถึงการถือหุ้นก่อนที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากจะบัญญัติถึงการถือหุ้นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ยังบัญญัติถึงกรณีการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๒๖๙ ด้วย โดยมาตรา ๒๖๙ นอกจากจะบัญญัติห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีถือหุ้นในบริษัทแล้ว ยังบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่อไปด้วย ฉะนั้น หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คงไว้ซึ่งการถือหุ้น ก็จะต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่นมาตรา ๒๖๙

ยิ่งไปกว่านั้น การห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ถือหุ้นและไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวก็ได้ห้ามเป็นการเด็ดขาด หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประสงค์จะถือหุ้นต่อไป กฎหมายยังให้โอกาสแจ้งความประสงค์ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ทั้ง ๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เป็นผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหารที่มีอำนาจแสวงหาประโยชน์ได้มากกว่าการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฉะนั้น การห้ามการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจึงน่าจะเบากว่าและผ่อนคลายกว่ามาตรการในการห้ามการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ผลของการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕) นั้น บัญญัติให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อกระทำการอันเป็นการต้องห้ามแล้ว ย่อมมีความหมายว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะต้องมีความสมาชิกภาพก่อน จึงจะสิ้นสภาพได้ การกระทำอันเป็นการต้องห้ามที่จะมีผลให้สิ้นสุดสมาชิกภาพ จึงต้องเป็นการกระทำภายหลังจากมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายประสงค์จะห้ามรวมไปถึง การกระทำก่อนมีสถานะทางการเมือง กฎหมายจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น ตามมาตรา ๒๖๙ เป็นต้น

ยิ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๑๕ ก็มีได้บัญญัติห้ามการถือหุ้นในบริษัทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างไรก็ดี การถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงไม่เป็นการต้องห้ามไม่ให้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หากตีความว่าการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ย่อมจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตามมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๑๗

หากจะตีความการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหา ย่อมจะต้องขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล มิฉะนั้น ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งหรือการสรรหาให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี แต่มิได้ขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ผู้ได้รับการเลือกตั้งหรือสรรหา ก็จะมีสมาชิกภาพทันทีในวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ซึ่งจะเป็นการตีความกฎหมายเคร่งครัดตามลายลักษณ์อักษรเกินไปกว่าความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมาของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นี้แล้ว ปรากฏชัดว่าเป็นบทบัญญัติที่เคยมีมาก่อนในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ

บางฉบับได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นที่มีมาก่อนด้วย บางฉบับก็มีได้ห้ามการคงไว้ซึ่งหุ้นที่มีมาก่อน ดังตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งเดิมมิได้มีข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง (๒) แต่ต่อมาภายหลังเมื่อประสงค์จะขยายข้อห้ามไปถึงการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง (๒) หรือในกรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งมีได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น ในชั้นยกร่างและพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีข้อเสนอเบื้องต้นให้เพิ่มบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นของ บริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย หากประสงค์จะคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวต่อไปจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องโอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคลที่จัดการทรัพย์สินของผู้ถือหุ้นแทน แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยและมีมติให้ตัดร่างบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามออกไป ดังปรากฏตามรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๙ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เอกสารประกอบหมายเลข ๒ ท้ายบันทึกความเห็นของนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ พยานบุคคลของผู้ร้องที่ ๑ หน้า ๒๒๔ ถึงหน้า ๒๕๕ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมิได้มีบทบัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย ซึ่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ได้มีเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงข้อห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ผิดไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างไรก็ดี จึงมิได้บัญญัติข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นเข้าไปด้วย ส่วนมาตรา ๔๘ นั้น เมื่อใช้ข้อความลักษณะเดียวกับมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงต้องตีความให้มีความหมายไปในทางที่สอดคล้องต้องกัน

ฉะนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๖ ต่อ ๒) ว่า การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น มีลักษณะอย่างไร

เห็นว่า บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) บริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิดุกะระจายเสียง วิดุกะโทรทศน์ หรือโทรคมนาคม

(๒) บริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน การรับสัมปทานจากรัฐ ฯ หมายถึงการที่รัฐให้สิทธิกับเอกชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือจากสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะ สัมปทานจึงรวมถึงประทานบัตรที่รัฐออกให้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่ก็ตาม

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปคือ ผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบสายกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ โดยเห็นควรวินิจฉัยประเด็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงวันเลือกตั้งทั่วไปซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และยังรวมถึงวันเลือกตั้งใหม่ ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ด้วย ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ให้สมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ในกรณีการถือหุ้นของนายกำธร พริ้งสุลกะ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ (นางนิภา พริ้งสุลกะ) ที่ตามคำร้องอ้างว่า ถือหุ้นบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) อันเป็นการต้องห้ามหรือไม่ ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ฟังได้ว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ มิได้ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยมา แต่ถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ถือหุ้นบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มาก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม

สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖, ที่ ๑๘, ที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๙, ที่ ๓๑ ถึงที่ ๓๒, ที่ ๓๔ ถึงที่ ๓๙, ที่ ๔๑, ที่ ๔๓ และที่ ๔๕ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งหรือสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วก็ตาม ก็ไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ที่ ๓๐, ที่ ๓๓, ที่ ๔๐, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทที่ถูกกล่าวหา มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี ภายหลังจากที่เริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว โดย

ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ (นายสมเกียรติ ฉันทวานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ เอเซีย พลัส จำกัด (มหาชน) ที่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ เอกสารท้ายบันทึกถ้อยคำยืนยัน ข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ (นายเกื้อกูล ด้านชัยจิตร) คู่สมรส คือ นางนลินี ด้านชัยจิตร ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ และหนังสือแจ้งรายละเอียดวันที่ซื้อขายหลักทรัพย์ที่แนบท้ายบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ (นางมลิวลย์ ธัญญสกุลกิจ) ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น และวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น นอกจากนี้ ยังซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ทั้งในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ยังได้ซื้อหุ้นของบริษัท ทีทีเอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายเลข ๓ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๙ ตามลำดับ

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ (นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์) คู่สมรส คือ นางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องที่ ๔๐ หน้า ๑๐ และ ๑๓ ประกอบคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อประธานอนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารแนบท้ายคำชี้แจงเพิ่มเติมดังกล่าว แผ่นที่ ๑

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ (ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน้า ๔ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ทำยื่นต่อประธานคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกคำให้การของนายสุพจน์ เหล่าสุอาภา ผู้จัดการสำนักกฎหมายของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และบัญชีการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน้า ๒/๒

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ (หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทีทีแอลที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ อ้างว่า เป็นหุ้นที่มีอยู่เดิมก่อนดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น กลับปรากฏจากบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ที่ให้ไว้แก่ประธานกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ดังนั้น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ได้หุ้นดังกล่าวมาหลังจากเริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

การถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ที่ ๓๓, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ เป็นการถือหุ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องทั้งหกได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงมีหน้าที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องทั้งหกถือหุ้นภายหลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการค้าขายเชื้อเพลิง ซึ่งแม้จะมีใช้บริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) เช่น ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน ร้อยละ ๖๕.๔๒ หรือถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานในการผลิตและจำหน่ายน้ำประปา ไฟฟ้า จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน ตามลำดับ จำนวนร้อยละ ๔๙.๑๖ อันเป็นจำนวนที่มากพอที่จะครอบงำกิจการได้ เมื่อบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) การถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงเป็นการถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามโดยทางอ้อม

สำหรับบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ส่วนบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์ โดยได้รับสัมปทานจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ปัจจุบันแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน ชื่อบริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งนอกจากจะเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐแล้ว ยังเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมอีกด้วย จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่า จะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่า จะต้องใช้อำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง

ดังนั้น แม้การซื้อหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ที่ ๓๐, ที่ ๓๓, ที่ ๔๐, ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ หรือคู่สมรส จะเป็นการซื้อในตลาดหลักทรัพย์ และแม้จะเป็นการลงทุนระยะสั้นหรือเพื่อเก็งกำไรก็ตาม

ก็เป็นการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๗ ต่อ ๑) ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ที่ ๓๓ และที่ ๔๒ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๔๔ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของนายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙, นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐, นางมลิวัลย์ ัญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓, นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐, ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ และหม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

นายซัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรัญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัท อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำ อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า กรณีที่จะมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงได้นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ กำหนดบุคคลที่มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ดังนี้ (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกแล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และ (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ โดยในส่วนการเสนอเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการเกี่ยวกับการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง ดังนั้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวอาจปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยอาจจะเห็นเอง กล่าวคือ ได้ข้อเท็จจริงมาจากแหล่งข้อมูลใด ๆ ที่เห็นว่าเชื่อถือได้ และเป็นอำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงนั้นเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงหรือไม่ หรือได้รับแจ้งจากบุคคลใด ๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ร้องเรียนว่า มีเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดสิ้นสุดลง นอกจากนี้ คำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา คงเป็นเพียงการเริ่มต้นการเสนอเรื่องให้ประธานแห่งสภาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภายังคงดำรงอยู่ต่อไปจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ดังนั้น ประเด็นที่มาของข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำมาพิจารณาเสนอเรื่องให้ประธานแห่งสภานั้น ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่ใช่เงื่อนไขที่จะทำให้การยื่นคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนและสั่งให้มีการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานกรณีที่นายศุภชัย ใจสมุทร นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ และนายสมคิด หอมเนตร ยื่นคำร้อง ขึ้น ก็เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเป็นเรื่องการปฏิบัติภายในในการใช้อำนาจหน้าที่ของตนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานประกอบการส่งเรื่องโดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยอนุโลม ระเบียบนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติทั้งสามคดี ไม่เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการไต่สวน และจากทางไต่สวนเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดอันควรทำให้เชื่อได้ว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการไต่สวนในการรวบรวมพยานหลักฐานใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมอย่างแจ้งชัด หรือมีการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายอันเป็นการทำลายหลักประกันขั้นพื้นฐานดังกล่าว ก็ถือได้ว่าการยื่นคำร้องของผู้ร้องทั้งสามชอบด้วยกฎหมายแล้ว ข้อโต้แย้งที่ว่าคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงรับฟังไม่ได้

สำหรับประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัท อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ และประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และทางการได้สวนฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบคน ถือหุ้นในบริษัทรวม ๓๓ บริษัท คือ บริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ผู้จัดการ จำกัด บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) บริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท ศิลาภินิหอ่อน จำกัด บริษัท อินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซิเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทูร วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการถือหุ้นในบริษัททั้ง ๓๒ บริษัท เป็นการกระทำต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้ สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง และจากทางได้สวนของศาลรัฐธรรมนูญปรากฏเพิ่มอีก ๑ บริษัท คือ บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) รวมเป็น ๓๓ บริษัท

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ในส่วนการกระทำที่เป็น

การขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยความในวรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็น คู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และ (๔) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ และในมาตรา ๔๘ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนอง เดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว ซึ่งสรุปการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ดังนี้

๑. ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอน

๒. ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๓. ต้องไม่กระทำการตาม ๑ และ ๒ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๔. ต้องไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการ โดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกันกับการเป็น เจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา ซึ่งเมื่อพิจารณารูปแบบการปกครองของประเทศที่เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแบบรัฐสภาที่มีการแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็นสามฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แล้วจะพบว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนดการใช้อำนาจอธิปไตย ของแต่ละองค์กรดังกล่าวในลักษณะของการดูแลและคาน กล่าวคือ มีระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจ

ซึ่งกันและกัน โดยฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร เช่น การพิจารณาร่างกฎหมาย การตั้งกระทู้ถามหรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล เป็นต้น และเพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจในระหว่างกันจำเป็นต้องสร้างมาตรการให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดมาตรการที่จะให้ฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการห้ามมิให้ฝ่ายนิติบัญญัติกระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ดังได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้การจำกัดสิทธิดังกล่าวรวมไปถึงคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม อันเป็นมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ จึงกล่าวได้ว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์สาธารณะโดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้แทนของประชาชน อันก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการตัดสินใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเรื่องที่มีความสำคัญจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอำนาจของฝ่ายบริหารในเรื่องของสัมปทานและสัญญาที่มีลักษณะผูกขาดติดตอน

หลักการดังกล่าวนี้ดำรงอยู่ในสังคมไทยและได้มีการพัฒนาจากหลักการต้องห้ามกรณีเข้ารับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญาในลักษณะผูกขาดติดตอน ได้เพิ่มเรื่องการแทรกแซง การก้าวก่ายในการเข้ารับสัมปทาน การถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยให้รวมไปถึงคู่สมรสและบุตร รวมถึงบุคคลอื่นในลักษณะเป็นตัวแทน และให้การกระทำต้องห้ามดังกล่าวรวมไปถึงบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคมอีกด้วย

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติดังกล่าวที่มีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการบริหารหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารและองค์กร ด้วยการใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปแทรกแซงฝ่ายบริหารในเรื่องของการได้มาซึ่งสัมปทานและเป็นคู่สัญญาในลักษณะผูกขาดติดตอน

หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมายซึ่งอาจมีผลให้กิจการของบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ได้รับประโยชน์อันมีผลให้สมาชิกรัฐสภาได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากการถือหุ้นดังกล่าว หรือเข้าไปมีส่วนในการใช้ข้อมูลที่ดินได้รับรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่แล้วไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ตำแหน่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลอื่นได้ อย่างไรก็ตามหลักการดังกล่าวนี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติรับรองไว้ อันได้แก่ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๑ ที่บัญญัติว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำอันต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งอื่น อาทิเช่น กรณีฝ่ายบริหารตามมาตรา ๒๖๙ ที่ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี มิให้คงไว้ซึ่งหุ้นที่มีอยู่ก่อน โดยหากประสงค์จะได้รับประโยชน์ก็ให้ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแต่งตั้ง หรือกรณีตามมาตรา ๒๖๗ ที่ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี จะดำรงตำแหน่งใดใน ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย และหากมีการกระทำหรือฝ่าฝืนดังกล่าวรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ (๗) บัญญัติให้เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อกระทำการอันต้องห้ามดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องเป็นไปไม่ได้โดยแท้ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติที่ใช้กับฝ่ายบริหารดังกล่าวจะใช้บังคับกับกรณีมีการกระทำอันต้องห้าม ขณะบุคคลนั้นดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว

นอกจากนี้ การใช้บังคับมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง มีผลใช้บังคับต่อเมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกของรัฐสภาเกิดขึ้นแล้วมีเหตุผลสนับสนุนอีกประการ คือ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๑ วรรคสอง บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๒๖๗ ให้นำมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย หมายความว่า นายกรัฐมนตรีห้ามกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙ หากให้บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ ใช้บังคับกับการเข้ารับสัมปทาน หรือการถือหุ้นที่มีอยู่ก่อนดำรงตำแหน่งด้วย โดยต้องปลดเปลื้องการกระทำตามมาตรา ๒๖๕ ในวันที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งไม่อาจกระทำได้ในความเป็นจริงและจะมีผลให้ความเป็นนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงจนส่งผลต่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะสิ้นสุดลงด้วย อันเป็นการแปลความกฎหมายที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อ

การบริหารบ้านเมือง และเป็นการจำกัดสิทธิของฝ่ายนิติบัญญัติเกินความจำเป็น หากให้ฝ่ายนิติบัญญัติถูกจำกัดสิทธิหนักเกินกว่าฝ่ายบริหารซึ่งมีอำนาจให้คุณให้โทษได้มากกว่า มาตรการในการป้องกันการกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในการห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก็ไม่น่าจะเข้มงวดมากกว่าแต่อย่างใด อันทำให้ขัดกับหลักความเสมอภาคและเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างโดยไม่เป็นธรรมตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๙ บัญญัติรับรองไว้

ดังนั้น หากแปลความให้บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกของรัฐสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕) หมายความว่ารวมถึงกรณีการถือหุ้นในบริษัทอยู่ก่อนที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคลเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเกินความจำเป็น กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ รับรองไว้ว่าจะกระทำได้ โดยไม่อาจนำไปใช้บังคับกับบุคคลที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภายังไม่เกิดซึ่งมีความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลได้ กล่าวคือ แม้ว่าการกระทำการอันต้องห้ามมิใช่เรื่องคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๑๕ ก็ตาม แต่หากจะนำไปใช้บังคับให้รวมถึงการถือหุ้นอยู่ก่อนซึ่งสถานะของบุคคลดังกล่าวขณะนั้นยังไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลนั้นยังดำรงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติไว้ได้ ส่วนสถานะของบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง และมาตรา ๑๑๗ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา และบัญญัติเรื่องการกระทำความผิดต้องห้ามไว้ในเรื่องของคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จึงเห็นได้ว่า หากให้บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องปลดเปลื้องหุ้นที่ตนถือไว้ก่อนเป็น โดยไม่อาจทราบได้ว่าจะได้รับการรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เนื่องจากในวันที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วหากถือหุ้นไว้อยู่ก็เป็นการกระทำการ

อันต้องห้ามอันทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงโดยสมาชิกภาพยังไม่เกิดขึ้นซึ่งไม่มีความเป็นไปได้โดยแท้ และเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลเกินความจำเป็น หากให้หมายความว่ารวมถึงหุ้นที่ถืออยู่ก่อนและไม่ให้เป็น การจำกัดสิทธิของบุคคลเกินความจำเป็น รัฐธรรมนูญต้องบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับกรณีมาตรา ๒๖๙

อีกทั้งเมื่อพิจารณาถ้อยคำว่า “ต้องไม่รับสัมปทาน ... หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานนั้น” ซึ่งหมายความว่า ไม่ให้ถือไว้ซึ่งสัมปทานที่มีอยู่ก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยหลักการขัดกัน แห่งผลประโยชน์ได้นำการห้ามมิให้คงถือไว้มาใช้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๔๙๒ ฉบับปี ๒๕๑๗ ฉบับปี ๒๕๓๔ และฉบับแก้ไขปี ๒๕๓๘ ส่วนในรัฐธรรมนูญบางฉบับได้ตัดถ้อยคำดังกล่าวออก ดังเช่น รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๒๑ ฉบับปี ๒๕๓๔ ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ เห็นได้ว่า เมื่อไม่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้ง ย่อมหมายถึงไม่ประสงค์นำหลักการดังกล่าวมาใช้

ดังนั้น บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) จึงใช้บังคับขณะที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสมาชิกภาพเกิดขึ้นแล้ว มิให้กระทำการอันต้องห้าม ตามมาตรา ๒๖๕ มิฉะนั้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานั้นย่อมสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕)

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ทางไตสวน และเอกสารประกอบปรากฏว่า วันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสมาชิกภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ในกรณีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วน และรวมถึง การเลือกตั้งใหม่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตคือวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ด้วย ส่วนกรณี ของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา คือ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และกรณีของสมาชิกวุฒิสภา ที่มาจากการเลือกตั้ง คือ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑

ผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบสืบคน ซึ่งเป็นผู้ถูกร้องที่ถือหุ้นหลังจากขณะที่มีสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วมีจำนวน ๖ ราย คือ ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นใน บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นใน บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อมามีว่า ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสทั้ง ๖ ราย ถือหุ้นอันมีลักษณะเป็นการ อันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ ซึ่งมี ข้อต้องพิจารณาเสียก่อนว่า การได้รับประทานบัตรอยู่ในความหมายของคำว่า “สัมปทาน” ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า คำว่า สัมปทาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายว่า “การที่รัฐอนุญาตให้ เอกชนจัดทำบริการสาธารณะหรือจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไข ที่รัฐกำหนด” ลักษณะของสัมปทานคือ ได้แก่ สิทธิใด ๆ ที่รัฐมอบให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหาประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ หรือเข้าทำกิจการอันเป็นสาธารณูปโภคที่เป็นหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐให้ ความคุ้มครองการหาประโยชน์หรือการทำกิจการดังกล่าวให้เอกชนเป็นพิเศษ จากบทนิยามดังกล่าว มีเหตุผลมาจากข้อจำกัดในการดำเนินการให้บริการสาธารณะหรือจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ของรัฐ จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้เอกชนดำเนินการแทนโดยรัฐเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการนั้น โดยเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบด้านการลงทุนการจัดการในทรัพย์สินที่รัฐให้สัมปทาน ส่วนประทานบัตรนั้น คือ หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองแร่ภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะ และการดำเนินการของสัมปทานและสิทธิของผู้รับสัมปทานแล้ว เห็นได้ว่าผู้ถือประทานบัตรเป็นผู้มีสิทธิ ดำเนินการในพื้นที่ที่ประทานบัตรกำหนดแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น การรับประทานบัตรจึงอยู่ในความหมาย ของการรับสัมปทานตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อต้องพิจารณาประการต่อมามีว่า บริษัทซึ่งไม่ได้รับสัมปทานหรือประทานบัตรจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แต่ดำเนินกิจการโดยการถือหุ้นของอีกบริษัทหนึ่ง ซึ่งได้รับสัมปทาน หรือประทานบัตรดังกล่าวจะถือว่าเป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) โดยทางอ้อม หรือไม่ เห็นว่า การที่บริษัทซึ่งมีได้รับสัมปทานหรือประทานบัตรแต่ถือหุ้นในบริษัทซึ่งได้รับ สัมปทานหรือประทานบัตรเข้าลักษณะเป็นกรณีบริษัทแม่และบริษัทลูก กล่าวคือ เป็นบริษัทที่มีอำนาจ ควบคุมกิจการของบริษัทอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมในลักษณะที่มีหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบ มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้มีอำนาจในการ จัดการหรือกรรมการ มีอำนาจควบคุมกิจการในลักษณะอื่น ๆ เป็นต้น และบริษัทลูก หมายความว่า บริษัทที่มีบริษัทอื่นเป็นบริษัทแม่ หรือบริษัทลูกของบริษัทดังกล่าว ต่อไปทุกทอด และตามบันทึกถ้อยคำ ยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายกิตติพงศ์ อรุณพิพัฒน์พงศ์ ประธานกรรมการบริษัท เบเคอร์

แอนด์ แม็คเค็นซี จำกัด พยานซึ่งศาลมีหนังสือเรียกได้กล่าวถึงความหมายของบริษัทโฮลดิ้งไว้ว่า หมายถึงบริษัทที่ไม่ประกอบธุรกิจหลักของตนเอง แต่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการลงทุน หรือควบคุมกิจการ ในบริษัทอื่น ส่วนบริษัทลูกหรือบริษัทย่อยหมายความว่าบริษัทที่บริษัทดังกล่าวถือหุ้นอยู่เกินร้อยละห้าสิบ ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น หรือมีอำนาจในการควบคุมบริษัทนั้น และบริษัทอื่น ๆ ที่ถูกถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของบริษัทนั้น หรือมีอำนาจในการควบคุมบริษัทนั้น ต่อลงไปเป็นทอด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เมื่อพิจารณานियามดังกล่าวแล้วเห็นได้ว่า การที่บริษัทแม่ หรือบริษัทโฮลดิ้งประกอบกิจการโดยลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกและได้รับผลประโยชน์หรือผลกำไร จากการดำเนินกิจการของบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกนั้น หากบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกนั้นเป็นบริษัทที่ได้รับ สัมปทานหรือประทานบัตรยอมถือว่าบริษัทโฮลดิ้งหรือบริษัทแม่นั้นเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานโดยทางอ้อม ในทำนองเดียวกันกับกรณีของบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ บริษัทแม่หรือบริษัทโฮลดิ้งประกอบกิจการโดยลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกและได้รับผลประโยชน์ หรือผลกำไรจากการดำเนินกิจการของบริษัทย่อยหรือบริษัทลูกนั้น ย่อมถือว่าบริษัทแม่เป็นบริษัทที่เข้า เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ โดยทางอ้อมตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อต้องพิจารณาประการต่อมาคือว่า กิจการใดบ้างที่จัดอยู่ในกิจการโทรคมนาคม ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เห็นว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ให้ความหมายของคำว่า “กิจการโทรคมนาคม” ซึ่งเป็นคำเฉพาะไว้โดยตรง จึงต้องพิจารณาจาก บทนิยามตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ที่บัญญัติไว้ว่า “กิจการโทรคมนาคม” หมายความว่า กิจการโทรคมนาคมตามกฎหมาย ว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม “การประกอบกิจการโทรคมนาคม” หมายความว่า การประกอบกิจการในลักษณะที่เป็นผู้ให้บริการ ด้านกิจการโทรคมนาคมแก่บุคคลอื่นทั่วไป ซึ่งประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ข้อ ๑ ลักษณะและ ประเภทของกิจการโทรคมนาคม กำหนดโดยยึดหลักโครงข่ายโทรคมนาคมหรือสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโทรคมนาคมและบริการโทรคมนาคม และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ บัญญัติไว้ว่า

“กิจการโทรคมนาคม” หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมายสัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบ รวมกัน หรือกิจการโทรคมนาคมตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็น กิจการโทรคมนาคม

ทางได้ส่วนปรากฏว่า การดำเนินกิจการของบริษัททั้ง ๓ บริษัท มีลักษณะการประกอบกิจการ แต่ละบริษัท ดังนี้

๑. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยการแปรรูปจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกระทรวงการคลังถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ ๕๑.๔๙ ของทุนจดทะเบียน บริษัท ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมรวมถึงการจัดหาและจัดจำหน่ายปิโตรเลียม การจัดหาและขนส่ง ก๊าซธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย บริษัทถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานปิโตรเลียมจากรัฐ ในสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๔๒ ซึ่งเกินกว่าร้อยละ ๕๐

๒. บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิต ปิโตรเลียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยได้รับสัมปทานปิโตรเลียมเพื่อการสำรวจ พัฒนา และผลิตจากกระทรวงพลังงานตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๓ จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ โครงการ โดยบริษัทมีหน้าที่เสียค่าภาคหลวงให้แก่รัฐตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฯ และมีสิทธิ ขยายปิโตรเลียมซึ่งได้แก่น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยขายให้แก่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นในบริษัทนี้ในสัดส่วน ร้อยละ ๖๕.๔๒ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

๓. บริษัท ทีทีแอลเน็ต จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท ไทยเทเลโฟนเน็ตเทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด ประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยทำสัญญาร่วมงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ๑ ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาคกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โดยบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ และบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบ มีอายุสัมปทาน ๒๕ ปี นับจากวันเริ่มดำเนินการส่งมอบอุปกรณ์ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๖ จนถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้ว เห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

ข้อโต้แย้งที่ว่า การถือหุ้นในบริษัทอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จำต้องพิจารณาสัดส่วนหรือจำนวนของหุ้นที่ถือด้วย เห็นว่า จากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ปรากฏข้อความที่ขัดแย้งเกี่ยวกับสัดส่วนหรือจำนวนหุ้นที่ถือ คงมีเพียงข้อความในตอนท้ายของมาตรา ๔๘ ที่ว่า “หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” ซึ่งหมายความว่าหากมีการดำเนินการโดยวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแล้ว ต้องสามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ จะมีความแตกต่างจากมาตรา ๒๖๙ ที่ใช้บังคับกับฝ่ายบริหารในกรณีถือหุ้นบริษัททั่วไปที่ไม่อยู่ในขอบเขตของมาตรา ๒๖๕ โดยบัญญัติไว้ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนหุ้นและการโอนหุ้นให้นิติบุคคลจัดการทรัพย์สินแทน ดังนั้น จำนวนหรือสัดส่วนของหุ้นที่ผู้ถูกร้องถืออยู่นั้นไม่มีผลต่อการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ แม้ว่าจะถือจำนวนเพียงเล็กน้อยก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำต้องห้ามตามบทบัญญัตินี้

ข้อโต้แย้งที่ว่า การกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ไม่อาจใช้บังคับกับกรณีคู่สมรสได้ เห็นว่า มาตรา ๒๖๕ วรรคสามบัญญัติให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ดังนั้น การถือหุ้นในลักษณะการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะรวมถึงการถือหุ้นของคู่สมรสซึ่งในขณะที่ผู้ถูกร้องมีสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว คู่สมรสของผู้ถูกร้องต้องไม่กระทำการอันต้องห้ามเช่นเดียวกันกับผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ข้อโต้แย้งที่ว่า เมื่อมีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับแล้ว มีผลเป็นการยกเลิกสัมปทานหรือประทานบัตรที่มีอยู่ก่อนนั้น เห็นว่า ตามบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๕๔ ที่บัญญัติให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ประกอบกิจการพลังงานได้ต่อไปและให้มายื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน

๖๐ วันนับแต่วันที่ระเบียบของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๐ มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยการประกอบกิจการพลังงานของผู้ประกอบกิจการพลังงานจะต้องปฏิบัติตามการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงาน จนกว่าจะได้รับใบอนุญาต นั้น ถือว่าไม่ได้เป็นการยกเลิกสัมปทานหรือประทานบัตรซึ่งออกโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวโดยปริยาย แต่ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับการอนุญาตตามกฎหมายฉบับนี้ จนกว่าจะได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ดังนั้น จึงมิใช่การยกเลิกการรับสัมปทานหรือประทานบัตรซึ่งได้มาจากอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวแต่อย่างใด

เมื่อผู้ถูกร้องทั้ง ๖ รายคือ นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ โดยนางนลินี ด้านชัยวิจิตร คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) นางมลวิมลย์ ธีญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีเอ็นดีที จำกัด (มหาชน) นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยนางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และหม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีเอ็นดีที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ ในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงถือว่าเป็นการกระทำความผิดอันต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้อง ทั้ง ๖ ราย สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ที่ ๓๓ และที่ ๔๒ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๔๔ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของนายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙, นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐, นางมลวิมลย์ ธีญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓, นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐

ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ และหม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

นายชัช ชลวร
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องถือหุ้น เป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละราย เป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คดีนี้ ผู้ถูกร้องบางคน ได้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้เพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๔๕๔/๒๕๕๒ โดยอ้างว่า คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผลมาจากกระบวนการสอบสวนไม่ชอบ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด จึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้หรือไม่

เห็นว่า การวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้ เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบของศาลปกครองดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒๓ วรรคสอง และแม้ว่าขณะนี้

คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดก็ตาม แต่เมื่อคดีนี้ ขึ้นมาสู่การพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ ในประเด็นเรื่องการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นประเด็นที่เป็นสาระสำคัญกว่าแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการ สอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันเป็นประเด็นเบื้องต้นซึ่งนำมาสู่ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ในคดีนี้ได้ด้วย

มูลความแห่งคดีนี้เกิดจากคำร้องของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาซึ่งส่งมายัง ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานับไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของ สมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้น สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖... (๖) ... หรือมาตรา ๑๑๙... (๕) ... และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของ สมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่” และวรรคสามบัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา คนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว มิได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องสืบสวน สอบสวนก่อนมีความเห็น ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหา ข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเท่านั้น

ฉะนั้น หากเป็นกรณีที่ไม่มีประเด็นที่ยุ้งยากซับซ้อน คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจ วินิจฉัยชี้ขาดโดยไม่ต้องสืบสวนสอบสวนก็ได้ อย่างไรก็ตาม คดีนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัย โดยให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจง และยังได้สอบสวน พยานผู้เกี่ยวข้องอีกเป็นจำนวนมาก การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องถือหุ้น เป็นบริษัทที่ต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ และ

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการ กระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า สามารถพิจารณารวมกันได้ และเห็นควรพิจารณาเป็นลำดับตามประเด็นข้อกฎหมายที่ เกี่ยวข้องต่อไปนี้

ประเด็นแรกที่ควรพิจารณาก่อนคือ การดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่ทำให้สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการ ดังกล่าว ตามมาตรา ๔๘ กับการรับสัมปทาน การเข้าเป็นคู่สัญญา หรือการถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายอย่างไร

เห็นว่า ข้อห้ามมิให้กระทำการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนา ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กระทำการใด ๆ ที่สามารถใช้อำนาจเข้าไป บริหารงานในบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว จึงมี ความหมายรวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่แม้จะมีได้ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามโดยตรง แต่หาก บริษัทนั้น เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) ที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม ในจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้ามได้ ย่อมเป็นการกระทำโดยทางอ้อมตามความหมายของมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ดังกล่าว

ประเด็นที่ควรวินิจฉัยต่อไปคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ในการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เป็นบทบัญญัติ ในส่วนที่ ๒ ของหมวดที่ ๑๒ เรื่อง การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ ไม่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีส่วนได้เสียในกิจการอันจะมี ผลประโยชน์ขัดกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งยังได้ห้ามไปถึง

คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการแทนด้วย

รัฐธรรมนูญห้ามการถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุไว้ว่า จะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่า จะต้องมิอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว ก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือ การถือหุ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายรวมถึงการถือหุ้นก่อนที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากจะบัญญัติถึงการถือหุ้นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ยังบัญญัติถึงกรณีการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๒๖๙ ด้วย โดยมาตรา ๒๖๙ นอกจากจะบัญญัติห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีถือหุ้นในบริษัทแล้ว ยังบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่อไปด้วย ฉะนั้น หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คงไว้ซึ่งการถือหุ้น ก็จะต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่นมาตรา ๒๖๙

ยิ่งไปกว่านั้น การห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ถือหุ้นและไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวก็มิได้ห้ามเป็นการเด็ดขาด หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประสงค์จะถือหุ้นต่อไป กฎหมายยังให้ออกสัจความประสงค์ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้ง ๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เป็นผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหารที่มีอำนาจแสวงหาประโยชน์ได้มากกว่าการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฉะนั้น มาตรการในการห้ามการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จึงน่าจะเบากว่าและผ่อนคลายกว่ามาตรการในการห้ามการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ผลของการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕) นั้น

บัญญัติให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อกระทำการอันเป็นการต้องห้ามแล้ว ย่อมมีความหมายว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสมาชิกภาพก่อน จึงจะสิ้นสภาพได้ การกระทำการอันเป็นการต้องห้ามที่จะมีผลให้สิ้นสมาชิกภาพ จึงต้องเป็นการกระทำภายหลังจากมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายประสงค์จะห้ามรวมไปถึงการกระทำก่อนมีสถานะทางการเมือง กฎหมายจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น ตามมาตรา ๒๖๙ เป็นต้น

ยิ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และ ๑๑๕ ก็ได้บัญญัติห้ามการถือหุ้นในบริษัทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ และ ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างไรก็ดี การถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงไม่เป็นการต้องห้ามไม่ให้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หากจะตีความว่าการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ย่อมจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตามมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๑๗

หากจะตีความการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหา ย่อมจะต้องขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล มิฉะนั้น ผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งหรือการสรรหาให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แต่มิได้ขายหุ้นก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ผู้ได้รับการเลือกตั้งหรือสรรหา ก็จะมีสมาชิกภาพทันทีในวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล ซึ่งจะเป็นการตีความกฎหมายเคร่งครัดตามลายลักษณ์อักษรจนทำให้เกิดผลประหลาด และเกินเลยไปกว่าความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมาของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นี้แล้ว ปรากฏชัดว่าเป็นบทบัญญัติที่เคยมีมาก่อนในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ บางฉบับได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นที่มีมาก่อนด้วย บางฉบับก็ได้ห้ามการคงไว้ซึ่งหุ้นที่มีมาก่อน ดังตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งเดิมมิได้มีข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง (๒)^๑ แต่ต่อมาภายหลัง เมื่อประสงค์จะให้ขยายข้อห้ามไปถึงการคงไว้ซึ่งการรับสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐด้วย ก็จะต้องกระทำโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีข้อความห้ามการคงถือไว้

ซึ่งสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง (๒)^๒ หรือในกรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)^๓ ซึ่งมีได้ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น ในชั้นยกร่างและพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีข้อเสนอเบื้องต้นให้เพิ่มบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นของบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย หากประสงค์จะคงไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวต่อไปจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องโอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคลที่จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นถือแทน แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญ ไม่เห็นด้วยและมีมติให้ตัดร่างบทบัญญัติที่ห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามออกไป ดังปรากฏตามรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๙ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เอกสารประกอบหมายเลข ๒ ท้ายบันทึกความเห็นของนายบรรศักดิ์ อวรรณโณ พยานบุคคลของผู้ร้องที่ ๑ หน้า ๒๒๔ ถึงหน้า ๒๕๕ ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมิได้มีบทบัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะต้องห้ามด้วย ซึ่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็มีได้มีเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงข้อห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ผิดไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างไรก็ดี จึงมิได้บัญญัติข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นเข้าไปด้วย ส่วนมาตรา ๔๘ นั้นเมื่อใช้ข้อความในลักษณะเดียวกับมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงต้องตีความให้มีความหมายไปในทางที่สอดคล้องต้องกัน

^๑“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม”

^๒“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานนั้น หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม”

^๓“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือเข้ารัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว”

ฉะนั้น การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นที่ควรจะต้องพิจารณาต่อไปคือ บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น มีลักษณะอย่างไร

เห็นว่า บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

- (๑) บริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม
- (๒) บริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

การรับสัมปทานจากรัฐฯ หมายถึงการที่รัฐให้สิทธิกับเอกชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือจากสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะ สัมปทานจึงรวมถึงประทานบัตรที่รัฐออกให้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่ก็ตาม

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปคือ ผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ โดยเห็นควรวินิจฉัยประเด็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงวันเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และยังรวมถึงวันเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ด้วย ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ให้สมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ

การเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงว่าจะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเมื่อใด

ในกรณีการถือหุ้นของนายกำธร พริ้งศุลกะ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ (นางนิภา พริ้งศุลกะ) ที่ตามคำร้องอ้างว่า ถือหุ้นบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) อันเป็นการต้องห้ามหรือไม่ ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ฟังได้ว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ มิได้ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยมา แต่ถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ถือครองหุ้นบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มาก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว จึงไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘

สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๑-๑๖, ๑๘, ๒๐-๒๙, ๓๑-๓๒, ๓๔-๓๙, ๔๑, ๔๓ และ ๔๕ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งหรือสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วก็ตาม ก็ไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ๓๐, ๓๓, ๔๐, ๔๒ และ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทที่ถูกกล่าวหาว่า มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ ภายหลังจากที่เริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว โดย

ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ (นายสมเกียรติ ฉันทวานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์เอเซีย พลัส จำกัด (มหาชน) ที่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ เอกสารท้ายบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ (นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร) คู่สมรส คือ นางนลินี ด้านชัยวิจิตร ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน

๑,๐๐๐ หุ่น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และหนังสือแจ้งรายละเอียดวันที่ซื้อขายหลักทรัพย์ ที่แนบท้ายบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ (นางมลวิมลย์ ธัญญสกุลกิจ) ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น และวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น นอกจากนี้ ยังซื้อหุ้นของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ทั้งในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ยังได้ซื้อหุ้นของบริษัท ทีทีเอ็น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายเลข ๓ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๙ ตามลำดับ

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ (นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์) คู่สมรสคือ นางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องที่ ๔๐ หน้า ๑๐ และ ๑๓ ประกอบคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อประธานอนุกรรมการไต่สวน และรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารแนบท้ายคำชี้แจงเพิ่มเติมดังกล่าว แผ่นที่ ๑

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ (ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวนทั้งหมด ๓๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน้า ๔ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ยื่นต่อประธานกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับบันทึกคำให้การของ นายสุพจน์ เหล่าสุอาภา ผู้จัดการสำนักงานกฎหมายของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และบัญชีการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน้า ๒/๒

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ (หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทีทีเอ็น จำกัด

(มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ อ้างว่า เป็นหุ้นที่มีอยู่เดิมก่อนดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น กลับปรากฏจากบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ที่ให้ไว้แก่ประธานกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ดังนั้น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ได้หุ้นดังกล่าวมาหลังจากเริ่มมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

การถือครองหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ๓๓, ๔๒ และ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และ ๔๐ เป็นการถือครองหุ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องทั้งหกได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงมีปัญหที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้องทั้งหกถือครองหุ้นภายหลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการค้าขายเชื้อเพลิง ซึ่งแม้จะมีใช้บริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) เช่น ถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน จำนวนร้อยละ ๖๕.๔๒ หรือถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานในการผลิตและจำหน่ายน้ำประปา ไฟฟ้า จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน ตามลำดับ จำนวนร้อยละ ๔๙.๑๖ อันเป็นจำนวนที่มากพอที่จะครอบงำกิจการได้ เมื่อบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) การถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงเป็นการถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามโดยทางอ้อม

สำหรับบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ส่วนบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์ โดยได้รับสัมปทานจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน ชื่อบริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) จึงเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งนอกจากจะเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐแล้ว ยังเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมอีกด้วย จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

ดังนั้น แม้การซื้อหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ๓๐, ๓๓, ๔๐, ๔๒ และ ๔๔ หรือคู่สมรส จะเป็นการซื้อในตลาดหลักทรัพย์ และแม้จะเป็นการลงทุนระยะสั้นหรือเพื่อเก็งกำไรก็ตาม ก็เป็นการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ๓๓ และ ๔๒ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และ ๔๐ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๔๔ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องที่ ๑๙, ๓๐, ๓๓, ๔๐, ๔๒ และ ๔๔ สิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖)

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพ
สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมาย
หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัท
อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔)
และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำ
อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔๘ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของ
กิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการ
ดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

มาตรา ๙๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า
สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘)

(๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๒

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๘) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๙) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๑ หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๙ วรรคสอง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งแล้วแต่กรณี

(๑๐) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๑) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๑๑๖ สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มิได้

บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปี จะเป็นรัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้

มาตรา ๑๑๗ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่ง ติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่

มาตรา ๑๑๘ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๕

(๕) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖

(๖) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๑ หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๔๐ วรรคสาม ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี

(๗) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๒๓๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๕) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง

ฯลฯ

มาตรา ๒๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน

ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะที่ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๒๖๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่ง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้ำกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ

(๓) การให้ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๖๗ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคหนึ่ง มิได้

บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕๙ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ความเห็น

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสามนี้ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ (๕) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖” มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖” มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญา กับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และ (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘” และ มาตรา ๒๖๕ วรรคสองและวรรคสาม บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา รับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรา ๔๘” มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิฤกกระจายเสียง

วิทุยโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” และมาตรา ๙๑ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณะใดคนหนึ่ง มีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้น ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง” ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบทอดคน กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) และมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบทอดสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วมีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ (๕) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้องผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ทราบเหตุแห่งการร้อง การคัดค้าน หรือการกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและ

แสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงหลักฐาน หรือไม่มาให้ถ้อยคำ ตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่า ผู้นั้นสละสิทธิในการชี้แจงแสดงหลักฐาน หรือให้ถ้อยคำ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยในระเบียบดังกล่าวได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสืบสวนสอบสวนและการพิจารณาโดยให้โอกาสผู้ร้อง ผู้คัดค้าน ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ได้รับทราบ เหตุแห่งการร้อง การคัดค้าน หรือการกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงหลักฐาน รวมทั้ง ให้โอกาสบุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือหลักฐาน หรือไม่มาให้ถ้อยคำตามที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันควรให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการชี้แจง แสดงหลักฐาน หรือให้ถ้อยคำ นอกจากนี้ ระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีการยกเว้นในการใช้ระเบียบได้ เมื่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งเห็นเป็นการสมควร คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจยกเว้นระเบียบข้อหนึ่งข้อใด หรือ ย่นหรือขยายระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้ อีกทั้งข้อเท็จจริงตามคำร้องรับฟังได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว และได้ความจากทางใต้สวนว่าผู้ถูกร้อง ส่วนใหญ่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คงมีเฉพาะผู้ถูกร้องบางรายที่ ไม่ได้ชี้แจงด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน กรณีถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทุกคนแล้ว ดังนั้น การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐

สำหรับประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตรของผู้ถูกร้องถือหุ้นเป็นบริษัท อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่ และประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส

และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น เห็นสมควรรวมนิじじไปยังด้วยกัน โดยเห็นสมควรพิจารณาเป็นลำดับดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” ข้อความที่ว่า “หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว...” แปลว่าห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานในลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม ลำพังเป็นการถือหุ้นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐคงไม่ผิดตามมาตรา นี้ หากสัมปทานดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน มาตรานี้อยู่ในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นบทห้ามสมาชิกรัฐสภากระทำการอันเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ของรัฐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ผลประโยชน์ขัดกันจะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ มาตรานี้ต้องการป้องกันไม่ให้นักการเมืองคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์สาธารณะ

ส่วนหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ ซึ่งมาตรา ๔๘ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว เนื่องจากหลักการตามมาตรา ๔๘ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน

ให้ปราศจากการครอบงำหรือการแทรกแซงจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีอิทธิพลจากอำนาจรัฐ จึงห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว และหลักการป้องกันว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าว ได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

การห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม นั้น เป็นหลักการเดียวกันกับการห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการ เนื่องจากรัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน เพื่อไม่ให้มีการแทรกแซงหรือการครอบงำสื่อมวลชนจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของสื่อมวลชนเอง ก็จะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถที่จะเข้าไปครอบงำหรือแทรกแซงสื่อมวลชนได้โดยง่าย และจะไม่มีกระบวนการใช้อำนาจตนเองหรือพรรคพวกของตนเอง ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการครอบงำสื่อมวลชนเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในทางส่วนตัวอันอาจทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันทางการเมือง และเพื่อให้สื่อมวลชนที่ควรจะเป็นอิสระและสามารถทำหน้าที่สื่อมวลชนได้อย่างเป็นกลางโดยแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม สำหรับกรณีการถือหุ้นก็เช่นเดียวกันและรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ห้ามไม่ให้คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ร่วมดำเนินการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

จากบทบัญญัติการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น สรุปได้ดังนี้

๑. ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๒. ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

๓. ต้องไม่กระทำการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๔. ต้องไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

สำหรับข้อความที่ว่า การดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่ทำให้สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าวตามมาตรา ๔๘ กับการรับสัมปทาน การเข้าเป็นคู่สัญญา หรือการถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายอย่างไร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้อห้ามมิให้กระทำการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนาห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กระทำการใด ๆ ที่สามารถใช้ หรือถูกใช้สถานภาพหรืออำนาจหน้าที่เข้าไปมีส่วนได้เสียในบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงมีความหมายรวมถึงการถือหุ้นในบริษัทที่แม้จะมีได้ประกอบกิจการ อันเป็นการต้องห้ามโดยตรง แต่หากบริษัทนั้น เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) เป็นจำนวนมากพอที่จะทำให้มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทที่ประกอบกิจการอันเป็นการต้องห้าม ย่อมเป็นการกระทำโดยทางอ้อมตามความหมายของมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ดังกล่าว

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ในการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดมาตรการเพื่อไม่ให้ มีผลประโยชน์ทับซ้อนทางการเมือง โดยมาตรา ๒๖๕ บัญญัติห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ

สมาชิกวุฒิสภา ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ห้ามมิให้รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ห้ามมิให้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ รวมทั้งห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว เจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงหาประโยชน์มิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งคู่สมรส บุตร และบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้คู่สมรสและบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมาย จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการอันมีผลประโยชน์ขัดกันกล่าวคือ การกระทำที่จะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมที่จะเป็นการยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ไม่ต้องการให้มีการใช้อำนาจในตำแหน่ง จึงบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๖๕ เพราะเมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เป็นตำแหน่งที่มีอิทธิพลซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารและองค์กรอื่น ๆ ด้วย การใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปแทรกแซงฝ่ายบริหารในเรื่องของการได้มาซึ่งสัมปทานและเป็นคู่สัญญาในลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย ซึ่งอาจมีผลให้กิจการของบริษัทที่อยู่ในขอบข่ายตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่งหรือมาตรา ๔๘ ได้รับประโยชน์อันมีผลให้สมาชิกวุฒิสภาได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากการถือหุ้นดังกล่าว หรือเข้าไปมีส่วนในการใช้ข้อมูลที่ดินได้รับรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่แล้วไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวหรือใช้ตำแหน่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล

อื่นได้ แต่หลักการดังกล่าวนี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติรับรองไว้ อันได้แก่สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงต้องไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

การถือหุ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น มีความหมายรวมถึงการถือหุ้นก่อนที่จะดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากจะบัญญัติถึงการถือหุ้นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ยังบัญญัติถึงกรณีการถือหุ้นของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๒๖๙ ด้วย โดยมาตรา ๒๖๙ นอกจากจะบัญญัติห้ามนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีถือหุ้นในบริษัทแล้ว ยังบัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่อไปด้วย ฉะนั้น หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คงไว้ซึ่งการถือหุ้นก็จะต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่น มาตรา ๒๖๙

สำหรับการห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ถือหุ้นและไม่ให้คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวก็ได้ห้ามเป็นการเด็ดขาด หากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประสงค์จะถือหุ้นต่อไป กฎหมายยังให้โอกาสแจ้งความประสงค์ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

นอกจากนี้ เกี่ยวกับผลของการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕) นั้น บัญญัติให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อกระทำการอันเป็นการต้องห้ามแล้ว ย่อมมีความหมายว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะต้องมิใช่สมาชิกภาพก่อน จึงจะสิ้นสภาพได้ การกระทำอันเป็นการต้องห้ามที่จะมีผลให้สิ้นสุดสมาชิกภาพ จึงต้องเป็นการกระทำภายหลังจากมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายประสงค์จะห้ามรวมไปถึงการกระทำก่อนมีสถานะทางการเมือง กฎหมายจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น ตามมาตรา ๒๖๙ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาประกอบกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๑๕ ก็มีได้บัญญัติห้ามการถือหุ้นในบริษัทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างไรก็ดี การถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จึงไม่เป็นการต้องห้ามไม่ให้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หากตีความว่าการถือหุ้นให้รวมถึงการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นด้วย ย่อมจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตามมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๑๗

ด้วยเหตุผลดังวินิจฉัยมา การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น มีลักษณะอย่างไร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ นั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) บริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิชุกกระจายเสียง วิชุกโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม

(๒) บริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึง การที่รัฐให้สิทธิกับเอกชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชาติหรือจากสิทธิประโยชน์อันเป็นสาธารณะ สัมปทานจึงรวมถึงประทานบัตรที่รัฐออกให้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่ก็ตาม

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปคือ ผู้ถูกร้องทั้งสี่สืบสายกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ แต่เห็นควรวินิจฉัยประเด็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงวันเลือกตั้งทั่วไปซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และยักรวมถึงวันเลือกตั้งใหม่ ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ด้วยซึ่งในคดีนี้ได้แก่ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาให้สมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ซึ่งในคดีนี้ได้แก่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ในกรณีการถือหุ้นของนายกำธร พริ้งสุลกะ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ (นางนิภา พริ้งสุลกะ) ที่ตามคำร้องอ้างว่า ถือหุ้นบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) อันเป็นการต้องห้ามหรือไม่ ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ฟังได้ว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ มิได้ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยมา แต่ถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ถือหุ้นบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มาก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม

สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๑๖ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๙ ที่ ๓๑ ถึงที่ ๓๒ ที่ ๓๔ ถึงที่ ๓๙ ที่ ๔๑ ที่ ๔๓ และที่ ๔๕ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งหรือสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วก็ตาม ก็ไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘

ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๐ ที่ ๓๓ ที่ ๔๐ ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทที่ถูกกล่าวหา มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี ภายหลังจากที่เริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว โดย

ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ (นายสมเกียรติ ฉันทวานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ของ

บริษัทหลักทรัพย์ เอเซีย พลัส จำกัด (มหาชน) ที่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ เอกสารท้ายบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ (นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร) คู่สมรส คือ นางนลินี ด้านชัยวิจิตร ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ และหนังสือแจ้งรายละเอียดวันที่ซื้อขายหลักทรัพย์ที่แนบท้ายบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ (นางมลวิมลย์ ธัญญสกุลกิจ) ได้ซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น และวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น นอกจากนี้ ยังซื้อหุ้นของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ทั้งในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ยังได้ซื้อหุ้นของบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายเลข ๓ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๙ ตามลำดับ

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ (นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์) คู่สมรส คือ นางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องที่ ๔๐ หน้า ๑๐ และ ๑๓ ประกอบคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อประธานอนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารแนบท้ายคำชี้แจงเพิ่มเติมดังกล่าว แผ่นที่ ๑

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ (ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน้า ๔ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ยื่นต่อประธานคณะกรรมการไต่สวนของ

คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งสอดคล้องกับบันทึกคำให้การของนายสุพจน์ เหล่าสุอาภา ผู้จัดการสำนักกฎหมายของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และบัญชีการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน้า ๒/๒

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ (หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี) ได้ซื้อหุ้นบริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ อ้างว่า เป็นหุ้นที่มีอยู่เดิมก่อนดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น กลับปรากฏจากบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ที่ให้ไว้แก่ประธานกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ได้หุ้นดังกล่าวมาหลังจากเริ่มมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

ดังนั้น การถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๓ ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ เป็นการถือหุ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องทั้งหกได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

กรณีจึงมีปัญหาว່บริษัทที่ผู้ถูกร้องทั้งหกถือหุ้นภายหลังจากมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น เป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชน จำกัด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยการแปรรูปจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกระทรวงการคลังถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ ๕๑.๔๙ ของทุนจดทะเบียน บริษัทดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมรวมถึงการจัดหาและจัดจำหน่ายปิโตรเลียมการจัดหาและขนส่งก๊าซธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย แม้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มิใช่บริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนก็ตาม แต่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) เช่น ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงานร้อยละ ๖๕.๔๒ หรือถือหุ้น

ในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานในการผลิตและจำหน่ายน้ำประปา ไฟฟ้า จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงพลังงาน ตามลำดับ จำนวนร้อยละ ๔๙.๑๖ อันเป็นจำนวนที่มากพอที่จะครอบคลุมกิจการได้ เมื่อบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) การถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงเป็นการถือหุ้นในบริษัทอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามโดยอ้อม

สำหรับบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยได้รับสัมปทานในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันจากกระทรวงพลังงาน จึงเป็นบริษัท อันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ส่วนบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และเป็นผู้ได้รับอนุญาตสัมปทานหรือให้เป็นผู้ประกอบกิจการ โทรคมนาคมจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) ดังนั้น จึงเห็นว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคม และเมื่อพิจารณาลักษณะ ของสัญญาดังกล่าวเห็นว่า มีการทำสัญญาระหว่างองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นเอกชน บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ผู้รับสัมปทานมีหน้าที่ลงทุนสร้างและบำรุงรักษา อุปกรณ์ในระบบและดำเนินกิจการด้วยตัวบริษัทเอง สัญญาสัมปทานมีกำหนดระยะเวลา ๒๕ ปี การแสวงหาผลประโยชน์ในสัมปทานเป็นการเรียกเก็บค่าบริการ จากผู้ใช้โทรศัพท์พื้นฐานในเขตภูมิภาค ซึ่งเป็นไปตามอัตราที่กำหนด กิจการของบริษัท อยู่ภายใต้ กฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงเห็นว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ดังนั้น บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมและเป็น บริษัทที่ได้รับสัมปทาน สัญญาสัมปทานดังกล่าว จึงมีลักษณะผูกขาดตัดตอน ตามที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

ดังนั้น การถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๐ ที่ ๓๓ ที่ ๔๐ ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ หรือ คู่สมรส จึงเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๓ และที่ ๔๒ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ และที่ ๔๐ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ วรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๔๔ กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๔๘ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของนายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ นางมลิวลย์ ธีญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ และหม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่สอง บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตร ของผู้ถูกร้องถือหุ้น เป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่สาม การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง สำหรับประเด็นนี้ มีปัญหาว่าการดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ถือว่าเป็นการพิจารณาทางปกครองเพื่อมีคำสั่งทางปกครอง ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า

“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ

(๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับ
คำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภา
ที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ
สมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก
และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนและในที่สุด
ก็มีคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธาน
สภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของผู้ถูกร้อง
แต่ละคนสิ้นสุดลงหรือไม่ มิใช่การพิจารณาทางปกครองและการมีคำสั่งทางปกครอง คำวินิจฉัยสั่งการ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองเพราะไม่ได้ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา
หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงแต่อย่างใด แท้ที่จริงแล้ว คำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งมีสถานะเป็นเพียงความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑
วรรคสาม เท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องส่งความเห็นดังกล่าวนี้ไปยังประธานแห่งสภา
ที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก เพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่างหากที่จะมีผลทำให้
สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือไม่สิ้นสุดลงศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่าอย่างไร ก็เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้น

จึงเห็นว่า ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการดำเนินการและการมีคำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า บริษัทตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔)
ประกอบมาตรา ๔๘ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องห้ามมิให้ถือหุ้น ได้แก่

(๑) บริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

(๒) บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

(๓) บริษัทกิจการหนังสือพิมพ์

(๔) บริษัทกิจการวิทยุกระจายเสียง

(๕) บริษัทกิจการวิทยุโทรทัศน์

(๖) บริษัทกิจการโทรคมนาคม

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “สัมปทาน” หมายความว่า สิทธิใด ๆ ที่รัฐมอบให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ หรือเข้าทำกิจการอันเป็นสาธารณูปโภคที่เป็นหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐให้ความคุ้มครองการหาประโยชน์หรือการทำกิจการดังกล่าวให้แก่เอกชนเป็นพิเศษ สัมปทานนั้นฝ่ายรัฐอนุญาตให้ฝ่ายเอกชนมีสิทธิที่จะดำเนินการได้แต่เพียงผู้เดียวภายในเขต หรือพื้นที่ที่ให้สัมปทาน ภายในระยะเวลาที่กำหนด ส่วนฝ่ายเอกชนซึ่งเป็นผู้รับสัมปทานมีพันธะที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา รวมทั้งในเรื่องค่าธรรมเนียมหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่จะต้องชำระให้แก่รัฐ

สัมปทานอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น สัมปทาน สัญญาสัมปทาน ประทานบัตร สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ ใบอนุญาต เป็นต้น แต่จะเรียกชื่ออย่างไรไม่สำคัญ ถ้าเข้าลักษณะของสัมปทานก็ต้องถือว่าเป็นสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น

ทางปฏิบัติในประเทศไทย สัมปทานแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. สัมปทานให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นของรัฐ ห้ามมิให้ผู้ใดทำประโยชน์ หรือกระทำการใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐ เช่น ป่าไม้ เหมืองแร่ ปิโตรเลียม เป็นต้น รัฐจะให้สัมปทานโดยมีการแบ่งพื้นที่เพื่อที่จะได้ไม่ทับซ้อนกัน ผู้ได้รับสัมปทานจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัมปทาน และจะต้องให้ค่าตอบแทนแก่รัฐ ไม่ว่าในรูปค่าภาคหลวง ภาษีอากร และผลประโยชน์พิเศษอย่างอื่น ลักษณะสำคัญของสัมปทานให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ มีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑.๑ รัฐได้ให้สิทธิแก่เอกชนผู้รับสัมปทานแต่เพียงผู้เดียว ขุดค้นหรือทำประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่ที่กำหนด ตามระยะเวลาที่กำหนด

๑.๒ ผู้รับสัมปทานต้องให้ค่าตอบแทนแก่รัฐในรูปค่าภาคหลวง ภาษี และผลประโยชน์
อย่างอื่น

๑.๓ สัมปทานดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้สัมปทาน

๒. สัมปทานเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ บริการสาธารณะเป็นกิจการที่รัฐมีหน้าที่จะต้อง
กระทำเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน แต่ในบางกรณีรัฐไม่มีเงินทุนหรือกำลังเพียงพอที่จะ
จัดทำได้ จึงต้องอนุญาตให้ภาคเอกชนเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชน
ทั้งนี้ ฝ่ายเอกชนต้องลงทุนและเสี่ยงภัยในการลงทุนเอาเอง โดยฝ่ายรัฐหรือฝ่ายปกครองไม่ได้จ่าย
เงินค่าจ้างให้แก่เอกชนผู้รับสัมปทาน แต่ให้ผลประโยชน์แก่ผู้รับสัมปทานเป็นการตอบแทนจากค่าบริการ
ที่ได้รับจากประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากกิจการนั้น ทั้งนี้ ผู้รับสัมปทานจะต้องให้ค่าตอบแทนแก่รัฐ
กับต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัมปทานนั้นด้วย ลักษณะสำคัญของสัมปทานเกี่ยวกับการให้บริการ
สาธารณะ มีอยู่ ๓ ประการ คือ

๒.๑ สัมปทานเป็นกระบวนการในการมอบหมายให้เอกชนเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะ
อย่างใดอย่างหนึ่งได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ด้วยการลงทุนและความเสี่ยงภัยของฝ่ายเอกชนเอง
โดยฝ่ายรัฐหรือฝ่ายปกครองมิได้จ่ายเงินค่าจ้างในการดำเนินงานแก่ผู้รับสัมปทาน แต่จะให้สิทธิ
ในการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าตอบแทนในการใช้บริการจากประชาชนผู้ใช้บริการแก่เอกชน
ผู้รับสัมปทาน

๒.๒ การให้สัมปทานที่เป็นบริการสาธารณะจะต้องอยู่ในความอำนวยการหรือ
ในความควบคุมของรัฐอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ

๒.๓ มีข้อกำหนดให้เอกชนผู้รับสัมปทานต้องโอนทรัพย์สินที่ใช้ในการจัดทำบริการ
สาธารณะ ให้แก่รัฐ

แม้ว่าสัมปทานเป็นการให้สิทธิที่จะทำประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือดำเนินกิจการบริการ
สาธารณะแต่เพียงผู้เดียวภายในเขตหรือพื้นที่สัมปทานของตน แต่รัฐก็อาจให้สัมปทานแก่เอกชนรายอื่น ๆ
ในเขตหรือพื้นที่สัมปทานอื่นได้อีก นอกจากนี้ ในการที่รัฐจะให้สัมปทานนั้น ก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่
มีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ที่จะรับสัมปทานได้ยื่นคำขอเข้ารับสัมปทานแข่งขันกัน โดยรัฐจะพิจารณา

ให้สัมปทานแก่เอกชนที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด ดังนั้น การรับสัมปทานจึงไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนเสมอไป

ส่วนสัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดต่อนั้น ต้องพิจารณาจากลักษณะของสัญญาเป็นสำคัญ คำว่า “ผูกขาดตัดตอน” นั้น หมายถึง สงวนสิทธิไว้แก่ผู้เดียว คู่สัญญาฝ่ายเอกชนผู้เดียวเท่านั้นที่จะประกอบกิจการทำการผลิตหรือขายในตลาดหรือในระบบเศรษฐกิจได้ สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดต่อนั้น เห็นว่า ย่อมมีข้อสัญญาเป็นสำคัญว่า ผู้เป็นคู่สัญญาฝ่ายรัฐจะไม่อนุญาตให้เอกชนรายอื่นเป็นผู้ดำเนินการอย่างเดียวกับเอกชนคู่สัญญาที่ได้รับสิทธิตามสัญญาอีก ลักษณะสัญญาการให้ผูกขาดเช่นนี้ มักจะใช้กับกิจการที่ไม่ใช่เป็นการดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง แต่เป็นกิจการที่รัฐจัดทำเพื่อหารายได้ เช่น สัญญาอนุญาตให้ผลิตและจำหน่ายสุราในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่งแต่เพียงผู้เดียว โดยมีข้อสัญญาว่าจะไม่อนุญาตให้รายอื่นอีก หรือในอดีต มีการทำสัญญาให้บริษัทเอกชนแต่เพียงรายเดียวเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยมีข้อสัญญาเป็นสำคัญว่า หน่วยงานของรัฐจะไม่อนุญาตให้รายอื่นเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ส่วนกิจการหนังสือพิมพ์ เห็นว่า เป็นกิจการที่นำออกจำหน่ายสู่สาธารณชนซึ่งข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะมีเนื้อหาสาระในเรื่องใดประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน หรืออื่น ๆ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร หากมุ่งประสงค์จะสื่อสารต่อสาธารณชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะที่เป็นข้อมูลข่าวสารแล้ว ย่อมเป็นกิจการหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น

กิจการวิทยุกระจายเสียง เห็นว่า มีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ กล่าวคือ เป็นกิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการกระจายเสียงตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการกระจายเสียง

กิจการวิทยุโทรทัศน์ เห็นว่า มีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

กล่าวคือ เป็นกิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชมการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรทัศน์ตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์

กิจการโทรคมนาคม เห็นว่า มีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ กล่าวคือ เป็นกิจการซึ่งให้บริการการส่ง การแพร่หรือการรับเครื่องหมายสัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจในความหมายได้โดยระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรคมนาคมตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม

อนึ่ง มีความเห็นว่า สำหรับคำว่า “ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” ที่อยู่ตอนท้ายมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น คำว่า “โดยทางอ้อม” หมายความว่ารวมถึงการที่บริษัทที่สมาชิกรัฐสภาถือหุ้นไปมีอำนาจควบคุมกิจการบริษัทอื่น ซึ่งเป็นบริษัทย่อย และบริษัทย่อยเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย ไม่ใช่หมายความว่าเฉพาะการให้ผู้อื่นถือหุ้นแทนตน เพราะลักษณะเช่นนั้น ได้มีการบัญญัติห้ามไว้ในมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม อยู่แล้ว

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานและตามทางการไต่สวน เห็นว่า บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้อง ถูกร้องว่าถือหุ้น แต่ละบริษัท มีสถานะเป็นดังนี้

๑. บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อพิจารณาการประกอบกิจการของบริษัท ฯ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ การประกอบกิจการของบริษัท ฯ อยู่ในประเภทกิจการโทรคมนาคมตามประกาศดังกล่าว (ภาคผนวก ก) และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์

และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากนี้ บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ประพัฒมกลการ ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ฉบับลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ก็ยืนยันว่า บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และเป็นผู้ได้รับอนุญาตสัมปทานหรือให้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (หรือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน) รวมทั้งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายอรรถ อิศวานนท์ รองประธานกรรมการ/หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านกฎหมายของบริษัทฯ ฉบับลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ก็ยอมรับว่า บริษัทฯ ประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยอาศัยสัญญาหลักที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยเป็นคู่สัญญากับ รัฐวิสาหกิจ ๔ ฉบับ

จึงเห็นว่า บริษัทฯ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ส่วนบริษัทฯ จะเข้าลักษณะเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ นั้น เห็นว่า บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีสัญญาหลัก ๆ กับรัฐวิสาหกิจอยู่ ๔ ฉบับด้วยกัน เมื่อพิจารณาสัญญาฉบับที่ ๑ คือ สัญญาร่วมการทำงานและร่วมลงทุนขยายโทรศัพท์ ๒ ล้านเลขหมายในนามบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) กับ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (เดิมคือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย) แล้ว เห็นว่า สัญญาดังกล่าวเข้าลักษณะของสัญญาสัมปทาน กล่าวคือ เป็นสัญญาซึ่งรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมอบหมายให้บริษัทฯ เข้ามาจัดทำบริการสาธารณะการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน เพื่อการสื่อสาร เพื่อประโยชน์สาธารณะ ภายในกำหนด ๒๕ ปีนับแต่วันลงนามในสัญญา โดยบริษัทฯ เป็นผู้จัดหา ลงทุน ติดตั้งควบคุม ตลอดจนบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบเพื่อให้องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยดำเนินการให้บริการสาธารณะสนองความต้องการของประชาชน โดยบริษัทฯ จะได้ส่วนแบ่งรายได้ที่ได้รับจริงก่อนหักค่าใช้จ่ายในอัตราร้อยละ ตามที่กำหนดในสัญญา ทั้งนี้ องค์การโทรศัพท์ฯ เป็นผู้ควบคุมเห็นชอบแผนการติดตั้ง เป็นผู้จัดเก็บเงินรายได้และแบ่งรายได้ และรับมอบและให้ความเห็นชอบคุณสมบัติเฉพาะอุปกรณ์ในระบบ ดังนั้น การดำเนินการตามสัญญาจึงอยู่ในความอำนาจการหรือการควบคุมของรัฐ นอกจากนี้ บริษัทฯ ต้องส่งมอบอุปกรณ์ในระบบที่ติดตั้งแล้วเสร็จในแต่ละส่วนให้แก่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

สำหรับสัญญาที่ ๒ - ๔ ก็มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทานเช่นเดียวกัน

จึงเห็นว่า บริษัทฯ เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จึงเข้าลักษณะบริษัทที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาต้องห้ามมิให้ถือหุ้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๒. บริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ เป็นบริษัทในเครือของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจภายใต้สัญญาร่วมดำเนินกิจการจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ปัจจุบันคือ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิกในระบบดิจิตอลผ่านดาวเทียม (DSTV) คลื่น Ku-Band และระบบเคเบิลทั้งแบบดิจิตอลและอนาล็อก (CATV) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ จะไม่ได้ให้คำนิยามคำว่า “กิจการวิทยุโทรทัศน์” ไว้โดยตรงก็ตาม แต่เมื่อการประกอบกิจการของบริษัทฯ มีการให้บริการส่งหรือแพร่ภาพและเสียงด้วยคลื่นความถี่แก่สมาชิกให้สามารถรับชมรายการโดยเครื่องรับสัญญาณโทรทัศน์ ก็ย่อมเป็นการประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นกิจการวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งยังเป็นกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ซึ่งตามภาคผนวก ก ตัวอย่างโครงข่ายกิจการโทรคมนาคมซึ่งกำหนดให้บริการรับ-ส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ เป็นกิจการโทรคมนาคม

ดังนั้น จึงเห็นว่า บริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เป็นกิจการวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๓. บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจให้บริการติดต่อสื่อสารครบวงจร รวมทั้งจัดหา ออกแบบ และวางระบบสื่อสารโทรคมนาคมและระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งของภาครัฐและเอกชน

ภาคผนวก ข ตัวอย่างบริการการโทรคมนาคม แนบท้ายประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม กำหนดให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทพหุสื่อหรือสื่อผสม (Multimedia)

เมื่อการประกอบกิจการของบริษัทฯ ส่วนหนึ่งมีการให้บริการส่ง แพร่ สัญญาณ ซึ่งเครื่องรับ (คอมพิวเตอร์) สามารถแปลงสัญญาณให้ผู้รับบริการเข้าใจความหมายได้ จึงเป็นการให้บริการอินเทอร์เน็ตอันมีลักษณะเป็นกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม

ดังนั้น จึงเห็นว่า บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด (มหาชน) เป็นกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๔. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการเกี่ยวกับการให้บริการโทรศัพท์ จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับโครงการขยายโครงข่ายโทรศัพท์ในพื้นที่เขตภูมิภาคจากบริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) (เดิมคือองค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย) เมื่อพิจารณาการประกอบกิจการของบริษัทฯ ประกอบกับพิจารณาประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ การประกอบกิจการของบริษัทฯ อยู่ในประเภทกิจการโทรคมนาคม ตามประกาศดังกล่าว (ภาคผนวก ก) และตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ และตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ อีกด้วย นอกจากนี้ บันทึกล้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ประพัฒน์มงคลการ ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ยืนยันว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

และเป็นผู้ได้รับอนุญาตสัมปทานหรือให้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน))

จึงเห็นว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาสัญญาร่วมการทำงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ๑ ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาดังกล่าว ก็เห็นว่ามีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทานการให้บริการสาธารณะ

จึงเห็นว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๕. บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ แบ่งลักษณะการประกอบธุรกิจออกเป็น ๔ ประเภท คือ (๑) ธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ต (๒) ธุรกิจสื่อโฆษณาบนสมุดหน้าเหลือง (๓) ธุรกิจให้บริการเสริมผ่านโทรศัพท์มือถือ (๔) ธุรกิจสิ่งพิมพ์ประเภทโฆษณาย่อสำหรับการให้บริการอินเทอร์เน็ต บริษัทฯ มีการให้บริการที่หลากหลาย อาทิ บริการอินเทอร์เน็ตผ่านวงจรเช่า (Lead line) บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband) บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม (IPSTAR) บริการอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile internet) และบริการอินเทอร์เน็ตผ่านสายโทรศัพท์ (Dial up) การประกอบธุรกิจของบริษัทฯ จึงเป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคม รับส่งสัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมและสัญญาณบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกပ်กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ประพัฒน์มงคลการ ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ยืนยันว่า บริษัทฯ เป็นบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

จึงเห็นว่า บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสัญญาดำเนินการให้บริการรับ - ส่ง สัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ระหว่างการสื่อสารแห่งประเทศไทย กับบริษัท ซีเอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (ชื่อเดิมของบริษัทฯ) และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมอีก ๓ ครั้งแล้ว เห็นว่า สัญญาดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน การให้บริการสาธารณะ จึงเห็นว่า บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๖. บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ มีลักษณะการประกอบ ธุรกิจการลงทุนในบริษัทอื่น (บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)) มีรายได้ จากการขายบริการเติมเงินด้วยมือถือ “แสบป้อออนไลน์” และส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม การประกอบธุรกิจของบริษัทฯ เป็นการประกอบธุรกิจโทรคมนาคม บริการอินเทอร์เน็ตตามพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และ กำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และประกาศ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

จึงเห็นว่า บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบ กิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๗. บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการอินเทอร์เน็ต เข้าลักษณะการประกอบกิจการโทรคมนาคม บริการอินเทอร์เน็ต ตามพระราชบัญญัติการประกอบ กิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และประกาศคณะกรรมการ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

จึงเห็นว่า บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ โทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

บริษัทฯ ยังมีสัญญาดำเนินการให้บริการอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยทำขึ้น เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ พิจารณาลักษณะของสัญญาเห็นว่า สัญญาดังกล่าวเข้าลักษณะ สัญญาสัมปทานบริการสาธารณะ

จึงเห็นว่า บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๘. บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (DTAC) ประกอบกิจการ ประเภให้บริการด้านโทรคมนาคม (โทรศัพท์เคลื่อนที่) ระบบเซลลูลาร์ บริษัทฯ ทำสัญญาให้ดำเนินการ ให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันแปรสภาพเป็นบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖) และมีสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง โดยมีระยะเวลาตามสัญญาตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัทฯ ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมทั้งประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

จึงเห็นว่า บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบ กิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ที่บริษัทฯ ทำกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย แล้วเห็นว่า เข้าลักษณะสัญญาสัมปทานบริการสาธารณะ

จึงเห็นว่า บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๙. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ เป็นบริษัทในเครือบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ทำธุรกิจเกี่ยวกับเครือข่ายและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ บันทึก ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ประพัฒมงคลการ ประธานกรรมการ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ยืนยันว่า บริษัทฯ เป็นบริษัท

ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ บริษัทฯ เป็นบริษัทโทรคมนาคมเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยได้ทำสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่กับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบันคือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) บริษัทฯ จึงเป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

จึงเห็นว่า บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

โดยที่บริษัทฯ ได้มีสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่กับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบันคือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) โดยมีการทำข้อตกลงต่อท้ายสัญญาอีก ๗ ครั้ง เมื่อพิจารณาสัญญาดังกล่าวแล้ว เห็นว่า เข้าลักษณะเป็นสัมปทานการให้บริการสาธารณะจากรัฐวิสาหกิจ จึงเห็นว่า บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐวิสาหกิจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๑๐. บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจในการประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสาร และเป็นผู้ให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมและบริการเกี่ยวเนื่อง โดยได้รับสัมปทานจากกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบัน คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ให้ดำเนินการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมเพื่อการสื่อสารตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๔ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของบริษัทฯ ประกอบกับหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมทั้งประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว เห็นว่า บริษัทฯ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาสัญญาดำเนินการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ แล้ว ก็เห็นว่า มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทานการให้บริการสาธารณะ

จึงเห็นว่า บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากหน่วยราชการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย

๑๑. บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ได้รับประทานบัตรเหมืองแร่หินปูน และหินดินดานจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จำนวน ๒๙ ประทานบัตร ประทานบัตร ส่วนใหญ่จะสิ้นอายุในปี ๒๕๖๔ เมื่อพิจารณาลักษณะและสภาพของประทานบัตรและสิทธิหน้าที่ของผู้รับประทานบัตรแล้ว เห็นว่า เข้าลักษณะเป็นสัมปทานที่ได้รับจากรัฐ

จึงเห็นว่า บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๒. บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการผลิตและจำหน่าย ปูนซิเมนต์ ได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซิเมนต์จากกระทรวงอุตสาหกรรม รวมจำนวน ๔๙ ประทานบัตร พิจารณาลักษณะและสภาพของประทานบัตร และสิทธิหน้าที่ของผู้รับประทานบัตรแล้ว เห็นว่า การรับประทานบัตรเป็นการรับสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ดังนั้น บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๓. บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซิเมนต์ ได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซิเมนต์และเพื่อทำหิน อุตสาหกรรมเพื่อการก่อสร้างจากกระทรวงอุตสาหกรรม รวมจำนวน ๔๒ ประทานบัตร พิจารณาลักษณะและสภาพของประทานบัตร และสิทธิหน้าที่ของผู้รับประทานบัตรแล้ว เห็นว่าการรับประทานบัตร เป็นการรับสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ดังนั้น บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๔. บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ ได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์จากกระทรวงอุตสาหกรรมรวมจำนวน ๑๐ ประทานบัตร พิจารณาลักษณะและสภาพของประทานบัตร และสิทธิหน้าที่ของผู้รับประทานบัตรแล้ว เห็นว่า การรับประทานบัตรเป็นการรับสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ดังนั้น บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๕. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบธุรกิจถ่านหินและไฟฟ้า บริษัทฯ ได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่ถ่านหินและบอเคลย์ในพื้นที่จังหวัดลำปาง รวม ๑๐ แปลง ประทานบัตรหมดอายุแล้ว จำนวน ๓ แปลง พิจารณาแล้วเห็นว่า ประทานบัตรดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัมปทานให้แสวงหาผลประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติจากรัฐ จึงเป็นสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

จึงเห็นว่า บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๖. บริษัท พี. ที. เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด บริษัทฯ ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและทำเหมืองแร่ บริษัทฯ ได้รับประทานบัตรให้ทำเหมืองแร่ ๓ ประทานบัตร พิจารณาแล้วเห็นว่า ประทานบัตรมีลักษณะเป็นสัมปทานให้แสวงหาผลประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นสัมปทานจากรัฐตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

จึงเห็นว่า บริษัท พี. ที. เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๗. บริษัท ศิลาเมณีหินอ่อน จำกัด บริษัทฯ ประกอบกิจการทำเหมืองแร่ บริษัทฯ ได้รับประทานบัตรให้ทำเหมืองแร่หินอ่อนในจังหวัดลำปางจำนวน ๕ ประทานบัตร พิจารณาแล้วเห็นว่า ประทานบัตรมีลักษณะเป็นสัมปทานให้แสวงหาผลประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นสัมปทานจากรัฐตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

จึงเห็นว่า บริษัท ศิลาภินิหอ่อน จำกัด เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๘. บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด และบริษัท ผลิตไฟฟ้าขนอม จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ และบริษัทย่อยทั้งสองได้รับสัมปทาน ประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยสัมปทานของบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด ออกให้ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗ มีอายุ ๒๕ ปี פרקדיתจะหมดอายุวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ และ สัมปทานของบริษัท ผลิตไฟฟ้าขนอม จำกัด ออกให้เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ มีอายุ ๒๕ ปี פרקדיתจะหมดอายุวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ มาตรา ๑๕๔ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล บัญญัติให้ผู้ประกอบกิจการไฟฟ้าที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ คือวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกิจการไฟฟ้าได้ต่อไป โดยปฏิบัติตามการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ แต่ให้ยื่นขอรับใบอนุญาตต่อคณะกรรมการ กำกับกิจการพลังงาน ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ระเบียบของคณะกรรมการฯ ตามมาตรา ๕๐ ของพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ เมื่อยื่นคำขอแล้ว ก็ยังประกอบกิจการต่อไปได้อีกจนกว่า จะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตจากคณะกรรมการฯ

บริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด ได้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

บริษัท ผลิตไฟฟ้าขนอม จำกัด ได้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) (สาขาโรงไฟฟ้าระยอง) ได้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ (มีอายุเพียง ๑๐ ปี ๔ วัน)

ดังนั้น ช่วงระหว่างวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ต้องถือว่าบริษัทย่อยทั้งสองยังประกอบกิจการไฟฟ้า ตามสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าอยู่

จึงเห็นว่า บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานโดยทางอ้อม โดยผ่านบริษัทย่อยทั้งสอง จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๙. บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ บริษัทย่อยทั้งสองได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยสัมปทานของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด กระทรวงมหาดไทยออกให้ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีอายุ ๒๕ ปี ประกติจะหมดอายุวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ และสัมปทานของบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด กระทรวงพลังงานออกให้ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอายุ ๕ ปี ประกติจะหมดอายุวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ การประกอบกิจการไฟฟ้าของบริษัททั้งสองก็ยังเป็นไปตามสัมปทานที่ได้รับ โดยผลของมาตรา ๑๕๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ จนกระทั่งบริษัทย่อยทั้งสองได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด ได้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

บริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ได้รับใบอนุญาต เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ดังนั้น ช่วงระหว่างวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ในกรณีของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ในกรณีของบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ต้องถือว่า บริษัทย่อยทั้งสองยังประกอบกิจการไฟฟ้าตามสัมปทานการประกอบกิจการไฟฟ้าอยู่

จึงเห็นว่า บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานโดยทางอ้อมผ่านบริษัทย่อยทั้งสอง จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๐. บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ มีอายุ ๑๕ ปี ประกติจะหมดอายุในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ การประกอบกิจการไฟฟ้าของบริษัทฯ ก็ยังเป็นไป

ตามสัมปทานที่ได้รับ โดยผลของมาตรา ๑๕๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล จนกระทั่งบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ต้องถือว่าบริษัทฯ ประกอบกิจการไฟฟ้าตามสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าอยู่

จึงเห็นว่า บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๑. บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ มีอายุ ๑๐ ปี פרקדיתจะหมดอายุในวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ การประกอบกิจการไฟฟ้าของบริษัทฯ ก็ยังเป็นไปตามสัมปทานที่ได้รับ โดยผลของมาตรา ๑๕๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล จนกระทั่งบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ต้องถือว่าบริษัทฯ ประกอบกิจการไฟฟ้าตามสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าอยู่

จึงเห็นว่า บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๒. บริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ นี้ตั้งขึ้นจากการควบบริษัทระหว่าง บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน) กับบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) ผู้แทนบริษัทได้ทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ยืนยันว่าบริษัทฯ ได้รับสัมปทานประกอบกิจการประปา จากกระทรวงมหาดไทย ในชื่อเก่า คือ บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ สัมปทานมีอายุ ๑๕ ปี สิ้นสุดเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้รับการต่ออายุสัมปทานจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปอีก ๕ ปี นับตั้งแต่

วันถัดจากวันที่อายุสัมปทานเดิมสิ้นสุดลง คือวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป ดังนั้น สัมปทานนี้หมดอายุลงในวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

บริษัทฯ ยังได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทยในชื่อเดิม คือ บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด เช่นกัน เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ สัมปทานมีอายุ ๒๕ ปี ปกติจะหมดอายุวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่เนื่องจากการตราพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบริษัทฯ ต้องยื่นขออนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานภายใน ๖๐ วันนับจากระเบียบของ คณะกรรมการฯ มีผลใช้บังคับ ซึ่งบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า ออกให้ ณ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ใบอนุญาตระบบจำหน่ายไฟฟ้า ออกให้ ณ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า ออกให้ ณ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เช่นกัน

เนื่องจากสัมปทานมีอายุ ๒๕ ปี แม้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ จะมีผลใช้บังคับแล้วก็ตาม สัมปทานเดิมก็ยังใช้บังคับอยู่ จนกว่าจะได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ มาตรา ๑๕๔ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล บัญญัติให้ผู้ประกอบกิจการไฟฟ้าที่ประกอบกิจการอยู่ ณ วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับประกอบกิจการไฟฟ้าได้ต่อไป แต่ให้ยื่นขอรับใบอนุญาตภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ระเบียบของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๐ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้วให้ประกอบกิจการได้ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาต จากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยการประกอบกิจการไฟฟ้าของผู้ประกอบกิจการไฟฟ้าจะต้อง ปฏิบัติตามการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ จนกว่าจะได้รับใบอนุญาต

จึงเห็นว่า บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๓. บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน รวมถึงการให้บริการแพร่ภาพและเสียงหรืออื่นใด มีธุรกิจหลัก ที่ดำเนินการเอง ได้แก่ กิจการสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ กิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงและสำนักข่าวไทย และร่วมดำเนินกิจการกับผู้ประกอบการเอกชนอื่น ๆ ภายใต้สัญญาร่วมดำเนินการ เข้าลักษณะเป็น

กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม

ดังนั้น จึงเห็นว่า บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๒๔. บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด บริษัทฯ ดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์ นำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เป็นวารสารรายเดือน ซึ่งเข้าลักษณะที่เป็นกิจการที่นำออกสู่สาธารณชนซึ่งข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเนื้อหาสาระในเรื่องใดประเภทใด ไม่ว่าจะวางแผนเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน หรืออื่น ๆ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร หากมุ่งประสงค์สื่อสารต่อสาธารณชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะที่เป็นข้อมูลข่าวสาร ก็ย่อมเป็นกิจการหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น

จึงเห็นว่า บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๒๕. บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบธุรกิจเป็นผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ และนิตยสารผู้จัดการ ปัจจุบันศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของบริษัทเด็ดขาด เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๒๖. บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ประกอบกิจการเป็น ๔ ลักษณะ คือ (๑) กิจการด้านสื่อกระจายภาพและสื่อกระจายเสียง โดยดำเนินงานสถานีข่าวเนชั่นแซนแนล ผลิตรายการเพื่อออกอากาศในทีวีสถานีต่าง ๆ และผลิตรายการวิทยุ (๒) กิจการหนังสือพิมพ์ โดยผลิตหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คมชัดลึก ฯลฯ (๓) กิจการด้านการพิมพ์ และ (๔) กิจการอื่น ๆ เช่น เป็นตัวแทนขายโฆษณา

พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ และประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๒๗. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียม รวมถึงการจัดหาและจัดจำหน่ายปิโตรเลียม การจัดหาและขนส่งก๊าซธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย บริษัทฯ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ จึงถือได้ว่าบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทย่อยของบริษัทฯ ซึ่งบริษัทฯ สามารถควบคุมกิจการของบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้ เมื่อ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานปิโตรเลียม จึงถือได้ว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานปิโตรเลียมจากรัฐโดยทางอ้อมในนามบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๘. บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้แทนบริษัทฯ มีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ลงวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ระบุว่า สำหรับกิจการภายในประเทศ บริษัทฯ ได้รับสัมปทานจากกระทรวงพลังงานตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ทั้งสิ้น ๑๖ โครงการ นอกจากนี้ อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติก็มีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ลงวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ยืนยันว่า บริษัทฯ เป็นผู้ได้รับสัมปทานสัมปทานดังกล่าวย่อมถือได้ว่าเป็นสัมปทานตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จึงเข้าลักษณะบริษัทที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีให้ถือหุ้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๙. บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BMCL) บริษัทฯ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้เป็นผู้รับสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนด้วยรถไฟฟ้าใต้ดิน โดยดำเนินการออกแบบ ผลิต จัดหา ติดตั้ง ทดสอบ รวมทั้งดำเนินการและบำรุงรักษาระบบรถไฟฟ้า และบริษัทได้ทำสัญญาสัมปทานโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคลกับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.)

เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ สัญญาสัมปทานดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

จึงเห็นว่า บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๐. บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจหลัก เป็นผู้ประกอบการรถไฟฟ้าระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ (BTS) ซึ่งเป็นรถไฟฟ้ายกระดับจำนวน ๒ เส้นทางในเขตกรุงเทพมหานคร คือ สายสุขุมวิทและสายสีลม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้สัมปทานแก่บริษัทฯ เป็นผู้จัดให้มีและประกอบการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร โดยอาศัย อำนาจตามความในข้อ ๓ (๒) และข้อ ๑๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้กรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจควบคุมดูแลและดำเนินการตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของสัญญานี้

ดังนั้น บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๑. บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BECL) บริษัทฯ เป็นคู่สัญญากับ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ในสัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ เมื่อพิจารณาโครงการระบบ ทางด่วนขั้นที่ ๒ เห็นว่า สัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาซึ่งรัฐ (โดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทยซึ่งเป็น รัฐวิสาหกิจ) มอบหมายให้บริษัทฯ เข้ามาจัดทำบริการสาธารณะในการออกแบบก่อสร้างและบริหารงาน ทางด่วนอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาคือ ๓๐ ปี นับจากวันเริ่ม ก่อสร้าง โดยบริษัทฯ ตกลงดำเนินงานและบริหารตลอดจนบำรุงรักษาระบบทางด่วน ขั้นที่ ๒ ด้วยค่าใช้จ่ายและความเสียหายของบริษัทฯ โดยไม่เรียกร้องหลักประกันหรือการค้ำประกันจากรัฐบาล หรือการทางพิเศษแห่งประเทศไทย สำหรับสิทธิในการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าตอบแทนนั้น สัญญา กำหนดให้ค่าผ่านทางที่ผู้ใช้ทางได้จ่าย ณ ตู้เก็บค่าผ่านทางหรือโดยวิธีอื่น ในส่วนของโครงข่ายในเขตเมือง และโครงข่ายนอกเขตเมืองในช่วงก่อนที่การก่อสร้างพื้นที่ส่วนปีจะแล้วเสร็จ จะนำมาแบ่งกันระหว่าง การทางพิเศษแห่งประเทศไทยและบริษัทฯ ตามส่วนแบ่งที่สัญญากำหนดสัดส่วนไว้ ส่วนโครงข่าย นอกเขตเมืองหลังจากก่อสร้างพื้นที่ส่วนปีแล้วเสร็จ บริษัทฯ จะได้รับสิทธิเพียงผู้เดียวที่จะได้รับค่าผ่านทาง

สัญญาที่มีข้อกำหนดให้การดำเนินการตามสัญญาดังกล่าวอยู่ในความอำนาจหรือการควบคุมของรัฐ และกำหนดให้บรรดางานก่อสร้างที่บริษัทฯ ทำขึ้นและสิ่งก่อสร้างถาวรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือใช้ประโยชน์ในระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยในทันที และเมื่อระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ เปิดใช้งานแล้ว บริษัทฯ มีสิทธิใช้งานได้และต้องบำรุงรักษาระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ ด้วยค่าใช้จ่ายของบริษัทฯ เอง และเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้ว บริษัทฯ ต้องส่งมอบระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ คืนให้แก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

สัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ จึงเข้าลักษณะสัญญาสัมปทาน จึงเห็นว่าบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๒. บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้า จากกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ ข้อ ๗ และข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ มีอายุ ๒๕ ปี ประกติจะหมดอายุในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับแล้ว ปรากฏหลักฐานคือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ แจ้งต่อประธานคณะกรรมการไต่สวน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า บริษัทฯ อยู่ในข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติฯ นี้ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน จึงอนุมานได้ว่า บริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าหลังวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้นในช่วงวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงหลังวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ บริษัทฯ ประกอบกิจการไฟฟ้าตามสัมปทานการประกอบกิจการไฟฟ้าเดิม

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๓. บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อ บริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอรส์ แอนด์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด) ประกอบธุรกิจลงทุนถือหุ้นในนิติบุคคลอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยการลงทุน

ในบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการโทรคมนาคม ธุรกิจสื่อโฆษณา และธุรกิจอื่น ๆ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔ บริษัทฯ ได้รับอนุญาตจากกระทรวงคมนาคมให้ดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ โดยในข้อ ๔ ของสัญญาฯ ระบุว่า บริษัทฯ จะต้องจัดตั้งบริษัทใหม่เพื่อดำเนินงานตามสัญญาฯ โดยบริษัทฯ ยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาฯ ร่วมกันและแทนกันต่อกระทรวงผู้ให้สัมปทาน (ปัจจุบัน คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ซึ่งบริษัทฯ ได้จัดตั้งบริษัทฯ ใหม่ คือ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อ บริษัท ชิน แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ได้เข้าทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาฯ ครั้งที่ ๑ กับกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเข้าผูกพันตนเป็นคู่สัญญาและเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาฯ ด้วย เมื่อพิจารณาสัญญาดังกล่าวแล้ว เห็นว่าเข้าลักษณะสัญญาสัมปทานการให้บริการสาธารณะ จึงเห็นว่า บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทาน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ประเด็นที่สาม

ตามคำร้อง ผู้ร้องร้องว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) บัญญัติว่า

“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้อง...

ฯลฯ

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ฯลฯ

(๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘”

และในวรรคสามของมาตรานี้ บัญญัติว่า

“ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

ส่วนมาตรา ๔๘ บัญญัติว่า

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว”

มาตรา ๒๖๕ อยู่ในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็น การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๙) ซึ่งมีเจตนารมณ์ดังที่ปรากฏตามหนังสือ เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จัดทำโดยคณะกรรมการวิสามัญ บันทึกลับเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ หน้า ๒๕๖ ท้ายมาตรา ๒๖๕ ว่า “เจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้คู่สมรส และบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ

อนึ่ง การได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่ง เช่นนี้เรียกว่า “ผลประโยชน์ขัดกัน” ซึ่งจะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้ อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงขัดกันในขณะที่ผลประโยชน์ส่วนตนได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์ สาธารณะ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ความสำคัญแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ บัญญัติว่า “สมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยโดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” บุคคลสาธารณะนั้นถือได้ว่าเป็นบุคคลที่จะต้องเสียสละ อุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและประเทศชาติ ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ และต้องดูแลให้คู่สมรสและบุตรปฏิบัติตามเช่นเดียวกันด้วย ในขณะเดียวกัน คู่สมรสและบุตรก็ต้องให้การสนับสนุนบุคคลสาธารณะในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย การที่รัฐธรรมนูญกำหนดการกระทำอันต้องห้ามดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เช่นนี้ เป็นบทบังคับสมาชิกรัฐสภาทุกคนไม่มีการเลือกปฏิบัติและไม่ใช้การลิดรอนสิทธิในทรัพย์สินหรือจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพแต่อย่างใด

มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ มีเจตนารมณ์ที่ต้องการป้องกันไม่ให้สมาชิกรัฐสภาคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์สาธารณะ และไม่ต้องการให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ จึงบัญญัติห้ามสมาชิกรัฐสภาถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือหุ้นในบริษัทกิจการหนังสือพิมพ์ หุ้นในบริษัทกิจการวิทยุกระจายเสียง หุ้นในบริษัทกิจการวิทยุโทรทัศน์ หุ้นในบริษัทกิจการโทรคมนาคม

หุ้นทั้ง ๖ ประเภทนี้ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ห้ามไม่ให้สมาชิกรัฐสภาถือเลย ไม่ว่าจะเป็นจำนวนมากหรือน้อยเท่าใด และถ้ามีหุ้นมาก่อน เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็จะต้องปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้น ๖ ประเภทดังกล่าวเสีย ทั้งนี้ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ให้ใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และใช้บังคับกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย ถ้าคู่สมรสและบุตรและบุคคลอื่นที่เป็นผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ให้กระทำการถือหุ้นที่ต้องห้าม ๖ ประเภทข้างต้นก็จะมีผลเสมือนการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิก
รัฐสภาผู้นั้นด้วย

สำหรับข้ออ้างที่ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕
ไม่ได้ห้ามการถือหุ้นที่มีมาก่อนการเข้ารับตำแหน่ง โดยอ้างไปถึงการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งมาตรา ๑๑๐ มีข้อความทำนองเดียวกันกับมาตรา ๒๖๕ ในชั้นคณะกรรมการ
ยกร่างมาตรา ๑๐๙ เดิม ซึ่งเมื่อพิจารณาเสร็จแล้วก็เปลี่ยนเป็นมาตรา ๑๑๐ นั้น ร่างเดิมของมาตรานี้
เขียนว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง... (๒) ไม่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน
หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” แล้วก็มี (๒ ทวิ) ความว่า
“ไม่คงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น
ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นแจ้งให้
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง และ
ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นโอนสัมปทาน สัญญา หรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว
ให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และในระหว่าง
ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นกระทำการใดอันมี
ลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับสัมปทาน สัญญา หรือห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ดังกล่าว (๓)...”

ต่อมา ได้มีสมาชิกอภิปรายคัดค้าน ในชั้นลงมติในวาระที่ ๒ สมาชิกส่วนใหญ่มีมติให้ตัดข้อความ
“ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” ท้าย มาตรา ๑๐๙ (๒) กับ มาตรา ๑๐๙ (๒ ทวิ) ออก

ข้ออ้างที่ว่า มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ได้ห้ามการถือหุ้นมาก่อนการเข้ารับตำแหน่ง
โดยแม้เข้ารับตำแหน่งแล้วก็ถือได้อยู่ นั้น อาศัยเหตุที่ว่า ในมาตราดังกล่าวไม่มีคำว่า “คงไว้ซึ่งความ
เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น” จึงเท่ากับไม่ได้ห้ามการคงไว้ พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “เป็นผู้ถือหุ้น” กับ

คำว่า “คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้น” ก็มีความหมายไม่แตกต่างกัน ถ้าสมาชิกรัฐสภาถือหุ้นที่ได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่งต่อไปอีกหลังจากวันเข้ารับตำแหน่งก็เรียกได้ว่า “เป็นผู้ถือหุ้น” แม้จะไม่มีคำว่า “คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้น” ก็ตาม ถ้าตีความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ได้ห้ามการถือหุ้นมาก่อนเข้ารับตำแหน่งโดยให้สามารถถือต่อไปได้ เนื่องจากไม่มีคำว่า “คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น” ก็ต้องแปลได้ในทำนองเดียวกันว่า ไม่ห้ามการเป็นผู้รับสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนที่เป็นมาก่อนเข้ารับตำแหน่ง เมื่อเข้ารับตำแหน่งก็ต้องเป็นต่อไปได้เช่นกันเพราะไม่มีคำว่า “ไม่คงไว้ซึ่งสัมปทานหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน” นอกจากนี้ การแปลความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ซึ่งเป็นข้อความที่เพิ่มเข้ามาใหม่ในการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ต้องแปลความว่า สมาชิกรัฐสภาที่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ที่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นมาก่อนเข้ารับตำแหน่ง เมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้วก็สามารถเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นต่อไปได้ด้วยในทำนองเดียวกัน เพราะอยู่ในมาตราเดียวกัน และเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับแก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย ก็หมายความว่านายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เป็นผู้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มาก่อนเข้ารับตำแหน่ง สามารถเป็นผู้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนต่อไปได้ เพียงแต่จะเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้ในจำนวนที่จำกัดตามที่กฎหมายบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ เท่านั้น เห็นว่า การตีความเช่นนี้จะทำให้เจตนารมณ์ของมาตรานี้ที่จะให้เป็นมาตรการป้องกันมิให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะโดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเกี่ยวข้องโยงใยกับบริษัทที่รับสัมปทานหรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม

ซึ่งเป็นกิจการที่สามารถใช้ดำเนินการในทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องได้ ต้องหมดความหมายโดยสิ้นเชิง จึงเห็นว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ที่ไม่มีคำว่า “คงไว้ซึ่ง...” ย่อมกินความถึงการห้ามการเป็นผู้รับสัมปทาน การเป็นคู่สัญญา การเป็นผู้ถือหุ้นที่เป็นมาก่อน ไม่ให้เป็นต่อไปเมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้วสมดังเจตนารมณ์ที่จะป้องกันมิให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา

อันที่จริง มาตรา ๑๐๙ (๒ ทวิ) ตามร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ถูกตัดออกไป มีลักษณะเป็นข้อยกเว้นให้สมาชิกรัฐสภาที่ถือหุ้นมาก่อนการเข้ารับตำแหน่ง สามารถถือหุ้นต่อไปได้ โดยกำหนดวิธีการให้โอนไปให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้ดูแลแทนในช่วงที่สมาชิกรัฐสภาผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่ เมื่อถูกตัดออกไปจึงเท่ากับตัดข้อยกเว้น จึงเหลือแต่หลักที่ห้ามสมาชิกรัฐสภาถือหุ้นที่ต้องห้าม ดังที่ปรากฏตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย อย่างเป็นระบบ ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มาตรา ๒๖๕ ถึง มาตรา ๒๖๙ นั้น มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ห้ามการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และห้ามการถือหุ้น ในบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ห้ามการถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ กิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ของสมาชิกรัฐสภา โดยในส่วนของ มาตรา ๔๘ นั้น เจตนารมณ์ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม รวมถึงการแทรกแซงทั้งทางตรงและทางอ้อม

มาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้กับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย ซึ่งหมายความว่า หุ่น ๖ ประเภทที่กล่าวข้างต้นนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ถือไม่ได้เลย แต่สำหรับหุ้นในบริษัทที่ไม่ใช่ ๖ ประเภทนี้ ไม่มีบทบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ก็แสดงว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก

วุฒิสภาสามารถเป็นผู้ถือหุ้นที่ไม่ใช่หุ้น ๖ ประเภทดังกล่าวข้างต้นได้โดยไม่จำกัดจำนวน แต่สำหรับ
นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ อนุญาตให้ถือหุ้นในบริษัทที่ไม่ใช่
๖ ประเภทดังกล่าวได้ในจำนวนที่จำกัดตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนที่นอกเหนือจากนั้น ถ้านายกรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์ต่อไป ก็จะต้องแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี
ผู้นั้นโอนหุ้นในบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

เมื่อการเป็นผู้ถือหุ้นที่ต้องห้าม ๖ ประเภท นับตั้งแต่วันเข้ารับตำแหน่งเป็นต้นไป เป็นการกระทำ
ที่ต้องห้าม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ถือหุ้นอยู่ในขณะที่เข้ารับตำแหน่ง (ซึ่งในกรณี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ส่วนในกรณีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง
เริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้ง และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา เริ่มตั้งแต่วันที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา) ก็ต้องรีบปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้น
๖ ประเภทดังกล่าวเสีย และโดยที่การถือหุ้นเป็นการถือทรัพย์สิน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๕๙ โดยต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน
นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๖๐ ซึ่งมาตราทั้งสองก็เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑๒ การตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การตรวจสอบทรัพย์สิน จึงเห็นว่า สมาชิกรัฐสภาจะต้องปลดเปลื้องตน
ให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้น ๖ ประเภท ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง โดยในขณะที่ยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต้องแสดงหลักฐานอันแน่ชัดว่า ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจาก
การเป็นผู้ถือหุ้น ๖ ประเภทนั้นแล้ว

ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานและการไต่สวน รับฟังเป็นที่ยุติได้ ดังนี้

ผู้ร้องที่ ๑ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัท
ที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง
สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่
ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจำนวน ๑๒๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่ง ได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจำนวน ๘,๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔,๓๗๒ หุ้น ได้มาโดยการซื้อขายหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๖๗๔ หุ้น ได้มาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๔๓ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ได้มาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมและเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๙๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่

วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕,๖๐๐ หุ้น ได้มาก่อนวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ขายหุ้นทั้งหมดไป เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่ได้กระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาผู้นี้จึงไม่สิ้นสุดลงแต่อย่างใด

ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๑,๓๙๖ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคม และบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่

๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๗๐๐,๐๒๓ หุ้น ได้มาเมื่อปี ๒๕๓๙ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ร้องที่ ๑๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา

สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัทเดียวกัน จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๖,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๘,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคมและเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทกิจการหนังสือพิมพ์ จำนวน ๑๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๖)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖ และถือหุ้นในบริษัท โทเทิลแอนด์เชส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และบุตรถือหุ้นในบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทกิจการหนังสือพิมพ์ และกิจการวิทยุโทรทัศน์ จำนวน ๙,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โทเทิล แอนด์เชส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่

ไม่ได้ดำเนินการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม จำนวน ๕๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทรับสัมปทาน จำนวน ๒,๑๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทรับสัมปทาน จำนวน ๓,๓๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดปล่อยตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจำนวน ๑๑,๑๙๑ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๖๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๓๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๐๒๕ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งสามบริษัทนี้เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคม จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เช่นกัน เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔,๑๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๒๙ ถือหุ้นในบริษัท ทูร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ถือหุ้นที่ต้องห้ามภายหลังวันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๕๒,๑๐๐ หุ้น ทั้ง ๔ บริษัท เป็นบริษัทที่รับสัมปทานทั้งสิ้น ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๔๐๐ หุ้น และ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๖๐,๐๐๐ หุ้น ทั้ง ๒ บริษัทเป็นบริษัท ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ถือหุ้นที่ต้องห้าม จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๖๕,๑๒๘.๓๗๙๓๔๕๗ หุ้น เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตน ให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ โทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัท ที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๘๖,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ถือหุ้นในบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๕๙,๗๙๔ หุ้น ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือหุ้นในบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๑,๗๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือหุ้นในบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ถือหุ้น

ในบริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ศิลาฉนิหินอ่อน จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทรับสัมปทาน จำนวน ๑ หุ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ ถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒,๘๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และ

คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นผู้ถือหุ้นที่ต้องห้าม จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม เป็นเหตุให้สมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และถือหุ้นในบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน เมื่อเข้ารับตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการ ปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำ อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัท ที่รับสัมปทาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นหุ้นต้องห้ามอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง นอกจากนี้ ยังได้มาซึ่งหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) อันเป็นหุ้นที่ต้องห้าม

ภายหลังวันเข้ารับตำแหน่งอีก จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทรุ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคม จำนวน ๙๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ถือหุ้นที่ต้องห้ามภายหลังวันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๕๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ และถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๑,๔๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ และถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทาน จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ได้มาเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ยังเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ ไม่ได้ดำเนินการปลดเปลื้องตนให้พ้นจากการเป็นผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ประกอบมาตรา ๙๑ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๙)

นายเฉลิมพล เอกอุรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้นเป็นบริษัท อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำ อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ นายสุขชัย ใจสมุทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ สมาชิกวุฒิสภา และนายสมคิด หอมเนตร นักวิชาการอิสระ ยื่นคำร้องต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕) แล้วแต่กรณี คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจที่จะสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕)

และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ (๑๐) ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าการสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การสืบสวนข้อเท็จจริงคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวิธีการสอบสวนอย่างไร จะเรียกผู้ถูกร้องไปให้การหรือไม่ เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่มีกฎหมายบังคับหรือมีรายละเอียดว่า จะต้องดำเนินการอย่างไร ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่ง มีเหตุสิ้นสุดลง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้สืบสวนหาข้อเท็จจริงโดยตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และได้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๔๕๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ ที่ ๑๕๕๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และที่ ๑๖๘๑/๑/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ แล้ว ดังนั้น การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปเห็นสมควรนำปัญหาข้อที่ ๓ ขึ้นวินิจฉัยก่อนว่าการถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทนหรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” ส่วนมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาดัง...(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และ (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘” จึงมีข้อที่ต้องพิจารณาเป็นสำคัญในเรื่องการถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส หรือบุตร

ในกิจการตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ได้หรือไม่เพียงใด เห็นว่า มาตรา ๒๖๕ บัญญัติอยู่ในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งหมายความว่าป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแสวงหาผลประโยชน์จากการที่ตนดำรงตำแหน่งนั้น เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ว่า มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่คู่สมรส และบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ หลักการของมาตรา ๒๖๕ นี้ คงเหมือนกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เปลี่ยนแปลงให้ครอบคลุมถึงมาตรา ๔๘ ด้วย พร้อมทั้งขยายบังคับบุคคลจากเดิมบังคับใช้เฉพาะสมาชิกรัฐสภาเท่านั้น โดยเพิ่มเติมให้บังคับใช้ถึงคู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกรัฐสภาด้วย เมื่อพิจารณาต่อไปในเจตนารมณ์การบัญญัติมาตรา ๒๖๕ นี้ ซึ่งตรงกับมาตรา ๑๑๐ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ มีเจตนารมณ์ที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถคงถือไว้ซึ่งหุ้นในกิจการสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งหุ้นในกิจการที่เป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะที่เป็นการผูกขาดตัดตอนได้ ในกรณีที่หุ้นดังกล่าวนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มาก่อนที่จะดำรงตำแหน่ง เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เหมือนกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ คือไม่มีคำว่า “คงถือไว้” แปลว่า การถือหุ้นไว้หากมีอยู่ตอนที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกรัฐสภา เมื่อเป็นสมาชิกรัฐสภาแล้วก็ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่เมื่อพิจารณาว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ บัญญัติอยู่ในเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกรัฐสภา จะหมายความว่าคงถือไว้ซึ่งหุ้นส่วนไม่ว่าจะมากหรือน้อยแล้วจะคงถือไว้ได้ เช่น มีหุ้นอยู่จำนวนมากสามารถบริหารห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือกิจการตามมาตรา ๔๘ ได้แล้วจะไม่ต้องห้ามกระทำได้ คงจะไม่ถูกต้องเพราะจะเป็นการกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ ส่วนการได้มาซึ่งหุ้นส่วนหลังจากที่ดำรงตำแหน่งแล้วนั้น ก็มีได้มีบทบัญญัติให้ห้ามไว้ ซึ่งก็ต้องห้ามหรือไม่ คงจะต้องพิจารณาเป็นการกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์หรือไม่ จึงมีความเห็นว่า

หากการคงถือไว้ซึ่งหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้องแต่ละราย หากถือไว้ผู้เดียวหรือรวมกันแล้วสามารถบริหารกิจการหรือแสวงหาผลประโยชน์ได้แล้วจึงจะถือว่าเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม

พิจารณาการถือหุ้นของผู้ถูกร้องทั้งหมดแล้วมีจำนวนไม่มากเพียงพอที่จะเข้าไปบริหารกิจการหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบได้ ผลประโยชน์ที่ได้รับมีเพียงเงินปันผล หรือมูลค่าหุ้นที่สูงขึ้นซึ่งก็ยังคงไม่แน่นอนเพราะกิจการที่ถือหุ้นอยู่อาจขาดทุนหรือมีมูลค่าลดลงได้ นอกจากนี้เมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งแล้วเมื่อทราบว่าการถือหุ้นไว้อาจมีปัญหาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่างได้โอนหุ้นไปมิได้คงถือหุ้นไว้ เป็นการแสดงเจตนาว่ามีได้ต้องการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เมื่อพิจารณาถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง ส่วนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๑๗ หากการคงถือหุ้นไว้เป็นความผิด ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องโอน จำหน่ายหุ้นของตนเสียก่อนวันที่มีการเลือกตั้งทุกคนโดยไม่แน่ว่าจะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ ย่อมเป็นเหตุผลที่ไม่น่าจะถูกต้องนัก ขัดต่อสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้องแต่ละราย ไม่เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อพิจารณาได้ดังกล่าวข้างต้นจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นข้อที่ ๒ เพราะแม้ผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และมาตรา ๔๘ ดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วก็หาได้ต้องห้ามแต่อย่างใด

ด้วยเหตุดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วจึงมีความเห็นให้ยกคำร้อง

นายสุรเกียรติ์ งามประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งข้อขัดแย้งกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งข้อขัดแย้งกฎหมายหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง” เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง แล้วมีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรย่อมหมายถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้ดุลพินิจ

ในการให้ความเห็นในเรื่องนี้ตามอำนาจแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสามแล้ว ผู้ถูกร้องไม่อาจโต้แย้งได้ว่าการดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องคนหนึ่งคนใดสิ้นสุดลง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกและให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่ ผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้ก็ยังคงสถานะความเป็นสมาชิกภาพแห่งรัฐสภาอยู่มิได้ถูกตัดสิทธิตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใดจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยเช่นนั้นและเมื่อคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้ยังสามารถให้การแก้ข้อกล่าวหาและต่อสู้คดีในชั้นศาลเพื่อหักล้างความเห็นของผู้ร้องได้ ดังนี้ เห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้ที่โต้แย้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากเป็นคำสั่งทางปกครองจึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอนในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจตั้งคณะกรรมการไต่สวนออกความเห็นในเรื่องนี้ได้ก็ดี เป็นข้อต่อสู้ที่ฟังไม่ขึ้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกและประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยเป็นไปตามขั้นตอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสามแล้ว การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นการปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวเพื่อพิจารณาและมีคำวินิจฉัยต่อไปได้

ประเด็นที่ ๒ บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง ถือหุ้น เป็นบริษัทอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับ

สัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม ... (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘”

การพิจารณาว่าบริษัทใดเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทใดเข้าเป็น คู่สัญญากับรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน นั้น จำเป็นต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่บริษัทได้รับอนุญาตให้ดำเนินการว่าเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือไม่ เมื่อพิจารณาความหมาย ของคำว่า “สัมปทาน” ซึ่งหมายถึง กระบวนการหนึ่งของรัฐในการมอบหมายให้บุคคลเข้ามาจัดทำ บริการสาธารณะ โดยบุคคลผู้เข้าร่วมจัดทำบริการสาธารณะจะต้องเป็นผู้ลงทุนและเสี่ยงภัยในการที่ เข้าร่วมนั่นเอง โดยรัฐจะไม่จ่ายเงินค่าจ้างในการดำเนินการให้แก่ผู้รับสัมปทานแต่จะกำหนดระยะเวลา ในการให้สัมปทานนั้น ๆ ซึ่งตลอดเวลาการรับสัมปทาน รัฐจะให้สิทธิบุคคลผู้รับสัมปทานมีรายได้จาก การเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ใช้บริการ และผู้รับสัมปทานต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่รัฐ เมื่อหมดเวลา ตามสัญญาสัมปทานแล้วสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจการที่ได้จากการรับสัมปทานจะตกเป็นสิทธิแก่รัฐ เมื่อพิจารณาสัมปทานในประเทศไทยแล้ว เห็นว่า แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ สัมปทานบริการสาธารณะ และสัมปทานให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

สัมปทานบริการสาธารณะ คือ การที่รัฐมอบบริการสาธารณะอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ซึ่งไม่ใช่กิจการที่เกี่ยวกับความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศไปให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ เช่น การไฟฟ้า การประปา การชลประทาน การเดินรถประจำทาง เป็นต้น

สัมปทานให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ คือ การที่รัฐมอบอำนาจให้บุคคลชุดคัน หรือทำประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างซึ่งถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของชาติและส่วนใหญ่จะห้ามมิให้ บุคคลชุดคันทำประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐ ทรัพยากรธรรมชาติ เหล่านี้ เช่น แร่ ป่าไม้และปิโตรเลียม เป็นต้น โดยผู้รับสัมปทานต้องให้ค่าตอบแทนแก่รัฐในรูปของ ค่าภาคหลวง ภาษีและผลประโยชน์พิเศษอย่างอื่น ภายใต้กรอบกฎหมายหรือสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้ สัมปทานนั้น ๆ ซึ่งบางกรณี ก็ไม่ได้ใช้คำเรียกว่า “สัมปทาน” เสมอไป อาจจะเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น อาทิเช่น ประทานบัตรหรือใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับสัญญาที่บริษัททำกับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนนั้นย่อมหมายถึงการที่รัฐให้สิทธิพิเศษหรืออำนาจพิเศษในการดำเนินการโดยเฉพาะธุรกิจหรือการค้าการผลิตเป็นพิเศษเฉพาะส่วนหรือควบคุมการขายทั้งหมด การให้สิทธิพิเศษแก่บริษัทจะจัดให้ทำได้เพียงผู้เดียวในระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดตกลงกัน โดยมีข้อสัญญาว่าบริษัทจะต้องจ่ายเงินค่าสิทธิพิเศษให้แก่รัฐเป็นการตอบแทนจากการที่ได้รับผูกขาด ผลกำไรที่ได้จากกิจการนั้นตกเป็นของผู้รับผูกขาด เช่น การผลิตและจำหน่ายสุราในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่งแต่เพียงผู้เดียว เป็นต้น

สำหรับกรณีการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิद्यุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์หรือโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ เนื่องจากหลักการในมาตรา ๔๘ นี้บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันโดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนให้ปราศจากการครอบงำหรือการแทรกแซงจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีอิทธิพลจากอำนาจรัฐ จึงห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิद्यุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทนหรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าวและหลักการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิद्यุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทนหรือดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

ส่วนการพิจารณาว่าบริษัทใดดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ กิจการวิद्यุกระจายเสียง กิจการวิद्यุโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม นั้น เห็นว่า ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคำว่า “หนังสือพิมพ์” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ข่าวและความเห็นเป็นต้นเสนอประชาชนตามปกติออกเป็นรายวันหรือสิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน้าเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม และความหมายตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ ที่ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ว่า “สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน้า

เช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ ให้ความหมายรวมถึง นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทำนองเดียวกัน”

ส่วนกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมนั้น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “...กิจการโทรคมนาคม หมายความว่า กิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ...” และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ บัญญัติว่า

“...วิทยุโทรทัศน์ หมายความว่า การส่งหรือการแพร่ภาพและเสียงด้วยคลื่นความถี่ เพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง...”

“...กิจการโทรทัศน์ หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชมการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรทัศน์ตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์...”

“กิจการโทรคมนาคม หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่ง การแพร่ หรือการรับ เครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรคมนาคมตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม...”

เมื่อทางพิจารณาฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตรถือหุ้นในคดีนี้แล้ว ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

ศาสตราจารย์เกียรติคุณตรึงใจ บุณสมภพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยนายนนท์ บุณสมภพ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘

นายถาวร สนิตพงษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) โดยครอบครองหุ้นปี ๒๕๔๗ จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี ๒๕๔๘ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี ๒๕๔๙ จำนวน ๖๐,๐๐๐ หุ้น รวมทั้งสิ้น ๑๒๐,๐๐๐ หุ้น

นายบุญชัย โชควัฒนา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๗๕๐,๐๐๐ หุ้น และนางลัดดา โชควัฒนา คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔,๓๕๐,๐๐๐ หุ้น ทั้งสองคนครอบครองหุ้นวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕

นายพิชัย อุตมาภินันท์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยนางนุชนาฏ อุตมาภินันท์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔,๓๗๒ หุ้น ครอบครองหุ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔

นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยพลเอก นิพัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

นายสมชาย แสวงการ ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยนางธิดาวรรณ ประยงพันธุ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๖๗๔ หุ้น ครอบครองหุ้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๓

นายวรวุฒิ โรจนพานิช ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยนางประภัสสร โรจนพานิช คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

นายสิทธิศักดิ์ ยนต์ตระกูล ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๙๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

นายสุพจน์ เลียดประถม ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๖๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นก่อนวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยนายวัลลภ อธิคมประภา คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๑,๓๙๖ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

นายจรัส จิยังเรืองรุ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๐

พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๗๐๐,๐๒๓ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และนางดวงใจ ภักดีภูมิ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๐

นางนงมล ศิริวัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ โดยนายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

นายจิตติพจน์ วิริยะโรจน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นายสมชาติ พรรณพัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และนางรจนา พรรณพัฒน์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๖,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๘,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นางอัจฉรา เทชถพิทักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๐ และบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และนายชาติชาย เทชถพิทักษ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด เป็นจำนวน ๑๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๗

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ (ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเฉพาะผู้ถูกร้องรายนี้ ออกจากสารบบความ)

นายอนุชา บุรพชัยศรี ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๖ และบริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ครอบครองหุ้นวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และครอบครองหุ้น จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ และนายอโณทัย ฉันทวานิช บุตรถือหุ้นในบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๙,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓

นายสราวุธ อ่อนละมัย ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕ หุ้น ครอบครองระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๘

นายเอียรชัย สุวรรณเพ็ญ ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นเดือนมกราคม ๒๕๔๗

นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๑๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๗

นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๓๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๗ และวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๘

นายจตุติ ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๑,๑๙๑ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และนางสมานจิตต์ ไกรฤกษ์ คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑ บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๓๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑ บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๐๒๕ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑ และบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๖๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑

นายเจือ ราชสีห์ ผู้ถือหุ้นที่ ๒๕ โดยนางสมผิว ราชสีห์ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๘

นายลากศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ ผู้ถือหุ้นที่ ๒๖ โดยนางสุไหม ลาภาโรจน์กิจ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๕

นางนิภา พริ้งศุลกะ ผู้ถือหุ้นที่ ๒๗ โดยนายแพทย์ กำธร พริ้งศุลกะ คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙

นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ผู้ถือหุ้นที่ ๒๘ โดยนางนุช สุวรรณคีรี คู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔,๑๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๔ กันยายน และวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐

นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์ ผู้ถือหุ้นที่ ๒๙ ถือหุ้นในบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และ บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๖

นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถือหุ้นที่ ๓๐ โดยนางนลินี ด่านชัยวิจิตร คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑

นางสาวตรีนุช เทียนทอง ผู้ถือหุ้นที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ.คอนสตรัคชั่น จำกัด เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕

นายเสนาะ เทียนทอง ผู้ถือหุ้นที่ ๓๒ โดยนางอุไรวรรณ เทียนทอง คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘

นางมลิวลย์ ัญญสกุลกิจ ผู้ถือหุ้นที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๑ และครอบครองอีก ๑,๕๐๐ หุ้น ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๑ และอีก ๓,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๑ และอีก ๑,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐,๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๑ และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

นายสุนัย จุลพงศธร ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ โดยนางสาวลักษณ จุลพงศธร คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ไม่ปรากฏจำนวนแน่ชัดและเป็นหุ้นที่บริษัทจัดสรรให้ตามสิทธิของพนักงานตามนโยบายของบริษัทซึ่งครอบครองหุ้นวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖

นายสมพล เกยุราพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๙ และบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙

นายสาธิต เทพวงศ์ศิริรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๗

นางปานหทัย เสรีรักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๘๖,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้น วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๕๙,๗๙๔ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๑,๗๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ และบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๐ บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด เป็นจำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๗ บริษัท ศิลาภินิหอ่อน จำกัด

เป็นจำนวน ๑ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗

นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ ถือหุ้นใน บริษัท ปูนซิเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๐

นายไพโรจน์ ต้นบรจจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ ถือหุ้นใน บริษัท โกลว์พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นปี พ.ศ. ๒๕๓๙

นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยนางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ คู่สมรสถือหุ้นบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๒,๘๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ และบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น

นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๗ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗

ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑

นายอัสนี เชิดชัย ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ โดย นางลินดา เชิดชัย คู่สมรส ถือหุ้นในบริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๙๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

หม่อมราชวงศ์กิตติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑

นายมานิต นพอมรบดี ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๑,๔๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๙ บริษัท ทูริ

คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๕๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ และ บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เป็นจำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ครอบครองหุ้นวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบกิจการของบริษัททั้ง ๓๓ รายในคดีนี้ ประกอบการตีความความหมายของบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือบริษัทที่มีสัญญากับรัฐในลักษณะผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และความหมายของบริษัทในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ตามมาตรา ๔๘ แล้ว มีความเห็นว่า

๑. บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
๒. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)
๓. บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

บริษัททั้ง ๓ รายนี้ ประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยได้รับสัมปทานหรือสัญญาอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ในปัจจุบันเปลี่ยนเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) และการสื่อสารแห่งประเทศไทย (ในปัจจุบันเปลี่ยนเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)) ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๔. บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมเพื่อการสื่อสารภายในประเทศ โดยมีสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศกับกระทรวงคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงถือว่าเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมและได้รับสัมปทานจากรัฐ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๕. บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ประเภทวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และ

กิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงถือว่าเป็นบริษัทที่เข้าลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๖. บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์ นำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ทั้งปรากฏว่าบริษัทได้ทำหนังสือพิมพ์ในรูปแบบวารสารรายเดือนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมใช้ชื่อว่า “หนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์” จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๗. บริษัท ผู้จัดการ จำกัด ต่อมาจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ บริษัทดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์เช่นกันแม้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นได้ความว่า บริษัทถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดระหว่างนี้ก็ตาม แต่โดยสถานะของบริษัทที่ประกอบกิจการด้านหนังสือพิมพ์ก็ต้องถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๘. บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการโทรคมนาคม บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงโดยได้รับสัมปทานจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๙. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยทำสัญญาสัมปทานกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๐. บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการด้านโทรคมนาคม ตามสัญญาที่ทำกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สัญญามีกำหนด ๑๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทได้รับสัมปทานจากรัฐต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๑. บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการด้านโทรคมนาคมให้บริการรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ และต่อมาบริษัทได้รับอนุญาตจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้บริการรับ-ส่งสัญญาณบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ตามสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งสัญญาดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลา ๒๒ ปี โดยสิ้นสุดในปี ๒๕๕๙ จึงถือว่าเป็นบริษัทได้รับสัมปทานจากรัฐต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๒. บริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ และจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ บริษัทประกอบกิจการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุโทรทัศน์และเคเบิลทีวี ได้ทำสัญญากับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ตามสัญญาลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาภายหลัง จึงถือว่าเป็นบริษัทได้รับสัมปทานจากรัฐต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๓. บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจลงทุนถือหุ้นในนิติบุคคลอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยการลงทุนในบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการโทรคมนาคม ธุรกิจสื่อโฆษณา และธุรกิจอื่น ๆ เช่น บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันกับบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติมภายหลัง จึงเท่ากับบริษัทเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม (Holding Company) จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๔. บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ นำเข้าและผลิตการ์ตูนเพื่อการศึกษา โดยประกอบกิจการแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง กิจการด้านสื่อกระจายภาพและสื่อกระจายเสียงโดยดำเนินงานสถานีข่าวเนชั่นแซนแนล ผลิตรายการเพื่อออกอากาศในโทรทัศน์สถานีต่าง ๆ ผลิตรายการวิทยุ ลักษณะที่สอง กิจการหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คมชัดลึก เป็นต้น ลักษณะที่สาม กิจการด้านการพิมพ์ และลักษณะที่สี่

กิจการด้านอื่น ๆ เช่น เป็นตัวแทนขายสื่อด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

๑๕. บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้บริการติดต่อสื่อสารครบวงจร เช่น โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โครงข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง โครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสง เป็นต้น รวมทั้งจัดหา ออกแบบ และวางระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบคอมพิวเตอร์ทั้งภาครัฐและเอกชน อันเป็นกิจการโทรคมนาคม ตามคำนิยามของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม อันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑๖. บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ กับทางพิเศษแห่งประเทศไทย มีกำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี นับตั้งแต่วันเริ่มก่อสร้างโดยบริษัทเป็นผู้ออกแบบการก่อสร้างและการบริหารงานทางด่วน โดยมีข้อกำหนดในสัญญาว่า บริษัท ทางด่วนกรุงเทพฯ ตกลงดำเนินงานและบริหารตลอดจนบำรุงรักษาระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ นี้ ด้วยค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงภัยของบริษัทเอง โดยจะไม่เรียกร้องหลักประกันหรือการค้ำประกันจากรัฐบาลหรือทางพิเศษแห่งประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าวแล้ว จึงเห็นว่า บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐวิสาหกิจ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๗. บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหลักการเดินทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพ ซึ่งเป็นรถไฟฟ้ายกระดับจำนวน ๒ เส้นทางในเขตกรุงเทพมหานคร โดยบริษัทได้รับสัมปทานการเดินทางรถไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามสัญญาสัมปทานวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ บริษัทได้รับสัมปทานมีกำหนดระยะเวลา ๓๐ ปี อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร จึงถือว่าเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๘. บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการขนส่งมวลชนด้วยรถไฟฟ้าใต้ดิน โดยบริษัทได้รับสัมปทานจากรัฐแต่เพียงผู้เดียวให้ดำเนินการในโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลกับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๑๙. บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ คอนกรีตผสมเสร็จและเม็ดพลาสติก มีกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับกำจัดกากอุตสาหกรรม ธุรกิจสถานีให้บริการน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจประกันชีวิต เป็นต้น บริษัทได้รับประทานบัตรเหมืองแร่ หินปูน และหินดานจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จำนวน ๒๙ ประทานบัตร ซึ่งใช้เป็น วัตถุดิบสำคัญในการผลิตปูนซีเมนต์ โดยบริษัทเสียค่าภาคหลวงตอบแทนรัฐตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๐. บริษัท พี.ที.เอ.คอนสตรัคชั่น จำกัด ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและโรงไม้หิน โดยบริษัทได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่บริษัทมีสิทธิครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์ ทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จำนวน ๓ ประทานบัตร มีอายุ ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงถือว่าเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากรัฐในรูปของ ประทานบัตรทำเหมืองแร่จึงเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๑. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ บริษัทได้รับประทานบัตรจากรัฐในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) จำนวน ๔๙ แปลง อายุประทานบัตรตั้งแต่ ๑๐ ปีถึง ๒๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๒. บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่าย ปูนซีเมนต์และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ และให้บริการรับกำจัดขยะและของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทได้รับประทานบัตรจากรัฐในการทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนและดินดาน

(เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) ที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๕ แปลง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๔ แปลง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๓ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๓. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการถ่านหินและไฟฟ้า บริษัทได้รับประทานบัตรจากรัฐในการทำเหมืองแร่ถ่านหินและบอลเคลย์ ในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๔. บริษัท ศิลาภินิหอ่อน จำกัด ประกอบกิจการทำเหมืองแร่ โดยได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน ๕ แปลง จึงเป็นบริษัทที่เข้าลักษณะ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒๕. บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ บริษัทได้รับประทานบัตรจากรัฐในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) ในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๖. บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทประสบภาวะวิกฤตทางการเงินจนศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๙ บริษัทเคยได้รับประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนและหินดินดานในท้องที่จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๖ แปลงจากรัฐ ต่อมาศาลจังหวัดระยองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บริษัทโอนประทานบัตรดังกล่าวให้กับบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และได้มีการโอนประทานบัตร เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่บริษัทก็เป็นผู้ถือหุ้นหลักในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) อยู่ด้วย จึงต้องถือว่าเป็นบริษัทเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๗. บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและไอน้ำ โดยได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ บริษัทมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสัญญามีกำหนดอายุ ๒๕ ปี จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๘. บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการไฟฟ้าโดยได้รับสัมปทานภายใต้การควบคุมดูแลของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ต่อมาได้มีการจัดตั้งกระทรวงพลังงาน จึงได้โอนมาอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน บริษัทเป็นผู้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง นอกจากนี้ บริษัทได้เข้าเป็นคู่สัญญากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑-๑๕-๗๕๐๑ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ และสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑-๑๕-๗๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒๙. บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๓ ในรูปบริษัทจำกัด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ที่เห็นชอบให้ระดมทุนจากภาคเอกชนในโครงการโรงไฟฟ้าราชบุรี และจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๓ โดยมีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ถือหุ้นใหญ่ในอัตราร้อยละ ๔๕ ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัท เป็นการลงทุนในบริษัทย่อยและกิจการร่วมค้าในรูปแบบของบริษัท โดยมีรายได้หลักมาจากเงินปันผลของบริษัทที่ลงทุน ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินงานด้านผลิตไฟฟ้าและธุรกิจเกี่ยวเนื่องเป็นหลัก บริษัทไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐแต่ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน จึงต้องถือว่าเป็นบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทาน

ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม (Holding Company) อันเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๐. บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่รายแรกของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตามนโยบายการแปรรูป รัฐวิสาหกิจของรัฐ เพื่อสร้างต้นแบบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานไฟฟ้าด้วยการบริหารงานแบบเอกชนเพื่อลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗ ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทดำเนินธุรกิจในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้ง ด้วยการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ โดยประกอบธุรกิจหลักในการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบครบวงจร ครอบคลุมธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และธุรกิจการให้บริการด้านพลังงาน บริษัทไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐแต่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด และบริษัท ผลิตไฟฟ้าขอนแก่น จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัทย่อยทั้งสองได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ต้องถือว่าเป็นบริษัทผู้ถือหุ้นในบริษัทรับสัมปทานไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมอันเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๑. บริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจหลักคือ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ครบวงจรจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี บริษัทได้ก่อตั้งโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้าไว้ใช้ในกิจการของบริษัท และได้ขยายบริการไฟฟ้าให้แก่โรงงานต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรม บริษัทได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นใบอนุญาตผลิตไฟฟ้าจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้รับสัมปทานประกอบกิจการประปา ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว โดยการควบคุมดูแลของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงถือเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทาน อันเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๒. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยการแปรรูปจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกระทรวงการคลังถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ ๕๑.๔๙ ของทุนจดทะเบียน บริษัทดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมรวมถึงการจัดหาและจำหน่ายปิโตรเลียมการจัดหาและขนส่งก๊าซ

ธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย บริษัทถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ นอกจากนี้ บริษัทมีสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติ สำหรับโรงไฟฟ้าจะนะ และโรงไฟฟ้าน้ำพองกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งสัญญาจะมีผลบังคับจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามลำดับ จึงถือว่าเป็นบริษัทที่ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐโดยทางอ้อม (Holding Company) อันเป็นบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓๓. บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยได้รับสัมปทานเพื่อการสำรวจ พัฒนาและผลิตจากกระทรวงพลังงานตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ โครงการ โดยบริษัทมีหน้าที่เสียค่าภาคหลวงให้แก่รัฐตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม และมีสิทธิขายปิโตรเลียมซึ่งได้แก่น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยขายให้แก่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นในบริษัทนี้ในสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๔๒ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงถือว่าเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ประเด็นที่ ๓ การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

เห็นว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) บัญญัติในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่คู่สมรสและบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ

อนึ่ง การได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่ง เช่นนี้เรียกว่า “ผลประโยชน์ขัดกัน” ซึ่งจะก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมยากต่อการตัดสินใจทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้

อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงขัดกันในขณะที่ผลประโยชน์ส่วนตนได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์สาธารณะ”

บทบัญญัติในมาตรา ๒๖๕ ดังกล่าวข้างต้นนี้คงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ แต่เปลี่ยนแปลงให้ครอบคลุมถึงมาตรา ๔๘ กรณีห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิฤกระจ่ายเสียง วิฤโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม พร้อมทั้งขยายบังคับบุคคลจากเดิมให้บังคับใช้เฉพาะสมาชิกรัฐสภาเท่านั้น โดยเพิ่มเติมให้บังคับใช้ถึง คู่สมรส บุตรและบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกรัฐสภาด้วย เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑๐ (ในชั้นพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเป็นมาตรา ๑๐๙) จากรายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ครั้งที่ ๑๕/๒๕๔๐ วันศุกร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๐ คณะกรรมาธิการยกร่างและพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ฯ ได้เพิ่มมาตรา ๑๐๙ (๒ ทวิ) ห้ามการคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน ห้ามการคงไว้ซึ่งความเป็นคู่สัญญาและห้ามคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะผูกขาดตัดตอน และหากจะได้ประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องโอนสัมปทาน สัญญา หรือหุ้นให้นิติบุคคลที่จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น และห้ามเข้าไปบริหารจัดการใด ๆ แต่มีสมาชิกจำนวนมากได้ออกความเห็นคัดค้านในทำนองว่าสิทธิการได้รับสัมปทานหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีมาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งเป็นสิทธิโดยชอบธรรมในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญและมีใช่เป็นการได้มาจากการใช้อำนาจโดยมิชอบในขณะดำรงตำแหน่ง จึงไม่ควรห้ามการคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ ในกรณีที่มีมาก่อนการดำรงตำแหน่ง ในที่สุดที่ประชุมมีการลงมติเสียงส่วนใหญ่ในวาระที่ ๒ ให้ตัดมาตรา ๑๐๙ (๒ ทวิ) ออกทั้งหมด

ดังนั้น จึงเป็นที่เห็นได้ว่า ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๑๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในชั้นกรรมาธิการยกร่างและพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญประสงค์จะห้ามการรับสัมปทานหรือการเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะผูกขาดตัดตอนหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ที่มีมาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งก็ถือไว้ไม่ได้จึงยกร่างเพิ่มเติมเพื่อเป็นการมิให้คงถือไว้ แต่เมื่อที่ประชุมลงมติให้ตัดออกทั้งหมด การห้ามคงถือไว้จึงไม่มีข้อห้ามย่อมหมายถึง การรับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวก่อนเข้าดำรงตำแหน่งไม่เป็นการต้องห้าม

คงห้ามเฉพาะเมื่อดำรงตำแหน่งแล้วจะมีสัมปทานกับรัฐหรือการเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะผูกขาด ตัดตอนหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาไม่ได้ อนึ่ง แม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เดิมก็ไม่ได้ห้ามการคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน แต่เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๘ กลับห้ามมิให้มีการ คงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือสัญญากับรัฐอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอน ดังนั้น เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่ละฉบับมีความมุ่งหมายและความประสงค์โดยนัยต่างกัน จึงต้องพิจารณาการใช้คำ “คงไว้ซึ่ง” ที่ปรากฏ อยู่ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ๆ ด้วยว่ามีความหมายและความประสงค์เช่นใด

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) คงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เพียงแต่เพิ่ม มาตรา ๔๘ ให้อยู่ในบังคับ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) และเมื่อเทียบเคียงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) กับรัฐธรรมนูญ หลายฉบับที่ผ่านมาที่ได้บัญญัติในเรื่องของการ “ห้ามคงถือไว้” หรือ “ห้ามการคงไว้ซึ่ง” การเป็นหุ้นส่วน หรือการเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ฯ ที่รับสัมปทานจากรัฐ ฯ จึงหมายความว่า การได้สัมปทาน สัญญา หรือหุ้นมาในขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไม่รวมถึงกรณีที่มีสัมปทาน หรือสัญญาหรือหุ้นก่อนวันเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาและไม่รวมถึงหุ้น ในกิจการหนังสือพิมพ์ วิद्यุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีมาก่อนวันเข้ารับตำแหน่งเช่นเดียวกัน

ในการเข้าดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา เริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑๗ ส่วนการเข้าดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่เลือกตั้ง ข้อเท็จจริงได้ความว่าประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการสรรหา สมาชิกวุฒิสภากำหนดให้วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นวันประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จึงมีผู้ถูกร้องในคดีนี้ในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ได้แก่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณตรังใจ

บุรณสมภพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายถาวร ลินุตพงษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายบุญชัย โชควัฒนา ผู้ถูกร้องที่ ๓ นายพิชัย อุตมาภินันท์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ นางพรพันธ์ บุณยรัตพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๕ นายสมชาย แสวงการ ผู้ถูกร้องที่ ๖ นายวรวิทย์ โรจนพานิช ผู้ถูกร้องที่ ๗ นางอัจฉรา เตชฤทธิพิทักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ มีผลการเป็นสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

สำหรับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีผลในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ ตามประกาศดังกล่าวนี้รับรองสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ได้แก่ นายสิทธิศักดิ์ ยนต์ตระกูล ผู้ถูกร้องที่ ๘ นายสุพจน์ เลียดประถม ผู้ถูกร้องที่ ๙ นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ นายจรัส จิยังเรืองรุ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ นางนฤมล ศิริวัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ นายจิตติพงษ์ วิริยะโรจน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ นายสมชาติ พรรณพัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ มีผลการเป็นสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ และต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ ได้แก่ นายอนุชา บุรพชัยศรี ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ นายสรารุช อ่อนละมัย ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ นายเอียรชัย สุวรรณเพ็ญ ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ นายจตุติ ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ นายเจือ ราชสีห์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ นายลาภศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ นางนิภา พริ้งศุลกะ ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๙ นายเกื้อกุล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ นางสาวตริณัฐ เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๑ นายเสนาะ เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ นางมลิวัลย์ ธิญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ นายสุนัย จุลพงศธร ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ นายสมพล เกยุราพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ นายสาธิต เทพวงศ์ศิริรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ นายไพโรจน์ ต้นบรจจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ นายอัสนี เชิดชัย ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ นายมานิต นพอมรบดี ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ มีผลการเป็นสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ยกเว้นผู้ถูกร้อง ๒ ราย คือ นางปานหทัย เสรีรักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ และนายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ มีผลวันเลือกตั้งตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑

เนื่องจากการประกาศการเลือกตั้งใหม่ในวันดังกล่าว สมาชิกภาพของ ๒ รายนี้จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

เมื่อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเข้าเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้ไม่ว่าตนเองเป็นผู้ถือหุ้นก็ดี หรือคู่สมรสหรือบุตรของผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นก็ดี พังเป็นที่ยึดดังกล่าวข้างต้นจึงปรับข้อเท็จจริงการเข้าถือหุ้นของผู้ถูกร้องทั้ง ๔๔ คน ในคดีนี้กับหลักกฎหมายดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่ามีผู้ถูกร้องจำนวน ๖ ราย ได้แก่ นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ นางมลวิมลย์ วัฒนสุกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ และหม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นบริษัทอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณี หลังจากวันเข้ารับตำแหน่งอันเป็นการกระทำได้ห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องทั้ง ๖ รายนี้ จึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖)

สำหรับผู้ถูกร้องรายอื่นนอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการเข้าถือหุ้นในบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้วแต่กรณีไม่ว่าในนามของตนเอง คู่สมรสหรือบุตรก็ดีล้วนเป็นการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่เป็นการกระทำได้ห้ามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นอื่นนอกจากนี้ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพ
สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า
“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิก
คนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑)
หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง
ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภา
ที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้น
เป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง
และวรรคสอง”

มาตรา ๒๓๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้...(๕) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้... (๑๐) สืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (๑๑) ส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง หรือส่งเรื่องไปยัง ศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า จากข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน เพื่อดำเนินการไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ และคณะกรรมการการเลือกตั้งอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ มาตรา ๒๓๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ (๑๐) และ (๑๑) พิจารณารายงานการไต่สวนแล้วรับฟังข้อเท็จจริงตามการไต่สวน และมีคำสั่งตามมติในการประชุมครั้งที่ ๖๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ มติในการประชุมครั้งที่ ๗๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และมติในการประชุมครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ ให้ส่งเรื่องไปยังประธานวุฒิสภา ผู้ร้องที่ ๑ และประธานสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ เพื่อส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องรวม ๔๕ คน แล้ว จึงเห็นว่าการดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว

ประเด็นที่สอง บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตรของผู้ถูกร้อง ถือหุ้นเป็นบริษัทต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

บริษัทที่ผู้ถูกร้องคู่สมรสและบุตรทั้งหมดถือหุ้น จำนวน ๓๓ บริษัท ปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(๑) บริษัท ทู คอรัปเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม การสื่อสาร ตลอดจนซื้อขาย นำเข้า ส่งออก เครื่องโทรคมนาคม รวมทั้งดำเนินการติดตั้งระบบชุมสายโทรศัพท์และระบบอุปกรณ์โทรคมนาคม บริษัทประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยอาศัยสัญญาร่วมงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ที่ทำกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๔ และสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ที่บริษัทย่อยคือ บริษัท ทรูมูฟ จำกัด ทำกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๙ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒) บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่าย ปูนซีเมนต์คอนกรีตผสมเสร็จและเม็ดพลาสติก มีกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับกำจัดกากอุตสาหกรรม ธุรกิจสถานีให้บริการน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจประกันชีวิต เป็นต้น บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรเหมืองแร่ หินปูน และหินดานจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จำนวน ๒๙ ประทานบัตร โดยประทานบัตรที่บริษัทได้รับเป็นพื้นที่เพื่อทำการเหมืองแร่ ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตปูนซีเมนต์ โดยเสียค่าภาคหลวงตอบแทนรัฐตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓) บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและไอน้ำ โดยได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ บริษัทมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้า

กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสัญญาที่กำหนดอายุ ๒๕ ปี ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๔) บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจหลักคือ ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ครบวงจรจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี บริษัทได้ก่อตั้งโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้าไว้ใช้ในกิจการของบริษัท และได้ขยายบริการไฟฟ้าให้แก่โรงงานต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรม บริษัทได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นใบอนุญาตผลิตไฟฟ้าจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้รับสัมปทานประกอบกิจการน้ำประปา ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับดังกล่าว โดยการควบคุมดูแลของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๕) บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) มีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยถือหุ้นใหญ่ในอัตราร้อยละ ๔๕ ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัท เป็นการลงทุนในบริษัทย่อย และกิจการร่วมค้าในรูปแบบของบริษัทโฮลดิ้ง โดยมีรายได้หลักมาจากเงินปันผลของบริษัทที่ลงทุน ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินงานด้านผลิตไฟฟ้าและธุรกิจเกี่ยวเนื่องเป็นหลัก บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐ แต่ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และ บริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๖) บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ทำสัญญาโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ กับทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยบริษัทเป็นผู้ออกแบบก่อสร้างและบริหารงานทางด่วน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ บริษัทได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด สัญญาโครงการระบบทางด่วน ขั้นที่ ๒ มีอายุสัญญา ๓๐ ปี นับแต่วันเริ่มก่อสร้าง เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๗) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจในการประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารและเป็นผู้ให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมและบริการเกี่ยวเนื่อง โดยได้รับสัมปทานจากกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบัน คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ให้ดำเนินกิจการให้บริการช่องสัญญาณ

ดาวเทียมเพื่อการสื่อสารตามสัญญาดำเนินการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๔ บริษัทได้จัดส่งและให้บริการดาวเทียมไทยคม จำนวนทั้งสิ้น ๕ ดวง นอกจากนั้นบริษัทได้ทำสัญญากับหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจให้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียม เป็นสัญญาใช้ทรานส์พอนเดอร์ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๘) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมรวมถึงการจัดหา และจัดจำหน่ายปิโตรเลียม การจัดหาและขนส่งก๊าซธรรมชาติจากทั้งในและต่างประเทศ การแยกก๊าซ ธรรมชาติและจัดจำหน่าย ถือหุ้ในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ในสัดส่วน เกินกว่าร้อยละ ๕๐ นอกจากนี้ บริษัทมีสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติ สำหรับโรงไฟฟ้าจะนะ และโรงไฟฟ้า น้ำพอง กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งสัญญาจะมีผลบังคับจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามลำดับ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๙) บริษัท ทีทีแอลดีที จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาร่วมการงานและร่วมลงทุนขยายบริการ โทรศัพทหนึ่งล้านเลขหมายในเขตโทรศัพทภูมิภาคกับองค์การโทรศัพทแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการโทรศัพทพื้นฐาน โดยบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ และบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบ มีอายุสัมปทาน ๒๕ ปี นับจากวันเริ่มดำเนินการส่งมอบอุปกรณ์ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๖ จนถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๐) บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการสำรวจและ ผลิตปิโตรเลียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยได้รับสัมปทานปิโตรเลียมเพื่อการสำรวจ พัฒนา และผลิตจากกระทรวงพลังงานตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ จำนวน ทั้งสิ้น ๑๖ โครงการ โดยบริษัทมีหน้าที่เสียค่าภาคหลวงให้แก่รัฐตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม ฯ และมีสิทธิขายปิโตรเลียมซึ่งได้แก่น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยขายให้แก่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ถือหุ้ในบริษัทนี้ ในสัดส่วน ร้อยละ ๖๕.๔๒ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๑๑) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่รายแรกของประเทศไทย โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตามนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลเพื่อสร้างต้นแบบของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานไฟฟ้าด้วยการบริหารงานแบบเอกชนเพื่อลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ดำเนินธุรกิจในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้ง ด้วยการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ โดยประกอบธุรกิจหลักในการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบครบวงจร ครอบคลุมธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และธุรกิจการให้บริการด้านพลังงาน บริษัทไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐ แต่ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด และ บริษัท ผลิตไฟฟ้าขอนแก่น จำกัด ในอัตราร้อยละ ๙๙.๙๙ โดยบริษัทย่อยทั้งสองได้รับสัมปทานกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๑๒) บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจหลัก เป็นผู้ประกอบการรถไฟฟ้าระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ (BTS) ซึ่งเป็นรถไฟฟ้ายกระดับจำนวน ๒ เส้นทางในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกระทรวงมหาดไทยได้ให้สัมปทานแก่บริษัทเป็นผู้จัดให้มีและประกอบการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครกับกรุงเทพมหานคร เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๑๓) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจลงทุนถือหุ้นในนิติบุคคลอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยการลงทุนในบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการโทรคมนาคม ธุรกิจสื่อโฆษณา และธุรกิจอื่น ๆ เช่น บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันกับบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๔) บริษัท ผู้จัดการ จำกัด จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ประกอบธุรกิจเป็นผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ และนิตยสารผู้จัดการ ทั้งนี้ ศาลล้มละลายกลาง ได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ

บริษัท เด็ดขาด เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๕) บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการประเภท ให้บริการด้านโทรคมนาคม (โทรศัพท์เคลื่อนที่) ระบบเซลลูลาร์ ได้ทำสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามสัญญาเลขที่ ๓/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ (ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทยแปรสภาพเป็นบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๖) บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ นำเข้าและผลิตการ์ตูนเพื่อการศึกษา โดยประกอบกิจการแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง กิจการด้านสื่อกระจายภาพและสื่อกระจายเสียงโดยดำเนินงานสถานีข่าวเนชั่นแซนแนล ผลิตรายการเพื่อออกอากาศในโทรทัศน์สถานีต่าง ๆ ผลิตรายการวิทยุ ลักษณะที่สอง กิจการหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เป็นต้น ลักษณะที่สาม กิจการด้านการพิมพ์ และลักษณะที่สี่ กิจการด้านอื่น ๆ เช่น เป็นตัวแทนขายโฆษณา เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๗) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนและธุรกิจอื่น ที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน รวมถึงการให้บริการแพร่ภาพและเสียงหรืออื่นใด มีธุรกิจหลักที่ดำเนินการเอง ได้แก่ กิจการสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ กิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง และสำนักข่าวไทย และร่วมดำเนิน กิจการกับผู้ประกอบการเอกชนอื่น ๆ ภายใต้สัญญาาร่วมดำเนินกิจการ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๘) บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจให้บริการติดต่อสื่อสารครบวงจร เช่น โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โครงข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง โครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสง เป็นต้น รวมทั้งจัดหา ออกแบบ และวางระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบคอมพิวเตอร์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๙) บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการไฟฟ้าโดยได้รับสัมปทาน ประกอบกิจการไฟฟ้าในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง นิคมอุตสาหกรรม ตะวันออก จังหวัดระยอง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย จังหวัดระยอง นอกจากนี้ ได้เข้าเป็นคู่สัญญากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑-๑๕-๗๕๐๑ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ และสัญญาซื้อขายไฟฟ้า เลขที่ ๔๔/๑-๑๕-๗๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบ มาตรา ๔๘

(๒๐) บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เข้าร่วมประมูลสัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชนด้วยรถไฟฟ้าใต้ดิน โดยดำเนินการออกแบบ ผลิต จัดหา ติดตั้ง ทดสอบ รวมทั้งดำเนินการ และบำรุงรักษาระบบรถไฟฟ้า และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ และ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ให้เป็นผู้ได้รับสัมปทานดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว บริษัทได้ทำสัญญา สัมปทานโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคลกับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๑) บริษัท พี.ที.เอ.คอนสตรัคชั่น จำกัด ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและโรงไม้หิน โดยบริษัทได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินที่บริษัทมีสิทธิครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์ ทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จำนวน ๓ ประทานบัตร มีอายุ ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๒) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซิเมนต์ และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ บริษัท ฯ ได้รับประทานบัตรทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซิเมนต์) จำนวน ๔๙ แปลง อายุประทานบัตรตั้งแต่ ๑๐ ปีถึง ๒๕ ปี เป็นบริษัท ที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๓) บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซิเมนต์ และสินค้าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ และให้บริการรับกำจัดขยะและของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนและดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซิเมนต์)

ที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๕ แปลง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๔ แปลง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๓ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๔) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจถ่านหินและไฟฟ้า บริษัท ได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่ถ่านหินและบอลเคลย์ ในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี ประทานบัตรหมดอายุแล้ว จำนวน ๓ แปลง เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๕) บริษัท ศิลาภินิหอ่อน จำกัด ประกอบธุรกิจด้านการทำเหมืองหินอ่อน ปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจการ โดยหยุดกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ บริษัทได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอ่อนในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำนวน ๕ แปลง อายุประทานบัตร ๒๕ ปี ซึ่งได้หมดอายุแล้วตั้งแต่วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๖) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการโทรคมนาคม ประเภทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๗) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ อีคอนนิวส์ นำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ปัจจุบันได้หยุดกิจการแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๘) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในระบบ NMT 900 และ GSM ทั่วประเทศ ตามสัญญาที่ทำกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย คือสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการกิจการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๓ สัญญามีกำหนดเวลา ๒๐ ปี ต่อมาได้มีการขยายอายุสัญญาเป็น ๒๕ ปี เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๙) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจด้านโทรคมนาคม เป็นผู้ให้บริการวิทยุคมนาคมเฉพาะกิจ ระบบ Trunked Mobile ตามสัญญาที่ทำกับการสื่อสาร

แห่งประเทศไทย คือสัญญาดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมเฉพาะกิจระบบ Trunked Mobile เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สัญญามีกำหนดเวลา ๑๕ ปี เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๓๐) บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ บริษัทได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์) ในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๐ แปลง อายุประทานบัตรไม่เกิน ๒๕ ปี เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓๑) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) เคยได้รับประทานบัตรเหมืองแร่หินปูนและหินดินดานในท้องที่จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๖ แปลง แต่ต่อมาศาลจังหวัดระยองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) โอนประทานบัตรดังกล่าวให้กับบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) และได้มีการโอนประทานบัตร เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ บริษัทประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การกลั่นน้ำมัน และไฟฟ้า เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓๒) บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการรับ-ส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ และต่อมาบริษัทได้รับอนุมัติจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้บริการรับ - ส่งสัญญาณบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ตามสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งสัญญาดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลา ๒๒ ปี โดยจะสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๓๓) บริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการส่งวิทยุกระจายเสียง หรือส่งวิทยุโทรทัศน์และเคเบิลทีวี โดยการส่งหรือรับภาพด้วยคลื่นความถี่ โดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศ หรือวิธีการใช้สายหรือสื่ออื่นนำไฟฟ้า ได้ทำสัญญากับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จำนวน ๒ ฉบับ คือ สัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก (ระบบผ่านดาวเทียม และระบบเคเบิล) ตามสัญญาลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๑ และสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ทางสายระบบบอกรับเป็นสมาชิก

ตามสัญญาลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๗ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีนายเจือ ราชสีห์ (ผู้ถูกร้องที่ ๒๕) และนายไพโรจน์ ตันบรรจง (ผู้ถูกร้องที่ ๓๙) เป็นผู้ถือหุ้น บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีนายบุญชัย โชควัฒนา (ผู้ถูกร้องที่ ๓) และ นางปานหทัย เสรีรักษ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๓๗) เป็นผู้ถือหุ้น บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ซึ่งมี นางพรพันธ์ บุญยรัตพันธุ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๕) นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑๐) พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ (ผู้ถูกร้องที่ ๑๒) และ นางอัจฉรา เทชฤทธิ์พิทักษ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑๖) เป็นผู้ถือหุ้น บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีนายสมชาย แสวงการ (ผู้ถูกร้องที่ ๖) เป็นผู้ถือหุ้น และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีนายจรัส จิ๋นยี่งเรืองรุ่ง (ผู้ถูกร้องที่ ๑๑) นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๒๒) และนายสัมพันธ์ ทองสมัคร (ผู้ถูกร้องที่ ๒๓) เป็นผู้ถือหุ้น รวมจำนวน ๕ บริษัท ไม่เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

**ประเด็นที่สาม การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส บุตร ของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นการกระทำ
อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง... (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับ สัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม” และ “...(๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘”

มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับ คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตร ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรา ๔๘”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว”

กรณีบทบัญญัติมาตรา ๔๘ มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ในนามตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือดำเนินการอื่นที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งต้องมีมาตรการมิให้มีการครอบงำสื่อเพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวเข้าแทรกแซงสื่อในการนำเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต

บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ใน “หมวดที่ ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์” มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ โดยบัญญัติให้สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด รับ หรือแทรกแซง หรือก้าวร้าวการเข้ารับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือรับเงิน หรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าของกิจการ หรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้น หรือดำเนินการโดยวิธีอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เป็นหลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เปลี่ยนแปลงให้ครอบคลุมถึงมาตรา ๔๘ พร้อมทั้งขยายบังคับบุคคลจากเดิมบังคับใช้เฉพาะสมาชิกรัฐสภาเท่านั้น โดยเพิ่มเติมให้บังคับใช้ถึงคู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกรัฐสภาด้วย

ส่วนคำว่า “ผลประโยชน์ขัดกัน” หมายความว่า การได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งจะก่อให้เกิดสถานการณ์ทำทนายจริยธรรมยากแก่การตัดสินใจ

ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงขัดกันในลักษณะที่ผลประโยชน์ส่วนตนได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์สาธารณะ

บทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นหลักการคงเดิมแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ได้บัญญัติกฎหมายในลักษณะเดียวกัน แต่มีคำว่า “คงถือไว้” ซึ่งสัมพันธ์ของรัฐ หรือคู่สัญญา จึงหมายความว่า ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาถือหุ้นตั้งแต่ก่อนหรือเมื่อเข้ามาสู่ตำแหน่งก็ให้คงถือไว้ เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ บัญญัติว่า “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ...” เห็นได้ว่าหากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ห้ามมิให้คงไว้ซึ่งหุ้นตั้งแต่ก่อนหรือเมื่อเข้ามาสู่ตำแหน่งย่อมต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่อนุวัติการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๙ อันเป็นฐานของการบัญญัติการไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับปัจจุบัน

โดยที่มาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้รัฐมนตรีสามารถเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น หรือเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น และหากรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้าตามมาตรา ๔ ก็สามารถกระทำได้โดยแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วน

หรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือนิติบุคคลซึ่งจัดการ
ทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นดำเนินการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๒ การตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่มุ่งจำกัดกรอบในการเลือก
อย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตัว กับประโยชน์สาธารณะ ในการมีส่วนได้ส่วนเสียอันจะก่อให้เกิด
การทำลายต่อจริยธรรมที่ยากแก่การตัดสินใจระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์สาธารณะ
ซึ่งหมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ต้องเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้น
ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ในลักษณะที่จะทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกการได้หรือเสียประโยชน์
แทนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เป็นประโยชน์ส่วนตนหรือสาธารณะได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติ
การจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีสามารถถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน
จำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน
จำกัดหรือหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้นแล้ว ดังนั้น การกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘
จึงไม่รวมถึงการถือหุ้นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งหรือวันที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

จากข้อเท็จจริงการที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส หรือบุตรของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๒ คน ได้แก่
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ที่ ๗ ถึงที่ ๑๖ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ ที่ ๒๑ ที่ ๒๔ ถึงที่ ๒๙ ที่ ๓๑
ที่ ๓๒ ที่ ๓๔ ถึงที่ ๓๘ ที่ ๔๑ ที่ ๔๓ และที่ ๔๕ (ยกเว้น ผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๒๒
ที่ ๒๓ และที่ ๓๙ รวม ๖ คน ที่ถือหุ้นเพียงบริษัทเดียวและเป็นบริษัทที่ไม่ประกอบกิจการอันมี
ลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ และผู้ถูกร้อง
ที่ ๑๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้องไปแล้ว) เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทตามคำร้องของผู้ร้อง
ที่ ๑ ถึงที่ ๓ ที่เข้าลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบ
มาตรา ๔๘ แต่เป็นการถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวก่อนเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และได้ถือครองไว้หลังเข้าดำรงตำแหน่ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นการถือหุ้น
ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำนวนน้อย โดยในทางใดส่วนก็ไม่มีพฤติกรรมใด ๆ ที่แสดงให้เห็นถึง

การมีอำนาจบริหารครอบงำกิจการตามที่กฎหมายกำหนด อีกทั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก็มีโอกาสที่จะมีประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์น้อยกว่านายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ในขณะที่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีสามารถคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมด หรือไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น หรือสามารถจะถือหุ้นเกินกว่าจำนวนร้อยละห้าได้หากโอนหุ้นนั้นให้นิติบุคคลที่มีอำนาจดำเนินการแทน หรือแจ้งความประสงค์ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๙ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ การกระทำความผิดของผู้ถูกร้องทั้ง ๓๒ คน จึงมิได้มีลักษณะเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ การได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งจะก่อให้เกิดสถานการณ์ทำลายต่อจริยธรรมยากแก่การตัดสินใจ ระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงก่อให้เกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๓๒ คน ได้แก่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ที่ ๗ ถึงที่ ๑๖ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ ที่ ๒๑ ที่ ๒๔ ถึงที่ ๒๙ ที่ ๓๑ ที่ ๓๒ ที่ ๓๔ ถึงที่ ๓๘ ที่ ๔๑ ที่ ๔๓ และที่ ๔๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) และมาตรา ๑๑๙ (๕)

สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๐ ที่ ๓๓ ที่ ๔๐ ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ รวม ๖ คน ซึ่งได้มาซึ่งหุ้นหลังการเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อพิจารณามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว เป็นหลักการคงเดิมไว้แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ได้บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกัน แต่มีคำว่า “คงถือไว้” ซึ่งสัมพันธ์ของรัฐธรรมนูญหรือคู่สัญญาจึงหมายความว่า ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

ถือหุ้นตั้งแต่ก่อนหรือเมื่อเข้ามาสู่ตำแหน่งก็ยังคงถือไว้ เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ บัญญัติว่า “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ...” เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ไม่ห้ามการคงไว้ซึ่งหุ้นที่ถือไว้ก่อนการเข้ามาสู่ตำแหน่ง แต่ห้ามการเข้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งแล้ว

การที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ที่บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามิได้รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมและไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ นี้ได้นำมาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ แล้วจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มุ่งประสงค์ที่จะห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ที่เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งแล้วไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว หรือจะเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าว ได้ในตนเองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการมุ่งกำหนดกรอบในการควบคุมการดำเนินการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เพื่อให้มีการใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยโปร่งใสและสุจริตหรือไม่อาจแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ได้

จากข้อเท็จจริงในทางใต้สวนปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง จำนวน ๖ คน ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทที่เข้าลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ ภายหลังจากมีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ต่างกรณีกัน ดังนี้

(๑) นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท หลักทรัพย์ เอเชีย พลัส จำกัด (มหาชน) ที่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ เอกสารท้ายบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ร้องที่ ๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

(๒) นายเกื้อกูล ด้านชัยจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งนางนลินี ด้านชัยจิตร คู่สมรส ได้มาซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ และหนังสือแจ้งรายละเอียดวันที่ซื้อขายหลักทรัพย์ที่แนบท้ายบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้อง

(๓) นางมลิวลีย์ ัญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้มาซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ หุ้น และวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น ได้มาซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐๐ หุ้น และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น และได้มาซื้อหุ้นของบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายเลข ๓ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๙ ตามลำดับ

(๔) นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งนางกาญจนา วงศ์ไตรรัตน์ คู่สมรสได้มาซื้อหุ้นของบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ยื่นต่อประธานอนุกรรมการ

ไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๑๐๐.๒/๒๔๘ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒)

(๕) ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ยื่นต่อประธานคณะกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน้าที่ ๔

(๖) หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงที่ยื่นต่อศาลลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ หน้า ๑๕

พิจารณาแล้วจึงเห็นว่า การได้มาซึ่งหุ้นของผู้ถูกร้องทั้ง ๖ คน เป็นการได้มาซึ่งหุ้นบริษัทในนามของตนเองหรือคู่สมรสภายหลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แม้จะเป็นการได้มาซึ่งหุ้นจากการซื้อในตลาดหลักทรัพย์ และเป็นการลงทุนในระยะสั้นเพื่อเก็งกำไรตามภาวะการขึ้นลงของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ก็ตาม การกระทำได้ดังกล่าวจึงเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ที่ ๓๐ ที่ ๓๓ ที่ ๔๐ ที่ ๔๒ และที่ ๔๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๔๔/๒๕๕๒

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่สอง บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้อง ถือหุ้นเป็นบริษัทตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่สาม การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้อง แต่ละรายเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง การดำเนินการและการมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ เนื่องจากเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจนำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ในการสืบสวนสอบสวน และไม่ให้อีกผู้ถูกร้องโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานข้อกล่าวหาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การปฏิบัติของคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ดังนั้น ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ทราบเหตุแห่งการร้อง การคัดค้าน หรือการกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงหลักฐาน หรือไม่มาให้อัยคำ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการชี้แจง แสดงหลักฐาน หรือให้อัยคำ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวยังได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔๓ เช่นกัน การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้ ประกอบกับข้อเท็จจริงตามคำร้องรับฟังได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว และทางการไต่สวนได้ความว่า ผู้ถูกร้องส่วนใหญ่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คงมีเฉพาะผู้ถูกร้องบางรายที่ไม่ได้ชี้แจงด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน เป็นกรณีที่ถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทุกคนแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นที่สอง บริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรของผู้ถูกร้อง ถือหุ้นเป็นบริษัทอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่

หลักการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มิให้มีการกระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือมีผลประโยชน์ส่วนตัวขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวม ได้บัญญัติไว้ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๘๐ (๓) โดยบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการของรัฐ หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานนั้น หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือหน่วยราชการของรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๓ ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ที่กระทำการต้องห้ามดังกล่าวก่อนวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ มีเวลาดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติหลักการเพิ่มเติมโดยห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว รวมทั้งยกเลิกหลักการ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐก่อนวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญไม่ถือเป็นการกระทำอันต้องห้ามด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงยึดหลักการป้องกันมิให้ มีการกระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่รับ สัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ รวมทั้งการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอน เพื่อควบคุมจริยธรรมและคุณธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย และเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ในเรื่องที่มีความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ จะไม่ถูกอิทธิพลหรือถูกครอบงำ โดยผลประโยชน์ส่วนตัวหรือต้องไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัวสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม และต้องกระทำ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลาง โดยมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน

หรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ... (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ และวรรคสาม บัญญัติว่า ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการ ตามมาตรานี้ด้วย และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการ หรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนาม ของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้น ในกิจการดังกล่าว

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๘ แล้ว บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดหลักการป้องกันมิให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่กระทำการเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอันมีลักษณะของการกระทำการใด อย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑. การไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าไปแทรกแซง หรือยุ่งเกี่ยวหรือใช้อิทธิพลของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเอง หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นได้รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ สำหรับคำว่า “สัมปทาน” ได้แก่ สิทธิใด ๆ ที่รัฐมอบให้แก่บุคคลใดเข้าทำกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ที่เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้บริการแก่ประชาชน หรือการหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยรัฐให้ความคุ้มครองการประกอบกิจการหรือการหาประโยชน์ดังกล่าวให้แก่เอกชนเป็นพิเศษ โดยเอกชนต้องปฏิบัติตามสัญญาและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐ

การกำหนดว่ากิจการอันเป็นสาธารณูปโภคที่เอกชนจะให้บริการแก่ประชาชนและต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐนั้นเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๓ ได้กำหนดให้กิจการดังต่อไปนี้ถือว่าเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค โดยห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐมนตรี คือ (๑) การรถไฟ (๒) การรกราง (๓) การขุดคลอง (๔) การเดินอากาศ (๕) การประปา (๖) การชลประทาน (๗) การไฟฟ้า (๘) การผลิตเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายก๊าซ โดยระบบเส้นท่อไปยังอาคารต่าง ๆ และ (๙) บรรดากิจการอื่น ๆ อันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือความสุขของประชาชนที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา

กิจการสาธารณูปโภคที่จะต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐนอกจากจะเป็นกิจการที่บัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัตินี้แล้ว การได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐต้องเป็นไปตามกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจประกอบกิจการสาธารณูปโภค และมีอำนาจอนุญาตหรือให้สัมปทานแก่เอกชนเพื่อดำเนินกิจการสาธารณูปโภคแทนหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจได้ เช่น พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ บัญญัติให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) สร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษด้วยวิธีใด ๆ ตลอดจนบำรุงและรักษาทางพิเศษ และ (๒) ดำเนินงานหรือธุรกิจเกี่ยวกับทางพิเศษ และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับทางพิเศษหรือที่เป็นประโยชน์แก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยมาตรา ๑๐ ให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กระทำการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๘ และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง ... (๙) ให้สัมปทานในการสร้างหรือขยายทางพิเศษ ต่ออายุสัมปทาน หรือเพิกถอนสัมปทาน เป็นต้น

ส่วนการหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมีอำนาจหน้าที่ดูแลตามกฎหมาย การจะให้สิทธิแก่เอกชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทาน (หรืออาจเรียกเป็นอย่างอื่นแต่มีความหมายเช่นเดียวกัน) จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เช่นเดียวกับกิจการสาธารณูปโภค ดังนั้น หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้รับสัมปทานจากรัฐไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภค หรือการหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเข้าไปแทรกแซง หรือใช้อิทธิพลของการเป็นสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเองหรือช่วยเหลือบุคคลให้ได้รับสัมปทานในกิจการที่กล่าวมาแล้ว ถือว่าเป็นการกระทำความผิดห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๒. การห้ามเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ซึ่งกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องเป็นกิจการที่ผูกขาดโดยรัฐ และเป็นกิจการที่ห้ามเอกชนดำเนินการเว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐหรือได้รับอนุญาตจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการกิจการนั้นตามกฎหมายโดยเอกชนมีเอกสิทธิ์หรือสิทธิผูกขาดในกิจการชนิดใดชนิดหนึ่งของรัฐ และสินค้าที่ผลิตหรือการให้บริการที่ได้จากกิจการนั้นเอกชนจะเสนอขายให้แก่ประชาชนหรือเสนอขายแก่รัฐหรือหน่วยงานเจ้าของกิจการก็ได้ โดยได้รับคำตอบแทนตามข้อตกลงหรือสัญญาระหว่างเอกชนกับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของกิจการนั้น กิจการอันมีลักษณะผูกขาด ได้แก่ กิจการสาธารณูปโภค กิจการขนส่งมวลชน กิจการทางพิเศษ กิจการเกี่ยวกับทรัพยากรสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

สำหรับหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจอนุญาตหรือให้สัมปทานแก่เอกชนตามข้อ ๑ หรือการเป็นคู่สัญญากับเอกชนตามข้อ ๒ นั้น หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่จะเรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ส่วนรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องเป็นรัฐวิสาหกิจตามความหมายของมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ

- (ก) เป็นองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ
- (ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (ค) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ/หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

(ง) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ค) และ/หรือ (ก) และ/หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

(จ) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ง) และ/หรือ (ก) และ/หรือ (ข) และ/หรือ (ค) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

๓. การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญา กับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งในการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) นั้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทเอกชนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทเอกชนจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิต่างก็เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เพราะผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิออกเสียงและควบคุมการบริหารงานของบริษัทรวมทั้งได้รับประโยชน์เป็นเงินปันผลตามสัดส่วนของการถือหุ้น ส่วนผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิอื่นนอกจากจะมีสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วยังมีสิทธิได้รับเงินปันผลเพิ่มเติม หลังจากที่ได้จ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญแล้วยังมีเงินเหลืออยู่ ซึ่งหากให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถือหุ้นดังกล่าวได้ ก็อาจเป็นแรงจูงใจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมในกรณีที่ต้องตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหุ้นส่วนบริษัทที่ตนถือไว้อยู่ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ถือหุ้นกู้ในบริษัทมหาชนจำกัดถือว่าเป็นผู้ให้บริษัทกู้แล้วย่อมไม่มีสิทธิเข้าประชุมและออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น และแม้บริษัทมหาชนจำกัดจะประกอบการค้าขายขาดทุน ผู้ถือหุ้นกู้มีสิทธิได้รับคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย หรือเมื่อมีการชำระบัญชียกเลิกบริษัท ผู้ชำระบัญชีจะต้องชำระเงินคืนให้ผู้ถือหุ้นกู้จนครบถ้วนเสียก่อน เงินที่เหลือจึงจะนำมาชำระคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญ การถือหุ้นกู้จึงไม่มีเหตุจูงใจที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๔. การไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ ทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ได้บัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ใช้สื่อมวลชนจากการที่ตนเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นเป็นประโยชน์ในทางการเมือง รวมทั้ง เพื่อให้สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระทำหน้าที่สื่อมวลชนได้อย่างเป็นกลางที่แท้จริงในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและสังคม โดยไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำจากผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการได้เปรียบหรือเสียเปรียบทางการเมือง ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้ได้หมายความรวมถึงการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ได้ให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาสามารถบริหารกิจการสื่อมวลชนดังกล่าวได้ ทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

กรณีตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็น การขัดกันแห่งผลประโยชน์และอยู่ในหมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีปัญหาต้องพิจารณาว่า เป็นกรณีต้องห้ามโดยเด็ดขาดหรือไม่ การกระทำที่เป็นประเด็นให้พิจารณาตามความเห็นของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นกรณีการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน จากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ซึ่งการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น สามารถกระทำได้ทั้งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน และในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัททั่วไป ที่ไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือไม่ได้เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะดังกล่าวก็ได้ ตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญไม่ได้ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน

หรือบริษัททั่วไปไว้ แตกต่างจากกรณีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่รัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๖๙ บัญญัติห้ามไว้เป็นการเฉพาะว่าต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัททั่วไปด้วย เพราะถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะดังกล่าวนั้น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นเช่นกันอยู่แล้วตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๖๗ ที่ให้นำมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับด้วย เฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้น ที่อยู่ในบังคับ มาตรา ๒๖๙ และถ้าเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัททั่วไปอยู่ก่อน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ก็ต้องไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ (ร้อยละ ๕) แสดงว่ารัฐธรรมนุญไม่ได้ห้ามโดยเด็ดขาดเฉพาะกรณี เป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัททั่วไปเท่านั้น และได้บัญญัติวิธีการแก้ปัญหาไว้ด้วย ในกรณีนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นนั้นต่อไปต้องแจ้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับตำแหน่ง และให้โอนหุ้นดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น อันเป็นการป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ดังนั้น รัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นบทบัญญัติที่ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็น คู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนโดยเด็ดขาดและเคร่งครัด อันเป็นเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนุญ ที่ต้องการป้องกันมิให้มีการกระทำ ๒ อย่างที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์พร้อมกัน หรือในเวลาเดียวกัน กล่าวคือต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอันเป็นการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ในขณะที่หรือในเวลาเดียวกันกับการกระทำอีกอย่างหนึ่ง ด้วยการเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอนในขณะเดียวกัน โดยไม่จำกัดจำนวนหุ้นมากหรือน้อยก็เป็นการกระทำได้ห้ามทั้งสิ้น การห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว รัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม บัญญัติไว้โดยเคร่งครัดว่า ให้นำความใน (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตร โดยรัฐธรรมนุญให้รวมทั้งบุตรที่บรรลุนิติภาวะหรือไม่ด้วย แตกต่างจากมาตรา ๒๖๙ วรรคสาม ที่ให้นำบทบัญญัติมาตรานี้มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ฉะนั้นถ้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นมาก่อนต้องไม่คงไว้หรือต้องโอนจำหน่าย

ไปทั้งหมดสถานเดียวและโดยพลัน กล่าวคืออาจแสดงออกให้เห็นว่าไม่ต้องการเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นดังกล่าวต่อไปแล้ว ด้วยการพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีไปว่ามีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือสละสิทธิหรือแสดงเจตนาจำหน่ายจ่ายโอนหรือสละสิทธิไปเสียหรือไม่ ทั้งนี้ภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันดำรงตำแหน่ง ตามระยะเวลาที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หรือหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มิฉะนั้น ย่อมเป็นการกระทำความผิดเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๖) หรือมาตรา ๑๑๙ (๕) และต้องสิ้นสุดลงเมื่อมีการกระทำความผิดต้องห้ามขณะที่เข้าดำรงตำแหน่งในเวลาเดียวกัน

สำหรับประเด็นปัญหาการรับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐหรือการเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีมิใช่เป็นเพียงการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นที่การดำเนินกิจการกระทำผ่านห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทอันเป็นนิติบุคคลแต่อย่างใด แต่เป็นกรณีห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา กระทำการขณะเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งกรณีเป็นปัญหาต่อบุคคลของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ดำเนินกิจการของตนเองโดยตรงหรือโดยอ้อมในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะดังกล่าว แต่ถ้าเป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นผู้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ อันเป็นการดำเนินการของตนเองโดยตรงดังกล่าวข้างต้นอยู่ก่อนดำรงตำแหน่งแล้ว แม้มิใช่ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๒ หรือสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อรับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๑๕ ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์แล้ว ย่อมเป็นกรณีที่ควรต้องห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ดำเนินกิจการของตนเองในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐในลักษณะดังกล่าว อันเป็นการรับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐต่อไปเช่นเดียวกับขณะดำรงตำแหน่ง ถือว่าการดำเนินกิจการนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมย่อมเป็นการกระทำต้องห้ามขณะดำรงตำแหน่งในเวลาเดียวกันแล้ว

ส่วนกรณี มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นกรณีที่ต้องไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้าม ตามมาตรา ๔๘ นั้น ตามมาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๗ เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน และอยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย แสดงว่ารัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของชนชาวไทย อันเป็นหลักการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย เฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน โดยบทบัญญัติในส่วนที่ ๗ มาตรา ๔๖ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการ สื่อมวลชนได้รับความคุ้มครองให้มีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของรัฐ และข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของรัฐก็มีเสรีภาพเช่นเดียวกัน ซึ่งนอกจากได้บัญญัติไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการใดอันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงไว้แล้ว ในมาตรา ๔๘ ยังบัญญัติห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการ สื่อมวลชน ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน โดยที่มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และอยู่ใน หมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญจึงมีเจตนารมณ์มิให้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน ถูกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทรกแซงหรือครอบงำการเสนอข่าว หรือแสดงความคิดเห็น อันเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน ย่อมเป็นการห้ามโดยเด็ดขาดและเคร่งครัด กล่าวคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน โดยไม่จำกัดจำนวนหุ้นมากหรือน้อย และไม่ต้องคำนึงว่าจะจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการ สื่อมวลชนมาก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นกรณีที่ต้องไม่คงไว้ หรือโอนจำหน่ายไปสถานเดียวและโดยพลันเช่นกัน

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เฉพาะกรณีการกระทำที่เป็นการดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ใช่กรณีเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้น แต่เป็นการดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมเท่านั้น ที่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงต่อไปว่าเป็นการกระทำที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าว ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว หรือไม่ เช่น การเป็นผู้ดำรง ตำแหน่งใดในกิจการดังกล่าว เป็นต้น กรณีเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชน ย่อมเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามโดยตรงตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ทั้งสิ้น สมาชิกภาพ

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องสิ้นสุดตามมาตรา ๑๐๖ (๖) หรือมาตรา ๑๑๙ (๕) และต้องสิ้นสุดลงเมื่อมีการกระทำอันต้องห้ามขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ในเวลาเดียวกัน

กรณีคู่สมรสหรือบุตรทั้งที่บรรลุนิติภาวะแล้วหรือยังไม่บรรลุนิติภาวะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ที่อยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) ด้วยนั้น ต้องห้ามมิให้กระทำการทั้งในกรณีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้ามาเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือการรับ หรือแทรกแซง หรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมและเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กล่าวคือ กรณีเป็นการกระทำต้องห้ามของคู่สมรส และบุตร ในขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งนั้น เนื่องจากโอกาสที่จะเกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์มีมากและง่าย ทั้งยังเป็นผู้มีส่วนได้เสียต่อกันตามกฎหมายครอบครัว และมรดก จึงเป็นการห้ามกระทำโดยเคร่งครัด ไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงว่าเป็นการดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการด้วยหรือไม่ แตกต่างกับกรณีบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำทั้งก่อนและขณะดำรงตำแหน่งที่ต้องห้าม ในกรณีดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม

ในกรณีคู่สมรสและบุตรเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือเป็นเจ้าของกิจการ หรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนอยู่ก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นกรณีที่คู่สมรสและบุตรเป็นผู้ดำเนินการโดยตรงอยู่แล้ว การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ยังไม่เกิดขึ้นในขณะนั้น คู่สมรส และบุตรย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ ที่จะประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพของตนต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของคู่สมรส และบุตรเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าดำรงตำแหน่งแล้ว จะกระทำได้ แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และกรณีดังกล่าวนี้

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บัญญัติให้การบังคับใช้หรือตีความบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสามนั้นต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา เช่นเดียวกับกรณีของบุคคลอื่นด้วย กล่าวคือ การประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพดังกล่าวข้างต้น ของคู่สมรสและบุตรต่อไปนั้นต้องมิใช่การดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับ มอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม มิฉะนั้นย่อมเป็นการกระทำต้องห้าม ซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณา เป็นรายกรณีไป

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสและบุตรเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ นั้น บริษัทดังกล่าว จะเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ หรือไม่นั้น จะได้พิจารณาวินิจฉัยเป็นรายบริษัทไปดังนี้

(๑) บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท ซี พี เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด และได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด และได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ บริษัท ฯ ได้ทำสัญญากับ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย หรือ ทศท. ต่อมาแปรสภาพเป็นบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ตามสัญญาความร่วมมืองานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๔ มีกำหนด ระยะเวลา ๒๕ ปี นับแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ โดย ทศท. ตกลงให้บริษัทมีสิทธิใช้ครอบครอง และหาผลประโยชน์จากอุปกรณ์ในระบบขยายบริการโทรศัพท์พื้นที่เขตโทรศัพท์นครหลวงจำนวนสองล้านเลขหมาย และบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ยังมีการลงทุนในบริษัทย่อยอีก เช่น การลงทุน ในบริษัท ทู มูฟ จำกัด ซึ่งมีสัญญาให้ดำเนินการบริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ กับการสื่อสาร แห่งประเทศไทย หรือ กสท. การลงทุนในบริษัท ทู วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีสัญญาร่วม ดำเนินกิจการให้บริการโทรศัพท์ระบบบอกรับสมาชิก (ระบบผ่านดาวเทียมและระบบเคเบิล) กับ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) การประกอบกิจการของบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

และพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ซึ่งประกาศดังกล่าว กำหนดบริการโทรศัพท์เป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายทางสาย ประกอบกับนายประสิทธิ์ ประพัฒมงคลการ ได้มีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลว่า บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ได้รับสัมปทาน และเป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติและอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการประกอบ กิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบ กิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒) บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ คอนกรีตผสมเสร็จ ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม ทำเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ ที่จังหวัดสระบุรี รวม ๕๕ แปลง เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมือง ภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตร เพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนดและมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้อง พิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือไม่

(๓) บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และไอน้ำ ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ สัมปทานมีกำหนดอายุ ๑๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้ลงนามในสัมปทาน แต่ต่อมาพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี และเป็นธรรม ในการประกอบกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และให้มี คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงานมิให้มีการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้กิจการไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภค

ที่ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการเว้นแต่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๗) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งบริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า เลขที่ กกพ. ๐๑-๑ (๓)/๕๒-๐๒๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ จากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแล้ว บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

มีประเด็นพิจารณาต่อไปว่า บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า การประกอบกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกิจการที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ควบคุมดูแลมิให้มีการผูกขาดในกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค เอกชนรายใดมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ กิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติจึงมิได้เป็นกิจการที่มีการผูกขาดแต่อย่างใด ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายอติลักษณ์ อรรถาพิช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่า ในปัจจุบันมีบริษัทประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้าจำนวน ๓๐๗ บริษัท การที่บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) เป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจแต่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งเป็นคู่สัญญากันดังกล่าวต่างมีอิสระที่จะแสดงเจตนาซื้อขายต่อกันหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขตามกฎหมายกำหนดให้ต้องเป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้าต่อกัน ดังนั้น บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๔) บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ด้วยการเป็นผู้ผลิตสารเอทีลีนและโพรพิลีน ซึ่งรวมกันเรียกว่า โอลิฟินส์ จำหน่ายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ บริษัท ฯ ได้รับสัมปทานประกอบกิจการประปาจากกระทรวงมหาดไทย (ต่อมา เป็นอำนาจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) เป็นเวลา ๑๕ ปี และได้รับการต่ออายุ สัญญาสัมปทานประกอบกิจการอีกเป็นเวลา ๕ ปี (สัญญาสิ้นสุดในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓) กิจการประปาดังกล่าวให้บริการประปา ในเขตกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมี นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งกิจการประปาเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค ห้ามมิให้ บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทาน จากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๕) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทาน จากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๕) บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการในรูปของบริษัทลงทุน (Holding Company) โดยถือหุ้น ร้อยละ ๙๙.๙๙ ทั้งในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ซึ่งบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้า จากกระทรวงมหาดไทย ตามสัญญา ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ อายุสัมปทาน ๒๕ ปี และใบอนุญาต ให้ผลิตพลังงานควบคุมจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ส่วนบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน ตามสัญญา ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๐ อายุสัมปทาน ๕ ปี และใบอนุญาตให้ผลิตพลังงานควบคุม จากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ การรับสัมปทาน ประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรี พลังงาน จำกัด เป็นผลให้บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งถือหุ้นในบริษัททั้งสอง ถึงร้อยละ ๙๙.๙๙ จึงเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากกระทรวงมหาดไทยโดยทางอ้อมด้วย

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริม ให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในการประกอบกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงานมิให้มีการใช้อำนาจผูกขาด

โดยมิชอบ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้กิจการไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภคที่ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการเว้นแต่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๗) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและเข้าข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกิจการพลังงานได้ต่อไป และให้มายื่นคำขอรับใบอนุญาตบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า การประกอบกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกิจการที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ควบคุมดูแลมิให้มีการผูกขาดในกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค เอกชนรายใดมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ กิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติจึงมิได้เป็นกิจการที่มีการผูกขาดแต่อย่างใด ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายอติลักษณ์ อรรถาพิช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่า ในปัจจุบันมีบริษัทประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำนวน ๓๐๗ บริษัท การที่บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ลงทุนในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด และบริษัท ราชบุรีพลังงาน จำกัด และแม้ว่าบริษัททั้งสองมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งเป็นคู่สัญญากันดังกล่าวต่างมีอิสระที่จะแสดงเจตนาซื้อขายต่อกันหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎหมายหรือเงื่อนไขตามกฎหมายกำหนดให้ต้องเป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้าต่อกัน ดังนั้น บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๖) บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นคู่สัญญากับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย หรือ กทพ. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ในการก่อสร้างระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ (ศรีรัช) ตามสัญญาโครงการระบบทางด่วน ขั้นที่ ๒ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๑ โดยมีข้อกำหนดในสัญญาว่า บริษัท ฯ เป็นผู้ดำเนินการออกแบบ ก่อสร้าง และบริหารงานทางด่วน และมีสิทธิเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าผ่านทางกับผู้ใช้งาน และนำเงินที่เก็บมานั้นมาแบ่งกันระหว่าง กทพ. กับบริษัท ฯ มีกำหนดระยะเวลา ๓๐ ปี นอกจากนี้ กทพ. และ บริษัท ฯ ยังได้ทำสัญญาเพื่อการต่อขยายโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ ๒ (ส่วนดี) ตามสัญญา ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๐ สัญญาที่จัดทำขึ้นระหว่าง กทพ. กับบริษัท ฯ จึงเป็นสัญญาสัมปทาน ที่ กทพ. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจมีอำนาจหน้าที่ก่อสร้างทางพิเศษหรือทางด่วน ตามพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๘ ได้มอบหมายให้เอกชน จัดทำทางด่วนเพื่อเป็นทางเลือกในการสัญจรไปมาและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอันเป็นการให้บริการสาธารณะโดยการให้สัมปทานตามมาตรา ๙ รวมทั้งยังเป็นสัญญาที่เอกชนเป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน บริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ และเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๗) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่ของบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด และได้เป็นผู้รับโอนการดำเนินงานตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศระหว่างกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบันอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) กับบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด ตามสัญญาลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ มีระยะเวลาให้สิทธิดำเนินการกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศกำหนด ๓๐ ปี โดยกระทรวงตกลงจะคุ้มครองสิทธิในการดำเนินการและการให้บริการวงจรรดาวเทียมของบริษัท โดยไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินการแข่งขันและจัดให้ผู้ใช้งานจรรดาวเทียมและสถานีดาวเทียมภาคพื้นดิน ใช้งานจรรดาวเทียมของบริษัทที่มีกำหนดระยะเวลา ๘ ปี และในปัจจุบันบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ได้เป็นคู่สัญญากับรัฐใช้ทรานสปอนเดอร์ (Transponder) เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นต้น การประกอบกิจการของบริษัท เป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ซึ่งประกาศดังกล่าว กำหนดให้ กิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศเป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทกิจการโครงข่ายคลื่นความถี่ ประกอบกับเมื่อพิจารณาสัญญาที่บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ได้รับให้ดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสาร ภายในประเทศโดยกระทรวงคมนาคมให้ความคุ้มครองไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินกิจการแข่งขันสัญญาดังกล่าว เป็นสัญญาสัมปทานที่ให้เอกชนมีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองมิให้มีการประกอบกิจการแข่งขัน ดาวเทียมสื่อสารอันเป็นกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนด้วย บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐและเป็นผู้สัญญากับรัฐในกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๘) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท. เป็นบริษัท ฯ ที่แปรสภาพจากการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจมาเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยภาครัฐยังคงสัดส่วนถือหุ้นในบริษัท ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ปตท. เป็นบริษัท ที่ประกอบกิจการปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติรวมถึงธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปิโตรเลียม นอกจากนี้ ปตท. ยังลงทุนหรือถือหุ้นในบริษัทย่อยซึ่งเป็นบริษัทลูกของ ปตท. อีกหลายบริษัท เช่น การถือหุ้น ในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ร้อยละ ๖๕.๔๒ การถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ร้อยละ ๔๙.๑๖ การถือหุ้นในบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ร้อยละ ๓๖.๖๘ เป็นต้น เมื่อพิจารณาการถือหุ้นของ ปตท. ในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิต ปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวนร้อยละ ๖๕.๔๒ ซึ่งเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมด ประกอบกับ บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากกระทรวง พลังงานเพื่อการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติภายในประเทศ จึงทำให้ ปตท. มีอำนาจ ในการบริหารงานหรือครอบงำการดำเนินงานหรือการประกอบกิจการของบริษัท ปตท. สำรวจและผลิต ปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ โดยทางอ้อมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า บริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๙) บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาร่วมการทำงานและร่วมลงทุนกับ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย หรือ ทศท. ต่อมาได้แปรสภาพเป็นบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ขยายบริการโทรศัพท์ ๑ ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค โดยบริษัท ฯ เป็นผู้ลงทุนจัดหา ติดตั้ง ควบคุม ตลอดจนบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบ ส่วน ทศท. เป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน และมีสิทธิใช้ ครอบครอง และได้รับประโยชน์จากการใช้อุปกรณ์ตามสัญญาร่วมการทำงานและร่วมลงทุนขยายบริการ โทรศัพท์ ๑ ล้านเลขหมาย ในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕ โดยมีการกำหนด ระยะเวลา ๒๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๗ หรือ วันที่ ทศท. ได้รับมอบอุปกรณ์ ในระบบงวดแรกจากบริษัทแล้วแต่วันใดจะถึงกำหนดก่อน การประกอบกิจการโทรศัพท์เป็นการประกอบ กิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และประกาศ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดลักษณะ และประเภทของกิจการโทรคมนาคม ซึ่งประกาศดังกล่าวกำหนดให้บริการโทรศัพท์เป็นกิจการโทรคมนาคม ประเภทโครงข่ายทางสาย อีกทั้ง นายประสิทธิ์ ประพัฒมงคลการ ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ ได้มีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลว่า บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ได้รับสัมปทานและเป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ โทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๐) บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.สผ. ประกอบกิจการธุรกิจเกี่ยวกับการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งในการสำรวจ หรือผลิตปิโตรเลียม ตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๓ ได้บัญญัติให้ปิโตรเลียม เป็นของรัฐ ผู้ใดสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในที่ใดไม่ว่าที่นั้นเป็นของตนเองหรือของบุคคลอื่น ต้องได้รับ สัมปทาน ปตท.สผ. ได้รับสัมปทานจากกระทรวงพลังงาน (เดิมเป็นอำนาจของกระทรวงอุตสาหกรรม) สำรวจและผลิตปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติภายในประเทศ รวม ๑๖ โครงการ เช่น โครงการบงกช ตามสัมปทานปิโตรเลียมเลขที่ ๓/๒๕๑๕/๗ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๑ โครงการยูโนแคล ๓ ตามสัมปทานเลขที่ ๑/๒๕๑๕/๕ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๓ โครงการไพลิน ตามสัมปทาน ปิโตรเลียมเลขที่ ๑/๒๕๒๙/๓๓ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๗ เป็นต้น ปตท.สผ. จึงเป็นบริษัท

ที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า บริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๑๑) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจในรูปแบบบริษัทลงทุน (Holding Company) ด้วยการถือหุ้นในบริษัทที่ประกอบธุรกิจหลักในการผลิตไฟฟ้าและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า รวมถึงธุรกิจหลักทางด้านพลังงาน ทั้งในส่วนของ การเดินเครื่อง บำรุงรักษา วิศวกรรม และก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้งในประเทศ และต่างประเทศ บริษัท ฯ ได้ก่อตั้งโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน จำกัด เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗ ปัจจุบัน กฟผ. ได้ถือหุ้นในบริษัท ฯ ร้อยละ ๒๕.๔๑ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด บริษัท ฯ ได้รับโอนกิจการบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด และบริษัท ผลิตไฟฟ้าขอนแก่น จำกัด โดยถือหุ้นในแต่ละบริษัทร้อยละ ๙๙.๙๙ ซึ่งบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทยตามสัญญาลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๗ และบริษัท ผลิตไฟฟ้าขอนแก่น จำกัด ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงมหาดไทย ตามสัญญาลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เป็นผลให้บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นร้อยละ ๙๙.๙๙ ของบริษัททั้งสองดังกล่าว จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากกระทรวงมหาดไทยโดยทางอ้อมด้วย

แต่ต่อมาพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในการประกอบกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงาน มิให้มีการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้กิจการไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภค ที่ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการเว้นแต่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๗) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและเข้าข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกิจการพลังงานได้ต่อไป

และให้มายื่นคำขอรับใบอนุญาต ซึ่งบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า เลขที่ กกพ ๐๑-๑/๕๒-๓๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแล้ว บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า การประกอบกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกิจการที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการผูกขาดในกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค เอกชนรายใดมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน จากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ กิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติจึงมิได้เป็นกิจการที่มีการผูกขาดแต่อย่างใด ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายอติลักษณ์ อรรถาพิช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ว่า ในปัจจุบันมีบริษัทที่ประกอบกิจการพลังงานในลักษณะเดียวกับบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐๗ บริษัท การที่บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ แทนบริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ นั้น แต่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งเป็นคู่สัญญากันดังกล่าวต่างมีอิสระที่จะแสดงเจตนาซื้อขายต่อกันหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไข ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องเป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้าต่อกัน ดังนั้น บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๑๒) บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อจัดทำระบบขนส่งมวลชนซึ่งรวมถึงตัวรถราง ให้เป็นทางเลือกแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการสัญจรไปมาในเขตกรุงเทพมหานคร ตามสัญญาสัมปทานระบบขนส่งมวลชน กทม. ลงวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ สัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘ และครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๘ กิจการระบบขนส่งมวลชนซึ่งรวมถึงตัวรถราง จึงเป็น

กิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคการรกร้าง และเป็นกิจการที่ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการ
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๒) และข้อ ๔ ของประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ
จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)
กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน
หรือไม่

(๑๓) บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อ บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์
เซอร์วิส แอนด์ อินเวสเมนต์ จำกัด) ประกอบกิจการเป็นบริษัทลงทุนโดยจะเป็นการลงทุนผ่านทาง
บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัทถือหุ้นร้อยละ ๔๒.๖๑ บริษัท ไทยคม
จำกัด (มหาชน) บริษัทถือหุ้น ร้อยละ ๔๑.๑๔ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
บริษัทถือหุ้น ร้อยละ ๓๙.๒๑ และบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) บริษัทถือหุ้นร้อยละ ๕๒.๙๒
ในการลงทุนดังกล่าว บริษัท ฯ แยกเป็นการลงทุนใน ๓ สายธุรกิจหลัก คือ ๑) การลงทุนในสายธุรกิจ
โทรคมนาคมไร้สายภายในประเทศ ๒) การลงทุนในสายธุรกิจดาวเทียมและธุรกิจต่างประเทศ และ
๓) การลงทุนในสายธุรกิจสื่อและโฆษณา การที่บริษัท ฯ ลงทุนในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)
ซึ่งประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการ
กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่
๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งกิจการวิทยุโทรทัศน์ ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม
ประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ การที่บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ลงทุนหรือถือหุ้น
ในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เกินกว่าร้อยละ ๕๐ จึงเป็นการถือหุ้นโดยทางอ้อมในบริษัท
ประกอบกิจการโทรคมนาคม บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ
โทรคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๔) บริษัท ผู้จัดการ จำกัด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด
(มหาชน) ประกอบกิจการผลิตหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์และนิตยสาร

ผู้จัดการ การประกอบกิจการของบริษัท ฯ เป็นการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า สิ่งพิมพ์ ซึ่งมีชื่อจำหน้าเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไปมีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึง นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ที่เรียกชื่ออย่างอื่นทำนองเดียวกัน จึงเป็นบริษัท ที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๕) บริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาให้ดำเนินการ ให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือ กสท. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ มีกำหนดระยะเวลา ๑๕ ปี โดย กสท. อนุญาตให้บริษัทแต่ผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการให้บริการ วิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ต่อมาได้มีการแก้ไขสัญญาอีกหลายครั้ง จนครั้งที่ ๓/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ได้มีการขยายระยะเวลาการให้บริการเป็น ๒๗ ปี (ครบกำหนดวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๑) การประกอบกิจการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ เป็นการประกอบกิจการ โทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติ องค์ก่การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม ประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่หรือโครงข่ายวิทยุคมนาคมเชื่อมโยง บริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๖) บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่าย หนังสือพิมพ์ รวมทั้งยังประกอบกิจการด้านต่าง ๆ คือ ๑) ด้านสื่อกระจายภาพและสื่อกระจายเสียง โดยดำเนินงานสถานีข่าวเนชั่นแซนแนลผลิตรายการเพื่อออกอากาศในสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ๒) ด้านกิจการหนังสือพิมพ์โดยผลิตหนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ คมชัดลึก ๓) ด้านการพิมพ์ และ ๔) ด้านกิจการอื่น ๆ เช่น การเป็นตัวแทนขายโฆษณา การประกอบกิจการของบริษัทเป็นการประกอบกิจการ วิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม ประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๓) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) หรือ อสมท. ได้จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลในรูปแบบ บริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ ด้วยการแปลงสภาพจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกิจการเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนและธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน โดยมีสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุเป็นของตัวเอง ได้แก่ สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและสำนักข่าวไทย นอกจากนี้ อสมท. ยังดำเนินธุรกิจในรูปแบบบริษัทลงทุนในบริษัทย่อยด้านผลิตรายการและสารคดีโทรทัศน์ ตลอดจนร่วมดำเนินกิจการกับผู้ประกอบการเอกชนอื่น ๆ ภายในสัญญาาร่วมดำเนินกิจการและรับรายได้ในรูปแบบของการตอบแทนตามสัญญาาร่วมดำเนินกิจการ เมื่อพิจารณาการประกอบกิจการของ อสมท. แล้ว เป็นการประกอบกิจการสื่อสารมวลชนทั้งด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการบริการรับ-ส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๔) บริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจหลักเป็นบริษัทลงทุน (Holding Company) ในบริษัทที่ประกอบธุรกิจทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมในบริษัทย่อย เช่น

การลงทุนในบริษัท อควิเมนต์ จำกัด ประกอบกิจการให้บริการสื่อสารไร้สาย ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว ร้อยละ ๑๐๐ หรือการลงทุนในบริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ต จำกัด ประกอบกิจการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่าง ๆ ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว ร้อยละ ๖๕ เป็นต้น ซึ่งบริษัทดังกล่าวทั้งสองได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม จากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ การประกอบกิจการของบริษัททั้งสองเป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และตามประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ซึ่งประกาศดังกล่าวกำหนดให้การบริการสื่อสารไร้สายและบริการด้านอินเทอร์เน็ตเป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ และพหุสื่อหรือสื่อผสม บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ในฐานะเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่และถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ จึงมีอำนาจบริหารและครอบงำในการประกอบกิจการของบริษัททั้งสอง จึงถือได้ว่า บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยทางอ้อม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๑๙) บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ได้รับสัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงาน ตามสัญญาลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง แต่ต่อมาพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในการประกอบกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงาน มิให้มีการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้กิจการไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภค ที่ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการเว้นแต่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๗) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับ

ใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) ได้รับอนุญาตผลิตไฟฟ้า เลขที่ กกพ. ๐๑-๑ (๓)/๕๒-๐๓๔ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ จากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแล้ว บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า การประกอบกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกิจการที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ควบคุมดูแลมิให้มีการผูกขาดในกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค เอกชนรายใดมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ กิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติจึงมิได้เป็นกิจการที่มีการผูกขาดแต่อย่างใด ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายอติลักษณ์ อรรถาพิช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่า ในปัจจุบันมีบริษัทประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้าจำนวน ๓๐๗ บริษัท การที่บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจแต่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งเป็นคู่สัญญากันดังกล่าวต่างมีอิสระที่จะแสดงเจตนาซื้อขายต่อกันหรือไม่ก็ได้ ไม่มีกฎหมายหรือเงื่อนไขตามกฎหมายกำหนดให้ต้องเป็นคู่สัญญาซื้อขายไฟฟ้าต่อกัน ดังนั้น บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๐) บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นผู้ได้รับสัมปทานโครงการระบบรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล โดยบริษัท ฯ เป็นผู้ออกแบบผลิต จัดหา ติดตั้ง ทดสอบและใช้อุปกรณ์งานระบบ เพื่อดำเนินการบำรุงรักษาระบบรถไฟฟ้า โดยบริษัท ฯ ได้ทำสัญญากับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย หรือ รฟม. เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ โดยบริษัท ฯ มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการจัดเก็บรายได้ค่าโดยสาร การพัฒนาเชิงพาณิชย์ ซึ่งรวมถึงการโฆษณา และการให้เช่าพื้นที่ในโครงการเป็นระยะเวลา ๒๕ ปี (ตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ถึงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๗๒) เมื่อพิจารณาสัญญาที่บริษัท ฯ ทำกับ รฟม. แล้วเห็นว่า การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกิจการรถไฟฟ้าและธุรกิจอื่น เพื่อประโยชน์แก่ รฟม. และประชาชนในการใช้บริการรถไฟฟ้าตามมาตรา ๗ (๓) และมีอำนาจให้สัมปทานกิจการรถไฟฟ้าทั้งหมดหรือบางส่วนแก่เอกชน ตามมาตรา ๙ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สัญญาระหว่างบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) กับ รฟม. จึงเป็นสัญญาสัมปทาน ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในกิจการรถไฟฟ้า บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๒๑) บริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและทำเหมืองแร่ ได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จากกระทรวงอุตสาหกรรม ที่อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๓ แปลง เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตร เพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนดและมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม ทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๒๒) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจหลักเป็นบริษัทลงทุน (Holding Company) โดยลงทุนในบริษัทย่อยต่าง ๆ ที่บริษัท ฯ ได้โอนกิจการผลิตและจำหน่ายปูนซิเมนต์ แต่บริษัท ฯ ยังคงมีประทานบัตรที่ได้รับจากกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน ๔๙ แปลง และใบอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติจากกรมป่าไม้ ในกรณีที่เหมืองหินปูนอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งยังคงเป็นชื่อของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) อยู่บางส่วน เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคล

หรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตรเพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนด และมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ถึงแม้จะโอนกิจการให้กับบริษัทย่อย แต่บริษัทย่อยยังคงใช้ประทานบัตรที่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับจากกระทรวงอุตสาหกรรม บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จึงเข้าข่ายเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า บริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๒๓) บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการผลิตและจำหน่าย วัสดุก่อสร้าง ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม ในการทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๕ แปลง ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๔ แปลง และได้รับประทานบัตรการทำเหมืองแร่เพื่อทำหินอุตสาหกรรม เพื่อการก่อสร้าง ที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อีก ๓ แปลง เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมือง ภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตร เพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนดและมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์หรือเพื่อทำหิน อุตสาหกรรม จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๒๔) บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการแร่ ถ่านหินและไฟฟ้า ได้รับประทานบัตร ทำเหมืองแร่ถ่านหินจากกระทรวงอุตสาหกรรม ที่อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ แปลง เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้ บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตรเพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนด

และมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่ถ่านหิน จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า บริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๒๕) บริษัท ศิลาเมณีหินอ่อน จำกัด ประกอบกิจการทำเหมืองแร่ ได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่หินอ่อนจากกระทรวงอุตสาหกรรม ที่อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง จำนวน ๕ แปลง มีกำหนดระยะเวลา ๒๕ ปี (ตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๗ ถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๒) เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตรเพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนด และมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทาน การที่บริษัท ศิลาเมณีหินอ่อน จำกัด ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่หินอ่อน จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าบริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๒๖) บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี ประกอบกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือ กสท. ถือหุ้นบริษัทร้อยละ ๑๖ และบริษัทได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการอินเทอร์เน็ต กับ กสท. ตามสัญญาลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยเป็นการให้บริการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ เพื่อการติดต่อและใช้ระบบสารสนเทศร่วมกันเฉพาะบริการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การอ่าน และบันทึกลงแผงข่าว และการประยุกต์ใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยสัญญาไม่มีกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดสัญญาจนกว่าคณะรัฐมนตรีจะมีมติให้เลิกบริษัท การประกอบกิจการบริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการประกอบกิจการธุรกิจโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการบริการอินเทอร์เน็ต ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทพหุสื่อหรือสื่อผสม จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๓) บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์และนำเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก โดยจัดทำหนังสือเป็นรูปแบบวารสารรายเดือนใช้ชื่อว่า “หนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์” การประกอบกิจการของบริษัท ฯ เป็นการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน้าเช่นเดียวกันและออกหรือมีเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไปมีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึง นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ที่เรียกชื่ออย่างอื่นทำนองเดียวกัน จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๔) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cellular Mobile Telephone) ระบบ 900 MHz โดยได้รับอนุญาตจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย หรือ ทศท. ตามสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๓ มีอายุสัญญา ๒๕ ปี (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘) การประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังกล่าวของบริษัท เป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 900 MHz ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ หรือโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๒๙) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) หรือ UCOM ได้ทำสัญญาดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมเฉพาะกิจระบบ Trunked Mobile กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือ กสท. ตามสัญญาลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดย กสท. ยินยอมให้บริษัท ฯ เป็นผู้ดำเนินการให้บริการตามสัญญานี้มีกำหนดระยะเวลา ๑๕ ปี โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่เปิดให้บริการ ซึ่งสัญญานี้ได้หมดอายุเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แล้ว การประกอบกิจการของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เป็นการประกอบกิจการธุรกิจโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการบริการวิทยุคมนาคม ประกาศดังกล่าวกำหนดให้กิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่ จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๓๐) บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการและจำหน่ายปูนซีเมนต์และได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม ในการทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์จำนวน ๑๐ แปลง เมื่อพิจารณาความหมายของ “ประทานบัตร” ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อทำเหมืองภายในเขตที่กำหนดในหนังสือสำคัญนั้น ซึ่งเป็นการให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับประทานบัตรเพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตที่กำหนดและมีสิทธิพิเศษหลายประการ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับการได้รับสัมปทานการที่บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรจากกระทรวงอุตสาหกรรม ทำเหมืองแร่เพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ จึงเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า บริษัท ฯ เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือไม่

(๓๑) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การกลั่นน้ำมันและไฟฟ้า และได้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์จากกระทรวงอุตสาหกรรม (ปัจจุบันได้ออนประทานบัตรให้บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดระยอง

เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ คดีถึงที่สุดแล้ว) การประกอบกิจการปิโตรเลียมการกลั่นน้ำมันของบริษัท ฯ มิใช่เป็นการสำรวจหรือผลิตตามพระราชบัญญัติปิโตรเคมี พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๓ บริษัท ฯ จึงประกอบกิจการกลั่นน้ำมันได้โดยไม่ต้องได้รับสัมปทานจากรัฐ ส่วนการประกอบกิจการไฟฟ้านั้น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในการประกอบกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค และให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงานมิให้มีการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้กิจการไฟฟ้าอันเป็นสาธารณูปโภคที่ห้ามมิให้บุคคลประกอบกิจการเว้นแต่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี ตามข้อ ๓ (๗) และข้อ ๔ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ เป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและเข้าข่ายเป็นผู้ประกอบที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกิจการพลังงานต่อไปและให้มายื่นคำขอรับใบอนุญาต บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่าการประกอบกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกิจการที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้ควบคุมดูแลมิให้มีการผูกขาดในกิจการพลังงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้บริโภค เอกชนรายใดมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ก็สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้ กิจการพลังงานจึงมิได้เป็นกิจการที่มีการผูกขาดแต่อย่างใด ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของ นายอดิศักดิ์ อรรถาพิข รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่า ในปัจจุบันมีบริษัทประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำนวน ๓๐๗ บริษัท อีกทั้งตามการไต่สวนของศาลไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จึงมิใช่เป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓๒) บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อ บริษัท ซี.เอส. คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด) ได้ทำสัญญากับการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือ กสท. ให้บริการ รับ-ส่ง สัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม ตามสัญญาลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ โดยมีกำหนดระยะเวลา ๒๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ลงนามในสัญญา แต่ กสท. ได้สงวนสิทธิในการที่จะดำเนินการให้บริการเอง หรืออนุญาตหรือทำความตกลงให้หน่วยงานหรือบุคคลอื่นดำเนินการให้บริการเช่นเดียวกันนี้ได้ ต่อมาได้มีการแก้ไขสัญญาอีกหลายครั้ง โดยมีการเพิ่มการให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมนอกเหนือการให้บริการรับ-ส่ง สัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมด้วย การประกอบกิจการของบริษัทจึงเป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการประกอบกิจการบริการรับ-ส่ง สัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม และบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคมประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่และพหุสื่อหรือสื่อผสม ซึ่งนายประสิทธิ์ ประพัฒมงคลการ ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้มีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลว่าบริษัท ฯ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม และตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลของนายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ได้ยืนยันว่า บริษัท ฯ ได้ถือหุ้นในบริษัท วัฏฏะ คลาสสิฟายด์ส จำกัด ร้อยละ ๖๐ ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ การที่บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ถือหุ้นในบริษัท วัฏฏะ คลาสสิฟายด์ส จำกัด เกินกว่าร้อยละ ๕๐ จึงทำให้บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) มีอำนาจในการบริหารงานหรือครอบงำในการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ของบริษัท วัฏฏะ คลาสสิฟายด์ส จำกัด ดังนั้น จึงถือได้ว่า บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม และประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

(๓๓) บริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อ บริษัท อินเทอร์เน็ตเอ็นชันทันแนล บรอดคาสต์ติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด) เป็นบริษัทประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือส่งวิทยุโทรทัศน์และเคเบิลทีวี โดยการส่งหรือรับภาพด้วยคลื่นความถี่ โดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศหรือวิธีการใช้สาย หรือสื่อตัวนำไฟฟ้า และประกอบกิจการให้บริการด้านข่าวสาร ข่าวภาพ โทรศัพท์ และประกอบกิจการให้บริการทางด้านวิทยุ ซึ่งในปัจจุบันบริษัท ฯ ได้ส่งสัญญาณออกอากาศทั้งหมด ๑๐๘ ช่องรายการ การประกอบกิจการของบริษัทที่มีการให้บริการรับ-ส่งภาพและเสียงด้วยคลื่นความถี่ จึงเป็นกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งการประกอบกิจการให้บริการรับ-ส่ง ภาพและเสียงด้วยคลื่นความถี่ ประกาศดังกล่าวกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม ประเภทโครงข่ายคลื่นความถี่จึงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘

ประเด็นที่สาม การถือหุ้นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ของผู้ถูกร้อง แต่ละรายเป็นการกระทำ อันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ ซึ่งจะได้พิจารณา วินิจฉัยเรียงลำดับไป ดังนี้

(๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูริ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑ และได้ขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะ ของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ได้เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม เป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท สฟโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) จำนวน ๘,๑๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๑ แต่บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงมิได้เป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๔) ผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยคู่สมรสได้ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๓๗๒ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงไม่ได้เป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๕) ผู้ถูกร้องที่ ๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๕ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๕ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๕ จึงไม่ได้เป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๖) ผู้ถูกร้องที่ ๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๖๗๔ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แต่บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงมิได้เป็นการกระทำ อันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๖ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๗) ผู้ถูกร้องที่ ๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๗ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๗ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมาย จากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๗ จึงไม่ได้เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๗ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๘) ผู้ถูกร้องที่ ๘ ถือหุ้นในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๙๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ และเป็นคู่สัญญากับรัฐในกิจการอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๙) ผู้ถูกร้องที่ ๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๖๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นบริษัท ที่ได้รับสัมปทานจากรัฐโดยทางอ้อมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๙ ได้ขายหุ้นไปแล้วภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑ อันเป็นวันดำรงตำแหน่ง ถือได้ว่าไม่มีเจตนากระทำการต้องห้าม เป็นกรณีผู้ถูกร้องที่ ๙ ไม่ได้กระทำการอันต้องห้าม อันเป็นผล ให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๙ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๐) ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๑,๓๙๖ หุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นทั้งหมดเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐในกิจการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑๐ จึงไม่ได้เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๐ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นทั้งหมดภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้นในบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๗๐๐,๐๒๓ หุ้น และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๕,๐๐๐ หุ้น ซึ่งบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ ถือหุ้น เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๒ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๓) ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑๓ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกวุฒิสภา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑๓ จึงไม่ได้เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๔) ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น ได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ตามทะเบียนผู้ถือหุ้นเลขที่ ๖-๐๐๘๙๕๘๓๐-๐ ของบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ ระบบ UHF จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๔ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๕) ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๖,๐๐๐ หุ้น บริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๘,๐๐๐ หุ้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ ได้ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๖) ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น บริษัท ปตท. เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ผู้จัดการ จำกัด จำนวน ๑๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และได้ขายหุ้นของบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และหุ้นของบริษัท ปตท.

เคมีคอล จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทที่ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ถือหุ้นทั้งสอง เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำ อันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องที่ ๑๖ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕)

(๑๗) ผู้ถูกร้องที่ ๑๗ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว และศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งจำหน่ายคำร้องเฉพาะผู้ถูกร้องที่ ๑๗ แล้ว

(๑๘) ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ ถือหุ้นในบริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมด ได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพ การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๑๙) ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น และบุตรของ ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ ถือหุ้นในบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน ๙,๐๐๐ หุ้น ซึ่งบริษัททั้งสองเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑๙ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๐) ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ถือหุ้นในบริษัท โตเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้น เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แต่เมื่อพิจารณาการได้มาซึ่งหุ้น ของผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ที่ได้มาพร้อมกับการซื้อโทรศัพท์มือถือพร้อมซิมการ์ด ซึ่งบริษัทได้ให้เป็นการสมนาคุณ

แก่ลูกค้าจำนวน ๑ หุ่น ๆ ละ ๑๐ บาท ต่อมาได้แตกเป็น ๕ หุ่น ๆ ละ ๒ บาท และจากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ ๒๐ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏว่ารายการลงทุนหรือถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๒๐ มีเพียงรายการเดียว คือการถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวตามข้อเท็จจริงถือว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ มิได้มีเจตนาที่จะกระทำการต้องห้าม การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒๐ จึงมิได้เป็นการกระทำความต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕

(๒๑) ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ ถือหุ้นในบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำความต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ ผู้ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๑๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงมิได้เป็นการกระทำความต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๒ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๓) ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ ถือหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๓๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ แต่บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงมิได้เป็นการกระทำความต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๔) ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๑,๑๙๑ หุ้น และคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๓๐๐ หุ้น บริษัท ไทยคม

จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๖๐๐ หุ้น บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๐๒๕ หุ้น และบริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ ถือหุ้น เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๕) ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๐๐๐ หุ้น หุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นของบริษัทดังกล่าวเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ และวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๕ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒๕ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๖) ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๖ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒๖ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๖ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๗) ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ได้มาก่อนวันที่ ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ จึงไม่เป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๗ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๘) ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๑๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๒๘ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒๘ จึงไม่เป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๒๙) ผู้ถูกร้องที่ ๒๙ ถือหุ้นในบริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐๐ หุ้น และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัททั้งสองดังกล่าว เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๙ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๐) ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งได้มาภายหลังจาก

ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐) และขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) การที่คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ได้ถือครองหุ้นของบริษัทดังกล่าว ขณะผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การถือครองหุ้นดังกล่าวก่อให้เกิด การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ ได้ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๐ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๑) ผู้ถูกร้องที่ ๓๑ ถือหุ้นในบริษัท พี.ที.เอ. คอนสตรัคชั่น จำกัด จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๒ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓๒ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจ และผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๔) ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๖๕,๑๒๘.๓๗๙๓๔๕ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓๔ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓๔ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๕) ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ ถือหุ้นในบริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๕๐๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๖) ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๖ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๗) ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๘๖,๐๐๐ หุ้น บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท ศิลาภินิหะอ่อน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑ หุ้น บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๑,๗๐๐ หุ้น บริษัท อีคอนนิวส์ จำกัด จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินด์สตรี้ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพ การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๗ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๘) ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ ถือหุ้นในบริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพ การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๓๙) ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ ถือหุ้นในบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ แต่บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงไม่ได้เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้ สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓๙ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๐) ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒,๘๐๐,๐๐๐ หุ้น หุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นทั้งหมดเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) โดยได้ความจากบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นที่ยื่นต่อศาลฉบับลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๓ ว่ามีการซื้อหุ้นเพิ่มจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เป็นลักษณะการซื้อขายเก็งกำไรนั้น ถือได้ว่าเป็นกรณีกระทำการต้องห้ามขณะดำรงตำแหน่งแล้ว อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ถูกร้องที่ ๔๐ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๑) ผู้ถูกร้องที่ ๔๑ ถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น โดยหุ้นทั้งหมดได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัททั้งสามดังกล่าว เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๔๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๒) ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๔๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๓) ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ โดยคู่สมรสถือหุ้นในบริษัท ทูริ วิชั่นส์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๙๐๐ หุ้น ได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แต่การถือครองหุ้นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔๓ ได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการถือครองหุ้นมิใช่เป็นลักษณะของผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ การกระทำของคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔๓ จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๔๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๔) ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ ถือหุ้นในบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น โดยได้มาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการถือครองหุ้นขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(ดำรงตำแหน่ง วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐) และได้ขายหุ้นดังกล่าวเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๔๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

(๔๕) ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ถือหุ้นในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๔๐๐ หุ้น บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท ทรุ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน ๕๐๐ หุ้น โดยได้มาก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ขายหุ้นดังกล่าวไปแล้ว เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันดำรงตำแหน่ง ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบริษัทที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ จึงเป็นการกระทำความผิดห้าม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๔๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า นายถาวร สิกขุพงษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสิทธิศักดิ์ ยนต์ตระกูล ผู้ถูกร้องที่ ๘ นายจรัส จึงยิ่งเรืองรุ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑๑ พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ ผู้ถูกร้องที่ ๑๒ นายจิตติพนธ์ วิริยะโรจน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๔ นายสมชาติ พรรณพัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๕ และนางอัจฉรา เทชฤทธิ์พิทักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๖ ซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ได้กระทำการอันต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ อันเป็นผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องดังกล่าว สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ (๕) ตั้งแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ให้อยู่ภายใต้บังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒

วินิจฉัยว่า นายอนุชา บุรพชัยศรี ผู้ถูกร้องที่ ๑๘ นายสมเกียรติ ฉันทวานิช ผู้ถูกร้องที่ ๑๙ นายเจียรชัย สุวรรณเพ็ญ ผู้ถูกร้องที่ ๒๑ นายจตุ ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๔ นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๙ นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร ผู้ถูกร้องที่ ๓๐ นางสาวตรีนุช เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๑ นางมลิวลย์ ธัญญสกุลกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๓๓ นายสมพล เกยุราพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๕ นายสาธิต เทพวงศ์ศิริรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๖ นางปานหทัย เสรีรักษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๓๗ นายเอี่ยม ทองใจสด ผู้ถูกร้องที่ ๓๘ นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๐ นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์ ผู้ถูกร้องที่ ๔๑

ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช ผู้ถูกร้องที่ ๔๒ หม่อมราชวงศ์กิติวัฒนา (ไชยันต์) ปกมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๔๔ และนายมานิต นพอมรบดี ผู้ถูกร้องที่ ๔๕ ซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้กระทำการอันต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ อันเป็นผลให้สมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องดังกล่าว สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๖) ตั้งแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ให้อยู่ภายใต้บังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒

สำหรับ นางตริงใจ บุณสมภพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายบุญชัย โชควัฒนา ผู้ถูกร้องที่ ๓ นายพิชัย อุตมาภินันท์ ผู้ถูกร้องที่ ๔ นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๕ นายสมชาย แสวงการ ผู้ถูกร้องที่ ๖ นายวรุฒิ โรจนพานิช ผู้ถูกร้องที่ ๗ นายสุพจน์ เลียดประถม ผู้ถูกร้องที่ ๙ นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๐ นางนฤมล ศิริวัฒน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑๓ นายสรารุช อ่อนละมัย ผู้ถูกร้องที่ ๒๐ นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๒ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ผู้ถูกร้องที่ ๒๓ นายเจือ ราชสีห์ ผู้ถูกร้องที่ ๒๕ นายลามศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒๖ นางนิภา พริ้งศุลกะ ผู้ถูกร้องที่ ๒๗ นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ผู้ถูกร้องที่ ๒๘ นายเสนาะ เทียนทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓๒ นายสุนัย จุลพงศธร ผู้ถูกร้องที่ ๓๔ นายไพโรจน์ ตันบรรจง ผู้ถูกร้องที่ ๓๙ และนายอัสนี เชิดชัย ผู้ถูกร้องที่ ๔๓ ให้ยกคำร้อง

นายอดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลง
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๙๑ วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของนายจตุพร พรหมพันธุ์ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบ
มาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๕๔ ในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๘ ของพรรคเพื่อไทย ภายหลังการเลือกตั้ง
นายตุลย์ สิทธิสมวงศ์ ได้ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และนายมงคลกิตต์ สุขสินธารานนท์

นายชาติชาย แสงสุข และนายวิวัฒน์ชัย กุลมาตย์ ยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยยื่นเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย เนื่องจากก่อนที่จะสมัครรับเลือกตั้งผู้ถูกร้องได้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลเป็นผลให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) และมีผลให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ ประกอบมาตรา ๑๙ และมาตรา ๘ และข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ ซึ่งทำให้ผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติที่จะได้รับการประกาศชื่อให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคำร้องทั้งสองดังกล่าว แล้วมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ และมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาด้วยว่ากรณีของผู้ถูกร้องมีเหตุจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่

ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาผลการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๑๖/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แล้วมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากกว่า เมื่อผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล จึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับการห้ามบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และย่อมมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ กรณีจึงมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) เนื่องจากขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันเลือกตั้ง จึงให้ส่งเรื่องไปยังผู้ร้องเพื่อให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๙๑ วรรคสาม เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ ปรากฏตามคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๔๗๖/๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มิสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ส่วนมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ และวรรคสาม บัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่งให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) แล้วมีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยกรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม และคำแถลงการณ์ปิดคดีสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๑ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานประกอบการสมัคร คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว เห็นว่า มีคุณสมบัติครบถ้วน ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้ประกาศรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย เมื่อถึงวันเลือกตั้งในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย

ผู้ถูกร้องถูกฟ้องและถูกดำเนินคดีต่อศาลอาญา คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณา ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและถูกคุมขังไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จนกระทั่งผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ในวันเลือกตั้งผู้ถูกร้องไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ยื่นต่อศาลอาญา เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งดังกล่าว ซึ่งหากได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ถูกร้องก็ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้ และผู้ถูกร้องได้แจ้งเหตุแห่งการไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลางในฐานะนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งนายทะเบียนท้องถิ่นได้วินิจฉัยและแจ้งว่ามีเหตุอันจำเป็นเพียงพอ

ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ และมีได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยจนปัจจุบันตามข้อบังคับพรรค สถานภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยจึงยังดำรงอยู่ตลอดมามิได้สิ้นสุดลง และไม่มีเหตุที่ทำให้ขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย และผู้ถูกร้องจึงไม่ต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยอีก นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องโต้แย้งในประเด็นข้อกฎหมายสรุปได้ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องได้อีก เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องและประกาศรับรองคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๐ วรรคสาม เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้ว โดยไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา กฎหมายไม่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะกลับมาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีก

๒. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันสมัครรับเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) ก็ได้บัญญัติให้นำเหตุต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๐๐ (๓) มาใช้บังคับเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด นอกจากนี้ เหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ ก็ได้ระบุให้นำเหตุตามมาตรา ๑๐๐ (๓) มาใช้บังคับแต่อย่างใด การนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับให้สมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้อย่างชัดเจนและเป็นการเฉพาะแล้วตาม (๑) ถึง (๑๑) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๑๐๑ (๓) เป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในวันสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น การนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาใช้บังคับควบคู่กับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ จึงไม่อาจกระทำได้ เพราะเป็นการนำกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าและมีบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งในกรณีสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาขยายความหรือตีความให้เป็นโทษแก่บุคคล

๓. การกำหนดข้อห้ามการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๑) ถึง (๔) มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการคำนึงถึงสถานภาพหรือข้อจำกัดอันเป็นเหตุเฉพาะตัวของบุคคลที่ไม่ควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสำคัญ แต่การกำหนดการสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นรายละเอียดที่ควรไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเป็นข้อพิจารณาในเบื้องต้นว่ารัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับข้อห้ามการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลมากกว่าการสิ้นสุดสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคหรือข้อห้ามการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หากพิจารณาถึงสภาพแห่งสิทธิของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

กับลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๑) ถึง (๔) ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) ซึ่งไม่ได้กำหนดให้บุคคลที่ต้องคุมขังเป็นข้อห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมต้องถือว่ากรณีดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้สิ้นสุดสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิก พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว และหากนำบทบัญญัติ ของกฎหมายพรรคการเมืองประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) มาเป็นเหตุอ้างว่าสมาชิกภาพ สมาชิกพรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลงจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง และวรรคสาม

๔. การตีความว่าบุคคลใดต้องคุมขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ทำให้สมาชิกภาพ ของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลงจะเป็นการเปิดช่องทางให้เกิดการกลั่นแกล้งกัน ในทางการเมืองระหว่างผู้สมัครด้วยกันได้ และเหตุดังกล่าวนอกจากไม่เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๒ แล้ว ยังไม่เป็นบุคคล ต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งหรือรับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเป็นเหตุให้สมาชิกภาพ ของสมาชิกวุฒิสภาต้องสิ้นสุดลง และไม่เป็นลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นรัฐมนตรีหรือทำให้ความเป็นรัฐมนตรี ต้องสิ้นสุดลง ซึ่งตำแหน่งต่าง ๆ นั้นมีความสำคัญกว่าการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อเรื่องที่สำคัญกว่ากฎหมายยังไม่ห้าม เรื่องที่สำคัญน้อยกว่าก็ย่อมไม่ห้ามเช่นกัน กรณีจึงเห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องถูกคุมขังโดยหมายของศาลในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลตั้งแต่วันที่เลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้งและต่อเนื่องจนมีประกาศผลการเลือกตั้งนั้น หาได้เป็นเหตุทำให้สมาชิกภาพของสมาชิก พรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงอันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) ตามคำร้อง แต่อย่างใด

ก่อนการพิจารณาคดี นายเจริญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แกลงด้วยวาจาต่อศาล แสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๐ (๖) เนื่องจากกริยาเป็นโจทก์ฟ้องผู้ถูกร้องเป็นจำเลยในคดีอาญาและคดีอยู่ในระหว่าง การพิจารณา จึงขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดี นายเจริญ อินทจาร นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายเฉลิมพล เอกอรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือต่อศาลขอถอนตัว ออกจากการพิจารณาคดี เนื่องจากได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายพลิชฐ์ ศักดาณรงค์ กับพวก ในคดีอาญา

หมายเลขดำที่ อ. ๓๙๓๐/๒๕๕๓ ซึ่งผู้ถูกร้องเป็นบุคคลคนหนึ่งที่ยื่นให้ข่าว แต่มิได้ระบุชื่อไว้ในคำฟ้องโดยตรงในขณะฟ้อง แต่หากมีการสืบพยานอาจต้องมีการเบิกความถึงบุคคลที่ให้ข่าวซึ่งหมายถึงผู้ถูกร้อง ศาลพิจารณาแล้ว อนุญาตให้นายเจริญ ภักดีธนากุล ถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีได้สำหรับนายเจริญ อินทจาร นายสุพจน์ ไช้มุกต์ และนายเฉลิมพล เอกอรุ ศาลไม่อนุญาต เนื่องจากเหตุผลที่ขอถอนตัวไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว คงมีประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ศาลจึงงดการไต่สวน

ก่อนที่จะพิจารณาวินิจฉัยประเด็นแห่งคดี มีประเด็นที่ต้องพิจารณาก่อนตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องได้อีก เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องในการสมัคร และได้ประกาศรับรองคุณสมบัติครบถ้วนแล้วจนถึงปัจจุบันมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด อีกทั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ได้บัญญัติกำหนดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ว่า “ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อผู้ใดขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และมาตรา ๔๐ วรรคสาม ได้บัญญัติว่า “เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่งหรือมีการยื่นคำร้องแล้วแต่ศาลฎีกายังไม่มีคำวินิจฉัย ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศการรับสมัครที่มีผลอยู่ในวันเลือกตั้ง” จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อประกาศรับรองคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อไปแล้ว ตามมาตรา ๔๓ จนกระทั่งเมื่อมีการเลือกตั้งและได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้วโดยไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา กฎหมายไม่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะกลับมาตรวจสอบคุณสมบัติความเป็นผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีก นั้น เห็นว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๔๐ เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง แต่ตามคำร้องที่ผู้ร้องส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เป็นการขอให้ตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นอำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นการดำเนินการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ให้อำนาจกระทำได้ ดังนั้น แม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้ดำเนินการดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก่อนวันเลือกตั้งไปแล้วก็ตาม หากภายหลังวันเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจที่จะส่งเรื่องนั้นไปยังผู้ร้อง เพื่อให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นแห่งคดีที่ต้องวินิจฉัยมีว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและที่เพิ่มเติม รวมทั้งเอกสารประกอบแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย หมายเลขสมาชิก ปี.เค. (BK) ๑๐๓๑๒๑๑๗๓๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาถูกฟ้องคดีอาญาในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้ายร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้ายฯ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองโดยผู้กระทำการใดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันชุมนุมหรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา แต่ได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญที่จะไม่ต้องถูกจับกุมคุมขังในระหว่างสมัยประชุม โดยได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณา แต่ภายหลังเมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กำหนดให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

และให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและได้ควบคุมตัวผู้ถูกร้อง ไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ต่อมา เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ระหว่างวันที่ ๑๙ ถึง ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๕ คน โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรายชื่อ พรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๔๐ พรรคการเมือง โดยพรรคเพื่อไทยได้หมายเลขประจำพรรคการเมือง หมายเลข ๑ พร้อมทั้ง ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออยู่ด้วย

ก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ถูกร้องจึงมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งและได้ทำหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลางโดยให้เหตุผลว่าผู้ถูกร้องถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของศาล อยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และได้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลเพื่อออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง และได้ยื่นคำร้องดังกล่าวหลายครั้งแต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมกับแนบหลักฐานประกอบการแจ้ง คือ หนังสือรับรองการคุมขังของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร สำเนาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว จำนวน ๒ ฉบับ คือ ฉบับลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ และฉบับลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ ซึ่งผู้อำนวยการเขตวังทองหลางเห็นว่ามิใช่เหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ ตามหนังสือแจ้งผลการพิจารณาการแจ้งเหตุ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และภายหลังเมื่อปรากฏผลการเลือกตั้งแล้ว ได้มีผู้ร้องคัดค้านการรับรอง ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้ว มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๘๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ให้ประกาศผลการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย และให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาด้วยว่า กรณีของผู้ถูกร้องมีเหตุจะต้องดำเนินการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศคณะกรรมการ

การเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ครั้งที่ ๕) ประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคเพื่อไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องถูกคุมขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ตลอดมาโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จนกระทั่งผู้ถูกร้อง ได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาผลการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๑๖/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แล้วมีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้ส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประธาน สภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ กรณีสมาชิกภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบ มาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบ ด้วยกฎหมาย (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ” แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องถูกฟ้องคดีอาญา ในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้าย ร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้ายฯ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันชุมนุมหรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา โดยผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณา แต่เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอน สัญญาประกันและผู้ถูกร้องได้ถูกคุมขังไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ก่อนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ดังนั้น ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องยังคงถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานครตามหมายของศาลในคดีอาญาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่งหรือไม่

พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนด และให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน” และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะโดยการเกิดหรือโดยการแปลงสัญชาติ ซึ่งต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สำหรับลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่กำหนดลักษณะของการเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้สี่ลักษณะแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช และกรณีวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ โดยสภาพของบุคคลผู้มีลักษณะเช่นนี้ย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมืองได้ ส่วนกรณีอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็เป็นมาตรการในการลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง สำหรับกรณีบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะเช่นนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เห็นว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นฉบับแรก และรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา ก็มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองนั้นเริ่มตราขึ้นใช้บังคับเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๙๘ ต่อมา มีการยกเลิกและตราพระราชบัญญัติ พรรคการเมืองขึ้นใช้บังคับอีกหลายฉบับ คือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สำหรับบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองนั้น จะกำหนดคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ โดยเฉพาะลักษณะต้องห้าม จะกำหนดไว้เพียงไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชเท่านั้น แต่เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ในหลักการเดียวกัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ เป็นการเขียนข้อความให้รับกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ คือ ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการบัญญัติลักษณะต้องห้าม ของผู้ซึ่งจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับก่อน ๆ และเป็นการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงลักษณะต้องห้ามดังกล่าวทั้งสี่ลักษณะตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการกำหนดให้กรณีต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นลักษณะต้องห้ามของผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ก็เพื่อเป็นการควบคุมบุคคลที่เป็นสมาชิก พรรคการเมืองให้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมายและระเบียบวินัยของพรรคการเมือง การถูกคุมขัง ในระหว่างการพิจารณาโดยศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจเป็นการกระทำผิด ที่มีความรุนแรงและมีเหตุที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวอันเป็นวัตถุประสงค์ของการกำหนด ลักษณะต้องห้ามดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองและมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิ เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกพรรคการเมืองในการที่จะมีส่วนร่วม ทางการเมืองโดยเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญกว่าบุคคลทั่วไปที่มีได้เป็นสมาชิก

พรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมิได้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมาย จะต้องถูกดำเนินคดีและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมิได้รับการปล่อยชั่วคราวในวันเลือกตั้ง ทำให้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ย่อมถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย จึงเห็นว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ...(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙” แล้ว เห็นว่า บุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นอกจากจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามในขณะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดเวลาที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย หากสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามเกิดขึ้นในภายหลัง ย่อมมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอันเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง เป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ ที่บัญญัติว่า

“สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑” แล้ว เห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ก่อนการเลือกตั้งก็เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีระเบียบวินัย ยึดมั่นในเจตนารมณ์ทางการเมือง และดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองตลอดไป เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น คุณสมบัติของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงไม่เพียงต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่จะต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรด้วย ส่วนกรณีที่บุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) นั้น แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) จะไม่กำหนดให้ เป็นลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การสมัครรับเลือกตั้งกับการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนและหลังต่างเวลากัน แม้บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอันไม่เป็นลักษณะต้องห้าม แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งและการพิจารณาการสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนละกรณี หากในวันเลือกตั้งบุคคลดังกล่าวยังคงถูกคุมขังอยู่ ย่อมต้องถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) และเมื่อพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว อันเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ที่บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว เห็นว่า คุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว มิใช่ต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้ง เท่านั้น แต่ต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด มิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อใดย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง

สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า บทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญจะบัญญัติหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การปกครองประเทศ ส่วนรายละเอียด ของหลักการสำคัญที่ช่วยขยายบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้นนั้น

รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยรายละเอียดที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองนั้น ได้ตราขึ้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แล้ว ย่อมเห็นได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองจึงต้องนำบทบัญญัติ มาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ เป็นการวางหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพ แต่การวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม อันนำไปสู่การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เช่น การเสียสัญชาติไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑) ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ การนับอายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๒) เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติวิธีการนับไว้ ย่อมต้องใช้วิธีนับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีติดยาเสพติดให้โทษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๑) สิ่งใดเป็นยาเสพติดให้โทษ ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ การเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๒) ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นต้น เพราะรายละเอียดเหล่านี้มิได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องนำกฎหมายอื่นมาประกอบการวินิจฉัย ซึ่งทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกิดผลบังคับตามเจตนารมณ์ได้อย่างแท้จริง กรณีมิใช่เป็นการนำกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าและมีบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งในกรณีสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาขยายความหรือตีความให้เป็นโทษแก่บุคคลดังที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นโต้แย้งแต่อย่างใด และมีใช่เป็นการกำหนดเหตุขึ้นใหม่เพราะเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) ดังนั้น เมื่อสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง จึงเป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๗ ต่อ ๑) ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจรูญ อินทจาร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายเฉลิมพล เอกอุรุ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายซัช ชลวร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายณรงค์ มาประณีต	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายบุญส่ง กุลบุปผา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุพจน์ ไข่มุกด์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

- การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) รับรองคุณสมบัติของผู้ถูกร้องในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งและมีประกาศรับรองผลแล้ว กกต. จะกลับมาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องอีกได้หรือไม่
- การที่ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่ตามหมายของศาลมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้องพร้อมเอกสารประกอบของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง รับฟังได้เป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องได้เป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ศาลอาญาได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันผู้ถูกร้องและออกหมายจับผู้ถูกร้องไว้ในระหว่างพิจารณาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร จนวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ จึงได้รับการปล่อยตัว ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดไว้ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นั้น พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อ กกต. เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ โดย กกต. ประกาศรายชื่อเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อมาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผลปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้นผู้ร้องเรียนต่อ กกต. คัดค้านการรับรองผลการเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง แต่ กกต. พิจารณาแล้วมีมติให้รับรองผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทยเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ หลังจากนั้น กกต. ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีมติวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพ

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) เนื่องจากพ้นจากความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันเลือกตั้ง และ กกต. ได้ส่งความเห็นให้ผู้ร้องยื่นคำร้องเป็นคดีนี้

สำหรับประเด็นที่ ๑ เห็นว่า แม้ กกต. จะได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนประกาศรายชื่อและประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้วก็ตาม แต่ กกต. ก็ยังคงมีอำนาจตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขึ้นได้อีก เพราะอาจมีข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้นภายหลังหรือที่ปรากฏขึ้นภายหลังก็ได้ เช่น ได้มีการเสียชีวิตไทยไปแล้ว หรือใช้หลักฐานเท็จในการสมัคร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอายุ หรือภูมิลำเนา เป็นต้น การตรวจสอบเช่นนี้เป็นการตรวจสอบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีเหตุทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลง อันเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม คนละกรณีกับการตรวจคุณสมบัติเมื่อสมัครเข้ารับเลือกตั้ง กกต. จึงมีอำนาจตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสมอ

สำหรับประเด็นที่ ๒ เห็นว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ การที่ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล มิได้ขาดคุณสมบัติหรือต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราดังกล่าว โดยเฉพาะในมาตรา ๑๐๒ (๓) ซึ่งบัญญัติว่า เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) หรือ (๔) มิได้รวม (๓) ที่เป็นกรณีต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อ ไม่จำเป็นต้องไปยื่นใบสมัครด้วยตนเองเหมือนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เพียงพรรคการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัดส่งรายชื่อผู้สมัครให้ กกต. ก็เป็นการเพียงพอการที่ กกต. รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเพื่อไทยจึงชอบแล้ว แต่ต่อมาเมื่อถึงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันเลือกตั้ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องยังคงต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา ดังนั้นผู้ถูกร้องจึงตกเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง... (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย...” เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องย่อมไม่มีสิทธิที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มีผลให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ณ วันเลือกตั้งตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เมื่อผู้ถูกร้องมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเสียแล้ว ผู้ถูกร้องย่อมขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ทำให้ผู้ถูกร้องสิ้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ตั้งแต่วันเลือกตั้ง การที่ กกต. โดยประธานกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจึงเป็นการไม่ชอบ กรณีเช่นนี้เป็นคนละเรื่องกับการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแจ้งเหตุขัดข้อง แต่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องเสียสิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งเป็นต้นไป ซึ่งเป็นการเสียสิทธิโดยผลของกฎหมาย ไม่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของพรรคเพื่อไทยแต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ไม่อาจนำมาใช้บังคับในกรณีนี้ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เป็นการเฉพาะแล้วนั้น เห็นว่า บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ เป็นการวางหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเสียสมาชิกภาพ แต่การที่จะวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดขาดคุณสมบัติหรือไม่ หรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เช่น การเสียสัญชาติไทย ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ การนับอายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติถึงวิธีการนับไว้ ย่อมต้องใช้วิธีนับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การติดยาเสพติดให้โทษ สิ่งใดเป็นยาเสพติดให้โทษ ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ การเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นต้น เพราะรายละเอียดเหล่านี้มิได้มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำกฎหมายอื่นมาประกอบการวินิจฉัย โดยกฎหมายเหล่านั้นหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังที่ผู้ถูกร้องอ้างตามความเห็นของ กกต. เสียขางน้อยไม่ การนำกฎหมายอื่นมาวินิจฉัยร่วมกับรัฐธรรมนูญจึงเป็นการทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกิดผลบังคับตามเจตนารมณ์ได้อย่างแท้จริง สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง เมื่อมีปัญหาเรื่องความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องว่าสิ้นสุดลงแล้วหรือไม่ ย่อมต้องพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าวมาข้างต้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องทุกข้อฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงมีความเห็นว่า สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔)
ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๙๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา ๑๐๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๑๐๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

(๖) คุณสมบัติอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๐๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ดิถยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๐

(๑) (๒) หรือ (๔)

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๘ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๙ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนด และให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๐ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙

(๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดวินัยหรือจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุร้ายแรงอื่น

- (๕) พรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เลิกหรือยุบไป
- (๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง
- (๗) กระทำการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๐ ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ในการนี้ อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐาน หรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง หรือมีการยื่นคำร้องแล้ว แต่ศาลฎีกายังไม่มีคำวินิจฉัย ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศการรับสมัครที่มีผลอยู่ในวันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๕ ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อผู้ใดขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ความเห็น

คดีนี้มีใช่เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง แต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจที่จะส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสาม

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและที่เพิ่มเติม และเอกสารประกอบเพียงพอเป็นที่ยุติ ไม่มีความจำเป็นต้องไต่สวนและสืบพยานบุคคลเพิ่มเติมอีก รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย หมายเลขสมาชิก ป.เค. (BK) ๑๐๓๑๒๑๑๗๓๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ และในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกควบคุมตัวไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ในคดีที่ผู้ถูกร้องเป็นจำเลย ในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้ายร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันข่มขู่หรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา โดยผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างพิจารณา แต่เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและผู้ถูกร้องได้ถูกควบคุมตัวไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ก่อนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอประกันตัวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ดังนั้น ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งผู้ถูกร้องยังคงถูกควบคุมตัวอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครตามหมายของศาลในคดีอาญาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่งหรือไม่

พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนด และให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน” และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะโดยการเกิดหรือโดยการแปลงสัญชาติซึ่งต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สำหรับลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่กำหนดลักษณะของการเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้สี่ลักษณะแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช และกรณีวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ โดยสภาพของบุคคลผู้มีลักษณะเช่นนี้ย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามนโยบาย และข้อบังคับของพรรคการเมืองได้ ส่วนกรณีอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็เป็นมาตรการในการลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง สำหรับกรณีบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะเช่นนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เห็นว่า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ เป็นการเขียนข้อความให้รับกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ คือ ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการบัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ซึ่งจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับก่อน ๆ และเป็นการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงลักษณะต้องห้ามดังกล่าวทั้งสี่ลักษณะตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการกำหนดให้กรณีต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ก็เพื่อเป็นการควบคุมบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมายและระเบียบวินัยของพรรคการเมือง การถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาโดยศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจเป็นการกระทำผิดที่มีความรุนแรงและมีเหตุที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวอันเป็นวัตถุประสงค์ของการกำหนดลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ดังนั้น เมื่อผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมิได้ปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของกฎหมายจนต้องถูกดำเนินคดีและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมิได้รับการปล่อยชั่วคราวในวันเลือกตั้ง ทำให้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ย่อมถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย จึงเห็นว่า การเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ...(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙” แล้ว เห็นว่า บุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นอกจากจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามในขณะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดเวลาที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วย หากสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามเกิดขึ้นในภายหลังย่อมมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอันเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

เมื่อวินิจฉัยว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง เป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) แล้ว มีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า กรณีเช่นนี้เป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑” แล้ว เห็นว่าการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้งก็เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีระเบียบวินัย ยึดมั่นในเจตนารมณ์ทางการเมืองและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองตลอดไป เพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ดังนั้น คุณสมบัติของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงไม่เพียงต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่จะต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ส่วนกรณีที่บุคคลต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) นั้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) จะไม่กำหนดให้เป็นลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การสมัครรับเลือกตั้งกับการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนและหลังต่างเวลากัน แม้บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอันไม่ใช่ว่าเป็นลักษณะต้องห้าม แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งและการพิจารณาการสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนละกรณี หากในวันเลือกตั้งบุคคลดังกล่าวยังคงถูกคุมขังอยู่ย่อมต้องถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓)

และเมื่อพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียว อันเป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ที่บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว เห็นว่า คุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียว มิใช่ต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ต้องคงมีอยู่ตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเมื่อใด ย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง จึงเป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบ มาตรา ๑๐๑ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

นายจตุร อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเฉลิมพล เอกอรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

บุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องดำรงคุณสมบัติดังกล่าวตลอดระยะเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากขาดคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติไว้แล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

คุณสมบัติประการหนึ่งของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็คือต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๑ (๓) กล่าวคือ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

สมาชิกพรรคการเมืองได้แก่ผู้ใด ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามอะไรบ้าง สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองจะสิ้นสุดลงอย่างไร ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติรายละเอียดไว้ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แต่หลักการอย่างกว้าง ๆ ส่วนรายละเอียด รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ และใช้พิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญในเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติแต่เพียงหลักการอย่างกว้าง ๆ

สมดังชื่อที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” จึงเห็นว่า การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือขาดจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือไม่ จึงต้องนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนดและให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน” และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” จึงเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีคุณสมบัติคือ เป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะโดยการเกิดหรือโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สำหรับลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนั้นก็ต้องพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๐ ว่า

“บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

เมื่อพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙” แล้ว เห็นว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องไม่มีลักษณะ

ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ไม่ได้เป็นบุคคลผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดในสี่ลักษณะดังกล่าวข้างต้นในวันเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ถ้ามีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็จะสิ้นสุดลง เมื่อสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลง ก็จะทำให้ขาดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ส่งผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้นั้นสิ้นสุดลงด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

กรณีของผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงที่รับกันและฟังเป็นที่ยุติ มีว่า ผู้ถูกร้องถูกดำเนินคดีอาญาและถูกคุมขังโดยหมายของศาล ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘

ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอประกันตัวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ถูกร้องจึงมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง แต่ได้ทำหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลางในฐานะนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ในวันเลือกตั้งวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง มิใช่เป็นกรณีว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องการไปใช้สิทธิแต่ไม่อาจไปได้ และได้แจ้งเหตุจำเป็นที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่ประการใด

การที่ผู้ถูกร้องเข้าลักษณะบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) จึงมีผลให้ผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ดังนั้น สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (พรรคเพื่อไทย) ของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง เมื่อสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิก

พรรคการเมืองสิ้นสุดลง จึงมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงด้วย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายเฉลิมพล เอกอุรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า เมื่อพิจารณาคำปรารภของรัฐธรรมนูญที่ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครอง ประกอบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการคัดเลือกบุคคลสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดตั้งรัฐบาลเป็นฝ่ายบริหารหรือทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นฝ่ายนิติบัญญัติตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๓ ให้พรรคการเมืองเป็นผู้ส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับนิยามคำว่าพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง และมาตรา ๑๐๖ ได้บัญญัติถึงเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อสิ้นสุดลงไว้รวม ๑๑ ประการ ซึ่งตามมาตรา ๑๐๖ (๔) และ (๕) ให้นำคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ และลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ มาเป็นเหตุแห่งการสิ้นสุด

ซึ่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างเดียวกัน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องไม่มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๖ (๔) (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๐๒ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นั้นย่อมสิ้นสุดลงนั่นเอง

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ แล้ว เห็นได้ชัดเจนว่า บุคคลผู้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอันเป็นลักษณะหนึ่งของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐ (๓) ก็ไม่เป็นเหตุที่จะทำให้บุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างใด บุคคลผู้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในวันเลือกตั้งจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของบุคคลนั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๔) (๕)

สำหรับการนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาใช้กับการสิ้นสุดลงของความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งจะทำให้ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) บัญญัติไว้นั้น เห็นว่า คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๑ (๓) เป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันสมัครรับเลือกตั้ง กล่าวคือ จะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ซึ่งการนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายลำดับรองเพื่อขยายเหตุแห่งการสิ้นสุดลงของสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ จึงไม่อาจกระทำได้

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำแถลงการณ์ปิดคดี และเอกสารประกอบฟังยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ หมายเลขสมาชิก บี.เค. (B.K.) ๑๐๓๑๒๑๑๓๓๔๐ และเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร โดยหมายของศาลอาญา ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา พรรคเพื่อไทยส่งผู้ถูกร้องเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามแล้ว ได้ประกาศรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย พรรคเพื่อไทยโดยหัวหน้าพรรคและเลขาธิการพรรคได้มีหนังสือแจ้งยืนยันยืนยันสถานะความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ต่อประธานกรรมการไต่สวนว่าผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยปรากฏตามหนังสือพรรคเพื่อไทย ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ตามลำดับ และต่อมาวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมและมีมติเสียงข้างมากให้ประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเห็นได้ว่ายังไม่มีกรณีวินิจฉัยจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในข้อพิจารณาที่ว่า กรณีที่ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจึงไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะทำให้ผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นผลให้สมาชิกภาพสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงแล้วหรือไม่ ตั้งแต่เมื่อใด อันจะนำไปสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถึงเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องต่อไป ซึ่งสอดคล้องข้อเท็จจริงที่ว่าขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีนี้ ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ถอนชื่อผู้ถูกร้องออกจากทะเบียนสมาชิกของพรรคเพื่อไทย และไม่ปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้มีการจำหน่ายชื่อผู้ถูกร้องออกจากทะเบียนสมาชิกของพรรคเพื่อไทยตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ วรรคสอง หรือหากมีกรณีปรากฏเหตุที่จะทำให้ผู้ถูกร้องพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคเพื่อไทยในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ไม่ปรากฏว่าที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคเพื่อไทยมีมติให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง (๕) ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

ในวันเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) จึงไม่ทำให้ผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันจะทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายชัช ชลวร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑”

ส่วนมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง”

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว โดยมาตรา ๑๐๑ บัญญัติถึงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอนุมาตรา (๓) บังคับให้ผู้มีสิทธิสมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หากได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มาตรา ๑๐๖ ได้บัญญัติถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงไว้หลายประการ ในอนุมาตรา (๔) ระบุว่า ถ้าขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ ซึ่งในมาตรา ๑๐๑ (๓) บังคับให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หากลาออกจากสมาชิกพรรคการเมืองหรือมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้นั้นก็จะสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคเพื่อไทยหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้”

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบ ตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่า ตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนด และให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน”

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙
- (๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดวินัย หรือจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุร้ายแรงอื่น
- (๕) พรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง เลิกหรือยุบไป
- (๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง
- (๗) กระทำการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (๑) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๓) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

(๕) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น”

พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติขึ้นเพระาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๘ บัญญัติให้ มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และสมควรกำหนดวิธีการ จัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และการเงินและการอุดหนุนทางการเงิน ของพรรคการเมือง ตลอดจนการเลิกและการยุบพรรคการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญจะกำหนดหลักการไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่อาจกำหนดรายละเอียดไว้ได้ทั้งหมด จึงต้องมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นมาขยายความ และกำหนดรายละเอียดไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงต้องนำมาพิจารณาประกอบกับมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๐ บัญญัติว่า “บุคคล ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

จากบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ ระบุถึงบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งใน (๓) ระบุว่า บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในวันเลือกตั้ง คือวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครโดยหมายของศาล ผู้ถูกร้อง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐

พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แล้ว เห็นว่า บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ คือมาตรา ๑๐๐ ไม่อาจดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้ ไม่สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิก พรรคการเมืองได้ และหากเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งอยู่ สมาชิกภาพของสมาชิก สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ แม้ข้อบังคับของพรรคเพื่อไทย ข้อ ๑๐ ยังได้ระบุไว้เช่นกันว่าบุคคลที่ต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ เป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกอีกด้วย

ด้วยเหตุที่ได้วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพราะ ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงเห็นว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบ มาตรา ๑๐๑ (๓)

นายอนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นที่หนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตามกฎหมายส่งเรื่องการตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องรายนี้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้ถูกร้องได้อีก หรือไม่

ประเด็นที่สอง สมาชิกภาพของ นายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและเอกสารประกอบแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย หมายเลขสมาชิก ปี.เค. (BK) ๑๐๓๑๒๑๑๓๓๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาในฐานความผิดร่วมกันก่อการร้าย ร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้ายฯ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองโดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธ ร่วมกันชุมนุมหรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา แต่ได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญที่ไม่ต้องถูกจับกุมคุมขังในระหว่างสมัยประชุม โดยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างพิจารณา แต่ภายหลังเมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กำหนดให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร และให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันและได้ควบคุมตัวผู้ถูกร้องไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๕ คน โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘

ก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอประกันตัวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ถูกร้องจึงมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งและผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลางโดยให้เหตุผลว่าผู้ถูกร้องถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของศาลอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและได้ขอประกันตัวต่อศาลเพื่อออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งและขอประกันตัวหลายครั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวพร้อมกับแนบหลักฐานประกอบการแจ้งคือ หนังสือรับรองการคุมขังของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร สำเนาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวจำนวน ๒ ฉบับ คือ ฉบับลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ และฉบับลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ และผู้อำนวยการเขตวังทองหลางได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุผลอันจำเป็นเพียงพอ ตามหนังสือแจ้งผลการพิจารณาการแจ้งเหตุ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ภายหลังเมื่อปรากฏผลการเลือกตั้งแล้ว ได้มีผู้ร้องคัดค้านการรับรองผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้ว มีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้ประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย ในคราวประชุมครั้งที่ ๘๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ และมีมติเพิ่มเติมในคราวเดียวกันด้วยคะแนนเสียงข้างมากให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาด้วยว่า กรณีของผู้ถูกร้องมีเหตุจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๑ หรือไม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ครั้งที่ ๕) ประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องถูกควบคุมตัวที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ตลอดมา จนกระทั่งผู้ถูกร้องได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔

ปัญหาต้องวินิจฉัยในประเด็นแรกมีว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตามกฎหมายที่จะพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง

และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความเรื่องคุณสมบัติของผู้ถูกร้องได้อีก หรือไม่ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องในการสมัครและได้มีการประกาศรับรองคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว จนถึงปัจจุบันมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด อีกทั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ได้บัญญัติกำหนดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ว่า “ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อผู้ใดขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และมาตรา ๔๐ วรรคท้าย ได้บัญญัติว่า “เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง หรือมีการยื่นคำร้องแล้วแต่ศาลฎีกายังไม่มีคำวินิจฉัย ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศการรับสมัครที่มีผลอยู่ในวันเลือกตั้ง” จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับรองคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อไปแล้ว ตามมาตรา ๔๓ จนกระทั่งเมื่อมีการเลือกตั้ง และได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้ว โดยไม่มีการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา กฎหมายไม่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะกลับมาตรวจสอบคุณสมบัติความเป็นผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีก เห็นว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๔๐ เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง แต่ตามคำร้องที่ผู้ร้องส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เป็นการขอให้ตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นอำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นการดำเนินการที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๙๑ วรรคสาม ให้อำนาจกระทำได้ ดังนั้น แม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้ดำเนินการดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ไปแล้วก็ตาม หากภายหลังคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่ง มีเหตุสิ้นสุดลงในกรณีใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจที่จะส่งเรื่องนั้นไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ที่โต้แย้งว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจตรวจสอบการสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีกนั้น ย่อมฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยในประเด็นต่อมามีว่า สมาชิกภาพของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ยุติว่า ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เป็นวันเลือกตั้งทั่วไป ผู้ถูกร้องได้ถูกควบคุมตัวตามหมายของศาลในคดีอาญากรณีของผู้ถูกร้องจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๐๐ (๓) กล่าวคือ มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการห้ามบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง เมื่อลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกร้องในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยอยู่ ย่อมมีผลทำให้ความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เมื่อผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันดังกล่าวเป็นต้นมาและไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้มีการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยใหม่แต่อย่างใด จึงมีผลให้ผู้ถูกร้องไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) กำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงมีผลสิ้นสุดจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปด้วย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) การที่ผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือแจ้งเหตุต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลางว่าไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เนื่องจากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวนั้น เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่อย่างใด การแจ้งเหตุขัดข้องของผู้ถูกร้องจึงไม่มีผลให้เกิดสิทธิตามกฎหมายเช่นกัน

อนึ่ง แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ กำหนดการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ตาม (๑) ถึง (๑๑) เป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม

แต่มิได้หมายถึงจะนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมาใช้ประกอบการพิจารณามีได้ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๙๓ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ย่อมแสดงว่ารายละเอียดและหลักเกณฑ์ใด ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญย่อมนำมาใช้ประกอบการพิจารณาได้โดยไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า สมาชิกภาพของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) และให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยนี้เป็นต้นไป

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายจตุพร พรหมพันธุ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย ได้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญาหมายชั่งคดีหมายเลขดำ ที่ อ.๒๕๔๒/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ดังนั้น ในวันเลือกตั้ง คือ วันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายจตุพร พรหมพันธุ์ จึงยังถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

การพิจารณาว่านายจตุพร พรหมพันธุ์ จะสิ้นสุดจากความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่จะส่งผลให้นายจตุพร พรหมพันธุ์ เป็นบุคคลผู้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ต้องดูจากวันที่ก่อตั้งสิทธิคือวันเลือกตั้ง ว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ...(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย” หรือไม่ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายจตุพร พรหมพันธุ์ ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๓ ที่กำหนดว่า

“สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๐” ประกอบ ข้อ ๑๐ ที่กำหนดว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ... (๔) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งสอดคล้องกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙” ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนดและให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน” และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” และเป็นการอนุวัติการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ... (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย”

เมื่อนายจตุพร พรหมพันธุ์ ขาดจากความเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง จึงเป็นบุคคลผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ...”

ที่นายจตุพร พรหมพันธุ์ อ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) ไม่ได้บัญญัติข้อห้ามบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น เห็นว่า บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากถูกคุมขังอยู่จนถึงวันเลือกตั้ง ซึ่งเป็นวันที่บุคคลดังกล่าวนั้นจะก่อตั้งสิทธิในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ย่อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๐๐ (๓) และถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน และเมื่อไม่มีสถานภาพความเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองนั้นย่อมไม่สามารถส่งบุคคลดังกล่าวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ต้องห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติไว้แล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) มิได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติข้อห้ามสำหรับบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไว้แต่อย่างใด

เมื่อนายจตุพร พรหมพันธุ์ ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายจตุพร พรหมพันธุ์ (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑ (๓) บัญญัติให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้พรรคการเมืองและรัฐบาลมีความมั่นคง ประกอบกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งเป็นสองประเภท ประเภทแรก การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และประเภทที่สอง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อนั้น พรรคการเมืองต้องเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนวันเปิดสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนดและให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าว ให้นายทะเบียน และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติคุณสมบัติไว้ว่าต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีคุณสมบัติ กล่าวคือ เป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย หากบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติจะต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ รวมทั้งบุคคลดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ กล่าวคือ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และ (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หากสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ย่อมเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

ข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย หมายเลขสมาชิก ป.เค. (BK) ๑๐๓๑๒๑๑๗๓๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมา ผู้ถูกร้องได้ถูกฟ้องในคดีอาญาฐานความผิดร่วมกันก่อการร้าย ร่วมกันทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้ายฯ ให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองโดยผู้กระทำความผิดคนหนึ่ง มีอาวุธ และร่วมกันข่มขู่หรือมั่วสุมฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ของศาลอาญา แต่ผู้ถูกร้องได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดี

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ศาลอาญาได้ออกหมายขังผู้ถูกร้องระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาที่ ๒๐๗๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำขังผู้ถูกร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ระหว่างนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทยแล้ว ได้ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย จำนวน ๑๒๕ คน ซึ่งมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทยอยู่ด้วย ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอประกันตัวต่อศาลเพื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ถูกร้องจึงมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงได้ทำหนังสือแจ้งเหตุที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการเขตวังทองหลาง โดยให้เหตุผลว่าผู้ถูกร้องถูกคุมขังระหว่างพิจารณาของศาลและถูกขังอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และได้ขออนุญาตต่อศาลให้ปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ศาลไม่อนุญาต ผู้อำนวยการเขตวังทองหลางได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีเหตุอันจำเป็นเพียงพอตามหนังสือแจ้งผลการพิจารณาแจ้งเหตุ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และภายหลังปรากฏผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๘๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นพิจารณาในเบื้องต้นว่าสมาชิกภาพสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งลักษณะต้องห้ามมิให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ คือบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และ (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ศาลอาญาได้ออกหมายซึ่งระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ที่ ๒๐๗๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ถูกร้องไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องต้องคุมขังโดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) อันเป็นผลให้สมาชิกภาพสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้อง เป็นผลให้สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๐๑ (๓) ที่บัญญัติให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องได้สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องจึงมิได้มีสถานะเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย อันเป็นผลให้สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) ด้วย

การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ ได้บัญญัติให้บุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) หรือ (๔) ซึ่งหมายความว่า บุคคลผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรานี้มีเจตนารมณ์มิให้มีการใช้อำนาจรัฐ กลั่นแกล้งจับกุมหรือคุมขังผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกลั่นแกล้งจากผู้สมัคร

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยตนเองก็ดี ในระหว่างที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) และมาตรา ๑๐๒ (๓) จึงสอดคล้องกัน เพราะรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๐ เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิในวันเลือกตั้ง ส่วนรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๒ เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดหาใช่เหตุให้พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งหลักการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เป็นหลักการที่บัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาทุกฉบับก็ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหารัฐบาลขาดเสถียรภาพจากการต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง และหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมือง ย่อมเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน ตามมาตรา ๑๐๑ (๓) ที่บัญญัติคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง และหากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถ้าปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติคัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๗) จะเห็นได้ว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองอันเป็นผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงมิได้หลายกรณี ดังนั้นเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยมีลักษณะต้องห้ามหรือลาออกจากสมาชิกพรรคการเมือง หรือพรรคการเมืองมีมติให้พ้นจากสมาชิกพรรคการเมือง ก็เป็นผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

